ΕΠΙΚΤΗΤΟΥ

Ἐγχειρίδιον,

ΚΕΒΗΤΟΣ ΘΕΒΑΙΟΥ

Πίναξ,

ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΥ

Ἠθικοὶ Χαρακτῆρες,

M. T. ΚΙΚΕΡΩΝΟΣ.

περὶ τῆς Φυγῆς Διάλογος,

Καὶ

ΠΡΟΔΙΚΟΥ ΗΡΑΚΛΗΣ,

EPICTETI ENCHIRIDION,
CEBETIS THEBANI TABULA,
Theophrasti Characteres Ethici,
M. T. CICERONIS de Exilio dialogus,
ET
PRODICI HERCULES,
Cum versione Latina.
Denuo recognita & notis illustrata.

OXONII,
E THEATRO SHELDONIANO,
Anno Dom. MDCCII.
Impensis *Georgii West* Bibliop.

BRITISH MUSEUM

PRÆFATIO.

ARCANO *quodam naturæ fœdere non modo homines ſed & ſcripta ſibi invicem conciliari cernimus: nec adeo Librariorum vinculis quam amplexibus ſuis uniri & compingi. Hac fati lege, ut alios taceam,* Epictetus & Cebes, *ætate, moribus, vitæ etiam inſtituto ſatis diſpares, per plura ſecula individui ſemper Comites, alter ab alterius latere nequaquam diſceſſêre: eoſdem illi diſcipulos, patronos, amicos; eundem habitum & cultûs modum: & quæ certiſſima amicitiæ nota, communia omnia inter ſe habuere. nihil itaque mirum ſi iidem inpræſentiarum una prodeant, &* Philoſophorum *ritu priſtinum vitæ tenorem uſque tueantur: hoc fortaſſis excuſandum potius, quod arctiſſimo huic contubernio ſe tertium ingerat* Theophraſtus; *& deſideratiſſimum inter familiares,* ſecretum, *præſentia ſua interpellet. Minime autem dubitari poterit quin ille ſatis acceptus hoſpes, imo gratiſſimus futurus ſit comes: quippe qui præceptis* Ethicis, Tabula *etiam ſua qua mores depinxerat, utriſque dudum con-*

junctiſſimus. Nec veremur adjungere Prodicum ſcripti tenore & patria affinem porro Romanæ eloquentiæ & Græcæ philoſophiæ arbitrum Ciceronem; eumque ut commerciis iſtis aptior accederet, græce loquentem exhibemus.

Philoſophiæ certe, humano etiam generi, hac ex parte gratulari par erit, quod Peripatum, Academia & Porticus, *utcunque alibi æterna exerceant bella, tamen cum de virtute agitur, ita pacem colant ut iiſdem ſpatiis ſe contineri non inviti patiantur: miſſo diſputandi pruritu* Platonicorum Σκέψις & Ακαταληψία, *in moribus ſaltem nonnulla ſciri poſſe libenter agnoſcunt, & ceu laxatis fati vinculis* αὐτεξούσιόν τι ἐφ' ἡμῖν *ibidem fatetur* Stoicus: Ariſtoteles *demum ipſe, qui erroris alios univerſos paſſim arguit, hac in materia,* Socratem & Platonem, *nihiloque minus ipſam etiam veritatem, amicos conſalutare nullus dubitabit: adeo illud ratum certumque quod honeſtum; & Sectæ cujuſcunque calculo, is ſapiens quiſquis bonus.*

Æternas quidem demonſtrationum leges, Dialectices *fidem,* & Geometriæ *evidentiam magna cum pompa jactitamus; interea tamen rem rite æſtimanti*

manti facile patebit moralis certitudinis potiores esse partes ; hæc scil. Paralogismis & errori minus subjacet, dubitandi aditus, diligentius præcludit, assensum fortius urget, imo animam petit, conscientiam obligat, quæque singularis ejus est prærogativa, obsequium deposcit ; & ubi id minus præstatur, cultum & venerationem quantumvis reluctantibus extorquet : adeo ut qui odit maxime, invideat magis & admiretur.

De Authorum quos damus instituto, & præsente Opere hæc breviter dixisse sufficiat, quo eorum retundatur insolentia qui nunc temporis experimento uno aut altero innixi, se pro Philosophiæ *Magistris passim venditant, de ea quæ mores spectat parte securi : quasi non pertineret ad rationem professos, secundum rationem vivere ; & fieri posset ut quis ea aliis commendaret Placita, quæ sibimetipsi quantumvis id maxime vellet, frustra commendaverit.*

Ad editionem hanc quod attinet, imprimis agnoscere oportebit, tractatus hosce sæpius, nec sine egregiis auctoramentis in lucem jampridem prodiisse, adeo ut minime expectandum sit, quidquam momenti gravioris, præsertim post

Casauboni & Salmasii *lucubrationes*, *deinceps accessurum*: *quiddam tamen*, *quantulumcunque id fuerit*, *superesse visum est quod nos præstaremus*: *collatis scil. Exemplaribus non modo editis*, *sed & MSS.* (*quorum copiam fecerant* Bodleiana & Novi Collegii Bibliothecæ) *textum sæpius restituimus*, *lacunas aliquot supplevimus*, *versionem recognovimus*: *& si quid ex conjectura adhibitum*, *uncis inclusimus*, *ne lectori quid fraudi esset*: *insuper pampinatione facta luxuriantem Notarum sylvam coercuimus*, *additis subinde scholiis*, *dilucidis quantum fieri potuit & succinctis*, *ubi res id poscere videbatur*: *quam quidem operam*, *maximam partem Juvenis Studiosi curæ reliquimus*, *cui otium magis suppetebat*.

Enimvero gravissimo rei literariæ incommodo boni Authores fere omnes grandi commentatorum turba non latent tantum, *sed & fatiscunt & eliduntur*. *Quotusquisque enim est è trivio Grammaticaster*, *aut Subsellii infimi Pædagogus qui non se pro* Dionysio *ferat*, *Siculo illo*, *apud vel* Corinthios *tyranno*; *parum quippe illis videtur virgâ critità in manus arreptâ Historicos*, *Poëtas*, *Oratores*,

ratores, imo & Patres passim sollicitare, & ceu pueros sibi commissos, castigatos emittere: quin & decretoriis armis agunt, stylo lancinant, obolis transfigunt, Asteriscis demum ceu ferali aliquo sidere afflant corrumpunt. Nec licentiæ huic aut finis aut modus, donec exhauriantur scrinia, descripta sint adversaria, in immensum volumina turgescant; & pari augmento eorundem pretia crescant & accendantur, Ita blattæ istæ & tineæ se chartis pascunt, & pernicioſissimi librorum helluones revera eos devorant. Quibus omnibus hoc fere perpetuum & solenne est, ut si quid obvium & cuivis è plebe notum, illic insurgant, rem ab ovo deducant, exempla proferant, authores laudent, marmora, numismata, codices MSS. crepant: at si quis dignus vindice nodus occurrat, hæret aqua, altum silent, & quâ sunt egregiâ humanitate molesti esse desinunt.

Revera, quod portenti loco habeatur, videre est 40 *solidas schedas huic nostro* Epicteto *assignatas, scripto certe si quod aliud nec magno nec difficili, & quod titulus profitetur* Enchiridio: *illæ autem omnes quod magis miremur quotquot sunt paginæ, adeo ad rem nihil omnino faciunt,*

faciant, ut non minus appositè cuicunque alteri tractatui qui de moribus ageret adnecti potuissent. Idem ferè accidit & Theophrasto, Belgâ *quodam Jurisconsulto editionem accurante: alios notare, & furorem istum longius persequi mora esset. In istiusmodi Commentariis non est negandum, diffusæ aliquando lectionis, & eruditionis non vulgaris, haberi specimina; sed quorsum illa alieno in loco & tempore, non suo? Cervices nostras auri argentive pondera, perinde ac plumbum lapidesve, labefactant: nec interest an luti vorticibus, an rosarum cumulis præfocemur. Sciant* Aristarchi *nostri,* Boni esse Grammatici quædam nescire, *fidi interpretis plurima prætermittere; libros etiam quemadmodum metalla magis generosa, scoriæ omnis jacturam in lucro ponere; tunc maximè pretiosa quando minima & sincera. Adeo nihil singulare accidit* Sibyllinis *voluminibus, ut quanto mole numeroque decreverant, eo pluris fuerint æstimanda, & ex repetita clade Oraculi fidem & dignationem invenirent.*

Vehementer optandum, ut boni Authores fideli sed & modica clientela, suo habitu & ingenua specie in lucem prodeant: ut interpretes lectorem digito intento

tento moneant, non manu injecta morentur & detineant; dirigant ubi opus, non interpellent & obtundant, nec quæ ipsi norunt, sed quæ alii nesciant, proferant; id satagentes ut non seipsos adeo quam Authores suos enarrent & illustrent.

Dignum hoc Opus florentissimæ hujus Universitatis eruditione & curâ, Dignum Bodleianæ Bibliothecæ *amplissimis præsidiis, Dignum Magni* SHELDONII *Augustissimo* Typographeo; *Serenissimi demum Principis temporibus & auspiciis dignum. Opus multis nominibus utile futurum; & cujus nec præsentis seculi homines, nec posteros pœnitebit.*

Ἐπίκτητος ἱεραπόλεως τῆς Φρυγίας φιλόσοφος. δοῦλος ἦν Ἐπαφροδίτου τοῦ σωματοφυλάκων τοῦ βασιλέως Νέρωνος. πεπηρωμένος δὲ τὸ σκέλος ὑπὸ ῥεύματος ἐν Νικοπόλει τῆς νέας Ἠπείρου ᾤκησε. καὶ μακρεύσας μέχρι Μάρκου Ἀντωνίνου ἔγραψε πολλά.

EPictetus ex Hierapoli Phrygiæ urbe Philosophus. Servus autem Epaphroditi unius de satellitibus Imperatoris Neronis. Ob defluxionem autem altero crure mutilatus, in novæ Epiri urbe Nicopoli habitavit. Et vitâ producta usque ad Marcum Antoninum multa scripsit.

Κέβης Θηβαῖος φιλόσοφος, Σωκράτους μαθητής.

CEbes Thebanus philosophus, Socratis discipulus.

BRITISH 23 MY 84 MUSEUM

Θεόφρα-

Θεόφραστος Μηλάντου γναφέως, οἱ δέ, Λέοντος, ἀπὸ Ἐρέσου. ἀκουσὶς Ἀριστοτέλους καὶ διάδοχος τῆς σχολῆς τῆς ἐν τῷ Περιπάτῳ ὑπ' αὐτοῦ καταλειφθείσης εἰς Χαλκίδα ἐκδημήσαντος. πρότερον ἐκαλεῖτο Τύρταμος. διὰ δὲ τὸ θείως φράζειν ὑπὸ Ἀριστοτέλους ἐκλίθη Εὔφρασος, εἶτα Θεόφραστος. μαθητὰς δὲ ἔσχε πλείους ἢ δυό. ἐρώμενον δὲ τὸν Ἀριστοτέλους υἱὸν τὸν φιλόσοφον Νικόμαχον. ἐπμήθη δὲ Φθιὰ Καλλάνδρῳ τῷ Ἀντιπάτρου· καὶ τελευτᾷ κατάπονος ὑπὸ τοῦ ἀεὶ γράφειν γλυκύθυμος· εἶτα ἐνδὺς ὀπὶ βραχείας ἡμέρας διὰ μαθητὴν γάμους. ἕως ἐπόνει μὲν δήμας ἄπτερος ἦν· εἶτ' ἀνεθεὶς κάτθανε πτερομελής.

Οὐκ ἄρα τοῦτο μάταιον ἔπος μερόπων πὰρ ἐλέχθη,
Ῥήγνυσθαι σοφίης τόξον ἀνιέμενον.
Δὴ γὰρ καὶ Θεόφραστος ἕως ἐπόνει μὲν ἄπτερος
Ἦν δήμας· εἶτ' ἀνεθεὶς κάτθανε πτερομελής.

Theophra-

THeophraſtus Melanthi Fullonis (vel ut alii) Leonis filius, Ereſſius, auditor Ariſtotelis, & Scholæ Peripateticæ ſucceſſor ab eo Chalcidem migrante relictæ. Hic ante vocabatur Tyrtamus: ſed ob divinum dicendi genus ab Ariſtotele vocatus eſt Euphraſtus, poſtea Theophraſtus. Diſcipulos habuit plures quam 4470. Amaſium autem habuit Nichomacum Ariſtotelis Philoſophi filium. Fuit autem in honore apud Caſſandrum Antipatri filium. Deceſſit autem aſſiduâ ſcriptione fatigatus, deinde vero propter diſcipuli nuptias ad paucos dies animum relaxans. Quamdiu laborabat quidem non mutilatus, ac integer erat corpore, deinde vero remiſſus (i. e.) cum de ſuo labore remiſit, mortuus eſt mutilatus membris.

ARTIST
23 MY 84
MUSEUM

EPICTETI

ENCHIRIDION.

ΕΠΙΚΤΗΤΟΥ

Εγχειρίδιον.

ΚΕΦ. α'.

ΤΩΝ ὄντων τὰ μὲν ἐστὶν ἐφ' ἡμῖν, τὰ δὲ οὐκ ἐφ' ἡμῖν. ἐφ' ἡμῖν μὲν, ὑπόληψις, ὁρμὴ, ὄρεξις, ἔκκλισις· καὶ ἐνὶ λόγῳ, ὅσα ἡμέτερα ἔργα. οὐκ ἐφ' ἡμῖν δὲ, τὸ σῶμα, ἡ κτῆσις, δόξαι, ἀρχαί· καὶ ἐνὶ λόγῳ, ὅσα οὐχ ἡμέτερα ἔργα.

β'.

ΚΑὶ τὰ μὲν ἐφ' ἡμῖν ἐστι φύσει ἐλεύθερα, ἀκώλυτα, ἀπαρεμπόδιστα. τὰ δὲ οὐκ ἐφ' ἡμῖν, ἀδενῆ, δοῦλα, κωλυτὰ, ἀλλότρια.

γ'.

ΜΕμνησο οὖν, ὅτι ἐὰν τὰ φύσει δοῦλα ἐλεύθερα οἰηθῇς, καὶ τὰ ἀλλότρια ἴδια, ἐμποδισθήσῃ, πενθήσεις, ταραχθήσῃ, μέμψῃ καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους· ἐὰν δὲ τὸ σὸν μόνον οἰηθῇς σὸν εἶναι, τὸ δὲ ἀλλότριον, ὥσπερ ἐστὶν, ἀλλότριον, οὐδείς σε ἀναγκάσει οὐδέποτε, οὐδείς σε κωλύσει, οὐ μέμψῃ οὐδένα, οὐκ ἐγκαλέσεις τινὶ, ἄκων πράξεις οὐδὲν, οὐδείς σε βλάψει, ἐχθρὸν οὐχ ἕξεις· οὐδὲ γὰρ βλαβερόν τι πείσῃ.

Τηλικού-

EPICTETI Enchiridion.

Cap. I.

RES quædam in poteſtate noſtra ſunt: quædam non ſunt. In noſtra poteſtate eſt, opinio, appetitio, deſiderium, averſatio, &, ut uno complectar verbo, quælibet noſtræ actiones. Noſtri arbitrii non ſunt, corpus, pecunia, gloria, imperia: ad ſummam, ea quæ ipſi non agimus omnia.

Cap. II.

AC ea quidem quæ nobis parent, libera ſunt natura ſua: nec prohiberi ab ullo, nec impediri poſſunt. In quæ autem ipſi jus nullum habemus, ea ſunt infirma, obnoxia ſervituti, obnoxia impedimentis, aliena.

Cap. III.

PRoinde memento, ſi ea quæ natura ſerviunt, libera putaris, & aliena pro tuis habueris, fore ut impediaris, lugeas, perturberis, Deos homineſque accuſes. Sin id ſolum tuum exiſtimaris, quod tuum eſt; aliena vero, ut ſunt, aliena: te nemo coget unquam, nemo impediet, neminem accuſabis, neminem criminaberis, nihil ages invitus, nemo te lædet, inimicum non habebis. Neque enim ullam calamitatem accipies.

CAP. IV.

CUm igitur tantas res appetas, ſic eas ſuſcipiendas eſſe memento, ut ſis non mediocriter incitatus; atque alia penitus relinquenda, alia in præſentia omittenda ſentias. Quod ſi & hæc deſideraris, & magiſtratus etiam atque opes appetieris, fortaſſe ne hæc quidem aſſequeris, ob priorum illorum deſiderium: iis certe omnino excides, per quæ ſola felicitas & libertas comparatur.

CAP. V.

ITaque viſo cuivis aſpero, ſtatim ſic ut reſpondeas, operam dabis: viſum id eſſe, nec plane id quod videatur. Poſt, in exquirendo & probando, eas adhibeto regulas, quas habes: eamque cum primis ac potiſſimum, Utrum id viſum in rebus verſetur noſtræ poteſtati ſubjectis, an vero alienis? Quod ſi in alienis, in promptu ſit, illud ad te nihil attinere.

CAP. VI. [Cap. 2.]

APpetitionis eam eſſe pollicitationem memento, fore ut conſequatur id quod appetat: Averſionis, ne in id incidat quod averſetur. Is porro quem appetitio fruſtratur, infortunatus eſt: qui in id incidit quod averſatur, calamitoſus. Itaque ſi ea ſolum averſere, quæ eorum naturæ, quæ in tua poteſtate ſunt, repugnant; in eorum, quæ averſaris, nihil incides. At ſi morbum averſaris, aut mortem, aut inopiam, calamitatem ſubibis.

CAP. VII.

AVerſationem igitur ab iis rebus amovebis omnibus quæ in nobis ſitæ non

δ'.

ΤΗλικούτων ἂν ἐφιέμενος, μέμνησο ὅτι ἀεῖ μετρίως κεκινημένον ἄπεσθαι αὐτῆς· ἀλλὰ τὰ μὲν ἀφιέναι παντελῶς, τὰ δὲ ὑποπίπτεσθαι πρὸς τὸ παρόν. ἐὰν δὲ καὶ ταῦτα θέλῃς, καὶ ἄρχειν καὶ πλουτεῖν, τυχὸν μηδ' οὐδ' αὐτῆς τούτων τεύξῃ, διὰ τὸ καὶ τῆς πρώτερον ἐφίεσθαι. πάντως γε μὴν ἐκείνων ἀποτεύξῃ, δι' ὧν μόνων εὐδαιμονία καὶ ἐλευθερία περιγίνεται.

ε'.

ΕΥθὺς ἂν πάσῃ φαντασίᾳ πρόχειρα μελέτα ὁπλέγειν, ὅτι φαντασία εἶ, καὶ ἀ πάντως τὸ φαινόμενον. ἔπειτα ἐξέταζε αὐτὴν, καὶ δοκίμαζε τούτοις τοῖς κανόσιν οἷς ἔχεις. πρῶτον δὲ τοῦτο, καὶ μάλιστα, Πότερον περὶ τὰ ἐφ' ἡμῖν ἔστιν, ἢ περὶ τὰ οὐκ ἐφ' ἡμῖν· κἂν περί τι τῶν οὐκ ἐφ' ἡμῖν ᾖ, πρόχειρον ἔστω τὸ, ὅτι οὐδέν σοι πρός σε.

ς'. [β'.]

ΜΕμνησο ὅτι ὀρέξεως μὲν ἐπαγγελία, τὸ ὀπιτυχεῖν ἧς ὀρέγῃ· ἐκκλίσεως δ' ἐπαγγελία, τὸ μὴ ἐμπεσεῖν ἐκείνῳ ὃ ἐκκλίνεται. καὶ ὁ μὲν ὀρέξει ἀποτυγχάνων, ἀτυχής· ὁ δὲ ἐκκλίσει περιπίπτων, δυσυχής. ἂν μὲν οὖν μόνα ἐκκλίνῃς τὰ παρὰ φύσιν τῆς σῆς, οὐδενὶ ὧν ἐκκλίνεις περιπεσῇ. νόσον δ' ἂν ἐκκλίνῃς, ἢ θάνατον, ἢ πενίαν, δυσυχήσεις.

ζ'.

ΑΡον οὖν τὴν ἔκκλισιν ἀπὸ πάντων τῶν οὐκ ἐφ' ἡμῖν, καὶ μετάθες ὅπη τὰ τῆς φύσεως

τ ἐφ' ἡμῖν· τὴν ὄρεξιν ἢ παντελῶς ὀπὶ τῶ παρόντ ἄνελε. ἂν τε γὰρ ὀρέγῃ τῶν ὐκ ἐφ' ἡμῖν τινῶν, ἀπυχεῖν ἀνάγκη· τῶν δ' ἐφ' ἡμῖν, ὅσον ὀρέγεσθαι καλὸν ἂν, ὅλην ὀφέπει σοὶ πάρεστι. μόνῳ ἢ τῷ ὁρμᾶν καὶ ἀφορμᾶν χρῶ, κύφως μηδέ τοι, καὶ μεθ' ὑποχωρήσεως, καὶ ἀνειμένως.

ν'. [γ'.]

ΕΦ' ἑκάστου τῶν ψυχαγωγούντων, ἢ χρείαν παρεχόντων, ἢ συργομένων, μέμνησο ὀπιλέγειν ὁποῖόν ὄστιν, ἀπὸ τ σμικροτάτων ἀρχόμενος. ἂν χύτραν σύργῃς, ὅτι χύτραν σύργεις· κατεργάτης γὰρ αὐτῆς ὁ παραχθήσῃ. ἂν παιδίον σαυτοῦ καταφιλῇς, ἢ γυναῖκα, ὅτι ἄνθρωπον καταφιλεῖς. ἀποθανόντ γὰρ αὐτῶ ὁ παραχθήσῃ.

ξ'. [δ'.]

ΟΤαν ἅψασθαί τιν ἔργου μέλλῃς, ὑπομίμνησκε σεαυτὸν, ὁποῖόν ὄστι τὸ ἔργον. ἐὰν λυσόμεν ἀπὸῃς, τρόβαλε σεαυτῷ τὰ γινόμενα ἐν βαλανείῳ· τοὺς ἀποῤῥαίνοντας, τοὺς ἐκχεομένους, τοὺς λοιδοροῦντας, τοὺς κλέπτοντας. καὶ ὅπως ἀσφαλέστερον ἅψῃ τοῦ ἔργου, ἐὰν ὀπιλέγῃς, ὅτι θέλω λύσασθαι θέλω, καὶ τὸ ἐμαυτῶ προαίρεσιν κτ φύσιν ἔχουσαν τηρῆσαι. καὶ ὡσαύτως ἐφ' ἑκάστου ἔργου. ὅταν γὰρ, ἂν τι τοῦτο τὸ λύσασθαι γένηται ἐμποδών, πρόχειρον ἔσται, ὅτι ὐ τοῦτο ἤθελον μόνον, ἀλλὰ καὶ τ ἐμαυτῶ προαίρεσιν κτ φύσιν ἔχουσαν τηρῆσαι. ὐ τηρήσω δ', ἐὰν ἀχαναικτῶ πρὸς τὰ γινόμενα.

Ταράσσει

non ſunt: atque in eas transferes quæ naturæ eorum, quæ noſtri arbitrii ſunt, repugnant. Appetitionem autem hoc tempore prorſus auferto. Nam ſi ea quæ noſtri arbitrii non ſunt, deſideraris, fruſtrari neceſſe erit: ea vero quæ nobis parent, quatenus recte poſſint expeti, nondum es aſſecutus. Sed eo tantum utitor motu animi, quo vel accedas ad eas res, vel ab iiſdem recedas; verum leviter, & cum exceptione, & remiſſe.

CAP. VIII. [Cap. 3.]

SIngulis in rebus, quæ vel delectant, vel uſui ſerviunt, vel diliguntur, memento conſiderare cujuſmodi ſint; exorſus à minutiſſimis. Si ollam diligis, te ollam diligere: nam ea confracta non perturbaberis. Si filiolum, aut uxorem, hominem à te diligi: nam eo mortuo non perturbaberis.

CAP. IX. [Cap. 4.]

OPus aliquod aggreſſurus, ipſi tibi ſubjicito, cujuſmodi ſit illud opus. Si lavatum abieris, ea tibi proponito quæ fiunt in balneo: alios perfundi, alios loco pelli, alios convicia facere, alios furari. Sic tutius rem aggredieris, ſi ipſi tibi dixeris: Et ſtatim lavabo, & meum inſtitutum naturæ congruens conſervabo. Eodemque modo in unoquoque negotio. Sic enim, ſi quid impedimento lavationi tuæ fuerit, in promptu erit; Equidem non hoc ſolum volui, ſed & inſtitutum meum, naturæ conſentaneum, tueri volui. Neque vero tuebor, ſi ea quæ fiunt, ægre tulero.

CAP.

CAP. X. [Cap. 5.]

HOmines perturbantur, non rebus, ſed iis quas de rebus habent opinionibus. Verbi cauſa: Mors non eſt malum, alioquin enim & Socrati ita viſum eſſet: ſed opinio de morte, quæ malum eam facit. Cum igitur impedimur, aut diſtrahimur, non alios culpemus, ſed noſmetipſos, hoc eſt, noſtras opiniones. [Cap. 6.] Alios accuſare in calamitate ſua, hominis eſt ineruditi: ſeipſum, ejus qui erudiri cœpit: nec ſe, nec alium, eruditi.

CAP. XI. [Cap 7.]

NUlla aliena præſtantia efferaris animo. Si equus ſemet jactans diceret, Sum pulcher: ferendum eſſet. Tu vero cum inſolenter gloriaris, te pulchrum equum habere: ſcito, equo te bono ſuperbire. Quid igitur eſt tuum? Uſus viſorum. Quapropter cum in uſu viſorum ita moratus fueris, quemadmodum natura poſtulat, tum effereris. Tum enim aliquo tuo bono lætaberis.

CAP. XII. [Cap. 8.]

QUemadmodum in navigatione, ſubducto navigio, ſi aquatum exieris, obiter fortaſſis etiam cochleolam colliges, aut bulbum: animo autem in navigium intento eſſe oportet, ac continenter ſollicito, ne te gubernator vocet: quod ſi vocârit, ea omnia relinquere, ne vinctus, tanquam oves in navim conjiciaris: ita etiam in vita, ſi tibi vice cochleæ aut bulbi, detur uxorcula

ι'. [ε'.]

ΤΑράσσει τὸς ἀνθρώπους, ὰ τὰ πράγματα, ἀλλὰ τὰ περὶ τὴν πραγμάτων δόγματα. οἷον, θάνατος οὐδὲν δεινὸν, ἐπεὶ καὶ Σωκράτη ἂν ἐφαίνετο· ἀλλὰ τὸ δόγμα τὸ περὶ θανάτου, ὅτι δεινὸν, ἐκεῖνο τὸ δεινόν ἐστιν. ὅταν οὖν ἐμποδίζώμεθα, ἢ ταρασσώμεθα, μηδέποτε ἄλλους αἰτιώμεθα, ἀλλ ἑαυτὸς, τουτέστι τὰ ἑαυτῶν δόγματα. [ς'.] Ἀπαιδεύτου ἔργον, τὸ ἄλλοις ἐγκαλεῖν, ἐφ' οἷς αὐτὸς πράσσῃ κακῶς· ἡμιμόρου παιδεύεσθαι, τὸ ἑαυτῷ· πεπαιδευμένου, τὸ μήτ' ἄλλῳ, μήθ' ἑαυτῷ.

ια'. [ζ'.]

ΕΠὶ μηδενὶ ἐπαρθῇς ἀλλοτρίῳ πλεονεκτήματι. εἰ ὁ ἵππος ἐπαιρόμενος ἔλεγε ἂν, ὅτι, καλός εἰμι, οἰστὸν ἂν ἦν· σὺ δὲ ὅταν λέγῃς ἐπαιρόμενος, ὅτι ἵππον καλὸν ἔχω, ἴσθι ὅτι ἵππῳ ἀγαθῷ ἐπαίρῃ. τί οὖν ἐστὶ σόν; χρῆσις φαντασιῶν· ὥστ' ὅταν ἐν χρήσει φαντασιῶν κατὰ φύσιν ᾖς, τότε καλῶς ἐπαρθήσῃ. τότε γὰρ ὅτι σῷ τινι ἀγαθῷ ἐπαρθήσῃ.

ιβ'. [η'.]

ΚΑθάπερ ἐν λιμένι, ἐπὶ πλοίῳ καθορμισθέντος, ἂν ἐξέλθῃς ὑδροσύσασθαι, ὁδὸς μὲν παρεργόν ἐστι· καὶ κοχλίδιον ἀναλέξασθαι, ἢ βολβάριον· τετάχθαι δὲ δεῖ τὴν διάνοιαν ὅτι τὸ πλοῖον, καὶ συνεχῶς ἐπιστρέφεσθαι, μήποτε σε ὁ κυβερνήτης καλέσῃ· κἂν καλέσῃ, πάντα ἐκεῖνα ἀφιέναι, ἵνα μὴ δεδεμένος ἐμβληθῇς, ὡς τὰ πρόβατα· οὕτω καὶ ἐν τῷ βίῳ, ἐὰν δίδωται ἀντὶ βολβαρίου καὶ κοχλιδίου γυναικάριον καὶ παιδίον, οὐδὲν κωλύει· ἐὰν δὲ ὁ κυβερνήτης καλέσῃ, τρέχειν ἐπὶ τὸ πλοῖον, καὶ μὴ ἐπιστρέφεσθαι, εἰ καταλείποις πλῶ καὶ γυναικάριον καὶ παιδίον. under interpretatio.

ναυκάριον ἢ παιδίον, ἐᾶν κωλύσει· ἐὰν δὲ ὁ κυβερνήτης καλέσῃ, τρέχε ὅπῃ τὸ πλοῖον, ἀφεὶς ἐκεῖνα πάντα, μηδὲν ὀπισθοφόμβων· ἐὰν δὲ γέραν ᾖς, μηδὲ ἀπαλλαγῇς ποτε τοῦ πλοίου μακράν, μήποτε καλῶνται ἐλλίπῃς.

ιγ'. [θ'.]

Μὴ ζήτει τὰ γινόμενα γίνεσθαι ὡς θέλεις· ἀλλὰ θέλε γίνεσθαι τὰ γινόμενα ὡς γίνεται, καὶ εὖ ποιήσεις. νόσος σώματός ἐστιν ἐμπόδιον· προαιρέσεως δὲ οὔ, ἐὰν μὴ αὐτὴ θέλῃ. χώλανσις, σκέλους ἐστὶν ἐμπόδιον, προαιρέσεως δὲ οὔ· καὶ τοῦτο ἐφ' ἑκάστου τῶν ἐμποδίζοντων ὑπόλαβε. εὑρήσεις γὰρ αὐτὸ ἄλλου τινὸς ἐμπόδιον, οὐκ ὂν οὔ.

ιδ'. [ι'.]

Ἐφ' ἑκάστῳ τῶν προσπιπτόντων, μέμνησο ὑποστρέφων ὅπι σεαυτὸν ζητεῖν, τίνα δύναμιν ἔχεις πρὸς τοῦτο χρῆσιν αὐτοῦ. ἐὰν καλὸν ἴδῃς, ἢ καλῷ, εὑρήσεις δύναμιν πρὸς ταῦτα ἐγκράτειαν. ἐὰν πόνος προσφέρηται, εὑρήσεις καρτερίαν· ἂν λοιδορία, εὑρήσεις ἀνεξικακίαν. καὶ οὕτως ἐθιζόμενόν σε οὐ συναρπάσουσιν αἱ φαντασίαι.

ιε'. [ια'.]

Μηδέποτε ὅπι μηδενὸς εἴπῃς, ὅτι ἀπώλεσα αὐτό, ἀλλ' ὅτι ἀπέδωκα. τὸ παιδίον ἀπέθανεν; ἀπεδόθη. τὸ χωρίον ἀφῃρέθη; καὶ τοῦτο ἀπεδόθη; ἀλλὰ κακὸς ὁ ἀφελόμενος. τί δέ σοι μέλει, διὰ τίνος σε ὁ δοὺς ἀπῄτησε; μέχρι δ' ἂν διδῷ, ὡς ἀλλοτρίῳ αὐτῷ ἐπιμελοῦ, ὡς τῶν παροδευόντων οἱ παριόντες.

× Interpretantur quidam. Ἐρώτων velit.

Εἰ

cula & puer: nihil impediet. At ſi gubernator vocarit, curres ad navim, relictis illis omnibus: neque reſpicies. Quod ſi ſenex es, cave unquam à nave recedas longius, ne quando vocatus, deficias.

CAP. XIII. [Cap. 9.]

NE poſtules, ea quæ fiunt, arbitratu tuo fieri: ſed, ſi ſapis, ita fieri quæque velis, ut fiunt. Morbus eſt corporis impedimentum, inſtituti non item, niſi ipſe velis. Claudicatio pedis eſt impedimentum; inſtituti non item. Quod ſi ſingulis in rebus, quæ incidunt, conſideraris; invenies eas alterius cujuſpiam rei, non tui, eſſe impedimentum.

CAP. XIV. [Cap. 10.]

QUicquid inciderit, in eo memento, ad te converſus, inquirere, qua facultate ſis ad uſum ejus inſtructus. Si quem formoſum, formoſamve videris; ad eam rem temperantiæ facultas in promptu erit. Si labor objectus fuerit, tolerantiam reperies. Si convicium, patientiam invenies. Quod ſi te ita conſuefeceris, viſis non obtemperabis.

CAP. XV. [Cap. 11:]

NUnquam te quicquam perdidiſſe dicito, ſed reddidiſſe. Filiolus obiit? redditus eſt. Prædium eſt ereptum? an non id quoque eſt redditum? At improbus eſt qui eripuit. Quid id tua refert, per quem is qui dederat, abs te repetierit? Sed quamdiu conceſſerit, tanquam alienum id curato, ut cauponam viator.

Si

CAP. XVI. [Cap. 12.]

SI quid proficere ſtudes, iſtiuſmodi cogitationes miſſas facito. Si mea neglexero, non erit unde vivam. Niſi puerum caſtigaro, malus erit. Præſtat enim perire fame, timoris ac moleſtiæ expertem, quam copiis omnium rerum circumfluentem, animo vivere perturbato. Et puerum malum eſſe præſtat, quam te infelicem.

CAP. XVII.

A Parvis igitur auſpicare. Oleum effunditur? villum ſurripitur? ſubjice tibi: Tanti vænit tranquillitas, tanti conſtantia: gratis autem nihil acquiritur. Cum vero puerum vocas, fieri poſſe cogita, ut præſto non ſit: &, ut ſit, nihil agat ex animi tui ſententia. Neque vero ei tam bene ſit ut tuarum perturbationum habeat ille poteſtatem.

CAP. XVIII. [Cap. 13.]

SI quid proficere vis, ne recuſa, quo minus ob res externas amens & fatuus habearis. Ne quid ſcire videri velis. Quod ſi quis aliis eſſe videaris: ipſe tibi diffidito. Scito enim, facile non eſſe inſtitutum tuum in eo ſtatu, qui ſit naturæ conſentaneus, conſervare, & res externas amplecti: ſed aliter non poſſe fieri, quin is, alterum qui curet, alterum negligat.

CAP. XIX. [Cap. 14.]

SI in id ſtudes, ut liberi tui, uxor, amici, perpetuo vivant & floreant, ſtultus es. Nam quæ in tua poteſtate non ſunt, ea in poteſtate tua eſſe vis, & aliena eſſe tua. Sic etiam, ſi puerum peccare non vis,

ſtultus

ιε'. [ιϛ'.]

ΕΙ προκόψαι θέλεις, ἄφες τὸς τοιούτους λογισμούς· ἐὰν ἀμελήσω τοῦ ἐμοῦ, οὐκ ἤξω διατροφάς· ἐὰν μὴ κολάσω τ παῖδα, πονηρὸς ἔσομαι. κρεῖττον γὸ λιμῷ ἀποθανεῖν, ἄλυπον κὴ ἄφοβον ἡμόμενον, ἢ ζῆν ἐν ἀρθόνοις ταραττόμενον· κρεῖττον ὖ τὸν παῖδα κακὸν εἶ), ἢ σε κακοδαίμονα.

ιϛ'.

ΑΡξαι τοιγαροῦν ἀπὸ τοῦ μικρῶν. ἐκχεῖται τὸ ἐλάδιον; κλέπτεται οἰνάριον; ὀπίλεγε, ὅτι, τοσούτου πωλεῖται ἀπάθεια, τοσούτου ἀταραξία· προῖκα δὲ οὐδὲν προσγίνεται. ὅταν δὲ καλῆς τ παῖδα, ἐνθυμοῦ ὅτι δυνατὸν μὴ ὑπακοῦσαι· κὴ ὑπακούσας, μηδὲν ποιῆσαι ὧν θέλεις. κὴ οὐκ ἔστω σοι ταῦτα καλῶς, ἵνα ἐπ' ἐκείνῳ ᾖ, τὸ σε ταραχθῆναι.

ιη'. [ιγ'.]

ΕΙ προκόψαι θέλεις, ὑπομένων ἔνεκα τῶν ἐκτὸς ἄνους δόξαι, κὴ ἠλίθιος. μηδὲν βούλου δοκεῖν ὀπίσω σαυτοῦ. κἂν δόξῃς ποτὲ εἶναί τις, ἀπίστει σεαυτῷ. ἴσθι γὸ, ὅτι τὸ ἐφάδιον, κὴ τ προαίρεσιν τ σαυτοῦ κατὰ φύσιν ἔχουσαν φυλάξαι, κὴ τὰ ἐκτός· ἀλλὰ τ ἑτέρου ὀλιγωρούμενον, τ ἑτέρου ἀμελῆσαι, πᾶσα ἀνάγκη.

ιθ'. [ιδ'.]

ΑΝ θέλῃς τὰ τέκνα σου, κὴ τ γυναῖκα, κὴ τοὺς φίλους σου πάντοτε ζῆν, ἠλίθιος εἶ· τὰ γὸ μὴ ὀφείλοντά σοι θέλεις ὀφείλοντά σοι εἶ), κὴ τὰ ἀλλότρια, σὰ εἶ). ὅταν κἂν τ παῖδα θέλῃς μὴ ἁμαρτάνειν,

μαρτάνειν, μωρὸς εἶ· θέλεις γὰρ τὴν κακίαν μὴ εἶναι κακίαν, ἀλλ' ἄλλό τι. ἂν δὲ θέλῃς ὀρεγόμενος μὴ ἀποτυγχάνειν, τοῦτο δύνασαι. τοῦτο οὖν ἄσκει, ὃ δύνασαι.

κ'.

Κύριος ἐκάστου ἐστὶν ὁ τῶν ὑπ' ἐκείνου θελομένων, ἢ μὴ θελομένων, ἔχων τὴν ἐξουσίαν εἰς τὸ παρεμποιῆσαι ἢ ἀφελέσθαι. ὅστις οὖν ἐλεύθερος εἶναι βούλεται, μήτε θελέτω τι, μήτε φοβείσθω τι τῶν ἐπ' ἄλλοις. εἰ δὲ μή, δουλεύειν ἀνάγκη.

κα'. [ιε'.]

Μέμνησο, ὅτι ὡς ἐν συμποσίῳ, δεῖ σε ἀναστρέφεσθαι. περιφερόμενον γέγονέ τι κατά σε; ἐκείνης τὴν χεῖρα, κοσμίως μετάλαβε. παρέρχεται; μὴ κάτεχε. ὅπου ἥκει; μὴ ὀπίσαλε πόρρω τὴν ὄρεξιν, ἀλλὰ παρίμενε μέχρις ἂν γένηται κατά σε. οὕτω πρὸς τέκνα, οὕτω πρὸς γυναῖκα, οὕτω πρὸς ἀρχάς, οὕτω πρὸς πλοῦτον, καὶ ἔσῃ ποτὲ ἄξιος τῶν θεῶν συμπότης. ἂν δὲ καὶ τὰ προτεθέντα σοι μὴ λάβῃς, ἀλλ' ὑπερίδῃς, τότε οὐ μόνον συμπότης τῶν θεῶν ἔσῃ, ἀλλὰ καὶ συνάρχων. οὕτω γὰρ ποιῶν Διογένης καὶ Ἡράκλειτος, καὶ οἱ ὅμοιοι ἀξίως θεῖοί τε ἦσαν, καὶ ἐλέγοντο.

κβ'. [ις'.]

Ὅταν κλαίοντα ἴδῃς τινὰ ἐν πένθει, ἢ ἀποδημοῦντος τέκνα, ἢ ἀπολωλεκότος τὰ ἑαυτοῦ, πρόσεχε, μή σε ἡ φαντασία συναρπάσῃ, ὡς ἐν κακοῖς ὄντος αὐτοῦ, τοῖς ἐκτός· ἀλλ' εὐθὺς διαίρει παρὰ σεαυτῷ, καὶ λέγειν ἔχω πρόχειρον,

ſtultus es. Id enim poſtulas, ut vitium non ſit vitium, ſed quiddam aliud. At ſi eo quod appetis, fruſtrari non vis: hoc quidem potes. Ergo, quod potes, in uſum voca.

CAP XX.

CUjuſque dominus is eſt, qui ea quæ ipſe vult, aut non vult, poteſtatem habet vel conſervandi, vel eripiendi. Quiſquis igitur liber eſſe volet, neque cupiat quicquam, neque averſetur, eorum quæ penes alios ſunt. Sin minus, ſervire neceſſe erit.

CAP. XXI. [Cap. 15.]

MEmento, ſic in vita eſſe verſandum, tanquam in convivio. Si quid circumferendo ad te pervenerit, porrecta manu partem modeſte capito. Præterit? Ne detine. Nondum adeſt? Ne longe appetitum extendito: ſed exſpecta, dum ad te perlatum fuerit. Sic erga liberos, ſic erga conjugem, ſic erga magiſtratus, ſic erga divitias ſi affectus fueris; aliquando dignus eris convivio Deorum. At vero ſi oblata etiam non acceperis, ſed deſpexeris; non conviva Deorum modo, ſed & imperii conſors eris. Sic enim cum facerent, Diogenes, Heraclitus, & ſimiles, merito divini ut erant, ita & dicebantur.

CAP. XXII. [Cap. 16.]

CUm ejulantem quempiam videris in luctu, ſive peregre profecto filio, ſive rebus amiſſis: cave ne te viſum illud moveat, ut exiſtimes verſari eum in malis ob externa; ſed ſtatim ipſe tecum diſtinguito, ſitque in promptu ut dicas: Iſtum affligit

non caſus ille (alium enim non affligit) ſed concepta de eo opinio. Ac oratione quidem tua ejus perturbationi ſubſervire ne dubita; atque adeo, ſi res ita tulerit, congemiſcere. Cavebis autem, ne intrinſecus etiam congemiſcas.

CAP. XXIII. [Cap. 17.]

ACtorem eſſe fabulæ talis, qualis magiſtro probata fuerit, te memento: ſi brevis, brevis; ſi longa, longæ. Si mendicum agere te voluerit: fac eam quoque perſonam ingenioſe repræſentes. Ita ſi claudum, ſi principem, ſi plebeium. Hoc enim tuum eſt, datam perſonam bene effingere: eam autem eligere, alterius.

CAP. XXIV. [Cap. 18.]

SI corvus inauſpicatum crocitarit, ne te viſum illud moveat, ſed ipſe tecum divide ſtatim, & dic: Nihil iſtorum mihi portenditur: ſed aut corpuſculo meo, aut reculæ meæ, aut exiſtimationi, aut liberis, aut uxori: mihi autem fauſta omnia portenduntur, ſi ego voluero. Quicquid enim iſtorum acciderit, ex eo penes me eſt fructum ut capiam.

CAP. XXV. [Cap. 19.]

INvictus eſſe potes, ſi in nullum certamen deſcendas, quod vincere tui arbitrii non eſt.

CAP. XXVI.

SI quem eximiis honoribus affectum, aut ampla poteſtate præditum, aut alioqui florentem videris; vide ne quando beatum illum prædices, viſorum impetum ſecutus.

ρον, ὅπ τῦτον θλίβει, ἢ τὸ συμβεβηκός, ἄλλον γὰρ ἢ θλίβῃ, ἀλλὰ τὸ δόγμα τὸ περὶ τύτυ. μέχρι μὴν τοι λόγυ μὴ ὄκνει συμπαθεῖν αὐτῷ, κἂν ὕπω τύχῃ, συνεπιτενάξαι. πρόσεχε μὴν τοι, μὴ κὴ ἔσωθεν συνεπιτενάξῃς.

κγ'. [ιζ'.]

ΜΕμνησο, ὅπ ὑποκειτὴς εἶ δράματος, οἵυ ἂν θέλῃ ὁ διδάσκαλος. ἂν βραχύ, βραχέος· ἂν μακρὸν, μακροῦ. ἂν πλουτὸν ὑποκέναθαί σε θέλῃ, ἵνα κὴ τῦτον σὺφυῶς ὑποκρίνῃ· ἂν χωλὸν, ἂν ἄρχοντα, ἂν ἰδιώτην. σὸν γὰρ τῦτ' ἔσι, τὸ δοθὲν ὑποκρίνασθαι πρόσωπον καλῶς· ἐκλέξασθαι δ' αὐτὸ, ἄλλυ.

κδ'. [ιη'.]

ΚΟραξ ὅταν μὴ αἴσιον κράξῃ, μὴ συναφπαζέτω σε ἡ φανταςία, ἀλλ' εὐθὺς ἀφαίρει σεαυτῷ, κὴ λέγε, ὅπ τύτων ἐμοὶ ἀδὲν ὄφισημαίνεται, ἀλλ' ἢ τῷ σωματίῳ μυ, ἢ τῷ κτησιδίῳ μυ, ἢ τῷ δοξαρίῳ, ἢ τοῖς τέκνοις, ἢ τῇ γυναικί· ἐμοὶ δ' πάντα αἴσια σημαίνεται, ἐὰν ἐγὼ θέλω. ὅ, τι γὰρ ἂν τύτων ὑπερβαίνῃ, ἐπ' ἐμοί ἔξιν, ὠφελησθῆναι ἀπ' αὐτῦ.

κε'. [ιθ'.]

ΑΝίκητος εἶναι δύνασαι, ἐὰν εἰς μηδένα ἀγῶνα καταβαίνῃς, ὃν ὐκ ἔσιν ὅπι σοι νικῆσαι.

κς'.

ΟΡα μήποτε ἰδών τινα περιπρώμενον, ἢ μεγαλοδυναμύμενον, ἢ ἄλλως εὐδοκιμῦντα, μακαρίσῃς, ὑπὸ τ φανταςίας συναφπασθείς. ἐὰν

γὰ ἐν τοῖς ἐφ' ἡμῖν ἡ ὑσία ἢ ἀπαθὴς ἦ, ὅτε ὁ φθόνος, ὅτε ζηλοτυπία χώραν ἕξει· σὺ γὰ αὐτὸς στράτηγος ἢ στρατηγὸς, ἢ πρύτανις, ἢ ὕπατος ἔσῃ θελήσεις, ἀλλ' ἐλεύθερος. μία γὰ ὁδὸς πρὸς ταῦτα, καταφρόνησις τῶν ὐκ ἐφ' ἡμῖν.

κζ'. [κ'.]

ΜΕμνησο, ὅτι ὐχ ὁ λοιδορῶν ἢ τύπτων ὑβρίζει, ἀλλὰ τὸ δόξαν τὸ περὶ τούτων, ὡς ὑβριζόντων. ὅταν ὖν ἐρεθίσῃ σέ τις, ἴσθι ὅτι ἡ σὴ σε ὑπόληψις ἠρέθισε. τοιγαρῶν ἐν πρώτοις πειρῶ μὴ τῆς φαντασίας συναπάγεσθαι. ἂν γὰ ἅπαξ χρόνου κὴ ἀναβολῆς τύχῃς, ἔᾶον κρατήσεις σεαυτοῦ.

κη'. [κα'.]

ΘΑνατος, κὴ φυγὴ, καὶ πάντα τὰ δεινὰ φαινόμενα, πρὸ ὀφθαλμῶν ἔστω σοι καθ' ἡμέραν· μάλιστα δὲ πάντων ὁ θάνατος. καὶ ὐδὲν ὐδέποτε ταπεινὸν ἐνθυμηθήσῃ, ὅτε ἄγαν ὀπιθυμήσεις τινός.

κθ'. [κβ'.]

ΦΙλοσοφίας ὀπιθυμεῖς; παρασκεύαζε αὐτόθεν, ὡς καταγελασθησόμενος, ὡς καλαμωκησόμενος σε πολλῶν, ὡς ἐρύγτων, ὅτι, Αφνω φιλόσοφος ἡμῖν ἐπαφύκλυθε, κὴ πόθεν ἡμῖν αὗτη ἡ ὀφρύς; σὺ δὲ ὀφρυὼ μὴ μὴ σχῇς· τὰ γὰ βέλτίω σοι φαινομένων ὅτως ἔχε, ὡς ὑπὸ τοῦ θεοῦ τεταγμένος εἰς ταύτιλν τὴ τάξιν. μέμνησο γὰ ὅτι ἐὰν μὲ ἐμμένῃς τοῖς αὐτοῖς, οἱ καταγελῶντές σε πρό-

cutus. Nam ſi in rebus noſtræ poteſtati ſubjectis vis tranquillitatis conſtiterit, nec invidia nec æmulatio locum habebit; tuque ipſe non imperator, non ſenator, non conſul eſſe voles, ſed liber. Ad eam autem rem via unica eſt; eorum, quæ in poteſtate noſtra non ſunt, contemptio.

CAP. XXVII. [Cap. 20.]

MEmento, non eum qui convicietur aut verberet, auctorem eſſe contumeliæ: ſed opinionem de eis, tanquam contumelioſis, conceptam. Cum igitur te quiſpiam irritarit, opinione tua te irritatum eſſe ſcito. Quapropter in primis operam dato, ne viſa tibi aſſenſum extorqueant. Nam ſi ſemel tempus & moram impetraris, facilius ipſe tibi imperabis.

CAP. XXVIII. [Cap. 21.]

MOrs & exilium, & omnia quæ in malis habentur, ob oculos tibi quotidie verſentur: omnium vero maxime mors. Sic nihil unquam humile cogitabis, nec impenſe cupies quicquam.

CAP. XXIX. [Cap. 22.]

SApientiæ ſtudium ſuſcipere cupis? Statim te para, quaſi futurum ſit ut deridearis: ut multi te ſubſannent: ut dicant, te ſubito philoſophum extitiſſe: ut rogent, unde ſupercilium iſtud? Tu autem ſupercilium ne habeto: ea vero quæ optima tibi videbuntur, ſic teneto, quaſi à deo ſis in ea ſtatione collocatus. Cæterum memento, te, ſi in eodem ſtatu permanſeris, iis tandem admirationi fore, qui te prius deriſerunt.

runt. Sin eis ſuccubueris, dupliciter fore deridendum.

CAP. XXX. [Cap. 23.]

SI quando acciderit ut foras promineas, & alicui placere cupias; te de ſtatione tua dejectum eſſe ſcito. Quare in omnibus rebus illud tibi ſatis ſit, te eſſe philoſophum. Sin alicui etiam videri philoſophus cupis; tibi videre, idque tibi ſatis eſto.

CAP. XXXI. [Cap. 24.]

IStæ cogitationes ne te crucient, fore ut ſine honore vivas, & nullo ſis loco. Nam ſi honore carere malum eſt: nihilo magis per alium in malo eſſe potes, quam in vitio. Nunquid igitur tui muneris eſt imperio potiri? aut ad convivium adhiberi? Nequaquam. Quei igitur ea jam erit ignominia? quei nullo uſquam loco eris, quem in iis ſolis aliquem eſſe oportet, quæ penes te ſunt, in quibus vel ſummo loco eſſe potes? At nihil opis amicis feres. Quo pacto iſtud accipis? non argentum abs te habituri ſunt? nec eos in Romanam civitatem adſcribes? Et quis tibi dixit, ea penes nos eſſe, & non aliena munera? Quis vero id alteri præſtet, quo ipſe careat? Parato ergo, aiunt, ut & nos habeamus. Si parare queo, conſervata verecundia, & fide & animi magnitudine, voſque ejus rei viam oſtenderitis, parabo. Sin id poſtulatis ut bona ego mea perdam, quo vos ea, quæ in bonis non ſunt, acquiratis: videte ipſi quam iniqui ſitis, & temerarii. Utrum vero præoptatis? Pecuniamne, an amicum verecundum & ſincerum? Ad hoc igitur adjumento

πρότερον, ὅτοί σε ὕστερον θαυμάσονται. ἐὰν δὲ ἀπτηθῆς αὐτῆς, ἁπλῶν προσλήψῃ καταγέλωτα.

λ'. [κγ'.]

ΕΑν ποτέ σοι γένηται ἔξω γραφῆναι, πρὸς τὸ βελτιωθῆναι ἀρέσαι τινὶ, ἴσθι ὅτι ἀπώλεσας τὸν ἔνσασιν. ἀρκοῦ δὲν ἐν παντὶ τῷ ἐπὶ φιλόσοφον. εἰ δὲ κὴ δοκεῖν βούλει, τῷ ἐπὶ σεαυτῷ φαίνου, καὶ ἱκανὸς ἔσῃ.

λα'. [κδ'.]

ΟΥτοί σε οἱ συλλογισμοὶ μὴ θλιβέτωσαν· ἄπαξ γὰρ βιώσομαι, κὴ οὐδεὶς ἀδαμῶς. εἰ γὰρ ἡ ἀπαία ὄζι κακὸν, ὁ δυύσεται ἐν κακῷ τῷ ἐπ' ἄλλον, ἢ μᾶλλον ἢ ἐν αἰσχρῷ. μή π δὲν τὸ σὸν ἔργον ὄζι τὸ ἀρχῆς τυχεῖν, ἢ παραλιφθῆναι ἐφ' ἑτάσιν; ἀδαμῶς. πῶς δὲν ἔτι τοῦτ' ἔσιν ἀπαία; πῶς δὲ οὐδεὶς ἀδαμῆ ἔσῃ, ὃν ἐν μόνοις εἶναί πνα δεῖ τοῖς ὀπί σοι, ἐν οἷς ἔξεσί σοι τῷ πλείσυ ἀξίῳ; ἀλλά σοι οἱ φίλοι ἀβοήθητοι ἔσονῃ. τί λέγεις τὸ ἀβοήθητοι; οὐχ ἕξυσι θεοί σε ἀρχύειον; οὐδὲ πολίτας Ρωμαίων αὐτὸς ποιήσεις; τίς δὲν σοι εἶπεν ὅτι ταῦτα σῆς ἐφ' ἡμῖν ὄζιν, οὐχὶ δὲ ἀλλότρια ἔργα; τίς δ' δῦναι δύναῃ ἕτέρῳ ἃ μὴ ἔχῃ αὐτός; κήσαι δὲν, φασὶν, ἵνα κὴ ἡμεῖς ἔχωμεν. εἰ δυύαμαι κήσασθαι, τηρῶν ἐμαυτὸν αἰδήμονα, κὴ πρᾶον, κὴ μεγαλόφρονα, δεικνύετε τὴ ὁδὸν, κὴ κήσομαι. εἰ δ' ἐμὲ ἀξιῶτε τἀγαθὰ τὰ ἐμαυτοῦ ἀπολέσαι, ἵν' ὑμεῖς τὰ μὴ ἀγαθὰ περιποιήσησθε, ὁρᾶτε ὑμεῖς, πῶς ἄνισοί ἐσε, κὴ ἀγνώμονες. τί δ' κὴ βούλεσθε μᾶλλον; ἀργύειον, ἢ φίλον πρᾶον κὴ αἰδήμονα; εἰς τοῦτο δὲν μοι μᾶλλον συλλαμβάνετε,

καὶ

καὶ μὴ, δι' ὧν ἀποκαλῶ αὐτὸ, ταῦτά με ωεφάτλειν ἀξιῶτε. ἀλλ' ἢ πατεὶς, ὅσον ἐωʼ ἐμοί, φησιν, ἀβοήθητος ἔσῃ. πάλιν, ποίαν καὶ ταύτην βοήθειαν; σοὰς ἄκχ ἕξει διά σε, ὅτε βαλανεῖα; καὶ πῶς τοῦτο; ἀδὲ γὰρ ἱματισμάτα ἔχει διὰ τὴν χαλκέα, ἀδʼ ὅπλα διὰ τὴν σκυτέα. ἱκανὸν δέ, ἐὰν ἕκας ἐκπληρώσῃ τὸ αὐτοῦ ἔργον. εἰ δὲ ἄλλον τινὰ αὐτῇ κατεσκάζες πολίτην πιστὸν καὶ αἰδήμονα, ἀδὲν ὠφέλησεν αὐτὸν ὄφειλες; ναί. ἀκοῦν ἀδὲ σὺ αὐτὸς ἀνωφελὴς ἂν εἴης αὐτῇ. τίνα οὖν, φησι, χώραν ἔξω ἐν τῇ πόλει; ἣν ἂν δύνῃ, φυλάττων ἅμα τὴν πιστὸν καὶ αἰδήμονα. εἰ δʼ ἐκείνην ὠφελεῖν βουλόμενος, ἀποκαλεῖς ταῦτα, τί ὄφελος ἂν αὐτῇ γένοιο, ἀναιδὴς καὶ ἄπιστος ἀποτελεσθείς;

κϛ'. [κε'.]

ΠΡοελιμένη σε τὶς ἐν ἐσιάσει, ἢ ἐν ωεφαγορεύσει, ἢ ἐν τῷ παραληφθῆναι εἰς συμβουλίαν; εἰ μὲ ἀγαθὰ ταῦτά ἐστι, χαίρειν σε δεῖ, ὅτι ἔτυχεν αὐτῆς ἐκεῖνος. εἰ δὲ κακὰ, μὴ ἄχθου, ὅτι σὺ αὐτῆς οὐκ ἔτυχες· μέμνησο δὲ ὅτι οὐ δυνάμεθα, μὴ ταῦτα ποιῶν ωεὸς τυγχάνειν τοῦ οὐκ ἐφ' ἡμῖν, ἐκείνων τοῦ ἴσων ἀξιοῦν. πῶς γὰρ ἴσον ἔχειν δυνατὸν ὁ μὴ φοιτῶντι ὀπὶ θύρας πυκνὰς, τῷ φοιτῶντι; ὁ μὴ ωαραπέμπων τῷ ωαραπέμποντι; ὁ μὴ ἐπαινῶν τῷ ἐπαινοῦντι; ἄδικος οὖν ἔσῃ καὶ ἄπληστος, εἰ μὴ ωεφιέμενος ταῦτα ἀνθʼ ὧν ἐκεῖνα πεωεράσκεται, ωεῖνα αὐτὰ βούλῃ λαμβάνειν. ἀλλὰ πόσα πεπράσκουν θεΐδακες; ὀβολοῦ, ἂν ὕτω τύχῃ. ἂν οὖν τὶς ωεφιέμενος τοῦ ὀβολοῦ, λάβῃ θρίδακας,

σὺ

mento mihi eſte; non autem poſtulate, ut ea faciam, per quæ illa ſim amiſſurus. At enim patriæ per me nihil afferetur adjumenti. Cujuſmodi quæſo adjumentum? Porticus per te non habitura eſt? non balnea? Iſthuc vero quid eſt? neque enim calceos habet per fabrum ferrarium; neque arma per ſutorem. Satis autem fuerit, ſuo quemque fungi munere. At ſi quem alium ei civem inſtrueres integrum & verecundum, nihilne eam juvares? imo vero. Proinde ne tu quidem patriæ fueris inutilis. Quem ergo locum, inquis, habebo in urbe? Quem poteris, integritate & verecundia conſervata. Sin illi proſuturus, hæc abjeceris: quis ei tui fuerit uſus, qui impudens & perfidus evaſeris?

CAP. XXXII. [Cap. 25.]

EST tibi prælatus aliquis in convivio, aut ſalutatione, aut dandi conſilii officio? Siquidem iſta bona ſunt, gratulari debes illi, cui ea contigerunt. Sin mala, ne doleas te in ea non incidiſſe: ſed memento, cum ea non agas quibus illa parantur quæ in noſtra poteſtate non ſunt, fieri non poſſe ut eadem tibi tribuantur. Nam quî valebit tantum is qui fores non frequentat, atque is qui frequentat? qui non aſſectatur, atque is qui aſſectatur? qui non laudat, atque is qui laudat? Injuſtus igitur eris, & inexplebilis, ſi non numerato eo pretio, quo illa væneunt, gratis ea conſequi te poſtules. Age quanti væneunt lactucæ? Ponamus, obolo. Si quis igitur, obolo numerato, lactucas acceperit; tu autem,

tem, pretio non numerato, non acceperis; ne te deteriore conditione esse putes eo qui accepit. Ut enim lactucas habet ille, sic tu obolum non dedisti. Ad eundem quoque modum & hic se res habet. Non invitatus es ad convivium alicujus? Nec dedisti quanti vænit convivium. Vendit autem id convivator laudatione, vendit obsequio. Dato igitur pretium quanti vænit, si è re tua est. Quod si nec illa vis præstare, & hæc accipere; avarus es, & væcors. Nihil igitur cœnæ vice habes? imo habes: non laudasti quem noluisti: non toleraſti ejus insolentiam in ingressu.

CAP. XXXIII. [Cap. 26.]

NAturæ propositum ex iis rebus, de quibus nulla inter nos controversia est, cognosci potest. Exempli gratia: Si vicini puer poculum aut quid aliud confregerit, in promptu illud statim est, ita fieri solere. Scito igitur, si & tuum confractum fuerit, eundem esse te oportere, qui fueris cum frangeretur alienum. Sic transfer ista ad majora. Filius alterius obiit, aut uxor? nemo est quin dicat, humanum id esse. Sin ipsi alicui id acciderit: statim, Hei mihi! inquit, me miserum! Meminisse autem oportebat, ut affecti simus, cum tale quippiam de aliis audimus.

CAP. XXXIV. [Cap. 27.]

QUemadmodum aberrandi causa meta non ponitur: sic nec mali natura in ~~mortuo~~ existit. [Cap. 28.] Quod si corpus quidem tuum aliquis obvio cuipiam permitteret,

σὺ ὃ μὴ θεϊέμενος μὴ λάβῃς, μὴ οἶκον ἐλατ῀ον ἔχειν τ῀ λαβόν῀ος· ὡς γὰρ ἐκεῖνος ἔχει θείσακας ὅπου σὺ τ῀ ὁλοὸν, ὃν οὐκ ἔδωκας. τ῀ αὐτὸν δὴ τρόπον κἀνταῦθα. ἐὰν προσκλήθῃς ἐφ' ἑστιάσιν τιν῀ος; ἐὰν γὰρ ἔδωκας τῷ κάλλιστα ποσὰ πωλεῖ τὸ δεῖπνον· ἐπαίνε δ' αὐτὸ πωλεῖ, θεραπείας πωλεῖ. δὸς οὖν τὸ ἀμφέρον εἴ σοι λυσιτελεῖ τὸ πωλούμενον. εἰ ὃ κἀκεῖνα θέλεις μὴ θεϊέσθαι, καὶ ταῦτα λαμβάνειν, ἄφρων εἶ, καὶ ἀβέλτερος. ὃ δὲν ἂν ἔχεις ἀντὶ τ῀ δείπνου; ἔχεις μὲν ἂν· τὸ μὴ ἐπαινέσαι τοῦτον, ὃν οὐκ ἤθελες τὸ μὴ ἀναχέσθαι αὐτῷ ὅπι τῆς εἰσόδου.

λγ'. [κς'.]

ΤΟ βούλημα τ῀ φύσεως καταμαθεῖν ὅτιν ἐξ ὧν ἀμφιβαλλόμεθα θεὸς ἀλλήλους. οἷον, ὅταν τοῦ γείτονος παιδίον κατεάξῃ τὸ ποτήριον, ἢ ἄλλο τι, θεόχρεον ὅτιν ἁπλοῦς λέγειν, ὅτι τῶν γινομένων ὅτιν. ἴσθι δὲν ὅτι, ὅταν καὶ τὸ σὸν κατεαγῇ, τοιοῦτον εἶναί σε δεῖ, ὁποῖον ὅταν καὶ τὸ τ῀ ἄλλου κατεαγῇ. ὅπου μεταπίθει καὶ ὅπι τὰ μείζονα. τέκνον ἄλλου τέθνηκεν, ἢ γυνή; οὐδεὶς ὅτιν ὃς οὐκ ἂν εἴποι, ὅτι ἀνθρώπινον. ἀλλ' ὅταν τὸ αὐτοῦ τιν῀ος ἀποθάνῃ, οἰμοὶ, οἴμοι, τάλας ἐγὼ βοᾷ. ἐχρῆν δὲ μεμνῆσθαι, τί πάσχομεν, περὶ ἄλλων αὐτὸ ἀκούσαντες.

λδ'. [κζ'.]

ΩΣπερ σκοπὸς θεὸς τὸ ἀποτυχεῖν οὐ πέφυται. οὕτως οὐδὲ κακὸν φύσις ἐν κόσμῳ γίνεται. πρὸς τὸ ἀποτυχεῖν

[κη'.] Εἰ μὲν τὸ σῶμά σου ἐπέτρεπέ τις τῷ

ἀπαντήσαντι, ἠναγκάκεις ἄν. ὅτι δὲ σὺ τῷ γνώμῃ τῇ σεαυτῆς ὑπιξέπεις τῷ τυχόντι, ἵνα, ἐὰν λοιδορήσηταί σοι, ταραχθῇ ἐκείνη, καὶ συγχυθῇ, ἐκ αἰσχύνῃ; τότε ἕνεκα ἐφ' ἑκάστῳ ἔργῳ σκόπει τὰ καθηγέμονα καὶ τὰ ἀκόλουθα αὐτῷ, καὶ ὕστως ἔρχου ἐπ' αὐτό. εἰ δὲ μή, τῇ μὲν προσπίπτων προθύμως ἥξεις, μηδὲν τῶν ἐξῆς ἐντεθυμημένος· ὕστερον δὲ, ἀναφανέντων πινῶν αἰσχρῶν, αἰσχυνθήσῃ.

λε'. [κθ'.]

ΘΕλεις ὀλύμπια νικῆσαι; κἀγὼ νὴ τοὺς θεούς· καλὸν γὰρ ὄγιν· ἀλλὰ σκόπει καὶ τὰ καθηγέμονα, καὶ τὰ ἀκόλουθα· καὶ ὕστως ἄπτου τοῦ ἔργου. δεῖ σ' ἀυτακλεῖν, ἀναγκοτροφεῖν, ἀπέχεσθαι πυμμάτων, γυμνάζεσθαι πρὸς ἀνάγκην, ἐν ὥρᾳ τεταγμένῃ, ἐν καύματι, ἐν ψύχει, μὴ ψυχρὸν πίνειν, μὴ οἶνον, ὡς ἔτυχεν. ἁπλῶς, ὡς ἰατρῷ παραδεδωκέναι σεαυτὸν τὸν ὑπισάτην· εἶτα εἰς τὸν ἀγῶνα παρέρχεσθαι· ἔστι δὲ ὅτε χεῖρα βλαβῆναι, σφυρὸν στρέψαι, πολλὰ ἀφλὰ καταπιεῖν. ἐνίοτε καὶ μαστιγωθῆναι· καὶ μετὰ ταῦτα πάντα νικηθῆναι. ταῦτα σκέψαι, ἐὰν ἔτι θέλῃς, ἔρχου ἐπὶ τὸ ἀθλεῖν. εἰ δὲ μή, ὡς τὰ παιδία ἀναστρεφήσῃ, ἃ νῦν μὲν παλαιστὰς παίζει, νῦν δ' αὐλητὰς, νῦν δ' μονομάχους, εἶτα σαλπίζει, εἶτα τραγῳδεῖ. ὕτω καὶ σύ· νῦν μὲν ἀθλητὴς, νῦν δὲ μονομάχος, εἶτα ῥήτωρ, εἶτα φιλόσοφος· ὅλῃ δ' τῇ ψυχῇ θέλει· ἀλλ' ὡς πίθηκος πᾶσαν θέαν, ἐὰν ἴδῃς, μιμῇ, καὶ ἄλλο ἐξ ἄλλου σοι ἀρέσκει. ὃ γὰρ μὴ σκέψεως ἦλθες ὅτι τοῦργον, θέλεις προσδεύσας· ἀλλ' εἰκῇ καὶ κατ' ψυχρὰν ὁρμήσαν. ὕτω θεασά-

mitteret, indignareris; Tu vero, qui animum tuum cuilibet permittas, ut si convicia tibi dixerit, perturbetur & mœreat, non erubescis? Quamobrem, cujusque rei anteceſſionibus & conſecutionibus conſideratis, ſic eam aggredere. Alioqui primum alacriter eam ſuſcipies, eorum nullo quæ conſequuntur expenſo: poſt autem, turpitudine aliqua exorta, verecundaberis.

CAP. XXXV. [Cap. 29.]

VIs Olympia vincere? Et ego medius fidius: præclarum enim habetur. Sed conſidera, quid antecedere, quid ſequi ſoleat: atque ita rem gerendam ſuſcipito. Oportebit te conſervare ordinem, veſci ingratis, abſtinere bellariis, exerceri neceſſario & certo tempore, in æſtu, in frigore: non frigidam bibere, non vinum, ut fieri ſolet: ad ſummam, tanquam medico, ſic laniſtæ te tradas oportet: deinde in certamen deſcendere: aliquando manum lædere, talum diſtorquere, multum pulveris deglutire, interdum flagris cædi, & vinci poſt hæc omnia. His omnibus conſideratis, pugilum certamen ſuſcipe, ſi lubet adhuc. Sin minus, ut pueri reſilies, qui nunc pugiles ludunt, nunc tibicines, nunc gladiatores: jam tuba canunt, jam tragœdias repreſentant. Tu quoque ſic, nunc pugil, mox gladiator, poſtea orator, demum philoſophus: toto autem animo nihil: ſed ut ſimius, quicquid ſpectaveris, imitabere, atque aliud ex alio adamabis. Nec enim ſuſcepta cogitatione quicquam es aggreſſus, aut exploraſti prius: ſed temere,

appetitus levitatem ſecutus. Sic aliqui philoſopho ſpectato, & audito aliquo dicente ſic: Quam recte dicit Socrates! vel ſic: quis ita diſſerere poteſt ut ille? ipſi etiam philoſophari volunt.

CAP. XXXVI. [Cap. 30.]

HOmo, primum conſidera, cujuſmodi ſit res: deinde, naturam quoque tuam eamne ferre queat, explora. Quinquercio eſſe vis, aut palæſtrita? Brachia tua intuere; femora & lumbos conſidera. Nam aliud alio natura pertinet. Putaſne te hæc aggreſſum, æque poſſe edere, æque bibere, æque faſtidire? Vigilandum eſt, laborandum, à tuis recedendum; à puero contemni, in omnibus deteriore conditione eſſe, in honore, in magiſtratu, in judicio, in negotio quolibet, oportebit. Hæc conſidera, tecumque ſtatue, an his rebus redimere velis animi tranquillitatem, libertatem, conſtantiam. Sin minus; vide ne ut pueri, nunc poiloſophus, mox publicanus, poſt orator, denique Cæſaris procurator fias. Iſta non conſentiunt: unum te oportet hominem, eumque vel bonum vel malum eſſe: aut exercenda tibi ratio & mens eſt, aut res externæ excolendæ; aut in internis elaborandum, aut in externis: hoc eſt, aut philoſophi tuendus locus, aut hominis plebeii.

CAP. XXXVII. [Cap. 31.]

OMnia officia in univerſum mutuis affectionibus ſunt metienda. Pater eſt? præcipitur, curam ejus agendam, cedendum ei in omnibus: ſi convitietur, ſi verberet,

θεασάμενοί τινες φιλόσοφον, καὶ ἀκούσαντες ὅτω τινὸς λέγοντος, ὡς εὖ Σωκράτης λέγει! καὶ τίς ὅτω δύναται εἰπεῖν ὡς ἐκεῖνος; θέλωσι καὶ αὐτοὶ φιλοσοφεῖν.

λς'. [λ'.]

ΑΝθρωπε, θεῶτον ὅπισθεν, ὁποῖόν ὄζει τὸ θεᾶγμα· εἶτα καὶ τίνι σεαυτῦ φύσιν καταμαθε, εἰ δύνασαι βαστάσαι. πένταθλος εἶ) βέλει ἢ παλαισής; ἴδε σαυτῦ τὲς βραχίονας, τὲς μηρὲς, τ' ὀσφῦν καταμαθε· ἄλλο γὰ θεὸς ἄλλο πέρυκε. δοκεῖς, ὅτι ταῦτα ποιῶν, ὡσαύτως δύνασαι ἐδίειν, ὡσαύτως πίνειν, ὁμοίως δυσαρεσεῖν; ἀχθυπνῆσαι δεῖ, πονῆσαι, ἀπὸ τῆ οἰκείων ἀπελθεῖν, ὑπὸ παιδαείου καλαφρονηθῆναι, ἐν παντὶ ἥπον ἔχειν, ἐν τιμῇ, ἐν ἀρχῇ, ἐν δίκῃ, ἐν θεάματί παντί. ταῦτα ὅπισθεν, εἰ θέλεις ἀντικαλλάξαδζ τότων ἀπάθειαν, ἐλαθερίαν, ἀταραξίαν· εἰ δὲ μὴ, θεῦσεχε, μὴ ὡς τὰ παιδία, νῦ φιλόσοφος, ὕσερον δὲ τελώνης, εἶτα ῥήτωρ, εἶτα ὅπιτροπος Καίσαρος γλίη. ταῦτα ἃ συμφωνεῖ. ἕνα σε δεῖ ἄνθρωπον, ἢ ἀγαθὸν, ἢ κακὸν εἶ)· ἢ τὸ ἡγεμονικόν σε δεῖ ἐξεργάζεδζ τὸ σαυτῦ; ἢ τὰ ἐκτός· ἢ θεὶ τὰ ἔσω φιλοτεχνεῖν, ἢ τὰ ἔξω· τότεσιν, ἢ φιλοσόφε τάξιν ἐπέχειν, ἢ ἰδιώτε.

λζ'. [λα'.]

ΤΑ καθήκοντα ὡς ὅπίπαν ταῖς σχέσεσι παραμετρεῖται. πατὴρ ὄζιν; ὑπαγορεύεται, ὅπιμελεῖσθαι, θεμαχωρεῖν ἁπάντων, ἀνέχεδζ

λοιδορῶν, παίοντα. ἀλλὰ πατὴρ χαλεπός ἐστι. μὴ οὖν πρὸς ἀγαθὸν πατέρα φύσει ὡκειώθης; ἔκ. ἀλλὰ πρὸς πατέρα. ὁ ἀδελφὸς ἀδικεῖ; τήρει τοιγαροῦν τὸ πρέπον τῷ πρὸς σεαυτὸν πρὸς αὐτόν, μηδὲ σκόπει τί ἐκεῖνος ποιεῖ, ἀλλὰ τί σοι ποιῆσαι κατὰ φύσιν ἡ σὴ ἕξει προαίρεσις. σὲ γὰρ ἄλλος οὐ βλάψει, ἂν μὴ σὺ θέλῃς. τότε δὲ ἔσῃ βλαμμένος, ὅταν ὑπολάβῃς βλάπτεσθαι. οὕτως οὖν ἀπὸ τοῦ γείτονος, ἀπὸ τοῦ πολίτου, ἀπὸ τοῦ στρατηγοῦ, τὰ καθήκοντα εὑρήσεις, ἐὰν τοὺς σχέσεις ἐθίζῃς θεωρεῖν.

λη'. [λϛ'.]

Τὴν πρὸς θεοὺς εὐσέβειαν ἴσθι ὅτι τὸ κυριώτατον ἐκεῖνό ἐστιν, ὀρθὰς ὑπολήψεις περὶ αὐτοῦ ἔχειν, ὡς ὄντων, καὶ διοικούντων τὰ ὅλα καλῶς καὶ δικαίως· καὶ σαυτὸν εἰς τοῦτο τετάχθαι, πείθεσθαι αὐτοῖς, καὶ εἴκειν ἐν πᾶσι τοῖς γινομένοις, καὶ ἀκολουθεῖν ἑκόντα, ὡς ὑπὸ τῆς ἀρίστης γνώμης ἐπιτελουμένοις. οὕτω γὰρ οὔτε μέμψῃ ποτὲ τοῖς θεοῖς, οὔτε ἐγκαλέσεις ὡς ἀμελοῦσί σου. ἄλλως τε τοῦτο οὐκ οἷόν τε γίνεσθαι, ἐὰν μὴ ἀπορρῇς τοῦ ἐκ ἐφ' ἡμῖν, καὶ ἐν τοῖς ἐφ' ἡμῖν μόνοις θῇς τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ κακόν. ὡς, ἂν ἐκείνων ὑπολάβῃς ἀγαθὸν ἢ κακόν, πᾶσα ἀνάγκη, ὅταν ἀποτυγχάνῃς ὧν θέλῃς, καὶ περιπίπτῃς οἷς μὴ θέλῃς, μέμφεσθαί σε καὶ μισεῖν τοὺς αἰτίους. πέφυκε γὰρ πρὸς τοῦτο πᾶν ζῷον, τὰ μὲν βλαβερὰ φαινόμενα, καὶ τὰ αἴτια αὐτοῦ, φεύγειν καὶ ἐκτρέπεσθαι· τὰ δ' ὠφέλιμα, καὶ τὰ αἴτια αὐτοῦ, μεπέναι καὶ τεθαυμακέναι. ἀμήχανον οὖν, βλάπτεσθαί τινα οἰόμενον, χαίρειν τῷ δοκοῦντι βλάπτειν.

beret, ferendum esse. At pater malus est. Nunquid igitur natura cum bono conjunctus es? Non, sed cum patre. Frater te lædit? Tu igitur munus tuum erga ipsum tuere: nec, quid ille agat, considera; sed, quibus rebus agendis tuum institutum naturæ futurum sit consentaneum. Te enim alius non lædet, nisi ipse velis. Tum autem læsus eris cum te lædi existimaris. Sic igitur vicini, sic civis, sic imperatoris officium invenies, si mutuas affectiones spectare consueveris.

CAP. XXXVIII. [Cap. 32.]

REligionis erga deos immortales præcipuum illud esse scito, rectas de eis habere opiniones: ut sentias, & esse eos, & bene justeque administrare universa: parendum esse eis, & in omnibus iis quæ fiant acquiescendum: & sequenda ultro, ut quæ à mente præstantissima regantur. Sic enim nec incusabis eos unquam nec ab iis negligi te conquereris. Aliter autem id fieri nequit, quam si iis, quæ in potestate nostra non sunt, relictis, tam bona quam mala in iis, quæ in nobis sita sunt collocaris. Nam si quid illorum senseris esse bonum aut malum, aliter certe fieri non poterit, quin cum iis frustratus fueris quæ velles, & in ea quæ nolles incideris; & culpes & oderis illarum rerum auctores. Illud enim natura est insitum omni animantium generi; ut ea quæ nocitura videantur, eorumque causas, fugiant & aversentur: contra, & utilia, & causas eorum, persequantur & admirentur. Nulla igitur ra-

tio eſt, ut is, qui noceri ſibi putat, eo lætetur quod nocere videatur: unde etiam, ipſo damno ut gaudeatur, fieri nequit. Hinc fit, ut & patri filius convicietur, cum ea, quæ in bonis habentur, filio non impertierit: & illud eſt quod inter Eteoclem & Polynicem bellum concitarat, quod bonum exiſtimabant imperium. Hac de cauſa Deos execratur agricola, ob hoc nauta, ob hoc mercator, ob hoc ii qui liberos & uxores admittunt. Nam ubi utilitas, ibi etiam eſt pietas. Quamobrem qui id dat operam, ut ſic & appetat & averſetur, quemadmodum decet; is eadem opera & pietati dat operam. Libandum autem & ſacrificandum, & offerendæ primitiæ ſunt unicuique, ritu patrio: caſte, non luxurioſe, nec indiligenter, nec ſordide, nec ſupra facultates.

CAP. XXXIX. [Cap. 33.]

AD vatem acceſſurus, memento, te negotii eventum ignorare, ſed ea de cauſa adeſſe, ut eum è vate cognoſcas. Quale autem id eſſet, utique, cum venires, ſciviſti, ſiquidem philoſophus fueris. Nam ſi ex eorum numero fuerit, quæ in noſtra poteſtate non ſunt, nec bonum eſſe, neque malum, omnino eſt neceſſe. Noli igitur ad vatem afferre vel appetitionem, vel averſationem: alioqui tremens eum accedes. Sed illud conſtitutum eſſe oportet, nihil interquemvis eventum intereſſe: neque ad te attinere eum cujuſcunque modi ſit: licere enim eo recte uti, neque in eo tibi fore quempiam impedimento. Magno igitur animo Deos, ut conſiliarios, accedito. Deinde

βλάπειν. ὅθεν καὶ τὸ τῇ βλάβῃ χαίρειν ἀδιάφορον· ὅθεν καὶ πατὴρ υἱῷ υἱῆ λοιδορεῖται, ὅταν τῆς δοκούντων ἀγαθῶν ἕξεως μὴ μεταδιδῷ. καὶ Πολυνείκει καὶ Ετεοκλέα τοῦτο πολεμίους ἀλλήλοις ἐποίησε, τὸ ἀγαθὸν οἴεσθαι τὴν τυραννίδα. διὰ τοῦτο ὁ γεωργὸς λοιδορεῖ τοὺς θεούς, διὰ τοῦτο ὁ ναύτης, διὰ τοῦτο ὁ ἔμπορος, διὰ τοῦτο οἱ τὰς γυναῖκας καὶ τὰ τέκνα ἀπολλύντες. ὅπου γὰρ τὸ συμφέρον, ἐκεῖ καὶ τὸ εὐσεβές. ὥστε ὅστις ὀπτιμελεῖται τοῦ ὀρέγεσθαι ὡς δεῖ, καὶ τοῦ ἐκκλίνειν, ἐν τούτῳ καὶ τὴν εὐσεβείας ὀπτιμελεῖται. ἀπέχεσθαι δή, καὶ θύειν, καὶ ἀπάρχεσθαι κατὰ τὰ πάτρια, ἐνάσοις προσήκει, καθαρῶς, καὶ μὴ ὀπισυρμένως, μηδὲ ἀμελῶς, μηδὲ γλίσχρως, μηδὲ ὑπὲρ δύναμιν.

λδ'. [λγ'.]

Ὅταν μαντικὴν προσῇς, μέμνησο, ὅτι τί μέλλησει γνόσεσθαι οὐκ οἶδας· ἀλλὰ ἥκεις ὡς ἀπὸ τοῦ μάντεως αὐτὸ πυσόμενος. ὁποῖον δέ τι ὄφις, ἐλήλυθας εἰδώς, εἴπερ εἶ φιλόσοφος. εἰ γὰρ ἔστι τι τῶν ἐκ ἐφ' ἡμῖν, πᾶσα ἀνάγκη μήτε ἀγαθὸν αὐτὸ εἶναι, μήτε κακόν. μὴ φέρε δὴ προσῇς τῷ μάντει ὄρεξιν ἢ ἔκκλισιν. εἰ δὲ μὴ τρέμων αὐτῷ πρόσει. ἀλλὰ διεγνωκὼς, ὅτι πᾶν τὸ ἀποβησόμενον, ἀδιάφορον, καὶ οὐδέν σοι ὂν ποῖον δ' ἂν ᾖ, (ἔσται γὰρ αὐτῷ χρήσασθαι καλῶς) καὶ τοῦτο οὐδείς κωλύσει. θαῤῥῶν οὖν, ὡς ὂν συμβούλοις ἔρχου τοῖς θεοῖς. καὶ λοιπὸν, ὅταν τί σοι συμβουλεύσῃ, μέμνησο, τί-

νας

νας συμβούλους παρέλαβες, καὶ πάντων καταφρόνησης ἀπειθήσας. ἔρχου δὲ ὅτι τὸ μαντεῖόν ἐστι, καθάπερ ἠξίου Σωκράτης, ἐφ' ὧν ἡ πᾶσα σκέψις τὴν ἀναφορὰν εἰς τὴν ἔκβασιν ἔχει, καὶ ὅτε ἐκ λόγου, ὅτε ἐκ τέχνης τινὸς ἄλλης ἀφορμαὶ δίδονται πρὸς τὸ συμβαῖνον τὸ προκείμενον. ὥστε ὅταν δέῃ συγκινδυνεῦσαι φίλῳ, ἢ πατρίδι, μὴ μαντεύεσθαι, εἰ συγκινδυνευτέον. καὶ γὰρ ἂν προσέπτη σοι ὁ μάντις, φεῦλα γεγονέναι τὰ ἱερὰ, δῆλον ὅτι ὁ θάνατον σημαίνεται, ἢ πήρωσις μέρους τοῦ σώματος, ἢ φυγή. ἀλλ' ἔστι λόγος, καὶ σὺν τούτοις παραινέσαι, τῷ φίλῳ καὶ πατρίδι συγκινδυνεύειν. τοιγαροῦν τῷ μείζονι μάντει πρόσεχε τῷ Πυθίῳ, ὃς ἐξέβαλε τοῦ ναοῦ τὸν βοηθήσαντα ἀναιρουμένῳ τῷ φίλῳ.

μ'. [λδ'.]

ΤΑξον πρὸ ὄψεως χαρακτῆρα σαυτῷ, καὶ τύπον ὃν φυλάξῃς ὅτε σεαυτὸν ὢν καὶ ἀνθρώποις ἐντυγχάνων.

μα'.

ΚΑὶ σιωπᾷ τὸ πολὺ ἔχε, ἢ λαλεῖ ὡς τὰ ἀναγκαῖα, καὶ δι' ὀλίγων. οὐσινίους δέ ποτε, καιρὸν παραφυλάσσοντος, ὅτι τὸ λέγειν τι. ἥξομεν· ἀλλὰ πρὸς ὀλίγους τῶν τυχόντων· μὴ πρὸς μονομάχων μηδὲ ἱπποδρομιῶν, μὴ πρὸς ἀθλητῶν, μὴ πρὸς βωμάτων, ἢ πομάτων, τῶν ἐκασταχοῦ

λεγο-

inde, ſi quid conſilii datum fuerit, memento, quos in conſilium adhibueris: & quorum, niſi parueris, auctoritatem ſis neglecturus. Sic autem ad oraculum accipiendum accedito, quemadmodum Socrati placebat, iis videlicet de rebus, quarum tota conſideratio refertur ad eventum, & in quibus nec ex oratione, nec ex arte aliæ ſuppetunt occaſiones, ad id quod propoſitum eſt conſiderandum. Cum igitur vel amicus vel patria cum periculo defendenda erit, noli conſulere vatem, ſintne defendendi? Nam ſi tibi vates prædixerit, exta infauſta eſſe: mortem ſignificari conſtat, aut alicujus membri truncationem, aut exilium. Sed ratio tamen ſubeſt, & cum his illud etiam conjungitur: una cum amico & patria periculum eſſe adeundum. Quamobrem ad majorem venito vatem Pythium: qui templo ejecit eum, qui amico in vitæ periculo non ſuccurriſſet.

CAP. XL. [Cap. 34.]

PRæſcribe jam tibi formam quandam, & legem quam cuſtodias: quamque & ipſe tecum, & in congreſſibus hominum obſerves.

CAP. XLI.

AC majori quidem ex parte ſilentium præſtetur: aut neceſſaria dicantur, eaque paucis. Raro autem, cum ſe obtulerit occaſio, ad dicendum veniemus: ſed non quidvis, dicemus: non de gladiatoribus, non de ludis Circenſibus, non de pugilibus, non de cibis aut potionibus; quæ res paſſim inculcantur. In primis autem ne

ne homines vituperemus, vel laudemus, vel comparemus, caveatur.

CAP. XLII. [Cap. 35.]

QUod si potes, familiarium tuorum sermones tuis sermonibus, eo, quo decet, traducito. Sin à peregrinis circumventus fueris taceto.

CAP. XLIII. [Cap. 36.]

RIsus ne sit multus, nec ob multa, nec effusus.

CAP. XLIV. [Cap. 37.]

JUsjurandum recusa, si fieri potest, omnino: sin minus, quantum potes.

CAP. XLV. [Cap. 38.]

CONvivia externa & popularia devita. Sed si quando tulerit occasio, animadversio excitetur, ne forte in vulgarem consuetudinem prolabaris. Scito enim, si sodalis pullutus fuerit eum etiam, quem is attigerit, necessario pollui etsi purus ipse fuerit.

CAP. XLVI. [Cap. 39.]

QUæ corpori serviunt, eatenus adhibeantur, quatenus animo sunt usui: veluti cibi, potus, amictus, ædes, servitium. Quicquid autem ad ostentationem aut delicias attinet, repudiato.

CAP. XLVII. [Cap. 40.]

ARe venerea, quantum fieri potest, ante nuptias purus esto: Sin attigeris, ea legitime utendum. Ne tamen iniquus sis iis, qui illa utuntur, neque eos arguas: neque passim jactes te ea non uti.

λεγομένων· μάλιστα δὲ μὴ περὶ ἀνθρώπων, ψέγοντες, ἢ ἐπαινοῦντες, ἢ συγκρίνοντες.

μβ'. [λε'.]

ΑΝ μὲν ἔν οἷός τε ἦς, μέταγε τοῖς σοῖς λόγοις τὸν τοῦ σωθέντων ὅτι τὸ σωθῆναι· εἰ δὲ ἐν ἀλλοφύλοις ἀπολειφθεὶς τύχοις, σώπα.

μγ'. [λς'.]

ΓΕλως μὴ πολὺς ἔστω, μηδὲ ὅτε πολλοῖς, μηδὲ ἀνειμένος.

μδ'. [λζ'.]

ΟΡκον παραίτησαι, εἰ μὲν οἷόν τε, εἰς ἅπαν· εἰ δὲ μή, ἐκ τῶν ἐνόντων.

με'. [λη'.]

ΕΣπάσεις τὰς ἔξω καὶ ἰδιωτικὰς ἀγωγάς. ἐὰν δέ ποτε σχολὴ καιρὸς, ἐντετάσθω σοι ἡ προσοχὴ, μή ποτε ἄρα ὑποῤῥεύσῃς εἰς ἰδιωτισμόν. ἴσθι γὰρ, ὅτι, ἐὰν ὁ ἑταῖρος ἢ μεμολυσμένος, καὶ τὸ συναναστρεφόμενον αὐτῷ μολύνεσθαι ἀνάγκη· κἂν αὐτὸς ᾖς τύχῃ καθαρός.

μς'. [λθ'.]

ΤΑ περὶ τὸ σῶμα μέχρι τῆς χρείας ψυχῆς προσλαμβάνειν, οἷον, τροφὰς, πόμα, ἀμπεχόνην, οἰκίαν, οἰκετίαν. τὰ δὲ πρὸς δόξαν, ἢ τρυφήν, ἅπαν περίεργον.

μζ'. [μ'.]

ΠΕρὶ ἀφροδίσια εἰς δύναμιν πρὸ γάμου καθαρευτέον· ἀπομάχου δὲ, ὡς νόμιμόν ὄν τι, μεταληπτέον. μὴ μέντοι ἐπαχθὴς γίνου τοῖς χρωμένοις, μηδὲ ἐλεγκτικός· μηδὲ πολλαχοῦ τὸ, ὅτι αὐτὸς ὐ χρῇ, παράφερε.

μή. [μά.]

ΕΑν τίς σοι ἀπαγγείλῃ, ὅτι ὁ δεῖνά σε κακῶς λέγει, μὴ ἀπολογοῦ πρὸς τὰ λεχθέντα· ἀλλ' ἀποκρίνου, ὅτι, ἠγνόει γὰρ τὰ ἄλλα πρόσοντα. μοι κακά, ἐπεὶ οὐκ ἂν ταῦτα μόνα ἔλεγεν.

μθ'. (μβ'.)

ΕΙς τὰ θέατρα τὸ πολὺ παριέναι οὐκ ἀναγκαῖον. εἰ δέ ποτε καιρὸς εἴη, μηδενὶ σπουδάζων φαίνου ἢ σεαυτῷ· τοῦτέστι, θέλε γίνεσθαι μόνα τὰ γινόμενα, καὶ νικᾶν μόνον τὸν νικῶντα· οὕτω γὰρ οὐκ ἐμποδισθήσῃ. βοῆς δὲ καὶ τοῦ ὀπτεγελᾶν τινι ἢ ὀπτολὺ ὀπκινεῖσθαι, παντελῶς ἀπέχου. καὶ μετὰ τὸ ἀπαλλαγῆναι, μὴ πολλὰ περὶ τῶν γενομένων διαλέγου, ὅσα μὴ φέρῃ πρὸς τὴν ἐπανόρθωσιν· ἐμφαίνεται γὰρ οὐκ τοιοῦτον, ὅτι ἐθαύμασας τὴν θέαν.

ν'. (μγ'.)

ΕΙς ἀκροάσεις πινῶν μὴ ἴκνει, μηδὲ ξαδίως πάρειθι. παρὼν δὲ, τὸ σεμνὸν, καὶ εὐσταθές, καὶ ἅμα ἀνεπαχθὲς φύλαττε.

να'. (μδ'.)

Οταν τινὶ μέλλῃς συμβάλλειν, καὶ μάλιστα τῶν ἐν ὑπεροχῇ δοκούντων, πρόβαλε σαυτῷ, τί ἂν ἐποίησεν ἐν τούτῳ Σωκράτης ἢ Ζήνων· καὶ οὐκ ἀπορήσεις τοῦ χρήσασθαι προσηκόντως τῷ ἐμπεσόντι.

νβ'. (με'.)

Οταν φοιτᾷς πρός τινα τῶν μέγα δυναμένων πρόβαλλε, ὅτι οὐχ εὑρήσεις αὐτὸν ἔνδον, ὅτι ἀποκλείσθη, ὅτι ἐκλιναχθήσονταί σοι αἱ θύραι, ὅτι οὐ φροντίζει σοῦ· καὶ ἂν σοὶ τούτοις ἐλ-

CAP. XLVIII. [Cap. 41.]

SI quis nuntiarit, quendam tibi maledicere: ne refuta quæ dicta sunt, sed responde, Eum nescisse cætera tua vitia, nam alioqui non illa sola fuisse dicturum.

CAP XLIX. [Cap. 42.]

THeatra frequentare non est necesse: sed si quando tempus tulerit, te nulli nisi tibi ipsi studere appareat: hoc est, ea duntaxat fieri velis, quæ fiunt: & eum solum vincere, qui vincit. Sic enim non impedieris. Clamore autem, aut irrisione, aut longiore commotione, penitus abstineto. Ac post discessum ne multum de iis, quæ acciderunt, disputa, cum nihil ad tui correctionem faciant. Alioqui ex hoc apparebit, te spectaculum esse admiratum.

CAP. L. [Cap. 43]

AD recitationes ne veni, neque facile accede. Sin accesseris, gravitatem & constantiam tuere: & id una cave, ne cui sis molestus.

CAP. LI. [Cap. 44.]

CUm aliquid negotii tibi futurum est, cum aliquo, ex proceribus præsertim, ipse tibi proponito, quid in ea re facturus fuisset Socrates, aut Zenon. Ita fiet, ut te ratio non deficiat, qua id quod objectum fuerit, rite administres.

CAP LII. [Cap. 45.]

CUm ad magnatum aliquem iturus es proponito tibi, fore ut eum domi non invenias, ut incluſus sit, ut occludantur tibi fores, ut ille te negligat. Quod si hoc rerum statu venire decuerit, ea feras

quæ fiunt: neque ipſe unquam tecum dicas, non fuiſſe tanti. Id enim plebeium eſt, & ejus qui res externas calumnietur.

CAP. LIII. [Cap. 46.]

IN familiaribus congreſſibus abſit facinorum aut periculorum tuorum prolixa & immodica commemoratio. Nec enim, ut tibi jucundum eſt tuorum certaminum meminiſſe, ſic & aliis ſuave eſt, ea quæ tibi acciderunt, audire.

CAP. LIV.

ABſit illud etiam, ne riſum moveas. Nam is ejuſmodi locus eſt, è quo proclivis ſit in plebeium morem lapſus: eamque vim habet, ut tui obſervantiam facile apud familiares diminuat.

CAP. LV.

PEriculoſum eſt etiam, ad orationis obſcœnitatem progredi. Cum igitur tale quippiam inciderit: aut (ſi feret opportunitas) objurgabis eum qui ſermonem illum injecerit: aut taciturnitate ſaltem, & rubore vultuque oſtendes, eam orationem tibi diſplicuiſſe.

CAP. LVI. [Cap. 47.]

SI voluptatis alicujus imaginem animo conceperis, ut in aliis, ſic & hîc moderare tibi, ne ab ea movearis: ſed & rem examina, & tibi ipſe deliberandi præbe ſpatium. Deinde utriuſque temporis memento, tum ejus quo voluptate perfrueris, tum ejus quo percepta jam voluptate dolebis, teque ipſe objurgabis: atque his illa confer; ſi abſtinueris, fore ut gaudeas, teque ipſe col-

θεῖν καθήκει, φέρε τὰ γινόμενα, καὶ μηδέποτε εἴπῃς αὐτὸς πρὸς σεαυτὸν, ὅτι ἐκ ἦν τοιοῦτον. ἰδιωτικὸν γὰρ, καὶ ἀφοβιβλημένον πρὸς τὰ ἐκτός.

νγ'. (μς'.)

ΕΝ ταῖς ὁμιλίαις ἀπέχω τὸ πυκὰ τῆς ἑαυτῶ ἔργων ἢ κινδύνων ὅτι πολὺ καὶ ἀμέτρεως μεμνῆσθαι. ὃ γὰρ ὡς σοὶ ἡδὺ ὄζει τὸ τῶν σῶν κινδύνων μεμνῆσθαι, ἕτω καὶ τοῖς ἄλλοις ἡδὺ ὄζει τὸ τῆς σοι συμβεβηκότων ἀκούειν.

νδ'.

ΑΠέχω δὲ καὶ τὸ γέλωτα κινεῖν. ὀλισθηρὸς γὰρ ὁ τόπος εἰς ἰδιωτισμὸν, καὶ ἅμα ἱκανὸς τιὰ αἰδῶ τιὰ πρὸς σε τῆς πλησίον ἀνιέναι.

νε'.

ΕΠισφαλὲς δὲ, καὶ τὸ εἰς αἰσχρολογίαν προβαίνειν. ὅταν οὖν τι συμβῇ τοιοῦτον, ἂν μὲ εὔκαιρον ᾖ ὑπόπτηξον τῇ προφάσει. εἰ δὲ μὴ, τῇ γε ὑποσωπήσαι, καὶ ἐρυθριάσαι, καὶ σκυθρωπήσαι, δῆλος γίνε δυσχεραίνων τῷ λόγῳ.

νς'. (μζ'.)

ΕΑν ἡδονῆς τινος φαντασίαν λάβῃς, καθάπερ ὅπι τῶν ἄλλων, φύλαξε σαυτὸν, μὴ συναρπασθῇς ὑπ' αὐτῆς. ἀλλ' ἐκδεξάσθω σε τὸ πρᾶγμα, καὶ ἀναβολιὰ τινα παρὰ σεαυτῷ λάβε. ἔπειτα μνήσθητι ἀμφοτέρων τῆς χρόνων, καθ' ὃν τε ἀπολαύσεις τ ἡδονῆς, καὶ καθ' ὃν ἀπολαύσας, ὕστερον μεταμεληθήσεις, καὶ αὐτὸς σεαυτῷ λοιδορήσῃ· καὶ τούτοις ἀντίθες, ὅπως ἀποχόμενος χαιρήσεις, καὶ ἐπαινέ-

σεις αὐτὸς σεαυτόν. ἐὰν δέ σοι καιρὸς φανῇ ἅψασθαι τῶν ἔργων, πρόσεχε μὴ νικήσῃ σε τὸ προσλυὲς αὐτῶν, καὶ ἡδύ, καὶ ἐπάγωγον· ἀλλ' ἀνάστηθι, πόσῳ ἄμεινον τὸ σωφρονεῖναι σαυτῷ, ταύτῃ τῇ νίκῃ νενικηκότι.

νζ'. [μζ'.]

ΟΤαν τί, ἀγγελλὸς ὅτι ποιητέον ὀρθῶς, ποιῇς, μηδέποτε φύγῃς ὀφθῆναι πρός τινων αὐτό, κἂν ἀλλοίόν τι οἱ πολλοὶ μέλλωσι περὶ αὐτῶν ὑπολαμβάνειν. εἰ μὲν γὰρ οὐκ ὀρθῶς ποιεῖς, αὐτὸ τὸ ἔργον φεῦγε. εἰ δὲ ὀρθῶς, τί φοβῇ τοὺς ὀνειδίζοντας οὐκ ὀρθῶς;

νη'. [μθ'.]

ΩΣ τὸ, ἡμέρα ὀρθή, καὶ, νὺξ ὀρθή, πρὸς μὲν τὸ διεζευγμένον μεγάλην ἔχει ἀξίαν, πρὸς δὲ τὸ συμπεπλεγμένον ἢ συνημμένον ἀπαξίαν· οὕτω καὶ τῶν προκειμένων τὰ μείζονα ἐλεῖν, πρὸς μὲν τὸ σῶμα μεγάλην ἔχει ἀξίαν. οὕτω καὶ τὸ κοινὸν ἐν ἑστιάσει, οἷον δεῖ μὴ φυλάσσειν, ἀπαξίαν ἔχει. ὅταν δὲν συνεδίης ἑτέρῳ, μέμνησο, ὃ μόνον τιμᾷ πρὸς τὸ σῶμα ἀξίαν τῶν παρακειμένων ὁρᾶν, ἀλλὰ καὶ τὸ πρὸς τὴν ἑστίασιν, οἵαν δεῖ φυλαχθῆναι.

νθ'. [ν'.]

ΑΝ ὑπὲρ δύναμιν ἀναλάβῃς τὸ πρόσωπον, καὶ ἐν τούτῳ ἠχρεώσησας, καὶ ὃ ἠδυνάσω ἐκπλῆσαι, παρέλιπες.

EN

collaudes. Quod ſi tibi ſuſcipiendæ rei videbitur eſſe tempus, cave, ne te vincant ejus blanditiæ, & ſuavitates, & illecebræ: ſed illud oppone, quanto præſtantior ſit talis victoriæ conſcientia.

CAP. LVII. [Cap. 48.]

CUm facis aliquid, quod faciendum eſſe ſtatuiſti, nunquam recuſes inter id agendum conſpici; tametſi futurum eſt, ut vulgus de eo ſecus judicet. Nam ſi perperam facis, rem ipſam fuge. Sin recte, quid eos vereris qui non recte reprehendunt?

CAP. LVIII. [Cap. 49.]

UT hoc pronunciatum, Dies eſt, & Nox eſt, magnam habet in ſejunctione vim, in conjunctione vero prorſus nihil valet: ſic maxima quæque ex iis quæ appoſita ſunt, arripere, reſpectu corporis, magni eſt momenti. Ita ſi communitas convivii ſpectetur, magnum habebit, niſi caveris, dedecus. Cum igitur conviva es alicujus; memento, non ſolum eorum quæ appoſita ſunt pretium, quod ad corpus attinet, conſiderandum eſſe: ſed & eam quæ convivatori debetur, reverentiam eſſe conſervandam.

CAP. LIX. [Cap. 50.]

SI quam perſonam, quæ vires tuas ſuperat indueris: tum eam indecore geres; tum eam, quam ſuſtinere poſſes, negliges.

Quem-

CAP. LX. [Cap. 51.]

QUemadmodum in ambulando caves ne clavum calces, pedemve diſtorqueas: ſic in degenda vita cave, ne gubernatricem actionum mentem tuam lædas. Quod ſi in re unaquaque obſervabimus, omnia cautius aggrediemur.

CAP. LXI.

MOdus pecuniæ corpus eſt unicuique, ut calcei pes. Si igitur in eo inſtiteris, modum ſervabis: ſin præterieris, jam veluti per præceps te ferri neceſſe erit. Ut & in calceo, ſi ultra pedem progreſſus fueris, fit auratus calceus, deinde purpureus, deinde interpunctus. Ejus enim, quod ſemel tranſierit modum, nullus eſt terminus.

CAP. LXII. [Cap. 52.]

MUlieres ſtatim ab anno decimoquarto à viris dominæ vocantur. Proinde cum vident, ſe nihil aliud habere muneris, niſi ut cum viris concumbant: comere ſe incipiunt, atque in ornatu ſpem collocant omnem. Quare operæ pretium eſt, dare operam, ut ſentiant, ſibi non ob aliud honorem habere, niſi quod & modeſtas ſe præbeant, & verecundas, cum temperantia.

CAP. LXIII. [Cap. 53.]

HEbetis ingenii ſignum eſt, in rebus corporis immorari: velut, exerceri diu, edere diu, potare diu, cacare diu, coire diu. Nam hæc quidem facienda ſunt obiter: cura autem omnis ad animum eſt transferenda.

Cum

ξ'. [να'.]

ΕΝ τῷ περιπατεῖν, καθάπερ προσέχεις μὴ ὀπίσω ἥλῳ, ἢ πρέψης τ' πόδα ὅπως προσέχε, μὴ τὸ ἡγεμονικὸν βλάψης τὸ σαυτῦ· καὶ τοῦτ' ἂν ἐφ' ἑκάστε ἔργε παραφυλάττωμεν, ἀσφαλέστερον ἁψόμεθα τ' ἔργε.

ξα'.

ΜΕτρον κλίσεως τὸ σῶμα ἑκάστε, ὡς ὁ πρὸς ὑποδήματος. ἂν μὲν ἓν ὀπὶ τούτε εἰς, φυλάξεις τὸ μέτρον· ἐὰν δὲ ὑπερβῇς, ὡς χαλκῆ χρημνῦ λοιπὸν ἀνάγκη σε φέρεσθαι. καθάπερ κὴ ὀπὶ τ' ὑποδήματος, ἐὰν ὑπὲρ τ' πόδα ὑπερβῇς, γίγνεται κατάχρυσον ὑπόδημα, εἶτα πορφυρᾶν, εἶτα κεντητόν. τ' γὰρ ἅπαξ ὑπὲρ τὸ μέτρον ὁρος ἀφείς ἔσῃ.

ξβ'. [νϛ'.]

ΑΙ γυναῖκες ἀπὸ τεσσαρεσκαίδεκα ἐτῶν ὑπὸ τ' ἀνδρῶν κύεσθαι καλοῦνται. τοιγαροῦν ὁρῶσαι, ὅτι ἄλλο μὲν οὐδὲν αὐταῖς προσέστι, μόνον δὲ συγκοιμᾶσθαι τοῖς ἀνδράσιν, ἄρχονται καλλωπίζεσθαι, καὶ ἐν τούτῳ πάσας ἔχειν τὰς ἐλπίδας. προσέχειν οὖν ἄξιον ἵνα μὴ ἀκόσμως ἐπὶ οὐδενὶ ἄλλῳ πεμῶνται, ἢ τὸ κόσμιαι φαίνεσθαι, καὶ αἰδήμονες, ἐν σωφροσύνῃ.

ξγ'. [νγ'.]

ΑΦυΐας σημεῖον, τὸ ἐνδιατρίβειν τοῖς περὶ τὸ σῶμα, οἷον, ὀπὶ πολὺ γυμνάζεσθαι, ὀπὶ πολὺ ἐσθίειν, ὀπὶ πολὺ πίνειν, ὀπὶ πολὺ ὑποπατεῖν, ὀχεύειν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐν παρέργῳ ποιητέον· περὶ δὲ τ' γνώμην ἡ πᾶσα ἔστω ὀπισροφή.

Οταν

ξδ'.

Ὅταν τίς σε κακῶς ποιῇ, ἢ κακῶς σε λέγῃ, μέμνησο, ὅτι καθήκειν αὐτῷ οἰόμενος, ποιεῖ, ἢ λέγει. οὐχ οἷόν τε ἦν ἀκολουθεῖν αὐτὸν τῷ σοι φαινομένῳ, ἀλλὰ τῷ ἑαυτῷ. ὥστε, εἰ κακῶς αὐτῷ φαίνεται, ἐκεῖνος βλάπτεται, ὅστις καὶ ἐξαπατᾶται. καὶ γὰρ τὸ ἀληθὲς συμπεπλεγμένον ἂν τις ὑπολάβῃ ψεύδει, ἢ τὸ συμπεπλεγμένον βέβλαπται, ἀλλ' ὁ ἐξαπατηθείς. ἀπὸ τούτων ἔν ὁρμώμενος, πρᾴως ἕξεις πρὸς τὸν λοιδοροῦντα. ὀπισθέλκω γὰρ ἐφ' ἑκάστῳ, ὅτι, ἔδοξεν αὐτῷ.

ξε' [νδ'.]

Παν πρᾶγμα δύο ἔχει λαβάς, τὴν μὲν φορητήν, τὴν δὲ ἀφόρητον. ὁ ἦν ἀδελφὸς εἰς ἀδικῇ, ἐντεῦθεν αὐτὸ μὴ λαμβάνῃς, ὅτι ἀδικεῖ. αὕτη γὰρ ἡ λαβὴ οὐκ ἔστιν αὐτοῦ ἡ φορητή. ἀλλὰ ἐκεῖθεν μᾶλλον, ὅτι ἀδελφὸς, ὅτι σύντροφος· καὶ λήψῃ αὐτὸ, καθ' ὃ φορητόν ἐστιν.

ξς'. [νε'.]

Οὗτοι οἱ λόγοι ἀσυλλόγιστοι, ἐγώ σε πλουσιώτερός εἰμι, ἐγώ σε ἄρα κρείττων· ἐγώ σε λογιώτερος, ἐγώ σε ἄρα κρείττων. ἐκεῖνοι δὲ μᾶλλον συλλογιστικοί· ἐγώ σε πλουσιώτερός εἰμι, ἢ ἐμὴ ἄρα κτῆσις τῆς σῆς κρείττων· ἐγώ σε λογιώτερος, ἢ ἐμὴ ἄρα λέξις τῆς σῆς κρείττων. σὺ δέ γε οὔτε κτῆσις εἶ, οὔτε λέξις.

ξζ'. [νς'.]

Λούεταί τις ταχέως; μὴ εἴπῃς, ὅτι κακῶς, ἀλλ' ὅτι ταχέως. πίνει τις πολὺν οἶνον; μὴ εἴπῃς, ὅτι κακῶς, ἀλλ' ὅτι πολύν. πρὶν γὰρ

CAP. LXIV.

Cum tibi quiſpiam vel malefecerit, vel maledixerit, memento, eum opinatum eſſe, id ex officio ſibi fuiſſe faciendum, & dicendum. Neque vero fieri poteſt, ut id ſequatur ille quod tibi videtur, ſed id quod ſibi. Quod ſi male judicat, is damnum facit qui decipitur. Nam involutam veritatem ſi quis mendacium judicet, non ea involuta læditur, ſed ille qui deceptus fuerit. Sic igitur inſtructus, æquo feres animo conviciatorem. Nam ad ſingula dices, Ita viſum eſt illi.

CAP. LXV. [Cap. 54]

UNaquæque res duas habet anſas: unam tolerabilem, alteram intolerabilem. Ergo, ſi frater injuriam fecerit, non eam prehende quâ facit injuriam: ea enim ejus anſa non eſt tolerabilis. Sed illinc potius: eſſe fratrem, eſſe una educatum. Sic prehendes rem quâ eſt tolerabilis.

CAP. LXVI. [Cap. 55]

ORationes hæ non cohærent: Ego ſum te locupletior, ergo ſum te melior: Ego ſum te eloquentior, ergo ſum te melior. At illæ magis cohærent: Ego ſum te ditior, mea ergo pecunia tuæ præſtat. Ego ſum te eloquentior, mea ergo dictio tuæ præſtat. Tu vero nec pecunia es, nec dictio.

CAP. LXVII. [Cap. 56.]

LAvat quiſpiam cito? ne dicas laviſſe male, ſed cito. Bibit quiſpiam multum vini? ne dicas bibiſſe male, ſed multum.

tum. Priuſquam enim id decretum dijudicaris, unde ſcis an male? Sic uſu tibi veniet, ut alia viſa certo comprehenſa habeas, aliis aſſentiaris.

CAP. LXVIII. [Cap. 57.]

NUſquam te philoſophum profitearis: nec apud imperitos multum diſputes de præceptis: velut in convivio ne dic, quo pacto ſit edendum, ſed ede ut decet: ac memento, etiam Socratem ſic undecunque ſuſtuliſſe oſtentationem. Conveniebatur ab illis, qui ſe ab eo commendari vellent philoſophis: atque ipſe deducebat eos. Adeo leniter ferebat neglectum ſui.

CAP. LXIX.

ITaque ſi apud imperitos de præcepto aliquo ſermo inciderit, maxima ex parte taceto. Magni enim periculi eſt, ſtatim evomere quod non concoxeris. Quod ſi quis dixerit, te nihil ſcire, tuque commotus non fueris: tum ſcito, rem eſſe inchoatam. Nam & oves non fœnum opilionibus ferunt, neque demonſtrant quantum comederint: ſed paſtu intra ſe concocto, extra ferunt lanam & lac. Et tu igitur ne præcepta oſtendas imperitis, ſed opera, quæ præceptorum concoctionem ſequuntur.

CAP. LXX. [Cap. 58]

SI corpus frugaliter curare dediciſti, ne ob id tibi placeas: nec, ſi aquam potas, ad quamvis occaſionem te potare aquam dictita. Quod ſi quando ad laborem te vis exercere, in tuum, non in exterorum uſum, ne ſtatuas amplectere: ſed ſi quando vehe-

γὸ ἀμαγνῶναι τὸ δόγμα, πόθεν οἶδα εἰ καλῶς; ὅταν ἓν συμβήσεταί σοι, ἄλλας μὴ φαντασίας καταληπτικὰς καταλαμβάνειν, ἄλλας ὑ συ∫καταπίθεσθ.

ξη'. [νζ'.]

Μηδαμῦ σαυτὸν εἴποις φιλόσοφον, μηδὲ λάλει τὸ πολὺ ἐν ἰδιώταις ἀφ' ἡ∫ θεωρημάτων· οἷ∫ ἐν συμποσίῳ μὴ λέγε πῶς δεῖ ἐσθίειν, ἀλλὰ ἔσθιε ὡς δεῖ· μέμνησο γὸ ὅτι ὅταις ἀφιρήκει παντα χόθεν Σωκράτης τὸ ὀπιδεικλικόν. ἤρχοντο ἀφ' αὐτὸν, ὑελόμενοι φιλοσόφοις ὡ αὐτῦ συναδῆναι, κἀκεῖνο ἀπῆγε αὐτός. ὅταις ἰωείχετο παροράμενο.

ξθ'.

Ωστε κἂν ἀφ' ἑὶ θεωρήματός τι ἐν ἰδιώταις ἐμπίπλῃ λόγο, σώπα τὸ πολύ· μέγας γὸ ὁ κίνδυνο εὐθὺς ἐξεμέσαι ὃ ὐκ ἔπεψας. κὴ ὅταν εἴπῃ σοι τις, ὅτι ὐδὲν οἶδα, καὶ σὺ μὴ δηχθῇς, τότε ἴσθι, ὅτι ἄρχεις ἤ ἔργε. ἐπεὶ κὴ τὰ πρόβατα ὐ χόρτον φέροντα τοῖς ποιμέσιν ὀπιδεικνύει πόσον ἔφαγε· ἀλλὰ τἰὼ νομίῳ ἔνδον πέψαντα, ἔριον ἔξω φέρει, κὴ γάλα. κὴ σὺ τοίνυν μὴ τὰ θεωρήματα τοῖς ἰδιώταις ὀπιδείκνυε, ἀλλ' αὐτῆ πεφθέντων τὰ ἔργα.

ο'. [νη'.]

Οταν ὑπτελῶς ἡρμοσμένος ᾖς πρὸ τὸ σῶμα, μὴ καλλωπίζε ὅτι τύτῳ, μηδ' ἂν ὕδωρ πίνῃς ἐκ πάσης ἀφορμῆς λέγε, ὅτι ὕδωρ πίνις. κἂν ἀσκῆσαί ποτε πρὸς πόνον θέλεις, σαυτῷ κὴ μὴ τοῖς ἔξω μὴ τὺς ἀνδριάντας πρόσλαμβανε.

ἀλλὰ ἁλῶν ποτε σφοδρῶς, ὑπέπεσεν ψυχῇ ὑδάλος, καὶ ἔκπλυσον, καὶ μηδενὶ εἴπῃς.

οα'. [νθ'.]

ΙΔιώτου στάσις καὶ χαρακτήρ. οὐδέποτε ἐξ ἑαυτῆς προσδοκᾷ ὠφέλειαν ἢ βλάβην, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἔξω. φιλοσόφου στάσις καὶ χαρακτήρ. πᾶσαν ὠφέλειαν καὶ βλάβην ἐξ ἑαυτοῦ προσδοκᾷ.

οβ'. [ξ'.]

ΣΗμεῖα προκόπτοντος· οὐδένα ψέγει, οὐδένα ἐπαινεῖ, οὐδένα μέμφεται, οὐδενὶ ἐγκαλεῖ, οὐδὲν περὶ ἑαυτῆς λέγει, ὡς ὄντος τινὸς, ἢ εἰδότος τι. ὅταν ἐμποδισθῇ τι, ἢ κωλυθῇ, ἑαυτῷ ἐγκαλεῖ. κἂν τις αὐτὸν ἐπαινῇ, καταγελᾷ τὸν ἐπαινοῦντος αὐτὸς παρ' ἑαυτῷ· κἂν ψέγῃ, οὐκ ἀπολογεῖται· φεύγει δὲ καθάπερ οἱ ἀρρώστοι, σύλαβούμενός τι κινῆσαι τῶν καθεσταμένων πρὶν πιεῖν λαβεῖν. ὀργὴν ἅπασαν ἦρκεν ἀφ' ἑαυτῆς. τὴν δ' ἔκκλισιν εἰς μόνα τὰ κατὰ φύσιν τῶν ἐφ' ἡμῖν μετατέθεικεν. ὁρμὴ πρὸς ἅπαντα ἀνειμένη χρῆται. ἂν ἠλίθιος, ἢ ἀμαθὴς δόκῃ, οὐ πεφρόντικε. ἑνί τε λόγῳ, ὡς ἐχθρὸν ἑαυτὸν φυλάσσει καὶ ὀπίζυλον.

ογ'. [ξά.]

ΟΤαν τις ὑπὸ τῷ νοεῖν καὶ ἐξηγεῖσθαι δύνασθαι τὰ Χρυσίππου βιβλία σεμνύνῃ, λέγε αὐτὸς πρὸς σαυτὸν, ὅτι, εἰ μὴ Χρύσιππος ἀσαφῶς ἐγεγράφει, οὐδὲν ἂν εἶχεν πρὸς ἃ σεμνύνῃ. ἐγὼ δὲ τί βέλομαι; καταμαθεῖν τὴν φύσιν, καὶ ταύτῃ ἕπεσθαι. ζητῶ οὖν, τίς ἐστιν ὁ ἐξηγή-

vehementer ſitieris, frigidam hauſtam expuito, ac nemini dicito.

CAP. LXXI. [Cap. 59.]

PLebeii ſtatus & nota eſt nunquam à ſe ipſo vel damnum expectare, vel utilitatem: ſed à rebus externis. Philoſophi ſtatus & expreſſa imago eſt, omnem utiltatem & damnum à ſemetipſo expectare.

CAP. LXXII. [Cap. 60.]

SIgna proficientis ſunt, neminem reprehendere, neminem laudare, neminem culpare, neminem accuſare: nihil de ſeipſo prædicare, quaſi aliquis ſit, aut aliquid ſciat. Cum in aliqua re impeditus fuerit, aut prohibitus, ſe ipſum accuſat. Si ab aliquo laudatur, ſecum ipſe deridet laudatorem. Si reprehenditur, non defendit ſe, ſed ritu infirmorum circuit, metuens ne ſtatum illum convellat, priuſquam is confirmetur. Omne deſiderium à ſe dependens habet: averſationem ad ea ſola, quæ naturæ eorum repugnant quæ nobis parent, tranſtulit. Appetitione ad omnia remiſſa utitur. Sive ſtolidus ſive indoctus habeatur, non curat. Denique, ut inimicum & inſidiatorem, ſeipſum obſervat.

CAP. LXXIII.

SI quis intelligentia & explicandi facultate librorum Chryſippi gloriatur, ipſe tibi dic: Niſi obſcure ſcripſiſſet Chryſippus, nihil haberet ille quo gloriaretur. Ego vero quid cognoſcere ſtudeo? Naturam, & hanc ſequi. Quæro igitur, quis ſit ejus interpres? Cum audiero, Chryſippum non intelligo

intelligo. Quæro igitur enarratorem. Ac hactenus quidem nihil præclari. Cum autem enarratorem invenero, reliquum eſt, uti præceptis; id quod ſolum præclarum eſt. Sin ipſam enarrationem admiratus fuero, quid aliud niſi Grammaticus philoſophi loco evaſi? eo duntaxat excepto, quod pro Homero Chryſippum enarro. Magis igitur, cum quis à me petierit prælegi ſibi Chryſippum, erubeſco: cum facta nequeo ſimilia verbis & conſentanea præſtare.

CAP. LXXIV. [Cap. 62.]

PRopoſita hæc obſerva tanquam leges, iiſque citra piaculum non violandis immorare. Quicquid autem de te dictum fuerit, id ne curato. Id enim non jam tui eſt arbitrii.

CAP. LXXV. [Cap. 63.]

QUouſque tandem differes præſtantiſſima quæque tibi vendicare, & nullatenus diſtinctionem rationis violare? Accepiſti præcepta quæ amplectenda tibi fuerunt, eaque amplexus es. Qualem igitur adhuc doctorem expectas, cujus in adventum, tui correctionem differas? Non jam adoleſcens es, ſed matura ætate vir. Itaque ſi neglexeris & ceſſaris, ac ſubinde moræ moram, propoſito propoſitum adjunxeris, & dies alios poſt alios conſtitueris; non animadvertes, nihil te profeciſſe, ſed hominem plebeium fore tam viventem quam morientem. Nunc igitur viri perfecti & proficientis vitam tibi ſume: ac quicquid tibi viſum

ἐξηγήμενος; καὶ ἀκούσας ὅτι Χρύσιππος, ἔρχομαι πρὸς αὐτόν. ἀλλ' ὁ νοῦν τὰ γεγραμμένα ζητῶν οὐκ ἐξηγήμενον. καὶ μέχρι τούτων ὅπου σεμνὸν ὁλέν. ὅταν δὲ σὺ ρῶ τὰ ἐξηγήμενον, ἀπολείπεται χρῆσθαι τοῖς παρηγγελμένοις· τοῦτο αὐτὸ μόνον σεμνόν ὄζιν. ἂν δὲ αὐτὸ τοῦτο τὸ ἐξηγεῖσθαι θαυμάσω, τί ἄλλο ἢ γραμματικὸς ἐπετελέθην ἀντὶ φιλοσόφου; πλὴν γε δὴ, ὅτι ἀντὶ Ομήρου Χρύσιππον ἐξηγήμενος. μᾶλλον δ' ἂν ὅταν τις εἴπῃ μοι, ἐπανάγνωθί μοι Χρύσιππον, ἐρυθριῶ, ὅταν μὴ δυνώμαι ὅμοια τὰ ἔργα καὶ σύμφωνα ἐπιδεικνύειν τοῖς λόγοις.

οδ'. [ξϛ'.]

Οσα φεύγει, τούτοις, ὡς νόμοις, καὶ ὡς ἀσεβήσιν ἂν παραβαίνῃς τι τούτων, ἔμμενε. ὃ, τι δ' ἂν ἐρῇ τις περὶ σοῦ, μὴ ἐπιστρέφου· τοῦτο γὰρ οὐκ ἔτ' ὄζι σόν.

οε'. [ξγ']

Εἰς ποῖον ἔτι χρόνον ἀναβάλλῃ τὸ τὴν βελτίστων ἀξιῶν σεαυτὸν, καὶ ἐν μηδενὶ παραβαίνειν τὰ αἱρετὰ λόγον; παρείληφας τὰ θεωρήματα, οἷς ἔδει σε συμβάλλειν, καὶ συμβέβληκας· ποῖον ἔτι διδάσκαλον προσδοκᾷς, ἵνα εἰς ἐκεῖνον ὑπερθῇς τὰ ἐπανορθώσειν ποιῆσαι τὰ σεαυτόν; οὐκ ἔτι εἶ μειράκιον, ἀλλὰ ἀνὴρ ἤδη τέλειος. ἂν τοίνυν ἀμελήσῃς, καὶ ῥαθυμήσῃς, καὶ ἀεὶ ὑπερθέσεις ἐξ ὑπερθέσεων ποιῇς, προθέσεις ἐκ προθέσεων, καὶ ἡμέρας ἄλλας ἔτ' ἄλλας ὁρίζῃς, μεθ' ἃς προσέξεις σεαυτῷ· λήσεις σεαυτὸν ὁ προκόψας ἀλλ' ἰδιώτης διατελέσεις καὶ ζῶν καὶ ἀποθνήσκων. ἤδη δὲν ἀξίωσον σεαυτὸν βίου ὡς τελείου καὶ προκόπτοντα, καὶ πᾶν τὸ βέλτιστον φαι-

νόμιμον ἔστω σοι νόμος ἀδιάβλητος. κἂν ὀπίπονόν τι, ἢ ἡδύ, ἢ ἔνδοξον προσάγηται, μέμνησο ὅτι νῦν ὁ ἀγὼν, καὶ ἤδη πάρεστι τὰ ὀλύμπια, καὶ οὐκ ἔστιν ἀναβάλλεσθαι καὶ ὅτι οὐδὲ μίαν ἡμέραν καὶ ἔνδοσιν ἡ ἀπόλλυται προκοπὴ, ἢ σώζεται. Σωκράτης ἕτως ἀπετελέσθη, ὅτι πάντων προάγων ἑαυτὸν, μηδενὶ ἄλλῳ προσέχων ἢ τῷ λόγῳ. σὺ δὲ, εἰ καὶ μήπω εἶ Σωκράτης ὡς Σωκράτης γε εἶναι βουλόμενος, ὀφείλεις βιῶν.

ος'. [ξδ'.]

ΠΡῶτος καὶ ἀναγκαιότατος τόπος ἐν φιλοσοφίᾳ, ὁ τῆς χρήσεως τῶν φαντασιῶν· οἷον, ὁ τὸ μὴ ψεύδεσθαι. δεύτερος, ὁ τῶν ἀποδείξεων. οἷον, πόθεν ἡ δεῖ ψεύδεσθαι. τρίτος, ὁ αὐτῶν τούτων βεβαιωτικὸς, καὶ διαρθρωτικός· οἷον, πόθεν ὅτι τοῦτο ἀπόδειξις; τί γὰρ ἔστιν ἀπόδειξις; τί ἀκολουθία; τί μάχη; τί ἀλήθες; τί ψεῦδος· ἐχὼν ὁ μὲν τρίτος τόπος ἀναγκαίως διὰ τὸν δεύτερον, ὁ δὲ δεύτερος διὰ τὸν πρῶτον· ὁ ἀναγκαιότατος, καὶ ὅπου ἀναπαύεσθαι δεῖ, ὁ πρῶτος. ἡμεῖς δὲ ἔμπαλιν ποιοῦμεν. ἐν μὲν τῷ τρίτῳ τόπῳ διατρίβομεν, καὶ περὶ ἐκεῖνόν ἐστιν ἡμῖν ἡ πᾶσα σπουδὴ· τὸν δὲ πρῶτον παντελῶς ἀμελοῦμεν. τοιγαροῦν ψευδόμεθα μὲν, πῶς δὲ ἀποδείκνυσιν ὅτι οὐ δεῖ ψεύδεσθαι, πρόχειρον ἔχομεν.

οζ'. [ξε'.]

ΕΠὶ παντὸς προχείρου δύκτεον ταῦτα.

Ἄγε δή με, ὦ Ζεῦ, καὶ σὺ ἡ Πεπρωμένη,
Ὅποι ποθ' ὑμῖν εἰμὶ διατεταγμένος,

Ὡς

ſum fuerit optimum, ea lex ſit inviolabilis. Ac ſi quid laborioſum, aut ſuave, aut glorioſum, aut ignominioſum ingruerit: memento, tum adeſſe diſcrimen, tum inſtare Olympia, nec licere differre: ac profectum una clade ac remiſſione vel perire, vel retineri. Itaque Socrates in eum evaſit qui fuit, cum in omnibus ſe ipſe promoverit, cum nemini auſcultaret niſi Rationi. Tu vero etſi nondum es Socrates, ſic tamen, ut qui Socrates eſſe velis, debes vivere.

CAP. LXXVI. [Cap. 64.]

PRimus & maxime neceſſarius in philoſophia locus eſt is, qui agit de uſu decretorum; veluti de non mentiendo. Alter, qui demonſtrationes tractat; veluti, cur non ſit mentiendum. Tertius, is qui has ipſas confirmat & diſtinguit, veluti, qui fiat ut iſta ſit demonſtratio? quid conſequentia? quid pugna? quid verum? quid falſum? Quare tertius locus neceſſarius eſt propter ſecundum, ſecundus propter primum. Maxime autem neceſſarius eſt, & in qno conquieſcendum ſit, primus. Nos vero diverſum facimus. Nam in tertio loco immoramur, in eoque omne ſtudium noſtrum conſumimus: primum autem prorſus negligimus. Proinde mentimur quidem, & quomodo tamen demonſtretur non eſſe mentiendum, in promptu habemus.

CAP. LXXVII. [Cap. 65.]

IN quovis incepto hæc optanda ſunt:
Me Jupiter duc, & fati neceſſitas
Quocunque veſtro deſtinatus numine
Sum:

Sum: nam volens sequar. Minus quod si velim, Sequar coactus, improbusque & impius.

CAP. LXXVIII.

NEcessitati qui probe se accommodat, Sapit: estque rerum divinarum conscius.

CAP. LXXIX.

SEd & tertium illud: O Crito, si diis ita visum fuerit, ita fiat. Me autem Anytus & Melytus occidere sane possunt, lædere vero non possunt.

Ὡς ἔφομαι σπουδαῖος ἀνὴρ ἄοκνος.
Ἐὰν ὁ μὴ ἐθέλω, οὐχ ἥπτον ἔφομαι.

ον'.

Ὅστις δ' ἀνάγκην συγκεχώρηκε καλῶς,
Σοφὸς παρ' ἡμῖν, κ) τὰ θεῖα φρονεῖ).

οθ'.

Ἀλλὰ κ) τὸ τρίτον. ὦ Κέπων· εἰ ταύτῃ τοῖς θεοῖς φίλον, ταύτῃ γινέσθω. ἐμὲ ὁ Ἄνυτος κ) Μέλιτος ἀποκτεῖναι μὲν δύναιτ' ἄν, βλάψαι δ' οὔ.

Cebes
Thef.

ΚΕΒΗΤΟΣ

ΘΗΒΑΙΟΥ

ΠΙΝΑΞ.

CEBETIS

THEBANI

TABULA.

ΚΕΒΗΤΟΣ

ΘΗΒΑΙΟΥ

ΠΙΝΑΞ.

Ἐτυγχάνομεν παρεπιδημοῦντες ἐν τῷ τοῦ Κρόνου ἱερῷ, ἐν ᾧ πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα ἀναθήματα ἐθεωρεῖτο· ἀνέκειτο δὲ καὶ πίναξ τις ἔμπροσθεν τοῦ νεώ, ἐν ᾧ λίθῳ γραφή τις ξένη, καὶ μύθους ἔχουσα ἰδίους, οὓς οὐκ ἠδυνάμεθα συμβαλεῖν, τίνες καὶ πόθεν ἦσαν. ὅτε γὰρ πόλις ἐδόκει ἡμῖν εἶναι τὸ γεγραμμένον, ὅτε στρατόπεδον. ἀλλὰ πρόβολος ἦν, ἐν αὐτῷ ἔχων ἑτέρους προβόλους δύο, τοῦ μὲν μείζω, τοῦ δὲ ἐλάττω. ἦν δὲ καὶ πύλη ὅπῃ τοῦ πρώτου προβόλου· πρὸς δὲ τῇ πύλῃ ὄχλος ἐδόκει ἡμῖν πολὺς ἐφεστάναι. ἔνδον δὲ τοῦ προβόλου, πλῆθός τι γυναικῶν ἑωρᾶτο. ὅπῃ δὲ τὰ εἰσόδια τοῦ πρώτου πυλῶνος καὶ προβόλου γέρων τις ἔξωθεν, ἔμφασιν ἐποίει, ὡς προσάπτων τῷ εἰσιόντι ὄχλῳ. ἀπορούντων δὲ ἡμῶν περὶ τῆς μυθολογίας πρὸς ἀλλήλους πολὺν χρόνον, παρεσύρη τις παρεστὼς, ἄδην δεινὸν πάσχετε, ὦ ξένοι, ἔφη, ἀπορεῖντες περὶ τῆς γραφῆς ταύτης. ἃ γὰρ ἅπαντες ἐπιχωρίων πολλοὶ ἴσασι, τί ποτε αὖτη ἡ μυθολογία δηλοῖ τε. ἐδὲ γὰρ ὅτι πολιτικὸν ἀνάθημα, ἀλλὰ ξένου τις πάλαι ποτὲ ἀφίκετο δεῦρο, ἀνὴρ ἔμ-

φρων

CEBETIS THEBANI TABULA.

IN æde Saturni deambulantes, cum alia complura donaria ſpectabamus, tum Tabulam quandam ante ſacellum dedicatam, quæ peregrinas quaſdam & peculiares fabulas depictas haberet: Quæ cujuſmodi & unde eſſent, conjicere non poteramus. Pictura enim neque urbem neque caſtra præ ſe ferebat, ſed erat ſeptum quoddam, alia duo ſepta continens, alterum majus, alterum minus. Erat & porta in primo ſepto, cui magna turba aſtare videbatur. Intra ſeptum vero mulieres complures conſpiciebantur. In aditu primi veſtibuli & ſepti, ſenex quidam ſtabat, eo geſtu & habitu, ut ingredienti turbæ præcipere aliquid, videretur. Cum vero inter nos, quid commentum illud ſibi vellet, ambigeremus, ſenex quidam aſtans: Non mirum, inquit, eſt, hoſpites, vos de pictura hac dubitare. Nam & ex indigenis pauci norunt fabulæ ſignificationem. Neque enim civitatis noſtræ donarium eſt: ſed olim hoſpes quidam, vir cordatus, & eruditione præſtans, qui & dictis & factis Pythagoreæ & Parmenideæ vitæ ſtudium præ

ſe ferret, tam templum hoc, quam picturam Saturno dedicavit. An vero, inquam, ipſum hominem vidiſti, & noſti? Atqui etiam, inquit, longo tempore fui eum admiratus. Nam junior cum eſſet, multa præclare diſſerebat: & hujus ipſius fabulæ doctrinam ſæpe eum audivi exponentem. Obſecro igitur, inquam, niſi magna quæpiam occupatio te impedit, fabulam nobis explica, cujus audiendæ avidiſſimi ſumus. Nihil, inquit, obſtat, hoſpites: ſed illud vobis tenendum, enarrationem periculi non expertem eſſe. Cujuſmodi, inquam, id eſt? Quia, ſi auſcultaveritis, atque intellexeritis ea quæ dicentur, prudentes & beati evadetis: ſin minus, facti vecordes, infelices, acerbi atque indocti, male vivetis. Eſt enim expoſitio Sphingis ambagibus ſimilis, quas illa hominibus proponebat: quas qui intellexerat manebat incolumis, qui non aſſecutus erat, à Sphinge occidebatur. Eadem eſt & enarrationis hujus ratio. Nam Amentia Sphinx eſt hominibus. Obſcure autem & hæc innuit, quid in vita ſit bonum quid malum: quid neque bonum, neque malum. Quæ qui non intelligit, ab ea non ſemel interit, ut is qui à Sphinge occiſus devorabitur: ſed paulatim per omnem ætatem, ut qui conjecti in carcerem manum carnificis expectant, contabeſcit. Sin ea cognorit aliquis, vice verſa perit Amentia: ipſe vero ſalvus manet, perque omnem vitam, malorum expers, beatus efficitur. Vos igitur attenti eſtote, nec obiter audite. Dii boni, quantam nobis cupiditatem injeciſti, ſi ita ſunt! Ita, inquit, res eſt. Quam-

primum

φρων, καὶ δεινὸς περὶ σοφίαν, λόγῳ δὲ καὶ ἔργῳ Πυθαγορείου τινὰ καὶ Παρμενίδειον ἐζηλωκὼς βίον, ὃς τό τε ἱερὸν τοῦτο, καὶ τὸ γραφεῖον ἀνέθηκε τῷ Κρόνῳ. πότερον ἴσθ', ἔφην ἐγώ, καὶ αὐτὸν τὸν ἄνδρα γιγνώσκεις ἑωρακώς; καὶ ἐθαύμασά γε, ἔφη, αὐτὸν πολὺν χρόνον νεώτερος γὰρ ὤν, πολλὰ καὶ σπουδαῖα διελέγετο· καὶ περὶ ταύτης δὲ τῆς μυθολογίας πολλάκις αὐτῷ ἐγκεκόμψευται. πρὸς Διὸς τοίνυν, ἔφην ἐγώ, εἰ μή τις σοὶ μεγάλη ἀσχολία τυγχάνει οὖσα, διήγησαι ἡμῖν· πάνυ γὰρ ὀκνηρῶς ἀκούσαμεν, τί ποτέ ἐστιν ὁ μῦθος. οὐδεὶς φθόνος, ὦ ξένοι, ἔφη· ἀλλὰ τοῦτο δεῖ ὑμᾶς ἀκοῦσαι, ὅτι ὀκνηρόν τινα ἐχθὲς ἡ ἐξήγησις. οἷόν τι; ἔφην ἐγώ. ὅτι εἰ μὲν προσέξητε, ἔφη, καὶ σωφρονήσητε τὰ λεγόμενα, φρόνιμοι καὶ εὐδαίμονες ἔσεσθε· εἰ δὲ μή, ἄφρονες, καὶ κακοδαίμονες, καὶ πικροὶ, καὶ ἀμαθεῖς γεγόμενοι, κακῶς βιώσεσθε. ἔστι γὰρ ἡ ἐξήγησις ἐοικυῖα τῷ τοῦ Σφιγγὸς αἰνίγματι, ὃ ἐκείνη προὐβάλλετο τοῖς ἀνθρώποις. εἰ μὲν οὖν αὐτὸ σωφρονήσει τις, ἐσώζετο· εἰ δὲ μὴ σωφρονήσει, ἀπώλλυτο ὑπὸ τῆς Σφιγγός. ὡσαύτως δὲ καὶ ὅτι τὴν ἐξηγήσεως ταύτης. ἡ γὰρ Ἀφροσύνη τοῖς ἀνθρώποις Σφίγξ ἐστιν. αἰνίττεται δὲ καὶ τάδε, τί ἀγαθὸν, τί κακὸν, τί οὔτε ἀγαθὸν, οὔτε κακόν ἐστιν ἐν τῷ βίῳ. ταῦτ' οὖν ἐὰν μή τις σωφρονήσει, ἀπόλλυται ὑπ' αὐτῆς καὶ εἰσάπαξ ὥσπερ ὁ ὑπὸ τῆς Σφιγγὸς καταβρωθεὶς ἀπέθνησκεν· ἀλλὰ κατὰ μικρὸν ἐν ὅλῳ τῷ βίῳ καταφθείρεται, καθάπερ οἱ ὑπὸ τιμωρίᾳ βραδιδόμενοι. ἂν δέ τις γνῶ, ἀνάπαλιν ἡ μὲν Ἀφροσύνη ἀπόλλυται, αὐτὸς δὲ σώζεται, καὶ μακάριος καὶ εὐδαίμων γίγνεται ἐν παντὶ τῷ βίῳ· ὑμεῖς οὖν προσέχετε,

καὶ μὴ παραιτεῖτε. ὦ Ηράκλεις, ὡς εἰς μεγάλην τινὰ ἐπιθυμίαν ἐμβέβληκας ἡμᾶς, εἰ ταῦτ' ἔστως ἔχει. ἀλλ' ἔστιν, ἔφη, ἕστως ἔχοντα. οὐκ ἂν φθάνοις τάχιστα διηγούμενος, ὡς ἡμῖν προσεξόντων ὁ παρέργως, ἐπεὶ τοῦ καὶ τὸ ἐπίμοιον τοιοῦτόν ἐστιν. ἀναλαβὼν οὖν ἐγὼ πάλιν, ἢν ἐκείνας τοὺς τῆ γραφῆ, ὁρᾶτε, ἔφη, τὸ περίβολον τοῦτον; ὁρῶμεν. τοῦτο τοίνυν δεῖ εἰδέναι ὑμᾶς ὅτι καλεῖται ὁ τόπος ἕστος, Βίος· καὶ ὁ ὄχλος ὁ πολὺς, ὁ παρὰ τὴν πύλην ἑστὼς, οἱ μέλλοντες εἰσπορεύεσθαι εἰς τὸν βίον, ἕστοί εἰσιν. ὁ δὲ γέρων, ὁ ἄνω, ἱκέτης, ἔχων χάρτην τινὰ ἐν τῆ χειρὶ καὶ τῆ ἑτέρα ὥσπερ δεικνύων τι, ἕστος Δαίμων καλεῖται. προστάττει δὲ τοῖς εἰσπορευομένοις, τί δεῖ αὐτοὺς ποιεῖν, ὡς ἂν εἰσέλθωσιν εἰς τὸν βίον· καὶ δεικνύει ποίαν ὁδὸν αὐτοὺς δεῖ βαδίζειν, εἰ σώζεσθαι μέλλουσιν ἐν τῷ βίῳ. ποίαν δὴ ὁδὸν κελεύει βαδίζειν, ἢ πῶς; ἔφην ἐγώ. ὁρᾶς, εἶπε, παρὰ τὴν πύλην θρόνον τινὰ κείμενον καὶ τὸν τόπον τοῦτον, καθ' ὃν εἰσπορεύεται ὁ ὄχλος, ἐφ' οὗ κάθηται γυνὴ πεπλασμένη τῷ εἴδει, καὶ πάνυ φαινομένη, καὶ ἐν τῆ χειρὶ ἔχουσα ποτήριόν τι; ὁρῶ· ἀλλὰ τίς ἐστιν αὕτη, ἔφην. Απάτη καλεῖται, φησιν, ἣ πάντας τοὺς ἀνθρώπους πλανῶσα. εἶτα τί προστάττει αὕτη; τοὺς εἰσπορευομένους εἰς τὸν βίον ποτίζει τῆ ἑαυτῆς δυνάμει. τοῦτο δὲ τί ἐστι τὸ ποτόν; Πλάνη, ἔφη, καὶ Αγνοια, εἶτα τί; πάντες τοῦτο, πορεύονται εἰς τὸν βίον. πότερον οὖν πάντες πίνουσι τὸ πλάνον, ἢ οὔ; πάντες πίνουσιν, ἔφη. ἀλλ' οἱ μὲν πλεῖον, οἱ δὲ ἧττον. ἔτι δὲ οὐχ ὁρᾶς ἔνδον τοῦ πύλης πλῆθός τι γυναικῶν ἑταιρῶν, παντοδαπὰς μορφὰς ἐχουσῶν; ὁρῶ.

αἱ δὲ

primum igitur narres velim. Nam nos quidem haud obiter audiemus, in tanti præſertim & præmii & ſupplicii expectatione. Sublato igitur baculo, & ad picturam extento, Cernitis, inquit, ſeptum hoc? Cernimus. Hoc primum vobis tenendum eſt, locum hunc appellari *Vitam*: & magnam multitudinem quæ portæ aſſiſtit, eos eſſe qui in vitam venturi ſunt. Senex vero is qui ſuperne ſtat, chartam quandam una manu tenens, alterâ vero quiddam veluti monſtrans, *Genius* dicitur. Mandat autem ingredientibus, quid eis, ubi in vitam venerint, faciendum ſit: & cui viæ ſe committere debeant, ſi ſalvi in vita velint, oſtendit. Quam igitur, inquam ego, viam ingredi eos jubet: aut quomodo? Viden', inquit, juxta portam ſolium poſitum, qua turba ingreditur, cui mulier inſidet, ficto vultu, argutaque ſpecie, & manu poculum quoddam tenens: Video, inquam: ſed quæ ea eſt? *Impoſtura*, inquit, quæ omnes homines ſeducit; Ecquid agit ea? Iis, qui in vitam ingrediuntur, facultatem ſuam propinat. Quæ vero eſt illa potio; *Error*, inquit, & *Ignorantia*. Quid tum? Hac pota, veniunt in vitam. Nunc ergo omnes Errorem bibunt? Omnes bibunt, inquit, ſed alii plus, alii minus. Nonne præterea intra portam vides turbam quandam mulierum meretricum, variis præditarum formis; Video. Hæ ergo, *Opiniones*, *Cupiditates*, & *voluptates* appellantur; turbaque ingrediente exilientes, amplectuntur ſingulos, atque abducunt. Quo vero abdu-

cunt eos? Aliæ ad ſalutem, inquit, aliæ ad interitum ob impoſturam. O vir optime, quam gravem potionem dicis! Et quidem omnes pollicentur, ſe illos ad optima quæque perducturas, ad vitam beatam, in qua acquieſcant. Illi vero propter ignorantiam & errorem, quem apud *Impoſturam* hauſerunt, veram degendæ vitæ viam non inveniunt: ſed temere oberrant, ut vides. Vides item, prius ingreſſos circumire quæ illæ monſtrarint? Video hæc, inquam. Sed quæ eſt illa mulier, quæ cæcæ & furenti ſimilis, ſaxo rotundo inſiſtit? Vocatur, inquit, illa quidem *Fortuna*: neque cæca ſolum eſt, ſed & inſana & ſurda. Ea ergo quo munere fungitur? paſſim, inquit, vagatur: & aliis quod habent, rapit, aliiſque largitur; iiſdemque rurſus ſtatim eripit quæ dedit, eaque donat aliis temere & inconſtanter. Recte igitur ſignum ejus naturam declarat. Quodnam illud? inquam. Quod rotundo ſaxo inſiſtit. Id vero quid ſibi vult? Non tuta & firma ejus eſſe munera, ſignificat. Magnæ enim & graves jacturæ fiunt, cum quis ei fidem habet. Quid? magna illa turba quæ eam circumſtat, quid petit, & quei vocantur? Dicuntur hi *Inconſiderati*. Singuli vero ea petunt quæ illa abjicit. Quei ergo fit, ut non eodem ſint vultu: ſed alii lætari, alii mœrere paſſis manibus videantur? Qui lætari & ridere videntur, ii ſunt, inquit, qui aliquid à *Fortuna* acceperunt; iidemque *Fortunam proſperam* eam vocant. Qui vero plorantium ſpecie manus extendunt, ii ſunt, quibus

αὗται τοίνυν, Δόξαι, καὶ Ἐπιθυμίαι, καὶ Ἡδοναὶ καλοῦνται. ὅταν ἓν εἰσπορεύηται ὁ ὄχλος, ἀναπιδῶσιν αὗται, καὶ συμπλέκονται πρὸς ἕκαστον, εἶτα ἀπάγουσι. ποῖ δ' ἀπάγουσιν αὐτούς; αἱ μὲν εἰς τὸ σώζεσθαι, ἔφη· αἱ δ' εἰς τὸ ἀπόλλυσθαι, διὰ τὴν ἀπάτην. ὦ δαιμόνιε, ὡς χαλεπὸν τὸ πρᾶμα λέγεις καὶ πᾶσαί γε, ἔφη, ἐπαγγέλλονται ὡς ὀρθὰ τὰ βέλτιστα ἄξουσι, καὶ εἰς βίον εὐδαίμονα καὶ λυσιτελῆ. οἱ δὲ διὰ τὴν ἄγνοιαν, καὶ τὸ πλάνον, ὃν πεπώκασι παρὰ τῆς Ἀπάτης, οὐκ εὐείσκουσι ποία ὁδὸς ἡ ἐν τῷ βίῳ ἀλλὰ πλανᾶσθαι εἰκῆ, ὥσπερ ὁρᾷς. ὁρᾷς καὶ τὸν πρότερον εἰσπορευομένους, ὡς πρειάγονται ὅπη ἂν αὗται δεικνύωσιν; ὁρῶ τοῦτο, ἔφην. ἡ δὲ γυνὴ ἐκείνη τίς ἐστιν, ἣ ὥσπερ τυφλὴ καὶ μαινομένη τισὶ ἔοικυῖα, καὶ ἑστηκυῖα ὀπὶ λίθου τινὸς στρογγύλου; καλεῖται μέν, ἔφη, Τύχη· ἔστι δὲ οὐ μόνον τυφλὴ, ἀλλὰ καὶ μαινομένη καὶ κωφή. αὐτῇ δὴ τί ἔργον ἔχει; περιπορεύεται παντα χοῦ, ἔφη· καὶ παρ' ὧν μὲν ἁρπάζει τὰ ὑπάρχοντα, καὶ ἑτέροις δίδωσι· τῷ δὲ αὐτῷ πάλιν ἀφαιρεῖται ταχέως ἃ δέδωκε, καὶ ἄλλοις δίδωσιν εἰκῆ καὶ ἀβεβαίως. διὸ καὶ τὸ σημεῖον καλῶς μιμεῖται τὴν φύσιν αὐτῆς. ποῖον τοῦτο; ἔφην ἐγώ. ὅτι ὀπὶ στρογγύλου λίθου ἕστηκεν. εἶτα τί τοῦτο σημαίνει; ὅτι οὐκ ἀσφαλὴς, οὐδὲ βεβαία ἐστὶν ἡ παρ' αὐτῆς δόσις. ἐκπλώσεις γὰρ μεγάλαι καὶ σκληραὶ γίγνονται, ὅταν τις αὐτῇ πιστεύσῃ. ὁ δὲ ὄχλος οὗτος, ὁ πολὺς οὗτος, ὁ περὶ αὐτὴν ἑστηκώς, τί βούλεται καὶ τίνες καλοῦνται; καλοῦνται καὶ εἰσὶν ἀπορβούλευτοι. αὐτοῦσι δὲ ἕκαστος αὐτῶν ἃ ἐξέπλευ. πῶς δὴ οὐκ ὁμοίαν ἔχουσι τὴν μορφὴν, ἀλλ' οἱ μὲν αὐτῆς δοκοῦσι χαίρειν· οἱ δὲ ἀθυμοῦσιν, ἐκπεπταικότες τὰς χεῖρας;

οἱ μὴ δοκοῦντες, ἔφη, χαίρειν καὶ γελᾶν αὐτῇ, οἱ εἰληφότες τι παρὰ τῆς Τύχης εἰσίν. ὅτοι δὲ καὶ Ἀγαθῷ Τύχῃ αὐτὴν καλοῦσιν. οἱ δὲ δοκοῦντες κλαίειν, καὶ τὰς χεῖρας ἐκτετακότες, εἰσὶ παρ' ὧν ἀφείλετο ἃ δέδωκε πρότερον αὐτοῖς· ὅτοι πάλιν Κακὴν Τύχην αὐτὴν καλοῦσι. τίνα δὲ ἐστιν ἃ δίδωσιν αὐτοῖς, ὅτι ὅτως οἱ μὲ λαμβάνοντες χαίρουσιν, οἱ δὲ ἀποβάλλοντες κλαίουσι; ταῦτα δὲ τίνα ὄζει; πλοῦτος δηλαδὴ, καὶ δόξα, καὶ εὐγένεια, καὶ τέκνα, καὶ τυραννίδες, καὶ βασιλεῖαι. καὶ τἆλλα ὅσα τούτοις παραπλήσια. ταῦτα δὲ πῶς οὐκ ἔστιν ἀγαθά; περὶ μὲ τούτων, ἔφη, καὶ αὖθις διαλεξόμεθα. νῦν δὲ περὶ τῆ μυθολογίαν ἡμῶμεθα. ἔχω ὅτως. ὁρᾷς δὲν, ὡς ἂν παρέλθοις τὴ πύλιν ταύτην, ἀνώτερον ἄλλον περίβολον, καὶ γυναῖκας ἔξω τῆ περιβόλε ἑστηκυίας, κεκοσμημένας ὥστε παραὶ εἰώθασι; καὶ μάλα. αὗται τοίνυν, ἡ μὲν Ἀκρασία καλεῖται, ἡ δὲ Ἀσωτία, ἡ δὲ Ἀπληξία, ἡ δὲ Κολακεία. τί δὲν ὧδε ἑστήκασιν αὗται; παρατηροῦσιν, ἔφη, τοὺς εἰληφότας τι παρὰ τῆ Τύχης. εἶτα τί; ἀναπηδῶσι, καὶ συμπλέκονται αὐτοῖς, καὶ κολακεύουσι. καὶ ἀξιοῦσι, παρ' αὐτὰς μένειν, λέγουσαι ὅτι βίον ἕξουσιν ἡδύν, καὶ ἄπονον, καὶ κακοπάθειαν ἔχοντα ὀδυνίαν. ἐὰν δὲν τις πεισθῇ ὑπ' αὐτῆ εἰς τὴ ἡδυπάθειαν, μέχρι μὲ τινος ἡδεῖα δοκεῖ εἶ) ἡ παραμονὴ, ἕως ἂν γαργαλίζῃ τὴ ἄνθρωπον· εἶτ' οὐκ ἔστιν. ὅταν γὰ ἀναγνῶ αἰσθάνεται ὅτι οὐκ ἤσθιεν, ἀλλ' ὑπ' αὐτῆς κατεσθίετο, καὶ ὑβρίζετο. διὸ καὶ ὅταν ἀναλώσῃ πάνθ' ὅσα ἔλαβε παρὰ τῆ Τύχης, ἀναγκάζεται ταύταις ταῖς γυναιξὶ δουλεύειν, καὶ πάνθ' ὑπομένειν, καὶ ἀσχημονεῖν, καὶ ποιεῖν ἕνεκεν τούτων ὅσα ὀλίγα βλαβερά· οἷς ὑποστρέφειν,

ἱεροσυλεῖν

quibus ea eruit quæ ante dederat. Hi contrà *malam Fortunam* eandem appellant. Quæ ſunt ergo illa quæ largitur, cum & ii qui ea accipiunt, ita lætentur ; & qui amittunt, plorent ? Hæc quæ vulgo bona cenſentur. Ea quæ ſunt ? Divitiæ ſcilicet, gloria, nobilitas, liberi, imperia, regna, & id genus alia pleraque Eho, nunquam iſta bona non ſunt ? De his quidem alias diſputabimus : nunc autem explicationi fabulæ intenti ſimus. Fiat ita. Vides ergo, ubi portam iſtam præterieris, aliud ſeptum altius, & mulieres extra ſeptum ſtantes, meretricum inſtar ornatas. Omnino. Harum alia *Incontinentia* vocatur, alia *Luxuria*, alia *Aſſentatio*. Quid ergo hic aſtant iſtæ ? Obſervant eos qui aliquid à Fortuna acceperunt. Quid tum ? Exultant, & eos amplectuntur, & adulantur : utque apud ſe manere velint, poſtulant : ac vitam eis pollicentur ſuavem, otioſam, & omnis expertem moleſtiæ. Quod ſi quis eis obſecutus, delicias amplexus fuerit : ei jucunda videtur ad tempus illa vitæ ratio, dum hominem quaſi titillarit : cum revera talis non ſit. Ubi enim reſipuerit, ſe non comediſſe, ſed ab iis & comeſum, & contumelioſe tractatum eſſe, ſentit. Itaque jam conſumptis iis quæ à Fortuna acceperat omnibus, mulieribus iſtis ſervire cogitur, & omnia perpeti indecoreque ſe gerere, & propter eas quævis pernicioſa in ſe admittere : cujuſmodi ſunt, fraudare, fama ſpoliare, pejerare, prodere, latrocinari, cæteraque his conſimilia. Sed cum eos hæc omnia defecerint, traduntur Pœnæ. Qualis ea eſt ? Vides à tergo eorum aliquid

aliquid feneſtellæ ſimile, & locum quendam anguſtum & tenebroſum; Atque etiam mulieres quædam fœdæ, & ſordidæ, & pannis obſitæ, tibi eſſe videntur? Omnino. Ea igitur quæ flagellum tenet, *Pœna* dicitur: Quæ caput ad genua demittit, *Mœſtitia*: Quæ capillos avellit, *Ærumna*. Alius vero quidam, illis qui aſtat, deformis, extenuatus, & nudus, ac poſt eum mulier quædam, ei ſimilis, deformis, & tenuis, quinam ſunt? Ille quidem, inquit, *Luctus* vocatur: ejus vero ſoror, *Deſperatio*. His igitur traditur, & cum his in cruciatibus vitam agit. Deinde rurſus in aliam domum conjicitur, *Infælicitatis*: ubi, quod reliquum eſt ævi, in omni miſeria exigit, niſi ei *Pœnitentia* forte fortuna occurrerit. Quid tum fit; *Pœnitentia*, obviam ei facta, ex iſtis malis eum eripit, eique *Opinionem* aliam, & *Cupiditatem*, ad *Veram Eruditionem* perducturam, inſerit: unaque eam, quæ *falſi nominis eruditio* appellatur. Quid tum fit? Siquidem, inquit, eam opinionem comprehenderit, quæ ipſum ad *Veram eruditionem* perducat, ab ea purgatus ſervatur, & omnis calamitatis expers, ac beatus, omne tempus ætatis degit: ſin minus, denuo à Falſi nominis eruditione ſeducitur. Pro Jupiter, ut ingens eſt, & alterum hoc diſcrimen! Qualis vero, inquam, eſt *Falſi nominis eruditio*? Nonne vides, inquit, alterum illud ſeptum? Utique, inquam. Extra id ſeptum, juxta veſtibulum, ſtat mulier quædam, quæ valde munda & compoſita eſſe videtur. Eam vulgus & vani homines, E-

rudi-

ἱεροσυλεῖν, ὀπορκεῖν, πεφιδόναι, λιμῷζειν, καὶ πάνθ' ὅσα τούτοις ἀδελφὰ ἐστίν. ὅταν δὲ πάντα αὐτοῖς ἀπολείπῃ παραδίδοναι τῇ Τιμωρίᾳ. ποία δέ ἐστιν αὕτη; ὁρᾷς ὀπίσω τι αὐτῆς, ἔφη, ὥσπερ δύσιον μικρὸν, καὶ τόπον ξενόν πνα, καὶ σκοτεινόν ἀκὴν καὶ γυναῖκες αἰσχραὶ, καὶ ξυπαραὶ, καὶ ξάκτι ἠμφιεσμέναι δοκοῦσι σωεῖναι; καὶ μάλα. αὗτη τοίνυν, ἔφη, ἡ μὲν μάστιγα ἔχουσα, καλεῖται Τιμωρία· ἡ δὲ τὴν κεφαλὴν ἐν τοῖς γόνασιν ἔχουσα, Λύπη· ἡ δὲ τὰς τρίχας πλήσασα ἑαυτῆς, Οδυνη. ὁ δὲ ἄλλος ὅστις ὁ παρεστηκὼς αὐταῖς δυσειδής πς καὶ λεπτὸς, καὶ γυμνὸς, καὶ κατὰ ταῦτά πς ὁμοία αὐτῇ, αἰσχρὰ, καὶ λεπτή πς ἐστιν; ὁ μὲν Ολυρμὸς καλεῖται, ἔφη, ἡ δὲ ἀδελφὴ αὐτοῦ Αθυμία. τούτοις ὅν παραδίδοται, καὶ μὴ τούτων συμβιοῖ πεμωρέμενος. εἶτα πάλιν ἐντεῦθα εἰς ἕτερον οἶκον ἔρπεται, εἰς τὴν Κακοδαιμονίαν, καὶ ὧδε τὸν λοιπὸν βίον καταγρέφει ἐν πάσῃ κακοδαιμονίᾳ, ἂν μὴ Μετάνοια αὐτῷ ἀπὸ τῆς Τύχης συναντήσῃ. εἶτα τί γίγνεται; ἐὰν ἡ Μετάνοια αὐτῷ συναντήσῃ, ἐξαίρει αὐτὸν ἐκ τῶν κακῶν, καὶ συνίσησιν αὐτῷ ἑτέραν Δόξαν, καὶ Επιθυμίαν, τὴν εἰς τὸν ἀληθινὸν Παιδείαν ἄγουσαν, ἅμα δὲ καὶ τὴν εἰς τὴν Ψευδοπαιδείαν καταγράφει. εἶτα τί γίγνεται; ἐὰν μὲν, φησὶ, τὴν δόξαν ταύτην προσδέξηται, τὴν ἄγουσαν αὐτὸν εἰς τὴν ἀληθινὴν Παιδείαν, καθαρθεὶς ὑπ' αὐτῆς σώζεται, καὶ μακάριος καὶ εὐδαίμων γίγνεται ἐν παντὶ τῷ βίῳ. εἰ δὲ μὴ, πάλιν πλανᾶται ὑπὸ τῆς Ψευδοδοξίας. ὦ Ηράκλεις, ὡς μέγας ὁ κίνδυνος ἄλλος ἐστὶν; ἡ δὲ Ψευδοπαιδεία ποία ἐστὶν; ἔφην ἐγώ. οὐχ ὁρᾷς τὸν ἔπερθεν πρόβολον ἐκεῖνον; καὶ μάλα, ἔφην ἐγώ· ἐκὸν ἔξω τοῦ προβόλου

παρὰ

παρὰ τ εἴσοδον γωνία τις ἕστηκεν, ἣ δοκεῖ πάνυ καθαρὰ καὶ εὐτακτος εἶναι; καὶ μάλα ταύτην τὴν γυναῖκα οἱ πολλοὶ καὶ εἰκαῖοι τῶν ἀνθρώπων, Παιδείαν καλοῦσιν, οὐκ οὖσι δὲ, ἀλλὰ ψευδοπαιδείαν, ἔφη. οἱ μὲν τοι σωζόμενοι, ὁπόταν βάλωνται εἰς τ ἀληθινὴν Παιδείαν ἐλθεῖν, ὧδε πρόσωπον παραλίγνονται. πότερον ἂν ἄλλη ὁδὸς οὐκ ἔστιν ὅπῃ τ ἀληθινὴν Παιδείαν ἄγουσα; ἔστιν, οὐκ ἔφη. ὅτοι δ' οἱ ἄνθρωποι οἱ ἔσω τ περιβόλου ἀναχάμπτοντες, τίνες εἰσίν; οἱ τ Ψευδοπαιδείας ἔφη, ἔρασταί, ἠπατημένοι, οἰόμενοι μὴ τ ἀληθινῆς Παιδείας συνομιλεῖν. τίνες δ' ἂν καλοῦνται ὅτοι; οἱ μὲν Ποιηταί, ἔφη, οἱ δ' Ῥήτορες, οἱ δὲ Διαλεκτικοὶ, οἱ δὲ Μουσικοὶ, οἱ δὲ Ἀριθμητικοὶ, οἱ δὲ Γεωμέτραι, οἱ δὲ Ἀστρολόγοι, οἱ δὲ Ἡδονικοὶ, οἱ δὲ Περιπατητικοὶ, οἱ δὲ Κιτικοὶ, καὶ ὅσοι ἄλλοι τούτοις εἰσὶ παραπλήσιοι. αἱ δὲ γυναῖκες ἐκεῖναι αἱ δοκοῦσαι περιτρέχειν ὅμοιαι ταῖς πρώταις, ἐν αἷς ἔφης εἶναι τ Ἀκρασίαν, καὶ αἱ ἄλλαι αἱ μετ' αὐτῆς, τίνες εἰσίν; αὗται ἐκεῖναί εἰσιν, ἔφη. πότερον ἂν καὶ ὧδε εἰσπορεύοιτο; νὴ Δία καὶ ὧδε, ἀφρονίως δὲ, καὶ ἀκολάστως ἐν τῷ πρώτῳ περιβόλῳ. πότερον ἂν καὶ αἱ Δόξαι; ἔφη. ἔπου μὲν δὴ καὶ ἐν τούτοις τὸ πῶμα, ὃ ἔπιον παρὰ τ Ἀπάτης, καὶ ἡ Ἄγνοια, μάλιστα νὴ Δία, καὶ μετ' αὐτῆς γε ἡ Ἀφροσύνη. καὶ ἢ μὴ ἀπέλθῃ ἀπ' αὐτῆς ἔτι ἡ Δόξα, ἔτι ἡ λοιπὴ Κακία, μέχρις ἂν ἀπογνόντες τ Ψευδοπαιδείας, εἰσέλθωσιν εἰς τ ἀληθινὴν ὁδὸν, καὶ πίωσι τ τούτου καθαρτικὴν δύναμιν, καὶ ἐκβάλωσι τὰ κακὰ πάνθ' ὅσα ἔχουσι, καὶ τὰς Δόξας, καὶ τ Ἄγνοιαν, καὶ τ λοιπὴν πᾶσαν Κακίαν. τότε ἂν ὕστερον σωθήσονται. ὧδε δὲ μένοντες ἔτι τῇ Ψευδοπαιδείᾳ,

ruditionem vocant: cum ea non ſit, ſed Falſi nominis eruditio. Ad hanc igitur ii, qui ſervandi ſunt, & ad veram eruditionem perventuri, primum divertunt. Nunquid ergo alia via nulla eſt, quæ ad Veram eruditionem ducat? Minime, inquit. Iſti vero homines, qui intra ſeptum obambulant, qui ſunt? Falſi nominis eruditionis amatores, inquit, decepti, atque opinantes ſe Veræ eruditionis frui conſuetudine. Quibus ergo nominibus appellantur iſti? Alii Poetæ, inquit, alii Oratores, alii Dialectici, alli Muſici, alii Arithmetici, alli Geometræ, alii Aſtrologi, alii Voluptuarii, alii Peripatetici, alii Critici, cæterique horum non diſſimiles. Mulieres vero illæ, quæ circumcurſare videntur, primis ſimiles, inter quas eſſe dicebas Incontinentiam, & reliquas illius ſocias, quænam ſunt? Illæ ipſæ, inquit, ſunt. Nunqnid ergo & huc ingrediuntur? Et huc medius fidius, ſed raro: nec ita frequenter, ut in primum ſeptum. Nunquid ergo & Opiniones? Næ, inquit. Nam & in his etiamnum Potio, ab Impoſtura propinata, & Ignorantia, manet: atque etiam mehercule, una cum ea, Amentia. Neque vero ab eis vel Opiniones vel cætera vitia recedent, donec, repudiata Falſi nominis eruditione, veram ingreſſi viam, purgatricem iſtarum rerum vim biberint, & mala omnia, quibus urgentur, ut Opiniones & Ignorantiam, & reliquam omnem Vitioſitatem, ejecerint: tum demum enim ſervabuntur. Dum vero hic manſerint apud falſi nominis eruditionem,

tionem, nunquam liberabuntur: nec ullum malum, illarum quidem disciplinarum subsidio, profligabunt. Quæ ergo via est, quæ ad Veram eruditionem ferat? Videsne, inquit, editum illum locum, qui à nemine incoli, ac desertus esse, videtur? Video. Ergo & januam parvam, & viam quandam ante januam, parum frequentem, & à perpaucis tritam, ut quæ & præceps & aspera, & prærupta esse videatur? Omnino, inquam. Ibi & tumulus excelsus cernitur, & angustus aditus, & utrinque in profundum præceps. Video. Hæc igitur, inquit, via est, quæ ad Veram eruditionem ducit. Et quidem aspectu, inquam, valde ardua. Ergo & superne juxta tumulum magnam rupem vides, & altam, undique præruptam? Video, inquam. Vides ergo & duas mulieres, succi plenas, & robusto corpore in rupe stantes, quæ manus alacriter extendunt? Video, inquam: sed quæ iis nomina sunt? Una, inquit, Continentia vocatur, altera Tolerantia. Sunt autem sorores. Cur vero manus adeo alacriter extenduet? Hortantur, inquit, viatores ad eum locum progressos, ut bonis sint animis, nec per ignaviam desperent. Fore enim, ut post parvi temporis difficultates, in amœnam viam perveniant. Ubi autem ad rupem accesserint: quo pacto ascendunt? nullam enim, quæ eo ferat, viam perspicio. Ipsæ à præcipitio ad eos non nihil descendunt, eosque sursum ad sese attrahunt. Postea jubent eos requiescere · & paulo post eis dant Robur & Fiduciam: & pollicentur se eos ad Veram

δεία, ἢ δέποτε ἀπολυθήσονται, ἢ δὲ ἐλλείψει αὐτὸς κακὸν ἢ δὲν ἕνεκα τούτων τῶν μαθημάτων. ποία ἔν αὐτῇ ἡ ὁδός, ἔφην, ἡ φέρουσα ὅπῃ τὴν ἀληθινὴν Παιδείαν; ὁρᾷς, ἔφη, ἄνω τόπον τινὰ ἐκεῖνον, ὅπου ἢ δεῖς κατοικεῖ, ἀλλ' ἔρημος δοκεῖ εἶναι; ὁρῶ. Οὐκοῦν καὶ θύραν τινὰ μικρὰν, καὶ ὁδὸν τινα πρὸ τῆς θύρας, ἣν πολὺ ὀχλεῖται, ἀλλὰ πάνυ ὀλίγοι πορεύονται, ὥσπερ δυσανόδου τινὸς καὶ τραχείας καὶ πετρώδους εἶναι δοκούσης; καὶ μάλα, ἔφην. ἐκεῖ καὶ βωμός τις ὑψηλὸς δοκεῖ εἶναι, καὶ ἀνάβασις σεσὶ πάνυ, καὶ κρημνὸς ἔχουσα ἔνθεν κἀκεῖθεν βαθεῖς; ὁρῶ. αὕτη τοίνυν ἔφην ἡ ὁδὸς, ἔφη, ἡ ἄγουσα πρὸς τὴν ἀληθινὴν Παιδείαν. καὶ μάλα γε καλεπὴ πρόσοδος. ἐκεῖ καὶ ἄνω γε πρὸ τοῦ βωμοῦ ὁρᾷς πύλην μεγάλην, καὶ ὑψηλὴν, κύκλῳ ἐπόκρημνον; ὁρῶ, ἔφην. ὁρᾷς ἔν καὶ γυναῖκας δύο ἑστηκυίας ὅπῃ τῆς πύλης, λιπαρὰς, καὶ εὐεκτούσας τὴν σώματι, καὶ ὡς ἐκτετάκασι τὰς χεῖρας προθύμως; ὁρῶ· ἀλλὰ τίνες καλοῦνται, ἔφην, αὗται; ἡ μὲν Ἐγκράτεια καλεῖται, ἔφη· ἡ δὲ, Καρτερία. εἰσὶ δὲ ἀδελφαί. τί ἔν τὰς χεῖρας ἐκτετάκασιν ὕπῃ προθύμως; προσκαλοῦσιν, ἔφη, τοὺς προσιόντας ὅπῃ τὸν τόπον, διαξέειν, καὶ μὴ ἀποδειλιᾷν λέγουσαι, ὅτι βραχὺ ἔτι δεῖ καρτερῆσαι αὐτοὺς, εἶτα ἥξουσιν εἰς ὁδὸν καλήν. ὅταν ἔν παραγίνωνται ὅπῃ τὴν πέτραν, πῶς ἀναβαίνουσιν; ὁρῶ γὰρ ὁδὸν φέρουσαν ἀδεμίαν ἐπ' αὐτήν. αὗται ἀπὸ τοῦ κρημνοῦ προσκαλοῦνται, καὶ ἕλκουσιν αὐτοὺς ἄνω πρὸς ἑαυτάς. εἶτα κελεύουσιν αὐτοὺς ἀναπαύσασθαι, καὶ μικρὸν διδόασιν ἰσχὺν καὶ θάρσος, καὶ ἐπαγγέλλονται αὐτοὺς κατασήσαι πρὸς τὴν ἀληθινὴν Παιδείαν, καὶ δεικνύουσιν αὐτοῖς

τ' ὀδὸν, ὡς ἔστι καλή τε, καὶ ὁμαλὴ, καὶ ἀπόρθ, καὶ καθαρὰ παντὸς κακοῦ, ὥστε ὁρᾷς. ἐμφαίνει νὴ Δία· ὁρᾷς ἦν, ἔφη, καὶ ἔμπροσθε τ' ἄλσος ἐκείνου τόπον τινὰ, ὃς δοκεῖ τε εἶ) καὶ λειμωνοειδὴς, καὶ φωλὶ πολλῷ καταλαμπόμθ; καὶ μάλα. καλὸν οὖς ἦν καὶ ἐν μέσῳ τ' λειμῶν ἀβέβολον ἕτερον, καὶ πύλιν ἑτέραν; ἔστιν ὕπως. ἀλλὰ τίς καλεῖται ὁ τόπ ἐκεῖ; ἀδαμέων οἰκητήριον, ἔφη. ὧδε γὰ ἀφικτείδυσιν αἱ Ἀρεταὶ πᾶσαι, καὶ ἡ Εὐδαιμονία. εἶεν, ἔφην ἐγὼ, ὡς καλὸν τ' τόπον εἶ). ἐκεῖν ὧδε τ' πύλιν ὁρᾷς, ἔφη, ὅπ γυνή τις ὄζι καλὴ καὶ καθεσκυῖα τὸ πρόσωπον, μέσῃ ἢ καὶ κεκριμένη ἥδη τῇ ἡλικίᾳ, σολιὴ δ' ἔχουσα ἁπλῆν, καὶ ἀδένα καλλωπισμόν; ἔσικε δὲ ἐκ ὅτι σροσηύλη λίθῳ, ἀλλ' ὅτι τετραγώνῳ, ἀσφαλῶς κειμένῳ. καὶ μὴ ταύτης ἄλλαι δύο εἰσὶ θυγατέρες τινὲς δοκοῦσιν εἶ). ἐμφαίνῃ ὕπως ἔχειν. τούτων τοίνυν ἡ μὲ ἐν τῷ μέσῳ Παιδεία ὄζίν· ἡ δὲ, Ἀλήθεια· ἡ δὲ, Πειθώ. τί δὲ ἔσικεν ὅτι λίθῳ τετραγώνῳ αὕτη; σημεῖον, ἔφη, ὅτι ἀσφαλής τε καὶ βεβαία ἡ πρὸς αὐτὴν ὁδὸς ὄζι τοῖς ἀφικνουμένοις, καὶ τῷ διδομένων ἀσφαλὴς ἡ δόσις τοῖς λαμβάνουσι. καὶ τίνα ὄζὴν, ἃ δίδωσιν αὕτη; Θάρσος, καὶ Ἀφοβία, ἔφη ἐκεῖνος. ταῦτα δὲ τίνα ὄζίν; Ἐπιστήμη ἔφη, τ' μηδὲν ἄν ποτε δεινὸν παθεῖν ἐν τῷ βίῳ. Ἡράκλεις ὡς καλὰ, ἔφην, τὰ δῶρα! ἀλλὰ τίνος ἕνεκεν ἔξω τ' πρόβολος ἔστηκεν ὕπως; ὅπως τοὺς παραγιγνομένους, ἔφη, θεραπεύῃ καὶ ποτίζῃ τ' καθαρσίοις διώκωμεν. εἶθ' ὅταν καθαρθῶσιν· ὕπως αὐτοὺς εἰσάγῃ πρὸς τὰς Ἀρετάς. πῶς λέγετε; ἔφην ἐγώ· ἃ γὰ συνίημι. ἀλλὰ συνήσῃς, ἔφη. ὡς ἂν εἴ τις φιλοπόμπως κάμνων ἐπύχοιτο, πρὸς τ' ἰατρὸν

ἂν

ram eruditionem perducturas: ac demonſtrant, quam ea via ſit amœna, & plana, & expedita, & omnis expers mali, ut vides. Ita certe quidem apparet. Videſne porro, inquit, ante lucum illum locum quendam, qui & amœnus videtur, & prati inſtar, multaque luce illuſtris? Utique. Videſne in prati medio etiam aliud ſeptum, & aliam portam? Eſt ita. Sed quomodo vocatur locus ille? Beatorum domicilium, inquit. Hic enim degunt Virtutes omnes, & Beatitudo. Amœnus dubio procul is locus eſt. Vides ergo, inquit, juxta portam ſtare matronam formoſam, conſtanti vultu, ætate media, & jam ad ſenectutem declinante, veſte ſimplici & aſcititii cultus experte? Inſiſtit autem ſaxo non globoſo, ſed quadrato atque immobili. Ei adſunt aliæ quædam duæ, filiæ ejus, ut videtur. Harum igitur media, Eruditio eſt, inquit: altera, Veritas: altera, Suadela. Cur autem quadrato ſaxo inſiſtit? Indicio, inquit, eſt, & viatoribus viam ad eam eſſe tutam ac firmam: & accipientibus, munerum ejus fructum ſecurum. Ecquæ ſunt ejus munera? Fiducia, Securitas ſeu vacuitas à perturbationibus, inquit ille. Quamnam iſta viam habent? Eam, ut ſciant, nihil unquam in vita ſibi mali eventurum. Dii boni, inquam, quam præclara munera! Sed cur ſic extra ſeptum adſtat? Ut hoſpites, inquit, ſanet, eiſque Vim purgatricem propinet. Ubi vero purgati fuerint, tum demum eos ad Virtutes adducit. Quomodo iſtud? inquam. Neque enim intelligo. Sed intelliges, inquit.

quit. Fit enim hic perinde, ac ſi quis gravi affectus morbo ad Medicum perducatur. Is vero purgationibus imprimis omnes morbi cauſas ejicit: ac tum demum vires confirmat, ſanitatemque reſtituit. Sin æger Medico non paruiſſet: merito ejectus à morbo interiſſet. Hæc, inquam, intelligo. Ad eum ergo, inquit, modum ad Eruditionem ubi quis pervenerit, ea curat illum, ſuamque illi vim propinat, ut ante omnia expurget & ejiciat mala quæ ſecum attulerat omnia. Quænam iſta? Ignorantia, & Errorem apud Impoſturam hauſtum, & Arrogantiam, & Cupiditatem, & Incontinentiam, & Iracundiam, & Avaritiam, cæteraque omnia, quæ in primo ſepto ingurgitarat. Poſtquam autem purgatus fuerit, quo eum mittit? Intro, inquit, ad Scientiam, & cæteras Virtutes. Quaſnam iſtas? Non vides, inquit, intra portam cœtum matronarum, quæ & formoſæ, & modeſtæ videntur; atque etiam ficti nihil habent, minimeque comptæ ſunt, ut cæteræ? Video. Sed quæ ſunt earum nomina? Prima quidem, inquit, Scientia dicitur: reliquæ vero ejus ſorores, Fortitudo, Juſtitia Vitæ integritas, Temperantia, Modeſtia, Liberalitas, Continentia, Clementia. O Pulcherrimas, inquam! Quanta in ſpe ſiti ſumus! Siquidem intellexeritis, inquit, & uſu vitæ confirmabimini in iis quæ auditis. Enimvero inquam, ſummo ſtudio elaborabimus. Itaque ſalvi, eritis, inquit. Hæ vero cum eum ſuſceperint, quo deducunt? Ad matrem

ἂν δόκῃ γινόμενος, πρότερον καθαρτικοῖς ἐξέβαλε πάντα τὰ νοσοποιοῦντα· εἶτα ὕστερον ἂν αὐτὸν ἰατρὸς εἰς ἀνάληψιν καὶ ὑγίειαν καθέσηκεν· εἰ δὲ μὴ ἐπείθετο οἷς ἐπέταττεν, εὐλόγως ἂν δόκοι ἀπωθεὶς ἐξώλετο ὑπὸ τῆς νόσου. ταῦτα συνίημι, ἔφην ἐγώ. τί οὖν τοίνυν τρόπον, ἔφη, καὶ πρὸς τὴν Παιδείαν ὅταν τις παραγίγνηται, θεραπεύει αὐτὸν, καὶ ποιεῖ τῇ ἑαυτῆς δυνάμει, ὅπως ἐκκαθάρῃ πρῶτον, καὶ ἐκβάλῃ τὰ κακὰ πάντα ὅσα ἔχων ἦλθε. ποῖα ταῦτα; τὴν Ἀγνοιαν καὶ τὴν Πλάνον, ὧν ἐπιπόκει παρὰ τὴν ἀπάτης, καὶ τὴν Ἀλαζονείαν καὶ τὴν Ἐπιθυμίαν, καὶ τὴν Ἀκρασίαν, καὶ τὴν Θυμὸν καὶ τὴν Φιλαργυρίαν, καὶ τὰ λοιπὰ πάντα ὧν ἀνεπλήσθη ἐν τῷ πρώτῳ βίῳ. ὅταν δὲ καθαρθῇ, πῶς αὐτὸν ἀποτέλλει; ἔνδον, ἔφη, πρὸς τὴν Ἐπιστήμην, καὶ πρὸς τὰς ἄλλας Ἀρετάς. ποίας ταύτας; οὐχ ὁρᾷς, ἔφη, ἔσω τὴν πύλης χορὸν γυναικῶν ὡς εὐειδεῖς δοκοῦσιν εἶναι, καὶ εὐτακτοι, καὶ σολὴν ἀτρύφερον καὶ ἁπλῆν ἔχουσιν; ἔστι τις ὡς ἁπλασοί εἰσι, καὶ ἁδαμῶς κεκαλλωπισμέναι ὥστε αἱ ἄλλαι; ὁρῶ, ἔφην. ἀλλὰ τίνες αὖ καλοῦνται; ἃς μὲ πρώτη Ἐπιστήμη, ἔφη, καλεῖται· αἱ δὲ ἄλλαι ταύτης ἀδελφαὶ, Ἀνδρεία, καὶ Δικαιοσύνη, Καλοκἀγαθία, Σωφροσυνὴ, Εὐταξία, Ἐλευθερία, Εὐκράτεια, Πρᾳότης. ὦ κάλλιστα, ἔφην ἐγώ! ὡς ἐν μεγάλῃ ἐλπίδι ἐσμεν! ἐὰν σωθῶμεν, ἔφη, καὶ ἔξιν σχεῖν ποιήσασθαι ὧν ἀκούετε. ἀλλὰ προσέξωμεν ὡς μάλιστα, ἔφην ἐγώ. τοιγαροῦν, ἔφη, σωθήσεσθε. ὅταν δὲ παραλάβωσιν αὐτὸν αὖθις, πῶς ἀπάγουσι; πρὸς τὴν μητέρα, ἔφη. αὕτη δὲ τίς ἐστιν; Εὐδαιμονία, ἔφη. ποία δὲ ἐστιν αὕτη; ὁρᾷς τὴν ὁδὸν ἐκείνην,

τὴν φέρουσαν ὅτι τὸ ὑψηλὸν ἐκεῖνο, ὃ ὄζει ἀκρόπολις τ̃ ϖεδβόλων ϖάντων; ὀρῶ. ἀκῦν ὅτι τ̃ ϖεϖτυκέου χωρὶ καθεσηκῦια γυναικός τις κάθηϖ ὅτι θρόνου ὑψηλ̃, κεκοσμημένη ἐλεθέρως, καὶ ἀϖεριέργως, καὶ ἐστεφανωμένη στεφάνῳ ἐλαιθεῖ πάνυ καλῶς; ἐμφαίνει ὅτως ἔχειν. αὕτη τοίνυν ὄζιν ἡ Εὐδαιμονία ἔφη. ὅταν ἀν ὠδέ τις ϖροσκάθηται, τί ϖοιεῖ; στεφανοῖ αὐτὸν, ἔφη, τ̃ ἑαυτ̃ δυνάμει ἡ Εὐδαιμονία, καὶ αἱ ἄλλαι ϖᾶσαι Αρεταὶ ὥσϖερ τὸς νενικηκόταις τὰς μεγίσους ἀγ̃νας. καὶ ϖοίας ἀγ̃νας νενίκηκεν αὐτός; ἔφην ἐγώ. τὰς μεγίσας, ἔφη, καὶ τὰ μέγιστα θηρία, ἃ ϖρόσθεν αὐτὸν κατήθιε, καὶ ἐκόλαζε, καὶ ἐϖοίει δ̃λον· ταῦτα ϖάντα νενίκηκε, καὶ ἀϖέξῃ ἀϖ' ἑαυτ̃, καὶ κεκράτηκεν ἑαυτ̃ ὥς τε ἐκεῖνα νῦν τότῳ δ̃λεύουσι, καθάϖερ ὅτος ἐκείνοις ϖρόσθεν. ϖοῖα λέγεις ταῦτα τὰ θηρία; ϖάνυ γὰρ ὀϖθυμῶ ἀκ̃σαι. ϖρῶτον μ̃, ἔφη, τὴν Αγνοιαν, καὶ τ̃ Πλάνον. ἢ ἃ δοκεῖ σοι θηρία ϖαῦτα εἶν̃; κὴ ϖονηράγε, ἔφην ἐγώ. εἶτα τὴν Λύϖην, κὴ τ̃ ὀδυρμόν, κὴ τὴν Φιλαργυρίαν, κὴ τὴν Ακρασίαν, κὴ τὴν λοιϖὴν ἅϖασαν κακίαν. ϖάντων τότων κρατεῖ, κὴ ἃ κρατεῖ, ὥσϖερ τὸ ϖρόσθεν. ὦ καλῶν ἄρχων, ἔφην ἐγὼ, κὴ καλλίσης νίκης! ἀλλ' ἐκεῖνο ἔϖ μοι εἰϖέ, ϖῖς ἡ δυνάμις τ̃ στεφάνε, ᾧ ἔφης στεφανῦσθαι αὐτόν; εὐδαιμονικὴ, ὦ νεανίσκε. ὁ γὰρ στεφανοθεὶς ταύτ̃ τ̃ δυνάμει εὐδαίμων γίνεν̃, κὴ μακάριος, κὴ ἃ ἔχει ἐν ἑτέροις τὰς ἐλϖίδας τ̃ εὐδαιμονίας, ἀλλ' ἐν ἑαυτῷ. ὡς καλὸν τὸ νίκημα λέγεις! ὅταν δὲ στεφανωθ̃, τί ϖοιεῖ, ἢ ϖοῖ βαδίζει; ἄγεσθαι αὐτὸν ὑϖολαβοῦσαι αἱ ἀρεταὶ

trem ſuam, inquit. Ea vero quæ eſt? Beatitudo, inquit. Cujuſmodi vero eſt? Videſne viam illam quæ ducit ad faſtigium illud, quæ arx eſt ſeptorum omnium? In veſtibulo igitur Matrona, conſtanti ætate, & formoſa, in alto ſolio ſedet, compta liberaliter, & citra luxum, corona florida peregregie ornata. Ita ſane videtur. Ea igitur Beatitudo eſt, inquit.i Cum autem huc aliquis pervenerit, quid lla agit? Coronat eum inquit, ſua vi Beatitudo, cæteræque virtutes omnes, ut eos qui maximis ſint certaminibus defuncti. Quibus autem certaminibus is eſt defunctus; inquam. Tum ille: Maximis, inquit: & maximas belluas, quæ prius ipſum devorabant, & cruciabant, & ſervitute premebant, ſuperavit omnes, & à ſe profligavit, ipſe ſui juris factus: adeo ut illæ jam ei ita ſerviant, quemadmodum ipſe dudum illis ſerviebat. Quaſnam dicis belluas? Perquam enim audire cupio. Primum, inquit, Ignorantiam & Errorem. An vero eas eſſe belluas non cenſes? Et quidem maleficas, inquam. Deinde Dolorem, Luctum, Avaritiam, Intemperantiam, & omnia genera vitiorum. His omnibus imperat, non paret, ut prius. O præclara, inquam, facinora, victoriamque pulcherrimam! Verum illud etiam mihi dicito: quæ vis eſt illius coronæ, qua eum ornari dicebas? Beatifica, ô adoleſcens. Nam qui ea vi coronatur, fit beatus, & malorum expers: nec in aliis ſpem felicitatis habet repoſitam, ſed in ſemetipſo. O præclaram victori-

ctoriam! Ubi autem coronatus eſt, quid facit, quove abit? Virtutes eum deducunt eo unde ante venerat: & oſtendunt ei illos qui ibi agunt, ut male & miſere vivant, & ut vitæ naufragium faciant, & errent; & quaſi ab hoſtibus ducantur; alii ab Incontinentia, alii ab Arrogantia, alii ab Avaritia, alii Vanæ gloriæ ſtudio, alii ab aliis malis. Quibus à difficultatibus, quibus conſtricti tenentur, ipſi eluctari non poſſunt ut ſerventur, & huc perveniant; ſed per omnem ætatem turbantur. Quod eo illis accidit, quod viam hanc invenire non poſſunt; quippe obliti mandatum quod Genius dederat. Recte mihi, dicere videris. Sed rurſus illud dubito, cur Virtutes eum locum illi monſtrent, unde prius huc venerat. Non ſatis norat, neque intelligebat, inquit, quicquam eorum quæ ibi geruntur: ſed dubitabat; &, ob Ignorantiam & Errorem quem imbiberat, ea quæ bona non ſunt, bona eſſe putabat; & mala, quæ mala non ſunt. Quare male vivebat, ut cæteri qui ibi degunt. Nunc vero conducibilium rerum ſcientiam conſecutus, cum ipſe bene vivit, tum illorum miſerias perſpicit. Hæc autem contemplatus, quid agit aut quo vadit? Quocunque voluerit, inquit. Ubique enim in tuto eſt, non ſecus ac ſi Corycium antrum teneret. Et quocunque pervenerit, omnino honeſte vivet, ab omni periculo remotiſſimus. Omnes enim eum libenter ſuſcipient, ut ægroti medicum. Nunquid ergo illas quoque mulieres,

ταὶ πρὸς τ τόπον ἐκεῖνον, ὅθεν ἦλθε πρότερον, καὶ δεικνύουσιν αὐτῷ τὰς ἐκεῖ ἀλατεύοντας, ὡς κακῶς καὶ ἀθλίως ζῶσι, καὶ ὡς ναυαγοῦσιν ἐν τῷ βίῳ, καὶ πλανῶνται, καὶ ἄγονται καὶ ἀκρατισμῷοι ὥσπερ ὑπὸ πολεμίων. οἱ μὲν ὑπ' Ακρασίας, οἱ δ' ὑπ' Αλαζονείας, οἱ δὲ ὑπὸ Φιλαργυρίας ἕτεροι δ' ὑπὸ Κενοδοξίας, οἱ δὲ ὑφ' ἑτέρων κακῶν ἐξ ὧν ἠδύναντο ἐκλῦσαι ἑαυτὲς τῆς δεινῶν, οἷς δέδενται, ὥστε σωθῆναι, καὶ ἀφικέσθαι ὅθεν· ἀλλὰ παράπτονται διὰ παντὸς τ βίου. τοῦτο δὲ πάσχουσι διὰ τὸ μὴ δύασθαι τὴν ἐνθάδε ὁδὸν εὑρεῖν. ἐπελάθοντο γὰρ τὸ παρὰ τ δαιμονίου πρόσταγμα. ὀρθῶς μοι δοκεῖς λέγειν. ἀλλὰ καὶ τοῦτο πάλιν ἀπορῶ, διὰ τί δεικνύουσιν αὐτῷ τ τόπον ἐκεῖνον αἱ Αρεταὶ, ὅθεν ἥκει τὸ πρότερον. οὐκ ἀκριβῶς ἦδει, ἢ δὲ ὅπίσατο, ἔφη, ἢ δὲν τῆς ἐκεῖ, ἀλλ' ἐνεδοίαζε. καὶ διὰ τὴν Αγνοιαν, καὶ τ Πλάνον, ὃν δὴ ἐπεπόκει, τὰ μὴ ὄντα ἀγαθὰ ἐνόμιζεν ἀγαθὰ εἶναι, καὶ τὰ μὴ ὄντα κακὰ κακά. διὸ καὶ ἔχει κακῶς ὥσπερ οἱ ἄλλοι οἱ ἐκεῖ ἀλατεύοντες. νῦν δὲ ἀπειλημφὼς τὴν ὀπισήμιλω τ συμφερόντων, αὐτός τε καλῶς ζῇ, καὶ τούτους θεωρεῖ ὡς κακῶς πράσσουσιν. ἐπειδὰν δὲν θεωρήσῃ πάντα, τί ποιεῖ, ἢ ποῖ βαδίζει; ὅπου ἂν βούλεται, ἔφη· πανταχοῦ γὰρ ὄζιν αὐτῷ ἀσφάλεια, ὥσπερ τὸ καρύκιον ἄνεμον ἔχοντι. καὶ πανταχοῦ ἔ ἂν ἀφίκηται, πάντα καλῶς βιώσεται μετὰ πάσης ἀσφαλείας. ὑποδέξονται γὰρ αὐτὸν ἀσμένως πάντες, καθάπερ τ ἰατρὸν οἱ πάσχοντες. πότερον δὲν κἀκείνας τὰς γυναῖκας, ἃς ἔφης θεὰς εἶναι, ὑπ' ἔτι φοβεῖται, μή τι πάθῃ ὑπ' αὐτῆς; δῆλον. ὃ μὴ δυσχληθήσεται, ὅτε ὑπὸ

Οδύνης,

Οδυύης, ὅτε ὑσὸ Λύπης, ὅτε ὑσ' Ακρασίας, ὅτε ὑσὸ Φιλαργυρείας, ὅτε ὑσὸ Πενίας, ὅτε ὑσ' ἄλλυ κακῦ ὀδενὸς ἀπάντων γδ κυειτέι, κὴ ἐπάνω πάντων ὄζι τ' ωεότερον αὐτὸν λυπέντων· καθάπερ οἱ ἐχιδνήλαι. τὰ γδ θηεία δήπυ πάντας τὸς ἄλλυς κακοποιεῖλα μέχρι θανάτυ, ἐκείνυς ὁ λυπεῖ, διὰ τὸ ἔχειν ἀντιφάρμακον αὐτὸς τῦτο· κὴ τῦτον ὀδὲν λυπεῖ διὰ τὸ ἔχειν ἀντιφάρμακον. καλῶς ἐμοὶ δοκεῖς λέγειν. ἀλλ' ἔτι τῦτό μοι εἰπέ, τίνες εἰσὶν ὅτοι οἱ δοκῦντες ἐκεῖθεν ὑσὸ τῦ βαγῦ ωδαγίγνεδαι; κὴ οἱ μὲ αὐτῆ ἐσεφανωμθνοι, ἔμφασιν ωοιῦσιν εὐφροσυνίης πνός· οἱ δ' ἀσεφάνωτοι, οἱ μθ ἀπεγνωσμένοι, κοὴ τὰς κνήμας κὴ τὰς κεφαλὰς δοκῦσι τετρίφθαι· κατέχονδαι δὲ ὑσὸ γυναικῶν πνῶν. οἱ μὲ ἐσεφανωμένοι, σεσωσμένοι εἰσὶ ωρὸς τὴν Παιδείαν, καὶ εὐφραίνονται τετυχηκότες αὐτῆς. οἱ δ' ἀσεφάνωτοι· οἱ μθ ἀπεγνωσμένοι ὑσὸ τῆς Παιδείας, ἀνακάμπλουσι, κακῶς καὶ ἀθλίως διακείμθνοι· οἱ δὲ ὑποδεδειλιακότες, κὴ ἀναβεβηκότες ωρὸς τὴν Καρτερίαν, πάλιν ἀνακάμπλουσι, κὴ πλανῶνται ἀνοδίᾳ. αἱ δὲ γυναικες, αἱ μετ' αὐτῆ ἀκολουδῦσαι, τίνες εἰσὶν αὗται; Λύπαι, ἔφη, καὶ Οδυύαι, καὶ Αθυμίαι, καὶ Αδοξίαι, κὴ Αγνοιαι. ωάντα κακὰ λέγεις αὐτοῖς ἀκολυθεῖν. νὴ Δία, ωάντα, ἔφη, ἀκολουδῦσιν· ὅταν δὲ οὗτοι ωδαγμώνται εἰς τὴν ωρῶτον ωεῖκολον ωρὸς τὴν Ηδυωάδειαν κὴ τὴν Ακρασίαν, οὐχὶ αὐτὸς αὐτῶνται, ἀλλ' εὐθὺς κακῶς λέγουσι κὴ τὴν Παιδείαν, κὴ τὸς ἐκεῖσε βαδίζοντας, ὡς

τηλαίπωρον

mulieres, quas dicebas esse belluas, timere desit, nihil ab eis expectans mali? Nihil. Neque enim vel Dolore, vel Molestia, vel ab Incontinentia vel ab Avaritia, vel à Paupertate, vel ab ullo alio malo vexabitur. Omnibus enim dominatur, omnibus est superior iis à quibus ante exagitabatur; quemadmodum viperarii. Nam serpentes, qui omnes alios ad necem usque persequuntur, illos non lædunt, eo quod hoc veneni remedium habent. Ita & hunc nihil lædit, eo quod remedium habet. Recte mihi dicere videris. Sed illud etiam mihi explica, quinam ii sunt qui inde à tumulo adveniant? Quorum alii coronati, specimen hilaritatis præ se ferunt: qui vero coronis carent, desperabundi, cum cruribus & capitibus attritis esse, tum à mulieribus quibusdam detineri videntur. Qui coronas gestant, inquit, incolumes ad Eruditionem pervenerunt, eaque se potitos esse lætantur. Qui autem coronis carent, partim ab Eruditione repudiati recedunt, male ac misere affecti; partim ignavia debilitati, cum ad Tolerantiam ascendissent, retro redeuntes, nullo certo itinere oberrant. Mulieres vero, eos assectantes, quæ sunt? Ærumnæ, inquit, & Molestiæ, & Desperationes, & Ignominiæ, & Ignorationes. Si ita est, ut dicis, mala omnia eos assectantur. Utique profecto mala omnia. Cum vero isti in primum septum ad Luxuriam & Incontinentiam redierunt, non semetipsos accusant: sed statim & Eru-

ditioni, & id iter ingreſſis maledicunt, ut ærumnoſis, & miſeris atque infelicibus, qui ea vita, quam ipſi agant, relicta, male vivant, nec perfruantur ipſorum bonis. Quæ vero bona eſſe dicunt? Luxum, & Incontinentiam, ut ſummatim dicam. Nam pecudum more gulæ ſervire, maximorum bonorum eſſe fructum opinantur. Alteræ vero mulieres illinc profectæ, hilares, & ridentes, quibus nominibus appellantur? Opiniones, inquit: & perductis ad Eruditionem iis qui ad Virtutes ſunt ingreſſi, redeunt, ut alios adducant, atque renuncient, eos quos illo adduxerint, jam beatos eſſe factos. Utrum igitur, inquam iſtæ ad Virtutes ingrediuntur? Non, inquit: neque enim fas eſt Opinionem intrare ad Scientiam, ſed Eruditioni illos tradunt. Quos cum Eruditio ſuſceperit, redeunt iſtæ, rurſus alios adducturæ; veluti naves, expoſitis ſarcinis reductæ, aliis rebus onerantur. Iſta quidem mihi recte explicare videris. Sed illud nondum declaraſti, quid Genius in vitam introeuntibus præcipiat. Ut bonis animis ſint, inquit. Quare bonis animis eſte & vos. Enarrabo enim omnia, neque quicquam prætermittam. Recte dicis, inquam. Rurſus igitur extenta manu, Videtis, inquit, mulierem iſtam, quæ cæca eſſe videtur, & rotundo ſaxo inſiſtere, quam vobis modo dixi Fortunam appellari? Videmus. Huic, inquit, fidem habere vetat, aut quicquam firmum putari, quod illi acceptum referatur. Nihil enim obſtare, quo

minu

ταλαίπωροι καὶ ἄθλιοί εἰσι, καὶ κακοδαίμονες, οἳ τὸν βίον τὸν παρ' αὐτοῖς ἀπολιπόντες κακῶς ζῶσι, καὶ οὐκ ἀπολαύουσι τῶν παρ' αὐτοῖς ἀγαθῶν. ποῖα δ' λέγουσιν ἀγαθὰ εἶναι; τὴν Ασωτίαν, καὶ τὴν Ακρασίαν, ὡς εἴποι ἄν τις ὅτι κεφαλαίου. τὸ γὰρ εὐωχεῖσθαι βοσκημάτων τρόπον, ἀπόλαυσιν μεγίστων ἀγαθῶν ἡγοῦνται εἶναι. αἱ δὲ ἕτεραι γυναῖκες αἱ ἐκεῖθεν φλεγμονόμεναι, ἵλαραί τε καὶ γελῶσαι, τίνες καλοῦνται; Δόξαι, ἔφη. καὶ ἀγαγοῦσαι πρὸς τὴν Παιδείαν τὰς εἰσελθόντας πρὸς τὰς Ἀρετὰς, ἀνακάμπτουσιν ὅπως ἑτέρους ἀγάγωσι, καὶ ἀναζείλωσιν ὅτι εὐδαίμονες ἤδη γεγόνασιν ὧς τότε ἀπήγαγον. πότερον οὖν, ἔφην ἐγὼ, αὗται εἰσὶ πρὸς τὰς Ἀρετὰς εἰσπορεύονται; ἔφη, ὃ. ὃ γὰρ θέμις Δόξαν εἰσπορεύεσθαι πρὸς τὴν Ἐπιστήμην, ἀλλὰ τῇ Παιδείᾳ φλεγμονὰς διδόασιν αὐτός. εἶτα, ὅταν ἡ Παιδεία παραλάβῃ, ἀνακάμπτουσιν αὖται πάλιν, ἄλλους ἄξουσιν ὥσπερ αἱ νῆες, τὰ φορτία ἐξελόμεναι, πάλιν ἀνακάμπτουσιν, καὶ ἄλλων τινῶν γεμίζουσι. ταῦτα μὲν δὴ καλῶς μοι δοκεῖς, ἔφην, ἐξηγεῖσθαι. ἀλλ' ἐκεῖνο ὑμῖν λέγω ὑμῶν δεδήλωκας τί ποτε πάσχει τὸ Δαιμόνιον τοῖς εἰσπορευομένοις εἰς τὸν βίον ποιεῖν; δαρῆναι, ἔφη. διὸ καὶ ὑμεῖς δαρήσεσθε. πάντα γὰρ ἐξηγήσομαι, καὶ οὐδὲν παραλείψω. καλῶς λέγεις, ἔφην ἐγώ. ἐκτείνας οὖν τὴν χεῖρα πάλιν, ὁρᾶτε, ἔφη, τὴν γυναῖκα ἐκείνην, ἣν δοκεῖ τυφλή τις εἶναι, καὶ ὅτι λίθου τροχηλάτου ἑστάναι, ἦ καὶ ἄρτι ὑμῖν εἶπον ὅτι Τύχη καλεῖται; ὁρῶμεν. ταύτην κελεύει, ἔφη, μὴ πιστεύειν, καὶ βέβαιον μηδὲν πιστεύειν, μηδὲ ἀσφαλὲς ἔχειν, ὅ, τι ἄν παρ' αὐτῆς λάβῃ τις, μηδὲ ὡς

ἴδια ἡγεῖσθαι. ὃ δὲν γὰρ κωλύει ταῦτα πάλιν ἀφελέσθαι, καὶ ἑτέρῳ δοῦναι· πολλάκις γὰρ τοῦτο εἴωθε ποιεῖν. καὶ διὰ ταύτην οὖν τὴν αἰτίαν κελεύει πρὸς τὰς ἑαυτῆς δόσεις ἀχ ἥττους γίγνεσθαι, καὶ μήτε χαίρειν ὅταν δίδῳ, μήτε ἀθυμεῖν ὅταν ἀφέληται, καὶ μήτε φέγγειν αὐτὴν, μήτε ἐπαινεῖν. ὃ δὲν γὰρ ποιεῖ μὴ λογισμοῦ, ἀλλ' εἰκῇ, καὶ ὡς ἔτυχε, πάντα, ὥσπερ προεῖπον ὑμῖν ἔλεξα. διὰ τοῦτο οὖν τὸ Δαιμόνιον κελεύει, μὴ θαυμάζειν ὅ, τι ἂν προσπέσῃ αὐτῷ, μηδὲ χίνεσθαι ὁμοίους τοῖς κακοῖς τραπεζίταις. καὶ γὰρ ἐκεῖνοι, ὅταν μὲν λάβωσι τὸ ἀργύριον παρὰ τῶν ἀνθρώπων, χαίρουσι, καὶ ἴδιον νομίζουσιν εἶναι. ὅταν δ' ἀπαιτῶνται, ἀγανακτοῦσι, καὶ δεινὰ οἴονται πεπονθέναι. ὁ μνημονεύοντες, ὅτι ὁμοίως τούτῳ ἔλαβον τὰ χρήματα, ἐφ' ᾧ ὃ δὲν κωλύειν τὸ χρῆμα πάλιν κομίσασθαι. ὡσαύτως τοίνυν κελεύει ἔχειν τὸ Δαιμόνιον καὶ πρὸς τὴν παρ' αὐτῆς δόσιν· καὶ μνημονεύειν, ὅτι τοιαύτην ἔχει φύσιν ἡ Τύχη, ὥστε ἃ μὲν δοκεῖν ἀφελέσθαι, καὶ ταχέως πάλιν δοῦναι πολλαπλάσια· αὖθις δ' ἀφελέσθαι ἃ μὲν δοκεῖν. ὁ μόνον δ', ἀλλὰ καὶ τὰ προὐπάρχοντα. ἃ γοῦν δίδῳ, κελεύει λαμβάνειν παρ' αὐτῆς, καὶ συμμόρως ἀπαλλάττειν ἔχοντα πρὸς τὴν βεβαίαν καὶ ἀσφαλῆ δόσιν. ποίαν ταύτην; ἔφην ἐγώ. ἣν λήψονται παρὰ τῆς Παιδείας, ἣν ἀμφισβητοῦσιν ἐκεῖ. αὕτη δ' ἂν τίς εἴη; ἡ ἀληθὴς Ἐπιστήμη, ἔφη, καὶ συμφερόντων, καὶ ἀσφαλὴς δόσις, καὶ βεβαία, καὶ ἀμεταβλητος. φεύγειν δὲν κελεύει σωτόμως πρὸς ταύτην· καὶ ὅταν ἔλθωσι πρὸς τὰς γυναῖκας ἐκείνας, ἃς καὶ πρότερον εἶπον, ὅτι Ἀκρασία καὶ Ἡδυπάθεια καλοῦνται, καὶ ἐντεῦθεν κελεύει σωτό-

minus ea eripiat, & alteri tradat. Sæpe enim eam hoc facere ſolere. Ob eam igitur cauſam monet, ne vincantur illius muneribus; neve gaudeant cum largiatur; neve doleant cum eripiat: utque eam neque laudent, neque vituperent. Neque enim quicquam conſulto facere, ſed temere atque inconſiderate, ſicut ante vobis dixi. Quare Genius monet, ne mirentur, quicquid illa faciat: neve malos menſarios imitentur, qui accepta ab aliis pecunia gaudeant tanquam ſua; eademque repetita indignentur, atque injuriam ſibi factam putent; obliti nimirum, ea conditione apud ſe fuiſſe depoſitam, ut abſque ullo impedimento à creditore reciperetur. Eodem ergo modo jubet Genius erga ejus munera eſſe affectos: & id Fortunæ eſſe ingenium meminiſſe, ut &, quæ dederit, eripiat, & ſubito longe plura largiatur, rurſuſque auferat ea quæ dederat: nec ea ſolum, ſed illa etiam quæ illi ante habuerint. Quæ igitur det, accipi jubet ab ea; iiſque acceptis quam primum accedi ad conſtantem & tutam largitionem. Quænam illa eſt? inquam. Quam ab Eruditione ſunt accepturi, ſi eo pervenerint incolumes. Ea vero quæ eſt? Vera ſcientia, inquit, rerum utilium, largitioque conſtans, tuta & immutabilis. Quare celeriter ad hanc jubet confugi: cumque ad mulieres illas, quas ante dixi Incontinentiam & Luxuriam appellari, pervenerint, etiam ab iis ſtatim diſcedi, ac ne his quidem fidem haberi ullam: do-

nec ad Falſi nominis Eruditionem progreſſi fuerint. Apud hanc vero ad tempus eos commorari jubet, & quicquid voluerint, ab eo pro viatico accipere: poſt celeriter inde ad Veram Eruditionem contendere. Hæc ſunt mandata Genii: quæ qui aut non obſervat, aut non recte accipit, malus male perit. Ac fabula quidem, hoſpites, quam Tabula continet, hujuſmodi eſt. Si quid vero amplius de horum unoquoque percontari placet, licebit. Ego enim vobis dicam. Recte, inquam, dicis. Quid ergo eos Genius à Falſi nominis Eruditione jubet accipere? Ea quæ uſui eſſe videntur. Quænam illa ſunt? Literæ, inquit, & cæteræ diſciplinæ, quas & Plato adoleſcentibus fræni eſſe inſtar ait, ne aliis rebus diſtrahantur. Num vero neceſſe eſt iſtas accipere eum qui ad Veram Eruditionem pervenire velit, an non? Nulla id quidem neceſſitas cogit. Nam commodæ illæ quidem ſunt, ſed ad incrementa virtutes nihil conferunt. Itane eas nihil conferre ad id dicis ut viri meliores evademus? Licet enim vel ſine his fieri meliores, inquit. Neque tamen inutiles ſunt etiam iſtæ. Ut enim aliquando per interpretem ea quæ dicuntur cognoſcimus; & ſtamen non incommodum fuerit, nos ipſos illius linguæ accuratiorem habere cognitionem, quamvis aliquid per interpretem perceperimus: ſic diſciplinis iſtis carere, nihil eſt quod vetet. Non ergo meliore conditione ſunt cæteris iſti Mathematici, nec facilius poſ-

ſunt

σωτόμως ἀπαλλάτεσθαι, καὶ μὴ πιστεύειν μηδὲ ταύταις μηδέν, ἕως ἂν φοβῆς τὴν Φιλοπαιδείαν ἀρίκωνται. κινδυνεύει ἔν αὐτοῖς χρόνον πινὰ ἐνδιατρίψαι, καὶ λαβεῖν ὅ, τι ἂν βάλωνται παρ' αὐτῆς, ὥσπερ ἐφόδιον. εἶτα ἐντεῦθεν ἀπέναι φοβῆς τὴν ἀληθινὴν Παιδείαν σωτόμως. ταῦτ' ἔστιν, ἃ φοβεῖται τὸ Δαιμόνιον. ὅστις τοίνυν παρ' αὐτά τι ποιεῖ ἢ παρακάει, ἀπόλλυται κακὸς κακῶς. ὁ μὲν δὴ μῦθος, ὦ ξένοι, ὁ ἐν πίνακι, τοιοῦτος ἡμῖν ἔστιν. εἰ δ' ἔδει τι φοβαπύθεσθαι περὶ ἑκάστου τούτων, ἴσως φθόνος· ἐγὼ γὰρ ὑμῖν φράσω. καλῶς λέγεις, ἔφην ἐγώ. ἀλλὰ τί κινδυνεύει αὐτὸν τὸ Δαιμόνιον λαβεῖν παρὰ τῆς Φιλοπαιδείας; ταῦθ' ἃ δοκεῖ εὔχρηστα εἶναι. ταῦτ' ἔν τινα ἔστι; γράμματα, καὶ τὰ τῶν ἄλλων μαθημάτων· ἃ καὶ Πλάτων φησὶν ὠφελεῖν χαλινὸς τρόπον δαίμονι ἔχειν τοῖς νέοις, ἵνα μὴ εἰς ἕτερα φοβιστῶνται. πότερον ἢ ἀνάγκη ταῦτα λαβεῖν, εἰ μέλλοι τις ἥξειν φοβὸς τὴν ἀληθινὴν Παιδείαν, ἢ οὔ; ἀνάγκη μὲν οὐδαμῶς, ἔφη. χρήσιμα μὲν τοί ἔστι· φοβὸς ἢ τὸ βαθὺς γνώναι οὐδὲν συμβάλλεται ταῦτα. οὐδὲν ἄρα λέγεις ταῦτα χρήσιμα εἶναι φοβὸς τὸ βαθέως γνώναι ἄνδρας; ἔστι γὰρ καὶ ἄνευ τούτων βαθέως γνώναι. ὅμως ἢ ἐκ ἄχρηστα κἀκεῖνά ἔστιν, ὡς γὰρ δι' ἑρμηνέως συμβάλλομεν τὰ λεγόμενά ποτε, ὅμως μύτοιγε ἐκ ἄχρηστον δοκῶ, καὶ ἡμᾶς αὐτὸν τὴν φωνὴν ἀκριβεστέραν ἔχειν, κἂν τι σωπήσωμεν ὅταν ἄνευ τούτων τὰ μαθημάτων οὐδὲν κωλύσει γνώναι. πότερον οὐδὲν φοβέχουσιν ἔτοι οἱ μαθηματικοὶ φοβὸς τὸ βαθέως γνώναι τὰ ἄλλων ἀνθρώπων; πῶς μέλλουσι φοβέχειν,

χειν, ἐπειδὰν φαίνωνται ἀπατημένοι περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν, ὥσπερ οἱ ἄλλοι, καὶ ὅτι κατεχόμενοι ὑπὸ πάσης κακίας; οὐδὲν γὰρ κωλύει εἰδέναι μὲν γράμματα, καὶ κατέχειν τὰ μαθήματα πάντα, ὁμοίως δὲ μάθυσον καὶ ἀκρατῆ εἶναι, καὶ φιλάργυρον, καὶ ἄδικον, καὶ περιόντα, καὶ τὸ πέρας ἄφρονα. ἀμέλει πολλοὺς τοιούτους ὄψιν ἰδεῖν. πῶς οὖν ὅτοι περέχουσιν, ἔφη, εἰς τὸ βέλτιους ἄνδρας γεγένθαι, ἕνεκα τούτων τῶν μαθημάτων; οὐδαμῶς φαίνεται ἐκ τούτου τοῦ λόγου. ἀλλὰ τί ὄφελος, ἦν δ' ἐγώ, τὸ εἰπόν, ὅτι ἐν τῷ δευτέρῳ περιβόλῳ ἵδρυνται, ὥσπερ ἐζυγωμένοι πρὸς τὴν ἀληθινὴν Παιδείαν; καὶ τί τοῦτο ὠφελεῖ αὐτούς, ἔφη, ὅταν πολλάκις ὄψιν ἰδεῖν παραγιγνομένους ἐκ τοῦ πρόσθεν περιβόλου ὑπὸ τῆς Ἀκρασίας, καὶ τῆς ἄλλης κακίας, εἰς τὸν τρίτον περίβολον, πρὸς τὴν Παιδείαν τὴν ἀληθινὴν, οἱ τούτους τοὺς μαθηματικοὺς παραλλάπτουσιν; ὥστε, πῶς ἔτι περέχουσιν ἄρα ἢ ἀκινητότεροι, ἢ δυσμαθέστεροί εἰσι. πῶς, ἔφη, τοῦτο, ἐγώ. ὅτι ἐν τῷ δευτέρῳ περιβόλῳ εἰ μηδὲν ἄλλο, περιποιοῦνταί γε δόξας, ἃ οὐκ οἴδασιν. ἔστι δ' ἂν ἔχωσι ταύτην τὴν δόξαν, ἀκινήτους αὐτοὺς ἀνάγκη εἶναι πρὸς τὸ ὁρμᾶν πρὸς τὴν ἀληθινὴν Παιδείαν. εἶτα τὸ ἕτερον οὐχ ὁρᾷς, ὅτι καὶ αἱ Δόξαι ἐκ τοῦ πρόσθεν περιβόλου εἰσπορεύονται πρὸς αὐτοὺς ὁμοίως; ὡς τε οὐδὲν ὅτοι ἐκείνων βελτίους εἰσὶν, ἐὰν μὴ καὶ τούτοις σωφὴ Μεταμέλεια, καὶ παιδῶσιν ὅπῃ ἡ Παιδείαν ἔχουσιν, ἀλλὰ Ψευδοπαιδείαν, δι' ἣν ἀπατῶνται. ὥστε δὲ ἀμαιμέλμοι

nis eruditione ſe eſſe præditos, à qua in errores inducantur, eoque ſtatu rerum ſalvi atque incolumes eſſe nequeant. Et vos igitur, hoſpites, inquit, niſi ita feceritis, & in iis quæ diximus, diu multumque verſati fueritis, donec habitum acquiratis, (nam ſæpius eadem revolvenda ſunt, nec intermittenda, ſed cætera præ his ſupervacanea putanda,) nullus vobis eorum uſus erit quæ auditis. Faciemus. Sed hoc declara, cur bona non ſint ea quæ homines à Fortuna accipiunt; ut vita, ſanitas, divitiæ, gloria, liberi, victoria, cæteraque his ſimilia, contraque, ea quæ his adverſantur, cur mala non ſint? Omnino enim admirabilis, & incredibilis iſta nobis videtur oratio. Age ergo: da, inquit, operam, ut ad ea, quæ rogabo, id reſpondeas quod tibi videtur. Ita faciam, inquam. Utrum igitur etiam ei, qui male vivit, bonum eſt vivere? Non videtur mihi; ſed malum. Quo pacto ergo, inquit, bonum eſt vivere, ſi illi malum eſt? Quia ut male viventibus, malum mihi videtur vivere, ita bene, bonum. Et malum igitur eſſe dicis vivere, & bonum? Ego vero. Cave abſurde loquaris. Neque enim fieri poteſt, ut res eadem & mala & bona ſit. Sic enim & utilis erit & noxia, ſimulque ſemper & expetenda & fugienda. Abſurdum id quidem. Sed, ſi is, qui male vivit, malum habet; quo pacto ipſa vita mala erit? Atqui non idem eſt, vivere, inquit, & male vivere. An non & tibi videtur? Profecto nec mihi videtur eſſe

ſunt fieri meliores? Quo pacto, inquit, præſtarent cæteris, cum eos de rebus bonis & malis non minus ſentire perperam conſtet, quam cæteros mortales, & omni adhuc vitiorum genere conſtrictos teneri? Nihil enim vetat, noſſe literas, & tenere diſciplinas omnes: & æque tamen eſſe ebrioſum, intemperantem, avarum, injurium, proditorem, denique amentem. Multos certe quidem tales videre licet. Quæ ergo, inquit, iſtorum quaſi prærogativa eſt ob iſtas diſciplinas, ut in viros evadent meliores? Nulla omnino eſſe videtur, ſiquidem ita ſe res habet. Sed quæ cauſa eſt, inquam, cur in ſecundo verſentur ſepto, tanquam Veræ eruditioni vicini? Et quidem, inquit, inde capiunt fructum? cum ſæpe videre liceat aliquot è primo ſepto ab Incontinentia cæteriſque vitiis in tertium ſeptum pervenire ad veram Eruditionem, qui iſtos diſciplinarum ſectatores prætereunt. Quis ergo jam dicat, eos præſtare cæteris? Aut igitur ſegniores ſunt, aut minus dociles. Quomodo iſtud? inquam. Quia, qui in ſecundo ſepto ſunt, ut nihil aliud, illud certe peccant, quod ea ſe ſcire profitentur quæ neſciunt. Qua opinione dum imbuti ſunt, ſegniores eos eſſe neceſſe eſt ad veram Eruditionem expetendam. Deinde alterum illud non vides, ut Opiniones etiam è primo ſepto adhuc ad eos commeent? Quare nihilo cæteris hi meliores ſunt, niſi cum ipſis etiam Pœnitentia ſe conjunxerit, perſuaſumque habuerint, non vera, ſed Falſi nomi-

nis

μῶν, ὃν ἂν ποτε σωθεῖεν. καὶ ὑμεῖς τοίνυν, ὦ ξένοι, ἔφη, ὅταν ποιεῖτε, καὶ ἐνδιατρίβετε τοῖς λεγομένοις, μέχρις ἂν ἔξιν λαβεῖν. ἀλλὰ χρὴ τὴν αὐτὴν πολλάκις δεῖ σκοπεῖν, καὶ μὴ ἀμελεῖσθαι. τὰ δὲ ἄλλα πάρεργα ἡγήσασθαι. εἰ δὲ μή, ἀδὲν ὄφελος ἔσται ὧν νυῦ ἀκούετε. ποιήσομεν. τοῦτο δὲ ἐξήγησαι, πῶς ἐστιν ἀγαθὰ, ὅσα λαμβάνουσιν οἱ ἄνθρωποι παρὰ τῆ Τύχης; οἷον τὸ ζῆν, τὸ ὑγιαίνειν, τὸ πλουτεῖν, τὸ εὐδοξεῖν, τὸ τέκνα ἔχειν, τὸ νικᾶν, καὶ τὰ λοιπὰ ὅσα τούτοις παραπλήσια; ἢ πάλιν, τὰ ἐναντία πῶς ἐστι κακά; πάνυ γὰρ ἡμῖν παράδοξον καὶ ἄπιστον δοκεῖ τὸ λεγόμενον. ἄγε τοίνυν πειρῶ, ἔφη, ἀποκρίνασθαι τὸ φαινόμενον, ὡς ἂν σε ἐρωτῶ. ἀλλὰ ποιήσω τοῦτο, ἔφην ἐγώ. πότερον ὃν καὶ κακῶς τις ζῇ, ἀγαθὸν ἐκείνῳ; ἢ μοι δοκεῖ, ἀλλὰ κακὸν, ἔφην ἐγώ. πῶς ἂν ἀγαθὸν ὄντι τὸ ζῆν; ἔφη, εἴπερ τούτῳ ὄντι κακόν; ὅτι τοῖς μὲ κακῶς ζῶσι, κακόν μοι δοκεῖ εἶναι, τοῖς δὲ καλῶς, ἀγαθόν. καὶ κακὸν ἄρα λέγεις τὸ ζῆν, καὶ ἀγαθὸν εἶναι; ἔγωγε. μὴ γὰρ ἀπιθάνως λέγε. ἀδύνατον γὰρ, τὸ αὐτὸ πρᾶγμα καὶ κακὸν καὶ ἀγαθὸν εἶναι. ὅτω γὰρ μὲ καὶ ὠφέλιμον καὶ βλαβερὸν ἂν εἴη, καὶ αἱρετὸν καὶ φευκτὸν ἅμα ἀεί. ἀπίθανον μὴν. ἀλλὰ πῶς, εἰ τὸ κακῶς ζῆν, ὧν ἂν ὑπάρχοι, κακόν τι ὑπάρχει αὐτῷ, κακὸν αὐτὸ τὸ ζῆν ὄζιν; ἀλλ' ὃ τὸ αὐτὸ ἔφη, ὑπάρχει τὸ ζῆν τῷ κακῶς ζῆν· ἢ σοὶ φαίνεται; ἀμέλει ἀδὶ ἐμοὶ δοκεῖ τὸ αὐτὸ εἶναι. τὸ τοίνυν ζῆν ὃ κακόν ὄζι. ἐπεὶ εἰ ἦν κακὸν, τοῖς ζῶσι καλῶς

κακὸν

κακὸν δὴ ὑπῆρχεν, ἐπεὶ τὸ ζῆν αὐτοῖς ὑπῆρχεν, ὅπερ ὄντι κακόν. ἀληθῆ μοι δοκεῖς λέγειν. ἐπεὶ τοίνυν ἀμφοτέροις συμβαίνει τὸ ζῆν, καὶ τοῖς κακῶς ζῶσι, καὶ τοῖς καλῶς, οὐκ ἂν εἴη ὅτε ἀγαθὸν ἦν τὸ ζῆν, ὅτε κακόν. ὥσπερ οὐδὲ τὸ τέμνειν, καὶ καίειν. ἐν τοῖς ἀρρωστοῦσιν ὄντι νοσερὸν καὶ ὑγιεινόν. οὐκ ἔν ὅτῳ καὶ ὅπῃ τὸ ζῆν ὄντι ταῦτα. σὺ τοίνυν ὅτῳ θεώρησον. πότερον ἂν βέλτιο ζῆν κακῶς, ἢ ἀποθανεῖν καλῶς καὶ ἀνδρίως; ἀποθανεῖν ἔγωγε καλῶς. οὐκ ἔν ἄρ' τὸ ἀποθανεῖν κακόν ὄντι, εἴπερ αἱρετώτερόν ὄντι πολλάκις τὸ ἀποθανεῖν τοῦ ζῆν. ἔστι ταῦτα. οὐκοῦν ὁ αὐτὸς λόγος καὶ ὠφελεῖ τοῦ ὑγιαίνειν, καὶ νοσεῖν. πολλάκις γὰρ ὁ συμφέρει ὑγιαίνειν, ἀλλὰ τοὐναντίον, ὅταν ᾖ ὠφέλησις τοιαύτη. ἀληθῆ λέγεις. ἄγε δή, σκεψώμεθα καὶ ὠφελεῖ τοῦ πλουτεῖν ὅτως· εἶναι θεωρεῖν ὄντι ὡς πολλάκις ὄντιν ἰδεῖν ἀρχοντά τινι πλοῦτον, κακῶς δὲ ζῶντα τοῦτον καὶ ἀθλίως. νὴ Δία πολλούς γε. οὐκοῦν δοκεῖ τούτοις ὁ πλοῦτος βοηθεῖ εἰς τὸ ζῆν καλῶς. ὁ φαίνεται. αὐτοὶ γὰρ φαῦλοί εἰσιν. οὐκοῦν τὸ αὐθαδεῖς εἶναι οὐχ ὁ πλοῦτος ποιεῖ, ἀλλὰ ἡ Παιδεία. εἰκός γε. ἐκ τούτου ἄρα τοῦ λόγου οὐ ὁ πλοῦτος ἀγαθόν ὄντιν, εἴπερ ὁ βοηθεῖ τοῖς ἔχουσιν αὐτὸν εἰς τὸ βελτίους εἶναι; φαίνεται. ὅτως οὐδὲ συμφέρει ἄρα ἐνίοις πλουτεῖν, ὅταν μὴ ὀρθῶς τις τῷ πλούτῳ χρῆσθαι. δοκεῖ μοι. πῶς ἂν τοῦτο ἄν τις κρίνειε ἀγαθὸν εἶναι, ὃ πολλάκις ὁ συμφέρει ὑπάρχειν; ὁδαμῶς. ἀκούω εἰ μέν τις ὀρθῶς πλούτῳ χρῆσθαι καλῶς καὶ ἐμπεί-

ρως

esse idem. Vivere igitur non est malum. Malum enim si esset, etiam bene viventibus utique esset malum. Vitam enim haberet, quæ malum esset. Vera mihi videris dicere. Quia ergo fit ut vita utrisque suppetat, tam male quam bene viventibus, vivere neque malum fuerit, neque bonum; sicut neque secare & urere. Nam ægrotantibus quidem ea salubria sunt, sanis vero noxia. Eodem igitur modo, & vita se habet. Proinde sic tu rem considera: Malles ne male vivere, an mortem bene oppetere, ac fortiter? Ego vero honeste mori. Ergo neque mori est malum. Siquidem oppetere mortem sæpe magis est expetendum, quam vivere. Sunt ista. Eadem ergo est & sanitatis ratio & morborum. Sæpe enim valere non prodest, si casus aliquis ita tulerit. Vera dicis. Age vero, & divitias eodem modo consideremus: si modo illud considerare est, quod sæpe videre licet, eundem & habere divitias, & male miserequé vivere. Mehercule multos. Nihil ergo eis divitiæ conferunt ad bene, beateque vivendum? Non videtur, cum ipsi mali sint. Viros ergo bonos, non divitiæ, sed Eruditio facit. Probabile quidem est. Hac ergo ratione Divitiæ quei bonum sunt, cum possessores suos in eo non adjuvent ut fiant meliores? Ita videtur. Ergo nonnullis ne expedit quidem esse divites, cum divitiis uti nesciant. Mea quidem opinione. Quo pacto ergo id quisquam bonum judicabit, quod sæpe nullo modo suppetere potest? Nullo pacto. Si quis ergo divitiis bene &

perite uti scierit, bene vivet: sin minus, male. Verissima dicere mihi videris. Ad summam, quia hæc aut in pretio sunt, ut bona; aut in contemptu, ut mala; id ipsum est quod homines perturbet & lædat, cum scilicet ea mortales magnifaciunt, seque per ea sola Felicitatis fore compotes opinantur: eorumque causa ordine faciunt omnia, etsi maxime impia esse videantur. Hæc vero eis accidunt, quia, quid bonum sit ignorant.

ρως, εὖ βιώσεται· εἰ δὲ μή, κακῶς. ἀληθέστατά μοι δοκεῖς τοῦτο λέγειν. καὶ τὸ συνόλον δὲ, τὸ τιμᾶν ταῦτα ὡς ἀγαθὰ ὄντα, ἢ ἀτιμάζειν ὡς κακὰ, τοῦτό ὅ̓στιν τὸ παράπαν τοὺς ἀνθρώπους καὶ βλάπτον, ὅταν τιμῶσί τε αὐτὰ, καὶ οἴονται διὰ τούτων μόνων εὐδαιμονεῖν, καὶ πάνθ' ἑπομένως πράττουσιν ἕνεκα τούτων, καὶ τὰ ἀσεβέστατα δοκοῦντα εἶ). ταῦτα δ' πάσχουσι διὰ τὴν τοῦ ἀγαθοῦ ἄγνοιαν.

BRITISH
23 NOV 84
MUSEUM

Theophrastus
Kuf

ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΥ

Ηθικοὶ

ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ.

THEOPHRASTI

CHARACTERES

Ethici.

ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΥ

Ηθικοὶ

ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ.

ΚΕΦ. α'.

ΗΔΗ μὲν καὶ πρότερον πολλάκις διαπορήσας τὴν διάνοιαν, ἐθαύμασα, ἴσως δὲ καὶ θαυμάζων, τί ποτε δήποτε τὴν Ἑλλάδα τὸ αὐτὸν ἄστρα νεμόμενα, καὶ πάντων τῶν Ἑλλήνων ὁμοίως παιδευομένων, συμβέβηκεν ἡμῖν ἡ τῶν αὐτόθι τάξιν τῆς τρόπων ἔχειν. ἐγὼ γὰρ, ὦ Πολύκλεις, σωφρονήσας ἐκ πολλοῦ χρόνου τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, καὶ βεβιακὼς ἔτη [2] ἐννενήκοντα ἐννέα, ἔτι δὲ ὁμιλητὴς πολλαῖς τε καὶ παντοδαπαῖς φύσεσι, καὶ διατεθραμμένος ἐξ ἀκριβείας πολλῆς τούς τε ἀγαθοὺς τῆς ἀνθρώπων καὶ τοὺς φαύλους· ὑπέλαβον δεῖν συγχωρῆσαι ἃ ἐκάστοις αὐτῆς ὑπάρχει διαφέρειν ἐν τῷ βίῳ. ἐκθήσω δή σοι καθ' ἡμᾶς ὅσα τε συγχαίνει ἡμῖν τρόπων τούτοις [3] προσκείμενα, καὶ ὃν τρόπον τῇ οἰκονομίᾳ χρῶνται. ὑπολαμβάνω γὰρ, ὦ Πολύκλεις, τοὺς

---

1. *Steph. Sylb. & MS.* Τί γὰρ ἅπαντες,

2. MS. cum omnibus consentit in numero ζ β'. i. e. 99. annos autem vixisse *Theophrastum* πίνῃς καὶ ἐγδοήκοντα ait *Laertius* MS. in Bibl. Trin. Coll. Cant.

4. ὑπὸ

THEOPHRASTI CHARACTERES

Ethici.

CAP. I

SÆpe equidem jam ante quum hac de re attentius cogitare cœpiſſem, miratus ſum, ſed nec mirari fortaſſe deſinam, quid cauſæ ſit, cur cum Græcia omnis eidem cœlo ſubjecta ſit, quum etiam Græci omnes eodem modo inſtituantur: non omnes tamen iiſdem moribus utamur. Ego ſiquidem, mi Polycles, quo à multo tempore hominum naturas eſſem contemplatus, (quippe qui annos nonaginta novem jam vixerim, & cum multis atque omnis generis naturæque hominibus ſim verſatus) quum, inquam, diligentia magna & probos ſimul & improbos homines conſideraſſem, atque inter ſe comparaſſem; faciendum duxi, ut quæ ſit vitæ degendæ utrorumque ratio hoc ſcripto complecterer. Exponam autem tibi generatim, cum omnes morum ſpecies quibus illi ſunt præditi, tum quis ſit illorum vitæ quotidianæ modus. Liberos enim noſtros, mi Polycles, fore

Vide hic *Caſaub.* & *Menagium* ad *Laertii Theophraſtum*.

3. Opor. Cam. MS. habent προσίμεια.

melio-

meliores exiſtimo, ſi monumenta ipſis hujuſcemodi reliquerimus, quæ ſibi pro exemplo proponentes, optime moratos quoſque ſint electuri, quibuſcum verſentur & conſueſcant, ut in viros tandem nihilo illis deteriores evadant. Sed jam ad rem ipſam me accingam. Tuum erit, ad ea quæ dicam, animum advertere, & an recte dicam, pernoſcere. Igitur, miſſis præfationibus, & iis quæ multa poterant de re afferri, initium dicendi faciam ab illis qui cavillationem amplexi ſunt; vitiumque ipſum primo definiam: deinde cavillatorem hominem deſcribam qualis ſit, & qui ejus mores. Poſtea vero alias quoque animi affectiones generatim, ut ante diximus, explicare conabimur.

CAP. II.

De Cavillatione.

CAvillatio igitur, ſi quis rudi definitione complecti velit, eſt cum factorum tum dictorum in deterius fictio. Homo autem cavillator talis eſt, qui ad inimicos ſuos adeat, quaſi alloqui eos velit, non amplius odiſſe: quique illos quibus clam

4. Cam. & MS. τῆς ἕξεις; qua forma etiam Ariſtoteles utitur in Rhet. & Eth. Nicom.

5. ὑπερεθέμην Sylb. ὑπεθέμην, Camb. Opor. Caſ. ſed MS. ἐπιθέμην; quod eſt ἐπιχειρήσα, ut apud Xenophontem.

6. Poſt proœmium ſequitur in MS. Cap. indiculus cum ſuis numeris; duo ultima ſunt περὶ φιλοπονηρίας.

4 ὑμᾶς ἡμῖν ὄψεσθαι, καὶ λειφθέντων αὐτοῖς ὑπομνημάτων τοιούτων· οἷς παραδείγμασι χρώμενοι, αἱρήσονται τοῖς εὐχερεστάτοις σωτῆναί τε καὶ ὁμιλεῖν, ὅπως μὴ καταδέεσθαι ὦσιν αὐτῆς. τρέφομαι δὲ ἤδη ὅτι τὸν λόγον· σὸν δὲ, παρακολουθῆσαί τε καὶ εἰδῆσαι εἰ ὀρθῶς λέγω. πρῶτον μὲν οὖν ποιήσομαι τὸν λόγον ἀπὸ τοῦ πρὸ εἰρηνείας ἐζηλωκότων, ἀφεὶς τὸ προοιμάζεσθαι, καὶ πολλὰ περὶ τοῦ πράγματος λέγειν. καὶ ἄρξομαι πρῶτον ἀπὸ τῆς εἰρηνείας, καὶ δείξωμαι αὐτήν· εἶτ' ὕστερος καὶ τὸν εἴρηνα δέξειμι, ποῖός τίς ὄζει, καὶ εἰς τίνα τρόπον καταπνεύσεται· καὶ τὰ ἄλλα δὴ τῆς παιδιᾶς, ὥσπερ 5 ὑπεριδέμενος, πειράσομαι καὶ γλίσχρα φανερὰ καταστῆσαι 6.

ΚΕΦ. ϛ'.

Περὶ Εἰρηνείας.

Ἡ μὲν οὖν εἰρηνεία 7 δόξειεν ἂν εἶναι, ὡς τύπῳ λαβεῖν, προσποίησις ὅτι 8 τὸ χεῖρον προέξειν καὶ λόγων. ὁ δ' εἴρων, τοιοῦτός τίς 9 ὄζει, οἷος προσελθὼν τοῖς ἐχθροῖς 10 ἐθέλει λαλεῖν ἐ μισεῖν, καὶ ἐπαινεῖν παρόντας οἷς ἐπέθετο λάθρα, καὶ

πειρείας, καὶ. --- Περὶ αἰσχροκαρδίας κ'; quæ quidem itidem in ſuo MS. reperiebat Caſaub.

7. Iſta ſic concipit MS. δόξειεν ἄν, ὡς τύπῳ περιλαβεῖν, εἶναι προσπ.

8. Ante χεῖρον Sylb. & Stob. τὸ omittunt.

9. MS. Stob. poſt τις non habent ἐστι.

10. MS. Stob. Sylb. ἐθέλει λαλεῖν.

1. Poſt

καὶ τούτοις συλλυπεῖσθαι πεπωμωμένοις. καὶ συγγνώμην δὲ ἔχειν τοῖς κακῶς αὐτὸν λέγουσι, καὶ ὅτι τοῖς καθ' ἑαυτὸν λεγομένοις. καὶ πρὸς τοὺς ἀδικουμένους καὶ ἀγανακτοῦντας φαύλως ἀμφιλέγεσθαι. καὶ τοῖς ἐντυγχάνειν κατὰ σπουδὴν βουλομένοις, προσφάττειν ἐπαινεῖσθαι· καὶ μηδὲν ὧν πράττει, ὁμολογεῖσθαι, ἀλλὰ φάσκειν βουλεύεσθαι· καὶ πρωτοποιεῖσθαι ἅπαντα διηγεγονέναι, καὶ ὀφθῆναι αὐτὸν, καὶ μαχαιροδαιτᾶσθαι. καὶ πρὸς τοὺς δανειζομένους καὶ [1] ἐρανίζοντας, ὡς ὠνεῖται καὶ μὴ πωλῶν, φήσει πωλεῖν. καὶ ἀκούσας τι, [2] δόξει μὴ [3] πρωτοποιεῖσθαι· καὶ ἰδὼν, φήσει μὴ ἑωρακέναι, καὶ ὁμολογήσας μὴ μεμνῆσθαι. καὶ τὰ μὲν [4] σκέψεσθαι [5] φάσκειν, τὰ δὲ οὐκ εἰδέναι, τὰ δὲ θαυμάζειν, τὰ δὲ ἤδη ποτὲ καὶ αὐτὸς ὕστερον ἀμφολογίσασθαι. καὶ τὸ ὅλον, δεινὸς τῷ τοιούτῳ τρόπῳ τῆς λόγου χρῆσθαι, ὃ πρόσθεν οὐκ ὑπολαμβάνων ἐκπλήττομαι. καὶ λέγειν ἑαυτὸν ἕτερον γεγονέναι· καὶ μοὶ, ὃ πάντα πρὸς ἐμὲ δόξει· ἀποδόξον μοι τὸ πρᾶγμα· ἄλλῳ τινὶ λέγε· [6] ὅπως δέ σοι ἀπιστήσω, ἢ ἐκείνου κατηγορῶ, ἀπορῶμαι. ἀλλ' ὅρα μὴ σὺ θᾶττον πιστεύῃς [8] τοιαύτας φωνὰς καὶ πλοκὰς καὶ παλιλλογίας· ἃ χρὴ φεύγειν

---

1. Post ἐρανίζοντας videtur aliquid deesse.

2. Pro δόξει Opor. & MS. δείξει.

3 Pro πρωτοποιεῖσθαι Stob. in margine legit ἀντιποιεῖσθαι --- assequi.

4. Cam. Opor. & Stob. habent ἰσχέψεσθαι --- Sylb. & MS. σκέψασθαι. Menander (qui adhuc Constantinopoli extare dicitur) hoc à magistro suo habuit ut alia, οἱ τὰς ἔρρας αἴροντες --- καὶ σκέψομαι, λέγοντες. ---

5. Φάσκει

clam ſtruit inſidias, præſentes laudat, & ſi victi fuerint, eorum vicem doleat. Si quis ipſi maledicat, ei ignoſcit, jactaque in ſe convitia negligit; cum iis etiam, qui quòd injuriam ab ipſo paſſi ſint, queritantur, blande benigneque loquitur. Eos qui ipſum confeſtim conventum velint, jubebit redire iterum. Quicquid agit, clam id habet, & ſe adhuc deliberare dicit. Idem ſe modo adveniſſe fingit: aut ſub veſperam veniſſe, & è via languere. Pecuniam mutuo rogantibus, aut eranum ab ipſo exigentibus, nihil vendo, inquit: à contrario cum nihil vendet, tum vendere ſe affirmabit. Quum quid audiverit, videri volet animum non advertiſſe. Quum quid viderit, negabit vidiſſe. Pactus aliquid, negabit ſe meminiſſe. De aliis dicit ſe cogitaturum, alia neſcire, mirari alia: de quibuſdam ſe quoque jam ante ſimiliter cogitaſſe. Denique frequens omnino in ejus ore hujuſmodi eſt oratio, Non credo. Non puto. Obſtupeſco. Seſe etiam alium fuiſſe dicet. Item, Atqui non hæc erat ipſius apud me oratio. Res mihi videtur mira & fidem omnem ſuperare: Quære alium cui iſta narres: Tibine credam, an illius damnem fidem, neſcio. At tu cave ſis vocibus iſtiuſmodi & involucris ſimulationum recantatis dictis credas: qua re deterior nulla

5. Φάσκειν Stob. Cam. Opor.

6. Pro ὅπως Stob. legit ὕπως.

7. MS. Tranſponit ſic, τοιαύτας πλοκὰς καὶ φαιὰς.

nulla queat reperiri. Enimvero mores hujuſmodi hominum, non ſimplicium ſed inſidioſorum, magis quam viperas fugere debemus.

CAP. III.

De Adulatione.

ADulationem vero putet aliquis eſſe turpem vitæ quotidianæ conſuetudinem, ſed quæ adulatori conducat. Adulator autem is eſt, qui ſi cum aliquo ambulet, ei dicat, Viden' ut omnes in te oculos convertunt? Fit hoc nemini ex omnibus civibus præterquam tibi. Heri in porticu magnum bonæ exiſtimationis tuæ fructum capiebas. Nam quum homines ibi plus quam triginta ſederent, ſermoque incidiſſet, quiſnam civium eſſet optimus? Et orſos ab ipſo, & in ejuſdem nomen ſimul omnes recidiſſe. Hæc ille loquitur, aliaque his ſimilia. Idem ex illius veſtimentis, cui aſſentatur, floccos ſolet eximere. Quod ſi qua vel palea vel feſtuca à vento acta illius capillamento adhæſerit, tollit adulator & ſimul renidens, En, inquit, quia biduo hoc ego te non vidi, ut canitie barba tibi eſt referta: atqui tu ſane, qui id ætatis homo ſis, habes, ut ſi quis alius, capillos

1. Περὶ κολακείας ſcripſit totum librum Theoph. cujus meminit, Athen. 6. lib.

2. Stob. Cam. Opor. MS. ἅμα περιυβριστον.

3 MS. πρὸς σε οἱ ἄνθρωποι.

4. Κεφα-

χεῖρον ὄζιν εὑρεῖν ἀδένι. τὰ δὴ τῆς ἠθῶν μὴ ἁπλᾶ, ἀλλ' ὀπίσθια, φυλάττεσθαι μᾶλλον δεῖ ἢ τὰς ἔχεις.

ΚΕΦ. γ'.

1 Περὶ κολακείας.

THN δὲ κολακείαν ἀπολάβοι ἄν τις ὁμιλίαν αἰσχρὰν εἶναι, συμφέρουσαν ὃ τῷ κολακευομένῳ. ἔστι δὲ κόλαξ τοιοῦτόν τινα, ὥστε 2 πορευόμενον ἅμα εἰπεῖν, ἐνθυμῇ ὡς ἀποβλέπουσιν 3 εἰς σὲ οἱ ἄνθρωποι; τοῦτο ἀδενὶ γίγνεται τῆς ἐν τῇ πόλει πλὴν ἢ σοί. πῶδοκίμεις χθὲς ἐν τῇ σοᾷ· πλειόνων γὰρ ἢ τεττάκοντα ἀνθρώπων καθημένων, καὶ ἐμπεσόντος λόγου τίς εἴη βέλτιστος, ἀπ' αὐτοῦ ἀρξαμένους πάντας ὀπίσω τὸ ὄνομα αὐτοῦ κατενεχθῆναι· καὶ ἄλλα τοιαῦτα λέγειν. ὑπὸ τοῦ ἱματίου ἀφελεῖν· χροκίδα· καὶ ἐάν τι τοῦς τείχωμα τῆς 4 κεφαλῆς ὑπὸ πνεύματος τοσουτονεχθὲν ἄχυρον καρφολογῆσαι· καὶ ὀπτελάσας ὃ εἰπεῖν, 5 ὁρᾷς; ὅτι δυοῖν σε ἡμερῶν οὐκ ἐντετύχηκα, πολιῶν ἔχηκας τὸ πώγωνα μεσόν· κἀμοῦ, εἶπε καὶ ἄλλος, ἔχεις τοῦς τὰ ἔτη μέλαιναν τὴν τρίχα. καὶ λέγοντος ὃ αὐτοῦ τι, τοὺς ἄλλους σιωπᾷν κελεῦσαι, καὶ ἐπαινέσαι

4. Κεφαλῆς. ἄχυρον προσαχθὲν (MS. προσενέχθη) ἀπὸ τοῦ πνεύματος, Sylb. Stob. & MS.

5. MS. legit & distinguit sic ὁρᾷς ὅτι ----- ἐντέτυχα; πολ.

σαι δὲ, ἀκούοντος· καὶ ὀπισημήνασθαι δὲ, εἰ παύσεται, ὀρθῶς. καὶ σκώψαντι ψυχρῶς ὀπτελάται, τό τε ἱμάτιον ὧσαι εἰς τὸ στόμα, ὡς δὴ ὁ διαμυθος κατασχεῖν τὸ γέλωτα· καὶ τοὺς ἀπαντῶντας ὀπισθίνειν [1] μικρὸν κελεῦσαι ἕως ἂν αὐτὸς παρέλθῃ. καὶ τοῖς παιδίοις μῆλα καὶ [2] ἀπίους πειράμενος, εἰσενέγκας δοῦναι ὁρῶντος αὐτοῦ· καὶ φιλήσας δὲ εἰπεῖν, χρηστὸς πατρὸς νεότης! καὶ [3] συναναμένος δὲ κρηπῖδας, τὸ πόδα φῆσαι ἓν εὐρυθμότερον τοῦ ὑποδήματος. καὶ προσομιλῶν πρός τινα τῶν φίλων, προσδραμὼν εἰπεῖν, ὅτι πρός σε ἔρχεται· καὶ ἀναστρέψας, ὅτι [4] προσπέγελακα. ἀμέλει δὲ καὶ τὰ ἐκ γυναικείας ἀγορᾶς ἀφικνῆσαι διαλὸς ἀπευσί. καὶ τῶν ἑστιωμένων, προτοῦ ἐπαινέσαι τὸν οἶνον· καὶ παρακείμενος εἰπεῖν, [5] ὡς μαλακῶς ἐθίεις! καὶ ἆρας τι τοῦ ἀπὸ τῆς τραπέζης φῆσαι, τοῦτ' ἄρα ὡς χρηστόν ἐστι! καὶ ἐρωτῆσαι μὴ ξιγοῖ, καὶ εἰ ὀπτὸν βάλεται, καὶ ἔτι προσειπεῖν αὐτόν. καὶ μιλῶ ταῦτα λέγων, [6] πρὸς τὸ ὃς περιπίπτων, ψιθυρίζειν, καὶ εἰς ἐκεῖνον ἀποβλέπων, τοῖς ἄλλοις λαλεῖν. καὶ τῆς παιδὸς ἐν τῷ θεάτρῳ ἀφελόμενος τὰ προσκεφάλαια, αὐτὸς ὑποστρῶσαι.

---

1. MS. Stob. Sylb. μικρὸν non habent.

2. Απίυς, MS. ἄπιας forte ἄπια.

3. Συνὼν δὲ κρηπῖδας MS. legit ἐπὶ κρηπῖδας eo sensu quo cap. 6. πρὸς τὰς τραπέζας. & cap. 24. ἐπὶ τὰς σκηνάς.

4. Προσπέγελακα ferri potest.

5. Ὡς ὑ μαλακῶς, Steph. Opor. & Stob.

6. Idem

los nigros. Jam si aliquid dicat Ille, hic vero adulator silentium omnibus imperare, in os laudare, dicenti voce gestuque applaudere, & ubi finem dicendi fecerit, Dictum bene! acclamare. Quod si in aliquem frigide jocatus fuerit, ridebit illico, vestemque in os sibi indet, quasi risum tenere non queat. In via si qui fiant obvii, sistere gradum jubet, donec ille transierit. Mala etiam & pyra à se empta domum liberis Illius afferre, & spectante ipso dare moris habet: atque adeo ipsos oculatus, Probi inquit, patris pullitiem! Crepidas ementi si comes affuerit, pedem dicet ipso calceo esse concinniorem. Adeunte Illo ad amicorum aliquem, cursu præire assentator, & huic quidem, Venit Ille inquit, ad te: statimque reversus, Ego ait, de tuo adventu præmonui. Quæcunque etiam ad muliebre forum pertinent, didicit iste omnia sedulo & diligenter ministrare. Ex omnibus convivis vinum primus laudat, & illi assidue assistens, dicit, Ut tu molliter comedis? & de iis quæ mensæ sunt apposita, aliquid attollens, Hoc vero, ait, quam bonum est! Quærere etiam amat, nunquid ille frigeat, nunquid tegi & amplius amiciri velit; & quidem hæc dicens, ad aurem hominis se inclinat, eique aliquid insusurrat: in eundem etiam dum alios alloquitur, oculos defixos habet. Pulvinos in theatro puero ademptos, ipse substernit.

6. Idem pro πρὸς τὸ ὡς l. εἰς τὸ minus recte; ita tamen Opor, & Cam.

ſternit. Domum ait bene & ingenioſe fuiſſe dimenſam & ædificatam: agrum diligenter conſitum: imaginem eſſe perſimilem. In ſumma, aſſentatorem ſemper videas & facere omnia & dicere quæ audientibus putet fore grata.

CAP. IV.

De Garrulitate.

GArrulitas eſt longorum & inconſideratorum ſermonum effutitio. Garrulus autem ejuſmodi eſt, qui vel apud ignotum juxtim ei aſſidens, uxoris ſuæ laudes prædicare inſtituat: deinde quod præcedenti nocte ſomniaverit, id narret: tum quæcunque in cœna ſibi fuerint appoſita, omnia ſigillatim recenſeat. Mox vero ubi incaluerit, homines hujus ſeculi dicet eſſe antiquis deteriores: frumenta in foro vili veniſſe pretio: peregrinos eſſe in urbe quamplurimos: mare ſtatim à Dioniſiis patere navibus: & ſi Jupiter pluerit, eorum quæ terra conduntur meliorem fore proventum: ſeque agrum ſuum in ſequentem annum eſſe culturum: ait etiam vivendi rationes eſſe perdifficiles: & quum Myſteria agitarentur, Damippum facem omnium maximam ſtatuiſſe. Quærit etiam, quot ſint Odei columnæ: & heri, ait, vomui: & Quotus hic eſt menſis dies? Quod ſi quis pati-

1. Ὁ δὲ ἀδόλεσχος, MS. & Ariſt. Nicom. l. 3. c. 16.
2. Τύτῳ MS.

σαι. καὶ τὴν οἰκίαν φῆσαι εὖ ἠρχιτεκτονῆσθαι, καὶ τὸν ἀγρὸν εὖ πεφυτεῦσθαι, καὶ τὴν εἰκόνα ὁμοίαν εἶναι. τὸ κεφάλαιον, τὸν κόλακά ὅτι θεάσασθαι πάντα καὶ λέγοντα καὶ πράττοντα οἷς χαριεῖσθαι ὑπολαμβάνει.

ΚΕΦ. Δ'.

Περὶ Ἀδολεσχίας.

Ἡ δὲ ἀδολεσχία ἐστὶ μὲν διήγησις λόγων μακρῶν καὶ ἀπροβλήτων. [1] ὁ δὲ ἀδολέσχης, τοιοῦτός ἐστιν οἷος ὃν μὴ γινώσκῃ, τούτῳ παρακαθεζόμενος πλησίον, πρῶτον μὲν τὰ ἑαυτοῦ γυναικὸς εἰπεῖν ἐγκώμιον. εἶτα ὃ τὸν νυκτὸς εἶδεν ἐνύπνιον, [2] τοῦτο διηγήσασθαι· εἶθ' ὧν εἶχεν ὀψὲ τῷ δείπνῳ τὰ καθέκαστα διεξελθεῖν. εἶτα δὴ προχωρήσαντος τοῦ πράγματος, λέγειν ὡς πολὺ πονηρότεροί εἰσιν οἱ νῦν ἄνθρωποι τῶν ἀρχαίων· καὶ ὡς ἄξιοι γεγόνασιν οἱ περὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ· καὶ ὡς πολλοὶ ὀπωδήμοσι ξένοι· καὶ πλοῦ θάλατταν ἐκ Διονυσίων πλόιμον εἶναι· καὶ, εἰ ποιήσειεν ὁ Ζεὺς ὕδωρ, τὰ ἐν τῇ γῇ βρῶτα ἔσεσθαι· καὶ, ὅτι [3] ἀγρὸν εἰς νέωτα γεωργήσει. καὶ, ὡς καλὸν ὄν ἐστι τὸ ζῆν. καὶ, ὡς Δάμιππος μυσηρίοις μείζοσιν δᾷδα [4] ἔκησε. καὶ, πόσοι εἰσὶ χόες τοῦ Ὠδείου, καὶ, χθὲς ἤμεσα. καὶ τίς ἐστιν ἡμέρα σήμερον; κἂν ὑπολάβῃ

3. Sylb. Stob. & MS. ὁ ἀγρὸς.
4. Pro ἔκησε MS. l. ἔκηξε f. ἔφηψε.

μὴν τὴς αὐτὸν, μὴ ἀφίσαθαι. καὶ ὡς Βοηδρομιῶνος μὴν ὄζι τὰ μυσήρια, Πυανεψιῶνος δὲ Ἀπατούρια, [1] Ποσειδεῶνος δὲ τὰ κατ' ἀγρὸν Διονύσια. [2] Φυλασσόμενον δὲ χρὴ τὸν τοιοῦτον τὸν ἀνθρώπων, καὶ ἀφαμάρτητον ἀπαλλάττεσθαι, ὃς τὴς [3] ἀπορίας βάλεται ἔξω. ἔργον γὰρ σωφρονεῖσθαι τοῖς μήτε σχολὴν, μήτε σπουδὴν ἀφιεμένοις.

ΚΕΦ. ε'.

Περὶ Ἀγροικίας.

Ἡ ΔΕ ἀγροικία δόξειεν ἂν ἕξις ἀμαθὴς ἀνθρώπων. ὁ δὲ ἄγροικος, τοιοῦτός τις οἷος κυκεῶνα πιὼν εἰς ἐκκλησίαν παραγίνεσθαι· καὶ τὸ μέγα φάσκειν ἥδιον τοῦ ζύμης ἥδιον ὄζειν. καὶ μείζω τοῦ ποδὸς τὰ ὑποδήματα φορεῖν. καὶ μεγάλῃ τῇ φωνῇ λαλεῖν. καὶ τοῖς μὲν φίλοις καὶ οἰκείοις ἀπεχθάνεσθαι, πρὸς δὲ τοὺς αὐτοῦ οἰκέτας ἀνακοινοῦσθαι περὶ τῶν μελόντων· καὶ τοῖς παρ' αὐτῷ ἐργαζομένοις μαθητοῖς ἐν ἀγρῷ, πάντα τὰ ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας διηγεῖσθαι. καὶ [4] ἀναβεβλημένον ἄνω τὸν γόνατος, καθιζάνειν, ὥστε τὰ γυμνὰ αὐτοῦ φαίνεσθαι. καὶ ἐπ' ἄλλῳ μὲν [5] μήτε θαυμάζειν, μήτε ἐκπλήττεσθαι ἐν ταῖς ὁδοῖς· ὅταν δὲ ἴδῃ βοῦν, ἢ ὄνον 2

---

1. Ποσειδ. δὲ hic τὰ non agnoscunt MS. Stob. & Sylb.

Παρασκείσαντα δὲ χρὴ, MS. I. τὰ δεῖ δὲ.

3. Απύ-

patientem ſe præbeat, nunquam ille ab eo diſcedat. Narrabit Myſteria menſe Boëdromione, Apaturia Pynepſione, Poſideone vero quæ ruri agitantur Dionyſia, ſolita celebrari. Id genus homines demiſſis manibus, grandique gradu fugiat oportet, quiſquis febre carere volet. Difficile enim eſt cum iis durare, qui neque otii neque negotii tempora diſtinguere norunt.

CAP. V.

De Ruſticitate.

RUſticitas vero honeſtatis & dicori ignoratio videri queat. At ruſticus is eſt, qui hauſto pharmaco in concionem nihilominus prodeat: quique unguentum non ſuavius fragrare thymo dicat: calceos geſtat pede grandiores: voce etiam alta loqui ſuevit. Amicis neceſſariiſque ſuis parum fidens, de rebus maximis ad famulos refert, quæcunque in concione audivit, omnia mercenariis ſuis, qui ruri apud ipſum opus faciunt enunciat. Sæpe etiam veſte ita ſupra genu ſubducta ſedet, ut denudatæ corporis partes conſpici queant. In via aliorum quidem nihil admiratur, neque ulla re percellitur: ſed ſi bovem, aſinum, aut hircum, ibi homo gradum ſiſtere, & contem-

3. Απύρεκτος Cam. & MS.
4 Αναβεβλημένα ἄνω γόνατος.
5. MS. & Cam. μηδενὶ pro μήτε.

1. Καὶ

templari. Quumque aliquid è prompturia cella depromit, decerptum inde fruſtum vorat: & vinum meracius potat: diligenter interim, ne hoc ancilla panifica reſciſcat, cavens. Deinde vero cum illa molere, & quæ ſunt ad victum neceſſaria, tum ſibi tum univerſæ familiæ parare ſolet. Inter prandendum jumentis pabulum objicit, & ſi quis fores pulſet, ipſe auſcultat. Vocato etiam cane, & ejus roſtro manu prehenſo, Hic, inquit, & agrum & domum quique in ea ſunt omnes cuſtodit. Argentum quod ab aliquo acceperit, quaſi tenue aut nimis aſperum ſolet rejicere, & ut alio id ſibi mutetur poſtulare. Aratrum ſi cui forte utendum dederit, aut cophinum, aut falcem, aut ſaccum, nocte intempeſta illa repetet, ſi per inſomnium eorum meminit. In urbem cum venit, obvium quemque interrogans, Quanti, ait, pelles & ſalſamenta vænibant? &, Nunquid hodie ludi novam lunam adducunt? Dicit etiam, ſe ſimul ac deſcenderit, tondere velle. Idem cantare in balneo, & clavis calceos ſuffigere, &, quia eadem via erat, ab Archia ſalſamenta accipere, ac portare ipſe, moris habet.

CAP.

---

1. Καὶ αὐτὰ τὰ ἐπιτήδεια.

2. Variant Codd. Cam. περιβαλεῖν τῷ θύρᾳ; MS. ἐμβαλεῖν ---- fore olim, τὸ πύρτον, cujus gloſſa in margine erat χόρτῳ. v. Heſych.

3. Τῆς ἔνδον non ſunt in MS. nec Cam.

4. Καὶ τὰ iſtud ᾱ non habet Stob.

5. Pro τὸ MS. τότε

6. Pro λυπρὸν MS. & Stob. λυπηρὸν.

7. Καὶ ὃ ἄροτρον ---- Stob. ᾱ. ---- MS.

ὄνον, ἢ τράγον, ἑστηκὼς θεωρεῖν. καὶ περιαιρῶν δέ τι ἐκ τῆς ταμείου, δεινῶς φαγεῖν, καὶ ζωρότερον πεῖν· καὶ τὴν στοποιὸν πειρᾶν λαθεῖν· κἄτ' ἀλέσας μετ' αὐτῆς, [μετρεῖν] τοῖς ἔνδον πᾶσι καὶ [1] αὐτῷ τὰ ὀψωνήδεια. καὶ ἀειρῶν δὲ ἅμα τοῖς ὑποζυγίοις [2] ἐμβαλεῖν τὸν χόρτον· καὶ κόψαντος τὴν θύραν ὑπακοῦσαι αὐτός. καὶ τὴν κυνὰ περιπαλεπάμενος, καὶ ὁπλαδόμενος τὸν ῥύγχος, εἰπεῖν, ὅτι φυλάττει τὸ χωρίον, καὶ τὴν οἰκίαν, καὶ [3] τοὺς ἔνδον. [4] καὶ τὸ ἀργύριον δὲ παρὰ [5] τῶν λαβὼν ἀποδοκιμάζειν, [λέγων] λίαν μὴ [6] λυπρὸν εἶναι, καὶ [αὐτεῖν] ἕτερον ἅμα ἀλλάττεσθαι. καὶ [7] ὃ ἄροτρον ἔχρησεν, ἢ κόφινον, ἢ δρέπανον, ἢ θύλακον, [ἀπαιτεῖν] ταῦτα τὴν νυκτὸς τῇ ἀγρυπνίαν ἀναμιμνησκόμενος· καὶ [8] εἰς ἄστυ καταβαίνων, ἐρωτῆσαι τὸν ἅπαντῶντα πόσου ἥσαν αἱ θριφθέραι καὶ τὸ τάριχος· καὶ εἰ σήμερον ὁ ἀγὼν νεμηνίαν ἄγει· καὶ εἰπεῖν ἀθὺς ὅτι βούλεται καταβὰς ἀποκείρασθαι, καὶ ἐν βαλανείῳ δὲ ἆσαι· καὶ εἰς τὰ ὑποδήματα δὲ ἥλους ἐγκρούσαι. καὶ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ παιῶν κομίσασθαι [9] παρ' Ἀρχίου [10] τοὺς ταρίχους. ΚΕΦ.

---

8. Εἰς ἄστυ καταβ. ἄστυ cum ſit ἀκρόπολις, rectius ἀνάβαινων ---- ei opponitur Peiræus, unde Plato κατίβλων εἰς πειραιᾶ.

9. Παρὰ βραχίονος utrumque habet Stob. ſane Callimachus ſic locutus eſt,

Καί ῥα παρὰ σκαιοῖο βραχίονος ἔμπλεον ὄλπις ---

10 Τοὺς ταρίχους dixit modo τὸ τάριχος; hoc eſt Atticorum, illud Dorum & Ionum; f. τοῦ ταρίχους ut tomum ſeu partem ſignificet.

1. Περ-

ΚΕΦ. ε'.

Περὶ Ἀρέσκειας.

Ἡ δὲ ἀρέσκεια, ἔστι μὲν, ὡς ὅρῳ θεῖλαβεῖν, ἔντευξις ἐπὶ ὄψει τῷ βυπίῳ ἡδονῆς θεραπευτική. ὁ δὲ ἄρεσκος, ἀμέλει τοιοῦτός τις οἷος πέρρωθεν θεσαγορεύσας, καὶ ἄνδρα κράτιστον εἰπών, καὶ θαυμάσας ἱκανῶς, ἀμφοτέραις ταῖς χερσὶ μὴ ἀφιέναι· καὶ μικρὸν θεσπέμψας καὶ ἐρωτήσας πότε αὐτὸν ὄψει, ἔπι ἐπαινῶν ἀπαλλάττεσθαι. καὶ θεσκληθεὶς δὲ θεὸς δεῖπνον, μὴ μόνον ᾧ πάρεστι βάλεσθαι ἀρέσκειν, ἀλλὰ καὶ τῷ ἀντιδίκῳ, ἵνα κοινὸς ἔτι δοκῇ· καὶ [θεὸς] τοὺς ξένους δὲ εἰπεῖν ὡς δικαιότερα λέγουσι τοῦ πολίτου. καὶ κεκλημένος δὲ ὅτι δεῖπνον, κελεῦσαι καλέσαι τὰ παιδία τοῦ ἐσιῶντα· καὶ εἰσιόντα, φῆσαι σύκα ὁμοιότερα ἔτι τῷ πατρί· καὶ [1] θεσαγαγόμενος, φιλῆσαι, καὶ παρ' αὐτὸν καθίσαι· καὶ τοῖς μὲν συμπαίζειν αὐτὸς, λέγων, ἀσκὸς, πέλεκυς. τὰ δὲ ὅτι τὸ γαστρὸς ἐᾶν καθάδδειν, ἅμα θλιβόμενος. καὶ πλειστάκις δὲ ἀποκείρασθαι, [2] καὶ τοὺς ὀδόντας λευκοὺς ἔχειν. καὶ τὰ ἱμάτια δὲ χρηστὰ μεταβάλλεσθαι, καὶ χρίσματα ἀλείφεσθαι. καὶ τοῦ μὲν ἀγορᾶς θεὸς τὰς τραπέζας θεσφοιτᾶν· [3] τοῦ δὲ γυμνασίων ἐν τούτοις ἀμφιέβειν, ἕως ἂν ἔφη-

βοι

1. Προσαγαγόμενος. MS. & Sylb.

2. Καὶ τοὺς ὀδοντ. λ. &c. ad καὶ χρ. male omittit Cam.

3. Τοῦ

CAP. VI.

De Placendi Studio.

PLacendi ſtudium definiri poteſt, congreſſio parum honeſtas voluptatis illecebras habens. Placendi ſtudioſus vero is eſt, qui è longinquo aliquem ſalutat, & virum appellat præſtantiſſimum, fortunamque ejus & admiratur, & utraque manu prehendens, non dimittit: ſed aliquantiſper comitatus, quærens quando ſit illum viſurus, vix tandem domum revertitur, ejus interim laudes prædicans. Idem captus arbiter, non ei tantum cui adeſt, ſed adverſæ etiam parti, ut cummunis utriuſque amicus habeatur, gratificari ſtudebit. Peregrinos juſtiora quam cives loqui dicet. Ad cœnam invitatus, convivii dominum ut liberos ſuos vocet, rogabit; illis ingredientibus negabit ficum ficui tam eſſe ſimilem, quam illi ſint patri: deinde eos ad ſe vocabit, oſculatuſque, ſibi aſſidere jubebit: & cum aliis jocans, En utrem, inquiet, En ſecurim: alios in ſinum recumbere dormientes, quamvis onere gravetur, ſinet. Comam ſæpius ſolet tondere: dentes nitidos habere: veſtes quæ uſui adhuc eſſe poſſint, mutare; unguento uti. Ac fori quidem in eam maxime partem ventitat, ubi ſunt argentariorum menſæ: gymnaſia vero illa frequen-

3 Τῶν δὲ γυμν. ad τῷ δὲ θεατ. male etiam omittit.

frequentat, in quibus ſe ephebi exercent: in theatro autem & ſpectaculis juxta ipſos prætores ſedet. Idem in foro ſibi quidem nihil, ſed amicis qui Byzantii ſunt, mittenda munera emtitat? nec non Laconicas canes, quas Cyzicum; & mel Hymettium quod Rhodum mittat: atque hæc ſe facere ſuis civibus narrat. Præterea ſolet idem ſimiam domi alere, ſatyrum emere, & columbas Siculas, nec non dorcadios talos, & Thyriacas ampullas ex illis quæ forma ſunt rotunda: item baculos ſive ſcipiones ex obliquis Lacedæmone advectos, nec non aulæum cui ſint Perſæ intexti. Habet etiam idem parvulum atrium pulvere palæſtrico reſperſum, & ſphæriſterium: atque has ædium ſuarum partes ſolet ille obvio cuique vel è philoſophorum grege, vel ſophiſtarum, vel eorum qui ſe armis, aut muſico cantu exercent, commodare, ut ibi artis ſuæ periculum faciant: quod quidem dum illi faciunt, ipſe de aliquo è ſpectatoribus alii dicit, Eccum tibi cujus eſt hæc palæſtra.

CAP.

---

1. Pro γυμνάζωνται Stob. & MS. habent ---- ονται.

2. Αὐτὸν MS. & Stob.

3. Pro ἐπισάλματα Caſ. mallet ἀποσάλματα --- quo ſenſu apud Ariſtot. & Suidam ἀποσολὰς. neſcio quam recte.

4. Τίτυρον κλίσασθαι in margine MS. πίθηκο. μικρὰν ἔχων ὑρὰν --- &c. Theocr. id. 3.

5. Θυελικὰς l. Steph. & Opor. θηλικὰς, Cam. & MS.

σοι 1 γυμνάζωνται. τὸ δὲ θεάτρου καθῆσθαι, ὅταν ἡ θέα, πλησίον, τοῦ σφαιρηγῶν. καὶ ἀγοράζειν 2 αὐτῷ μὴ μηδὲν· ξένοις ἢ εἰς Βυζάντιον 3 ὀψισάλματα· καὶ Λακωνικὰς κυίας εἰς Κύζικον· καὶ μέλι Υμήττιον, εἰς Ρόδον· καὶ ταῦτα ποιῶν, τοῖς ἐν τῇ πόλει δημεῖοις. ἀμέλει δὲ καὶ πίθηκον θρέψαι δεινὸς, καὶ 4 πίτυρον κλῆσαι, καὶ Σικελικὰς θρυαιρὰς, καὶ δορκαδείους ἀγραύλους, καὶ 5 θυεϊακὰς τῆς προσγύλων 6 λικύθους, καὶ βακτηρίας τῆς σκολιῶν ἐκ Λακεδαίμονος, καὶ αὐλαίαν ἔχουσαν Πέρσας ἐνυφασμένους, καὶ αὐλίδιον παλαιστικὸν κόνιν ἔχον, καὶ σφαιριστήριον. καὶ τοῦτο θεῖον 7 χρῆν ἀεὶ τοῖς φιλοσόφοις, τοῖς σοφισταῖς, τοῖς ὁπλομάχοις, τοῖς ἁρμονικοῖς ὑπιδείκνυσθαι. καὶ αὐτὸς ἐν ταῖς ὑπιδείξεσιν ὕστερον 8 εἰπεῖν, ὅτι τῆς θεωμένου, ὡσὸς ἕτερον, ὅτι 9 τότε ὄζιν ἡ παλαίστρα.

ΚΕΦ.

MS. Θυριακὰς, Sylb. & Caſaub. Alii Τυριακὰς Tyrias --- v. Stephanum περὶ πολ. in Τύρος. --- Sidon vitri artifex, inquit *Plin.* non procul inde Tyrus. Confirmat hanc lectionem Margo & interpres Stobæi.

6. De forma τῶν ληκύθων vide F. Urſinum in append. ad Ciaccon. & notas Wonw. in Petronium.

7. Χρῆν --- deeſt Sylb. & MS. poteſt quidem aut hoc aut ἐπιδείκνυσθαι abeſſe.

8. Επὶ τῶν θεω --- εἰπεῖν, Stob.

9. Per τότε ſeipſum innuit διακτικῶς.

ΚΕΦ. ζ'.

Περὶ Ἀπονοίας.

Ἡ δὲ ἀπόνοια, ἔστιν ὑπομονὴ αἰσχρῶν [1] ἔργων καὶ λόγων. ὁ δὲ ἀπονενοημένος, τοιοῦτός τις εἶναι δόξαι ταχὺ, κακῶς ἀκοῦσαι καὶ λοιδορηθῆναι δυσάμενος· τῷ ἤθει ἀγοραῖός τις, καὶ ἀναστευρομένος, καὶ παντόπωλος. ἀμέλει δυνατὸς καὶ ὀρχεῖσθαι νήφων τὸν κόρδακα, καὶ προσωπεῖον [μὴ] ἔχων ἐν κωμικῷ χορῷ· καὶ ἐν θαύμασι δ' ἂν τοὺς χαλκοὺς ἐκλέγειν, καθ' ἕκαστον παιῶνα. καὶ μάχεσθαι τοῖς τὸ σύμβολον φέρουσι, καὶ προῖκα θεωρεῖν ἀξιοῦσι. δεινὸς καὶ παιδοχεῖσαι, καὶ πορνοβοσκῆσαι, καὶ τελωνῆσαι, καὶ μισθαμίαν αἰσχρὰν ἐργασίαν ἀποδοκιμάσαι· ἀλλὰ κηρύττειν, μαγειρεύειν, κυβεύειν, τὴν μητέρα μὴ τρέφειν, ἀπάγεσθαι κλοπῆς, τὸ δεσμωτήριον πλείω χρόνον οἰκεῖν ἢ [2] τὴν αὐτοῦ οἰκίαν. καὶ ὅσας δ' ἂν εἴη δόξειε τὴν πρεϊσαμένων τὰς ὄχλους, καὶ προσκαλούντων, μεγάλῃ τῇ φωνῇ καὶ παρρησίᾳ [3] διαλεγομένων πρὸς αὐτὰς καὶ λοιδορουμένων· καὶ μεταξὺ οἱ μὲν προσίωσιν,

---

1. Εργων καὶ λόγων --- MS. habet δικαιολόγων f. ἔργων τι καὶ λόγων.

2. Τὴν αὐτοῦ, omnino.

3. Καὶ λοιδορουμένων, καὶ διαλεγομένων πρὸς --- Stob. & MS.

CAP. VII.

De Væcordia, ſive perdita Audacia.

VÆcordia eſt per quam aliquis & facere quidvis & loqui contra honeſtatem ſuſtinet. Homo autem is eſt qui jusjurandum facile ſuſcipiat: qui male audire ac convitiis proſcindi, ſuſque deque habeat. Moribus eſt veteratoris callidi improbique & hominis ſpurci, ac quidvis audentis. Atque adeo non pudebit eum, ſaltare cordacem etiam ſobrium, & in comico choro non perſonatum: & quum præſtigiæ ſpectantur, ad quemque ſpectantium adire & ſtipem æream exigere: ac ſi quis teſſeram afferens, gratis ſpectare poſtulet, cum eo rixabitur. Cauponam quoque exercere, leno ac portitor coactorque eſſe ſolet: ac qui à nullo turpi artificio ſe abſtineat, præco erit; coquus erit; aleator erit; matri ſuæ alimenta denegabit; furti etiam convictus obtorto collo rapietur, atque in carcere diutius quam in ſuis ædibus habitabit. Eſt etiam iſte ex iis qui turbam circa ſe ſiſtunt & obvios ad ſe vocant, quibuſcum voce magna & præfracta loquuntur, iiſque maledicta ingerunt: atque illi interea partim accedunt, partim diſcedunt, priuſquam quid ſibi ille velit audierint; dum ille aliis principium, aliis vix ſyllabam, aliis partem aliquam de re tota refert, non aliter quam in celebri hominum conventu profligatum ac perditum ingenium ſuum ſpectari

ctari poſtulans. Litibus etiam partim quæ ipſi intenduntur, partim quas ipſe aliis intendit, ſolet eſſe implicitus: atque in aliis abſentiam ſuam jurejurando interpoſito excuſare: ad alias judicio ſe ſiſtere, in ſinu quidem ſcrinium, præ manibus vero forenſium libellorum faſciculum habens. Quin etiam quæ ejus eſt inſignita impudentia, ducem ſe rabulis forenſibus præbet: mox illius pecunia fœnori data, pro uſura drachmæ cujuſque ternos ſemiobolos in dies exigit: ſæpe etiam popinas & macella, ubi piſces ac ſalſamenta væneunt, pererrat: nec non quos è nundinatione ſua nummos conficit, ſolet eos in buccam condere. Sunt ſane iſtiuſmodi homines admodum difficiles: quorum quidem os ad convitiandum facile ſolvitur, atque id voce ita contenta, ut eorum clamoribus & forum, & omnes tabernæ perſonent.

CAP. VIII.

De Loquacitate.

LOquacitas autem, ſi quis eam definire velit, ſermonis intemperantia eſſe videatur. Loqnax vero is eſt, qui ſoleat ei quicum verba facit, dicere, quicquid ille narrare

---

1. MS. λέγειν.

2. Ad ἐχθὲς, gl. in margine MS. σκεῦος χαλκοῦν τὸ δικαστικῆς τραπέζης, ἐν ᾗ τὰ γράμματα ἀπετίθεσαν. v. χ. Ariſtoph. Veſp.

3. Ago-

σιν, οἱ δὲ ἀπίασι πρὶν ἀκοῦσαι αὐτοῦ. ἀλλὰ τοῖς μὲν ἀρχὴν, τοῖς δὲ συλλαβὴν, τοῖς δὲ μέρος τοῦ πράγματος λέγει, ὡς ἄλλως θεωρεῖσθαι ἀξιῶν τὴν ὑπόνοιαν αὐτοῦ, ἢ ὅταν μὴ παύηται. ἱκανὸς δὲ μὴ δίκας τὰς μὲν φεύγειν. τὰς δὲ διώκειν, τὰς δὲ ἐξόμνυσθαι, ταῖς δὲ παρεῖναι. ἔχων ἐχῖνον ἐν τῷ πρηκολπίῳ, καὶ ὁρμαθὸς γραμματιδίων ἐν ταῖς χερσίν. ὡς ὑποδοκιμάζων δὲ, ὅτ' ἄμα πολλῶν ἀγοραίων πρατηγεῖν, καὶ αὐτὸς τούτοις δανείζειν, καὶ τῆς δραχμῆς τόκον τρία ἡμιωβόλια τὴν ἡμέρας πράττεσθαι. καὶ ἐφοδεύειν τὰ μαγειρεῖα, τὰ ἰχθυοπωλεῖα, τὰ ταριχοπωλεῖα· καὶ τοὺς τόκους ἀπὸ τοῦ ἐμπολήματος εἰς τὴν γνάθον ἐκλέγειν. ἐργώδεις δέ εἰσι οἱ τὸ στόμα εὔλυτον ἔχοντες πρὸς λοιδορίαν, καὶ φθεγγόμενοι μεγάλῃ τῇ φωνῇ, ὡς συνηχεῖν αὐτοῖς τὴν ἀγορὰν καὶ τὰ ἐργαστήρια.

ΚΕΦ. ιδ'.

Περὶ Λαλιᾶς.

Ἡ δὲ λαλιὰ, εἴ τις αὐτὴν δείζεσθαι βέλοιτο, ἔστι ἂν δόξειεν ἀκρασία τοῦ λόγου. ὁ δὲ λάλος, τοιοῦτός τις, οἷος τὴν ἐντυχόντων

---

3. Ἀγοραίων πρατήρων MS. participialiter infra.

4. Στόμα εὔλυτον --- Sophoc. apud Hesych. eodem sensu ponit ἄλυτον, ἀκατάπαυστον.

γοντι εἰπεῖν ἂν ὁπῶν πρὸς αὐτὸν φθέγξηται, ὅτι ἄδην λέγει· 1 καὶ ὅτι αὐτὸς πάντα οἶδε, καὶ, ἂν ἀκούῃ αὐτῶ, μαθήσεται. καὶ μεταξὺ ὑποκρινομένου ὑποβάλλει, εἰπὰς, σὺ μὴ ὅπιλάθῃς ὃ μέλλεις λέγειν· καὶ, εὖγε ὅτι μὲ ὑπέμνησας· καὶ, τὸ λαλεῖν ὡς χρήσιμόν πω· καὶ ὃ παρέλιπον· καὶ ταχύ γε σιωπᾷς τὸ πρᾶγμα· καὶ πάλαι σε παρετήρων εἰ ὅπι τὰ αὐτὸ ἐμοὶ κατενεχθήσῃ· καὶ ἑτέρας 2 ἀφορμὰς τοιαύτας ποείσαθαι, ὥστε μηδὲ ἀναπνεῦσαι ἢ ἐντυγχάνοντα. καὶ ὅταν γε τὸς καθ' ἕνα ἀποκναίσῃ, δεινὸς καὶ ὅπι τὸς ἀθρόους καὶ συνεστηκότας; προδιδοῦναι, καὶ φυγεῖν ποιῆσαι μεταξὺ χρηματίζοντας. καὶ εἰς τὰ διδασκαλεῖα δὲ καὶ εἰς τὰς παλαίστρας εἰσιὼν, κωλύειν τὸς παῖδας συσμανθάνειν τοσαῦτα, καὶ συσλαλεῖν τοῖς παιδοτρίβαις καὶ διδασκάλοις· καὶ τὸς ἀπέναι φάσκοντας δεινὸς συσπέμψαι, καὶ 3 ἀποκαταδῆσαι εἰς τὴν οἰκίαν. καὶ πυθόμενος τὰς ἐκκλησίας 4 ἀπαγγέλλειν· συσδιηγήσασθαι δὲ καὶ πρὸ ἐτῶν Λεισοφῶντος ποτὲ ἡμουμένου ξήτορος μάχλου, καὶ 5 πρὸ τῆς Λακεδαιμονίων ὅπι Λυσάνδρου. καὶ ὅς ποτε λόγος αὐτὸς εἶπεν εὐδοκιμήσας ἐν τῷ δήμῳ. καὶ χὶ τῆς πλησίον γε ἅμα διηγούμενος, κατηγορίαν παρεμβαλεῖν. ὥστε τὸς ἀκούοντας,

---

1. Καὶ ὅτι αὐτὸς --- Stob. αὖθις.

2. Ἀρχὰς in textu, ἀφορμὰς superscribit MS. idem.

3 Προκαταδῆσαι in textu ἀποκαταδῆσαι supra.

4. Pro

narrare inceperit, Nihil dicis: ſe rem omnem probe tenere: illum, ſi operam ſibi dare velit, intellecturum. Deinde reſpondentem interpellans, Tu, ait, ne obliviſcaris eorum quæ dicturus eras: &, factum bene quod in memoriam revocaſti: &, quam juvat interdum ſermones mutuos ſerere! & quod præterii: &, Celeriter tu quidem rem percepiſti; &, pridem expectabam an eodem mecum recideres: aliaſque hujuſmodi occaſiones loquendi captans, ne reſpirare quidem eos ſinit, quibuſcum loquitur. Ac poſtquam ſinguli ſunt ab eo ita enecti, tum ad eos accedere non veretur, qui plures una coierunt, eoſque de rebus ſeriis agentes, in fugam vertere. Sed & ludos ac palæſtras ingreſſus, ut ne tantum pueri addiſcant ſolet efficere, verba interea cum corporum exercitatoribus ſeu pædotribis, & ludimagiſtris funditans. Si quis diſcedere ſe velle dicat, comitari ille, & domum uſque deducere ac perſequi. Si forte quid ſit in concione actum reſcierit, id aliis poſtea narrabit: tum de eo prælio quod prætore Ariſtophonte nobili illo oratore commiſſum eſt, longam narrationem contexet, item de ea pugna quæ à Lacedæmoniis duce Lyſandro eſt pugnata: & ſi quid ipſe nunquam pro concione cum aliqua ſua laude dixerit. Atque hæc narrans, ſimul in vulgus invehetur: idque tanto cum audientium tædio, ut eorum alius quæ ab

4. Pro ἀπαγγέλλειν Stob. παραγγέλλειν.
5. Poſt τίνω' deeſt τῶν MS. Sylb. & Stob.

ab ipſo dicuntur, oblivioni ſtatim mandet, alius dormitet, alius loquentem adhuc deſerat, diſcedatque. Denique ſive ad judicandum cum alio ſedeat, judicare, ſive ad ſpectandum ſpectare, ſive ad cibum ſumendum, cibum ſumere conſeſſorem impediet. Quippe, inquit, loquaci durum eſt tacere: linguam enim tanquam in udo habet: adeoque præ quavis hirundine garrulus videri malit, quam tacere; adeo ſe irrideri fert patienter: idque vel à puerulis ſuis, qui ſomnum petituri jubeant ipſum aliquid ſibi narrantem, verba facere: ut ita nobis, inquiunt, ſomnus obrepat.

CAP. IX.

De Famigeratione, ſive Rumorum Confictione,

FAmigeratio eſt factorum dictorumque, ad arbitrium ipſius fingentis confictio. Famigerator autem is eſt qui obvius amico factus, ſtatim mutato vultu, ac renidens interroget, Unde tu, & quid ais? Et habeſne ſuper hoc novi quicquam? Et pergens interrogare, Nihilne, inquit, novi dicitur? atqui fauſta ſane ſunt & læta quæ vulgo narrantur: tum autem prius quam ille reſpondeat, Quid ais, inquit, nihil audiviſti? Ergo ego te, ſicut video, rerum novarum epulis laute excipiam. Ac ſtatim eſt

1. Pro. ἢ ὡς, MS. l. ὅτι ἢ κ.
2. Sylb. conjicit ſic, λέγοντα πάππα, λάλει τι ἡμῖν.
3. Κατάβαλλε τὸ ἦθος. Caſaub. ex Ariſt. μεταβαλλε.

ἀκούοντας, ἢ τοὺς ὀπλαδέλφους, ἢ γυναῖκα, ἢ μεταξὺ καταλιπόντας ἀπαλλάττεσθαι. καὶ συνδικάζων ὃ κωλύσαι κρῖναι· καὶ συνθεωρῶν, θεάσασθαι· καὶ συνδειπνῶν, φαγεῖν· λέγων, ὅτι καλεπὸν τῷ λάλῳ δοῦναι σιωπᾶν, καὶ ὡς ἐν ὑγρῷ δοῦναι ἡ γλῶττα. [1] καὶ ὡς οὐκ ἂν σιωπήσειεν, οὐδ' εἰ τὸ χαλινὸν δόξειεν ἂν ἔχειν λαλίσεως. καὶ σκωπτόμενον ὑπομεῖναι· καὶ ὑπὸ τῶν αὐτῶν παιδίων, ὅταν αὐτὸν ἤδη καθεύδειν βουλόμενα κελεύει [2] λέγοντα, ἄπια, λαλεῖν τι ἡμῖν ὅπως ἂν ἡμᾶς ὕπνος λάβῃ.

ΚΕΦ. Θ'.

Περὶ Λογοποιΐας.

Ἡ δὲ λογοποιΐα ἔστι συνθεσις ψευδῶν λόγων καὶ πραξέων, ὧν βάλεται ὁ λογοποιῶν. ὁ δὲ λογοποιὸς τοιοῦτός τις οἷος ὑπαντήσας τῷ φίλῳ, δηθὺς [3] καταβαλὼν τὸ ἦθος, καὶ μεταδιάσας, ἐρωτῆσαι, πόθεν σὺ, [4] καὶ τί λέγεις; καὶ ἔχεις περὶ τοῦδε εἰπεῖν χαμνόν; καὶ ὀπταλὼν ἐρωτᾷν μὴ λέγεταί τι χαμνότερον; καὶ μὰ ἀγαθά γε ὅτι τὰ λεγόμενα. καὶ οὐκ ἐάσας ὑποκρίνασθαι, εἰπεῖν, τί λέγεις; οὐδὲν ἀκήκοας; δοκῶ μοί σε εὐωχήσειν χαμνῶν λόγων. καὶ ἔστιν οὗτος ὁ γραπώτης, ἢ πᾶς

Ἀσεὶς

βαλὼν Theophraſt. ipſe dixit. μεταβάλλειν τὰς χρόας --- ἦθος eſt vultus ---- con. legi poſſe καταλαβὼν, ſumens, fingens ſibi vultum, præparans ſe Bud.

4. Καὶ λέγεις τι, MS. & Stob.

1. Πάντα

Ἀσεί᾽ τῷ αὐλητῇ, ἢ Λύκων ὁ ἐργολάβος παραγενὼς ἐξ αὐτῆς τῆς μάχης, ἔφησιν ἀκηκοέναι. εἰ μὴ ἦν ἀναφοραὶ τῶν λόγων τοιαῦταί εἰσιν αὐτῷ, ὧν οὐδεὶς ἂν ἔχοι ὁπλαδέως. δηλοῖ τι ὑπὸ τούτου φάσκων λέγειν, ὡς Πολυσπέρχων καὶ ὁ βασιλεὺς μάχῃ νενίκηκε, καὶ Κάσανδρος ἐζώγρηται. κἂν εἴπῃ τις αὐτῷ, σὺ δὲ ταῦτα πιστεύεις; φήσει· τὸ πρᾶγμα βαδαῖος γὰρ ἐν τῇ πόλει, καὶ τὸν λόγον ἐπικλείνειν· καὶ [1] πάντας γὰρ συμφωνεῖν· [2] ταῦτα λέγειν τοὺς τῆς μάχης καὶ πολὺν [3] φόνον γεγονέναι. εἶτα δὲ αὐτῷ καὶ σημεῖον τὰ πρόσωπα τῶν ἐν τοῖς πράγμασιν· ὁρᾶν γὰρ αὐτῶν πάντων μεταβεβληκότα. λέγει δ᾽ ὡς καὶ παρακήκοε παρὰ τούτοις κρυπτόμενόν τινα ἐν οἰκίᾳ, ἤδη πέμπτην ἡμέραν ἥκοντα ἐκ Μακεδονίας, ὃς πάντα ταῦτα εἶδε. καὶ ταῦτα διεξιὼν, πῶς οἴεσθε; [4] πιθανῶς σχετλιάζει λέγων, δυσυχὴς Κάσανδρος! ἐνθυμεῖ τὸ τῆς τύχης. ἀλλ᾽ ἦν ἰσχυός γε γηρόμενος· καὶ [5] δεῖ ὑπὸ [6] αὐτό σε μόνον εἰδέναι· πᾶσι δὲ τοῖς ἐν τῇ πόλει προσδεδραμηκε λέγων. Τῶν τοιούτων ἀνθρώπων τεθαύμακα [7] τί ποτε βούλονται, λογοποιοῦντες· οὐ γὰρ μόνον ψεύδονται, ἀλλὰ καὶ ἀλυσιτελῶς ἀπαλλάττουσι. πολλάκις γὰρ αὐτῷ οἱ μὲ

1. Πάντα συμφωνεῖν MS. & Stob.
2. Ταῦτα γὰρ λέγειν. MS. & Stob
3 Φόνον Stob. ζωμὸν MS. Step. & Cam.
4. Πιθανὸς σχετλιάζει MS.

5 Δεῖν.

eſt illi aut miles aliquis, aut Aſtei tibicinis puer, aut manceps Lyco qui ex ipſo prælio ſit reverſus, à quo ſe dicat audiſſe; auctores ſi quidem ille tales eorum quæ dictitat profert, quos nemo queat arguere. Refert autem accepiſſe ſe ab iſtis, polyſperchontem cum rege hoſtes prælio fudiſſe, & ſuperaſſe: Caſſandrumque vivum in hoſtium poteſtatem veniſſe. Quod ſi quis ei dicat, Tu autem hæc credis? Imo inquiet. rem enim clariſſima omnium voce tota urbe ferri; rumorem creſcere, omnes congruere: eadem enim de prælio ab omnibus narrari: magnam nimirum ea pugna cædem eſſe factam. Idque ſe ex eorum etiam vultu qui rem gerunt publicam, colligere, quem viderit ipſis penitus immutatum. Addit deinde ſe inaudiſſe, quendam qui ex Macedonia advenerit quique omnibus quæ geſta ſunt interfuerit, quintum jam diem ab illis domi occultari. Atque ubi hæc commemoravit, miſerationes adjicit: at ſcin' quomodo? ſane quam perſuaſibiliter. O infelicem, inquiens, Caſſandrum! O virum ærumnoſum! En Fortuna quid poſſit. At fuit certe Caſſander præpotens. Te vero, ait, tacitum hoc tecum habere oportet. Ipſe autem ad civium unumquemque accurrit, ut ei omnia narret. Equidem mirari ſoleo quid ſibi homines hoc genus falſis rumoribus fingendis ſpargendiſque velint: quæ res ut taceam mendacii turpitudinem, non raro ipſis

5. Δεῖν Stob.
6. Αὐτὸν σε, MS. Opor. Cam. Stob.
7. Τί ποτε MS.

1. Πλεῖ-

ipsis incommoda evenit. Factum enim sæpe, ut dum isti in balneis concursus facerent, vestes interea suas furto amitterent: alii dum in porticu aut pedestri aut navali prælio vincunt, quod vadimonium non stetissent, graviter multati sunt. Quibusdam etiam, dum urbes verbis suis fortiter caperent, cœna interea loci perit. Enimvero misera est istorum vita & conditio: nam quæ porticus est, quæ officina, quæ fori pars, in qua dies non traducant integros, magno cum audientium, quos falsis suis narrationibus obtundunt, tædio?

CAP. X.

De Impudentia.

IMpudentiam definire licet, famæ neglectum turpis quæstus gratia. Impudens autem is est, qui solet pecuniam mutuo rogaturus, ad eum accedere, cujus aliquid per fraudem detineat. Deinde quum sacra diis facit, carnes victimæ suæ sale aspersas condit, ipse apud alium cœnans: atque ibi pedisequum suum compellans, sublatis de mensa carnium frusto, & pane, in omnium auribus, Tu vir honeste, inquit, epulare hilariter. Quando obsonatur, lanium meminisse jubet, si ulla unquam in re fuerit de eo bene meritus; deinde autem trutinæ assistens, principio quidem carnes; sed si id non possit, os saltem aliquod in lancem injiciet: quod si auferre queat, id optime: si non, tum ille è mensa vel aliquod

μὴ ἐν τοῖς βαλανείοις θεισάσεις ποιούμθυοι, τὰ ἱμάτια ἀποβεβλήκασιν. οἱ δ' ἐν τῇ σοᾷ πεζομαχίᾳ καὶ ναυμαχίᾳ νικῶντες, ἐρήμους δίκας ὤφλήκασιν. εἰσὶ δ' οἳ καὶ [1] πόλεις λόγῳ καὶ κράτος αἱρόντες, παρεδειπνήθησαν. πάνυ δὲ παλαίπωρον αὐτοῖς ἔοικε τὸ ἀπιθάνευμα. ποίᾳ γὰρ σοᾷ, ποίῳ δὲ ἐργασηρίῳ, ποίῳ δὲ μέρει τῆς ἀγορᾶς ἀμφισβητοῦσιν, ἀπαιδᾶν ποιοῦντες τοὺς ἀκούοντας ὅτως, καὶ καταπονοῦντες ταῖς ψευδολογίαις;

ΚΕΦ. ι'.

Περὶ ἀναισχυντίας

ΗΔΕ ἀναισχυντία ἔοικε μοι, ὡς ὁρῶ λαβεῖν, καταφρόνησις δόξης αἰσχρᾶς ἕνεκα κέρδους. ὁ δὲ ἀναίσχυντος, τοιοῦτος οἷος πρᾶγμα μὲν ὂν ἀπρεπὲς, πρὸς τοῦτον ἀπηχθὲς δανείζεσθαι. εἶτα θύσας τοῖς θεοῖς, αὐτὸς μὲν δειπνεῖν παρ' ἑτέρῳ, τὰ δὲ κρέα ἀποπέμπεσθαι ἅλσι πάσας· καὶ προσκαλεσάμενος τὴν ἀκόλουθον, δοῦναι ἀπὸ τῆς τραπέζης, ἄρας κρέας καὶ ἄρτον, καὶ εἰπεῖν ἀκούοντων πάντων, σὺν χάριτι τίμιε. καὶ ὀψωνῶν δὲ, ὑπομιμήσκειν τὸν ὀψοπώλην, εἴτι χρήσιμος αὐτῷ γέγονε· καὶ ἑσπέρας πρὸς τὴν σαθμῶν, μάλιστα μὲν κρέας, εἰ δὲ μὴ, ὀστοῦν εἰς

[1] Πλείους, λέγω, Stob.

εἰς τ ζυγὸν [1] ἐμβάλλειν· καὶ [2] ἐὰν μὴ λάβῃ, εὖ ἔχει. εἰ δὲ μὴ, ἁρπάσας ἀπὸ τ τραπέζης χολίκιον, ἅμα γελῶν ἀπαλλάπτεσθαι· καὶ ξένοις δὲ αὐτῶ θέαν ἀγοράσας, μὴ δῦναι τὸ μέρος, θεωρεῖν· ἄγειν δ' καὶ τὸς υἱὸς εἰς τὴν ὑστεραίαν, καὶ τ παιδαγωγόν. καὶ ὅσα ἐωνημένος [3] ἄξιά πς φορτφέρει, μεταδοῦναι κελεῦσαι καὶ αὐτῷ. καὶ ὅτι τὴν ἀλλοτρίαν οἰκίαν ἐλθὼν, δανείζεσθαι κελεύσας, ποτὲ δὲ ἄχυρον· καὶ ταῦτα χρήσαντας ἀναλαβέσθαι ὑποφέρειν φορτὸς αὐτόν. δεινὸς δὲ καὶ φορτὸς τὰ χαλκεῖα τὰ ἐν τῷ βαλανείῳ φορτελθὼν, καὶ βάψας [4] ἀρύταιναν, βοῶντος τ βαλανέως, αὐτὸς αὑτὸν καταχέασθαι, καὶ εἰπεῖν, ὅτι [5] λέλουται, ἀπιών. [6] καλεῖ, ἀδεμία σοι χάρις.

ΚΕΦ. ια'.

Περὶ Μικρολογίας.

ΗΔΕ μικρολογία ἐστὶ φειδωλία [7] τ διαφόρου [8] ὑπὲρ τ καιρόν· ὁ δὲ μικρολόγος, τοιοῦτός πς οἷος ἐν τῷ μιμῷ [9] ἡμιωβόλιον

---

1. Εμβαλειν MS.
2. Εαν μεν λαβη MS.
3. Stob. deest ἄξια.
4. Αρύταινα est trulla balnearia, cujus formam habes apud Ursin. in appendice ad Ciac.
5. Λέλουται Opor. & Stob. λούεται.
6 Καλεῖ·

quod inteſtinorum fruſtum rapiet, & cum riſu diſcedet. Jam ſi peregrinis apud ſe divertentibus locum in theatro ad ſpectandum emerit, ipſe quoque nullo pro capite ſuo dato ære, ſpectatum veniet: quin etiam liberos ſuos cum pædagogo eodem ſecum poſtero die ducere non dubitabit. Quæcunque autem parvo empta ferentem aliquem viderit, ſibi quoque communicari jubebit. Et ubi ad ædes alienas venerit, vel ordeum, vel ſi uſus ita tulerit, paleam mutaturus, eos coget à quibus acceperit, id quod dederint, domum ſibi apportare. Sæpe etiam in balneis ad aëna accedens poſtquam arytænam merſam replevit, ſeſe ipſe, non ſine magno balneatoris clamore, perfundit: dein diſcedens, Lavi, inquit: & ad balneatorem converſus, Ego vero ait, gratiam tibi nullam.

CAP. XI.

De Sordida Parſimonia.

SOrdida parſimonia eſt ſtudium parcendi ſumptibus ultra modum. Sordidè parcus is eſt, qui ad ædes creditoris accedens pro menſtruo fœnore ſemiobolum exigat:

---

6. Κἀκεῖ f. κἀκεῖνο.

7. Τῇ διαφόρᾳ ---- Opor. Stob. MS. τῶν διαφόρων.

8. Stob. etiam ὑπὲρ τῶν καιρῶν.

9. Ἡμιωβόλιον Caſaub.

gat: & in convivio quot quiſque calices ebibat, numeret: qui etiam ex omnibus convivis Dianæ minima libamenta offerat. Jam quæcunque ei quiſpiam fert impenſa, etam ſi parvo empta, nimio tamen conſtare dicet. Si famulus ollam aut patinam fregerit, de ejus demenſo tantum detrahet, quanti erat quod fractum eſt. Quod ſi uxor trichalcum amiſerit, ille vero omnem ſuppellectilem, lectos etiam, atque capſas loco movebit, & omnia ſtragula ſcrutabitur. Quicquid vendit, tanti vendit, ut emptori ea res cedere bono non queat. Ficum de ſuo horto neminem guſtare ſiverit: neminem per fundum ſuum tranſire: aut ullam cadivam olivam palmulamve auferre: quotidie terminos inſpectat ſuos, ecquid immoti eodem loco iidem maneant. Porro autem debitum ſi quis die præſtituta non ſolverit, pœnam pro mora, atque adeo uſuræ uſuram ſolet exigere. Populares convivio accipiens, minutas apponet carnes: quumque ad obſonandum exierit, ſæpe vacuus domum revertetur. Uxori ſolet edicere, ne cuiquam ſalem aut ellychnium, aut cyminum, aut origanum, vel etiam farris quic-

1. Ελθὼν ἐπὶ in ſuo reperit Caſaub. & capite de penſione menſtruâ ἐνοικίς ---

2. Pro συσσίλων Sylb. συσσίλων.

3. Εκπέπωκε Opor & Stob.

4. φάσκειν εἶναι. deeſt ἄγαν. MS.

5. Απεβαλλήσης MS.

6. Διφᾷ γὰ καλ. ita MS. & Steph. Opor. propius διφᾷ

βόλιον ἀπωτεῖν [1 ἐλθὼν] ὅπῃ τιὸ οἰκίαν
καὶ 2 συοστῆσ ἀειθμεῖν πόσας κύλικας ἔχας
3 πέπωκε· καὶ ἀπάρχεσθαι ἐλάχισον τῇ Ἀρτέμιδι
τῆσ συσδειπνούντων. καὶ ὅσα μικρῦ πε πειάμενος
λογίζεται, πάντα 4 φάσκειν εἶ ἄγαν. καὶ οἰ-
κέτυ χύτραν ἢ λοπάδα καταξάντος, εἰσπράξαι
ἀπὸ τῆσ ὀπτηδείων. καὶ τῆς γυναικὸς 5 ἀπο-
βαλούσης πέλεκκον, οἷ μεταφέρειν τὰ σκεύη,
καὶ τὰς κλίνας, καὶ τὰς κιβωτὺς, καὶ 6 δι-
φᾶν τὰ καλύμματα. καὶ ἐάν τι πωλῇ, τοσύ-
τυ ἀπόσθαι ὥστε μὴ λυσιτελεῖν τῷ πριαμένῳ.
καὶ 7 ὑκ ἂν ἐάσαι ὅτε συκοτραγῆσαι ἐκ τῦ αὐ-
τῦ κήπυ, ὅτε διὰ τῦ αὐτῦ ἀγρῦ πορευθῆναι,
ὅτε 8 ἐλαίαν ἢ φοίνικα τῆσ χαμαὶ πεπωκό-
των ἀνελέσθαι. καὶ τὺς ὄρυς δὲ ὀπισκοπεῖσθαι ὁσημέραι, εἰ ἀβαμβύσιν οἱ αὐτοί. δεινὸς ὃ καὶ ἐπιμελείαν ποιῆσαι, καὶ τόκον τόκυ· καὶ ἑσιῶν δημότας, μικρὰ τὰ κρέα κόψας πωλεῖσθαι· καὶ ὀψωνῶν, μηδὲν πειάμενος εἰσφέρειν. καὶ ἀπαγορεῦσαι τῇ γυναικὶ 9 μήτε ἄλας χρᾶν τινι, μήτε ἐλλύχνιον, μήτε κύμινον, μήτε 10 ὀείγανον

ὄρυς --- in margine Stob. ὄφρυς καὶ καλυμ --- quæ eſt vera lectio.

7. Idem ὑκ ἐάσαι.

8. Ἐλάαν Idem, quæ eſt Atticorum. Et Sylb. ita.

9. Μήτε ἄλας χρ. Cam. omittit. Poſt ἄλας Stob ponit, poſt χρωννύειν Caſaub MS. legit ἄλλας χρων Stob. interpres, *placentas colorare*, Con. ex breviata ſcriptura ἄλλας pro ἀλλάντας.

10. MS. deeſt ὀείγανον.

γανον, μήτε ὑλὰς, μήτε ξέμμαΐα, μήτε [1] θυλήματα· ἀλλὰ λέγειν ὅτι τὰ μικρὰ ταῦτα πολλά ὄζει τῶ ἐνιαυτῶ. καὶ τὸ ὅλον δὲ, τὴν μικρολόγιαν καὶ τὰς ἀργυρωθήκας ὄζειν [2] ἰδεῖν διρωλιώσας, καὶ τὰς κλεῖς ἰωμφόας· καὶ αὐτὸς δὲ φορῶντας [3] ἐλάττω τῶν μικρῶν τὰ ἱμάτια, καὶ ἐκ λεπτῶν μικρῶν πάνυ ἀλειφομένους, καὶ ἐν χρῷ κειρομένους, καὶ τὸ μέσον τῆς ἡμέρας [4] ὑπολυομένους, καὶ πρὸς τὰς γναφεῖς ἀφιεινομένους, ὅπως τὸ ἱμάτιον αὐτοῖς ἔξει πολλῶ χλῶ, ἵνα μὴ [5] ξυπαίνῃ ταχύ.

ΚΕΦ. ιϛ'.

Περὶ Βδελυρίας.

Ὀ χαλεπὸν δὲ ὄζει βδελυρίαν διοείσασθαι. ἔστι γὰρ παιδία ὀπφανὴς καὶ ἐπονείδιστον. ὁ δὲ βδελυρὸς, τοιοῦτος οἷος ὁ ὑποκρινάμενος γυναιξὶν ἐλευθέραις, ἀναστρεφόμενος δεῖξαι τὸ αἰδοῖον. καὶ ἐν θεάτρῳ κροτεῖν, ὅταν οἱ ἄλλοι παύωνται, καὶ συρίττειν ὡς ἥδέως θεωρῶσιν οἱ λοιποί. καὶ ὅταν σιωπήσῃ τὸ θέατρον, ἀνακύψας ἐρυγεῖν, ἵνα τὸς καθημένους ποιήσῃ μεταστραφῆναι. καὶ πληθύσης τῆς ἀγορᾶς παρελθὼν πρὸς τὰ κρέα

---

1. Θυλήματα Casaub. sed θυκλ. MS. Sylb. Stob.
2. Pro ἰδεῖν, εὑρεῖν, idem.
3. Ελάττω l. μικρῶν Steph. sed cap. prox. ἐλάχιστα τῶν ἱκανῶν, Sophoc. μείζονα τῶν μεγίστων.
4. Ὑπο-

quicquam, vel corollam ullam, vel libum ullum commodet: Magnum enim, inquit, parva hæc tandem in anno ſummam efficiunt. In ſumma, ſordidorum iſtorum hominum loculos videas ſitu obſitos, claves ferrugine illitas. Ipſos quinetiam videre licet veſtes geſtare intra quam modicas: guttulos ex quibus ungantur, parvulos habere: capite eſſe ad cutem uſque attonſo: calceos medio die exuere: & cum fullonibus obnixè agere, ut ad poliendam ſuam veſtem cretæ multum adhibeant, ne ſordes facile contrahat.

CAP. XII.

De Impuritate, ſive Moribus Impuris.

IMpuritatem vero definire non eſt diciffile: Eſt ſiquidem jocus luduſve evidens nimis ac flagitioſus. Impurus vero is eſt, qui ſi in liberas mulieres incidat, veſte ſubducta pudenda illis oſtendat. In theatro reliquis tacentibus, ipſe plaudit: & quos alii libenter ſpectant, ipſe ſibilis conſectatur; & toto theatro ad ſpectandum intento, ipſe reſupinato corpore ructat, ut qui ſedent oculos evertere neceſſe habeant. Ac quando maxime frequens eſt forum, ad nuces, mala, & reliquos omnis generis fructus accedens,

4. Υπολυομένης Steph. ὑπολυομένης.
5. Ρυπαίνοιτο Stob.
6. Απαιτήσας MS.

cedens, ibique ſtans, de iis comedit, ſermones interea cum eorum venditore ſerens. Non etiam dubitat prætereuntium aliquem nulla ſibi familiaritate junctum, nominatim compellare; & ſi quidem aliquo properantem videat, jubebit exſpectare. Solet etiam ad eum qui in grandis pecuniæ judicio cauſa ceciderit, redeuntem è judicio accedere, & ei gratulari: quumque ſibi opſonia emerit, & tibicinas conduxerit, ut cuique obvius fuerit factus, opſonia illi oſtendere, & ad ea invitare. Idemque ad tonſtrinam aut tabernam unguentariam aſtans, narrat velle ſe mox ad ebrietatem uſque bibere. Vinum vendens, etiam amico dilutum dabit. Ad ludos, quando maxime ſpectandum eſt, liberos ſuos ire non ſinit: tunc ſinit, quando gratis per theatrorum redemptores licet ſpectare. Cum legatus peregre proficiſcitur, relicto domi viatico quod publice accepit, à legationis ſociis mutuo rogabit. Moris etiam habet famulum itineris comitem, onerare quidem ſarcinis ſupra modum, victum vero ei anguſte nimis ſuppeditare. Lauta ſi cum aliis acceperit, ſuam portionem petet, ut eam ſtatim vendat. In balneis lavans, puerulo appellato. Nam hercule tu, inquit, oleum nimis rancidum mercatus es: & ſimul alieno ſe inungit. Quod ſi quos pueri nummos æreos, ut fit, in via repererint, partem inde ſibi poſcet, illud uſurpans, Mercurium eſſe communem. Ejuſdem hominis ſunt hæc quoque. Phidonia menſura ſi quid metiatur, eam adhibet, cujus

ſit

εια, ἢ τὰ μῆλα, ἢ τὰ ἀκρόδρυα ἐσηκὼς τραγηματίζεσθαι ἅμα τῷ πωλοῦντι περιστλαλῶν. καὶ καλέσαι δὲ τῶν παιόντων ὀνομαστί τινα, ᾧ μὴ συνήθης ᾖ. καὶ σπεύδοντα δέ που ὁρῶν, φείμενον κλεῦσαι. καὶ ἱπτωμένῳ δὲ μεγάλῳ δίκλῳ ἀπόντι ἀπὸ τοῦ δικαστηρίου περιστελθεῖν, καὶ συνηδῆναι. καὶ ὀφωνεῖν ἑαυτῷ, καὶ συλλογίζεσθαι μεθ' ἑαυτοῦ, καὶ δηκνύειν ὃ τοῖς ἀπαντῶσι τὰ ὠφωνημένα, καὶ φθεγγόμενον καλεῖν ὀπίσω ταῦτα. καὶ διηγεῖσθαι περὶ τοῦ πρὸς κυρεῖον, ἢ μυροπώλιον, ὅτι μεθύσκεσθαι μέλλοι. καὶ οἰνοπωλῶν, κεκραμμένον τὸν οἶνον τῷ φίλῳ ὀπιδόναι. καὶ ὅτι δέοι ἡνίκα ἂν δέῃ πορεύεσθαι, ἀπὸ ἑῶν τὰς ὑπὲρ, ἡνίκα περῖκα ἀφιᾶσιν οἱ θεατρῶναι. καὶ ἀποδημοῦντα δημοσίᾳ, τὸ μὴ ἐκ τοῦ πόλεως ἐφόδιον οἴκοι καταλιπεῖν, φθονεῖ δὲ τοῦ συμπρεσβεύτου δανείζεσθαι· καὶ τῷ ἀκολούθῳ ὀπιθεῖναι μεῖζον φορτίον ἢ δύναται φέρειν, καὶ ἐλάχιστα ὀπιτήδεια τῶν ἱκανῶν. καὶ ἀπὸ τῶν ξενίων τὸ μέρος τὸ αὐτῶν ἀπαιτήσας ἀποδόσθαι. καὶ ἀλειφόμενος ἐν τῷ βαλανείῳ, καὶ εἰπών, σαπρὸν γε τὸ ἔλαιον ἐφρίω. τῷ παιδαρίῳ, τῷ ἀλλοτρίῳ ἀλείφεσθαι. καὶ τῶν εὐεισκομένων χαλκῶν ἐν ταῖς ὁδοῖς ὑπὸ τοῦ οἰκέτου δεινὸς ἀπαιτῆσαι τὸ μέρος, κοινὸν εἶ φήσας τὸν Ερμοῦν. τά τε δὴ τοιαῦτα· Φειδωνίῳ μέτρῳ τὸν πώγωνα ἐξηκριβασμένῳ μετρεῖν αὐτὸς τοῖς ἔνδον τὰ ὀπιτήδεια, σφόδρα

1 ἀποφῶν

1. Απίων τὰς ᾖτις, Caſ. Con. ἂν ἑῶν τὰς ᾖ. Sylb. l. τοῖς ᾖσι --- ut ſubintelligas σὺν --- Attice. Thuc. πορυόμενοι. ὁπλίται. Con. ἄγων τὰς ᾖ.

1. Απο-

1 ἀποφῶν· [ὑπερίσχυόν τε δεῖ φίλον τι λαβὼν ἀποδόσθαι] ὑποθρίασθαι. ἀμέλει καὶ χρέος ἀποδιδοὺς τεσσάκοντα μνῶν, ἔλαττον 2 τέτρασι δραχμαῖς ἀποδιδόναι. καὶ φράτορας ἑσιῶν, αἰτεῖν τοῖς αὐτοῖς παισὶν ἐκ τοῦ κοινοῦ ὄψον. τὰ δὲ καταλειπόμενα ἀπὸ τῆς τραπέζης ἧμισυ τῶν ἐφανίδων 3 ἀπογράφεσθαι, ἵνα οἱ ἀκούοντες παῖδες μὴ λάβωσιν.

ΚΕΦ. ιγ'.

Περὶ Ἀκμείας.

Ἡ μὲν οὖν ἀκμεία ἔστιν ὀπτασία λυποῦσα τοὺς ἐντυγχάνοντας. ὁ δὲ ἄκμονος, τοιοῦτός τις, οἷος ἀσχολουμένῳ περισελθὼν 4 ἀναπαύεσθαι, καὶ πρὸς τὴν αὐτοῦ ἐρωμένην κωμάζειν πυρέσσουσαν. καὶ δίκην ὠφληκότα ἐγγύης περισελθὼν κελεῦσαι 5 αὐτὸν ἀναδέξασθαι. καὶ μαρτυρήσων παρεῖναι τῷ πράγματος ἄκρου κεκτημένῳ καὶ κεκλημένος εἰς γάμους, τῇ γυναικὶ γῆμαι καταγορεῦσαι. καὶ ἐκ μακρᾶς ὁδοῦ ἥκοντας ἄρτι, προσκαλεῖν εἰς περίπατον. δῆνος ὃ καὶ

---

1. Ἀποφῶν, φίλον ἐπιλαβὼν ἀποδόσθαι Sylb. MS. Stob. & Caſub. in notis.

2. Pro τετρᾶσι MS. τέταρσι --- prius apud Ariſtot.

3. Ἀπογράφεσθαι. Caſ. l. ὑπογραφ. ἀπογραφὴ, ἀπείθμησις, Heſych. de quodam parco Lucian. ἀπείθμων παραλαβὼν τὰ χρέα --- κυμισοπειτοκαρδαμόγλυφος, Ariſtoph.

4. MS

ſit fundum colliſum & introrſus adactum: domeſticis ſuis demenſum ipſe perquam ſtudioſe radens metitur, Pignus aliquod ab amico reddendum accipiens, vendit: & ſi triginta minas ſolvere habeat, ut quatuor tamen drachmæ de ſolido deſiderentur, operam dabit. Quando etiam tribuleis convivio accipit, ſolet pueris ſuis obſonia è communi poſtulare: dimidiatos vero raphanos, ſi qui forte de menſa tollantur, annotat, ne eos pueri miniſtri capiant.

CAP. XIII.

De Intempeſtivitate, ſive Inſcitia temporis.

INtempeſtivitas eſt congreſſio moleſta iis quibuſcum congrediaris. Homo autem intempeſtivus is eſt, qui ad amicum occupatum accedens, velit re communicata cum illo deliberare: quique ad amicam ſuam febre laborantem veniat comeſſatum. Solet etiam eum qui jam ante fuerit ex ſponſo condemnatus, adire, rogans ut pro ſe quoque intercedere velit. Et ad dicendum teſtimonium tunc venit quum res eſt judicata: ad nuptias vocatus, in mulierum genus invehitur. Eos à qui longinquo itinere modo advenerint, ad deambulandum ſecum invitat:

4. MS. l. ἀναχρινεῖσθαι, ſciſcitare.

5. Αὐτὸν ἀναδέξασθαι Steph Stob. αὐτὴν ἀναδέξασθαι cœnâ excipere, ſed aut legendum, αὐτὴν ἀναδικάζεσθαι. aut potius αὐτὸν ἀναδείξασθαι. pro ſe ſpondere ἀνάδοχος ſponſor.

invitat: re jam vendita emptorem adducit qui pluris sit empturus. Sæpe etiam è medio hominum sibi assidentium surgit, ut rem illis orsus à capite exponat, quam omnes jam audiverint ac pernorint: & quæ nollet quidem aliquis, sed denegare tamen erubescit, ad illa curanda, promptus est. Ad eos qui sacra faciunt, & epulas concelebrant accedit, ut aliquam inde partem auferat. Quòd si præsente eo famulus cædatur; sibi quoque puerum aliquando fuisse narrabit, qui similiter virgis cæsus se suspenderit. Idem captus arbiter, duos litigantes, quorum uterque rem transigi optat, inter se committet. Deniq; saltaturus, socium manu prehendit, qui nondum sit vino madidus.

CAP. XIV.

De Sedulitate inepta.

Περιεργία, (quam liceat sedulitatem ineptam dicere) est dictorum factorumque simulatio cum significatione benevolentiæ. Mores ejusmodi hominis ita sunt. Facile surgens è medio, in se recipit, quibus præstandis par non sit: rem quæ omnium confessione justa est, pluribus verbis, in aliquo inhærens, docere instituit, nullo modo posse argui. Puerum vini amplius miscere cogit, quam quantum omnes qui adsunt convivæ, queant ebibere, Contendentes pugnantesque invicem instigat. Solet etiam viam præire, quam ignoret ipse: cujus quidem exitum mox invenire nequeat. Et ad ductorum exercitus

acce-

καὶ προσάγειν ὠνητὴν πλείω διδόντα ἤδη πεπρακότι. καὶ ἀκηκόοτας καὶ μεμαθηκότας ἐνίοτε ἐξ ἀρχῆς διδάσκων. καὶ προθύμως δὲ ὑπομελησθῆναι ἃ μὴ βέλεταί τις ψυέσθαι, αὐχοῦντα ὑπὸ ἀπειπαῖς. ὡς δύοντας καὶ ἀναλίσκοντας, ἥκων [1] τόμον ἀπαιτήσων. καὶ μαστιγουμένου οἰκέτου παρεστὼς, διηγεῖσθαι ὅτι καὶ αὐτῷ ποτε παῖς ὕστω κλητὰς λαβὼν ἀπήγξατο. καὶ παρὼν ἀφαίτη, συγκρύειν, ἀμφοτέρων βαλομένων ἀφαιρεῖσθαι. καὶ ὀρχησάμενος ἅψασθαι [2] ἑταίρᾳ μηδέπω μεθύοντος.

ΚΕΦ. ιδ'.

Περὶ ἀφελείας.

ΑΜέλει ἀφελεία δόξειεν ἂν εἶναι ἀφαιρετικὴ πράξεως τις λόγων καὶ πράξεων, μετ' ἀνοίας. ὁ δ' ἄφελὴς, τοιοῦτός τις οἷος ἐπαληθέλλειν ἀναστὰς ἃ μὴ δυνήσεται. καὶ ὁμολογεμένῳ τῷ πράγματος δικαίῳ εἶναι, ἔν τινι τὰς [3 δεικνύειν ὡς ἂν οἷόν τε] ἐλεγχθῆναι. καὶ πλείω καὶ ἐπαναγκάσαι τὸν παῖδα κεράσαι ἢ ὅσα δύνανται οἱ παρόντες [4] ἐκπιεῖν. καὶ διεγείρειν τὸς μαχομένους, καὶ

1. Τόμον ἀπαιτήσειν MS.
2. Ετέρᾳ MS. pro ἑταίρᾳ.
3. Δεικνύειν ὡς οὐκ οἷον τε MS. & Stob. omittunt.
4. MS. habet πιεῖν.

καὶ ἣ ὃ γινώσκει ἀτρεπῶς ἡγήσασθαι, εἶτα μὴ δυνάσθαι [1] ἀνευρεῖν ἢ πορίσεται. καὶ τί γρατηγὸν ὃν εἰσελθὼν ἐρωτῆσαι, πότε μέλλει ἐξατάπτεσθαι, καὶ τί μὴ τὸ αὔριον ἐξαγγέλλει. καὶ εἰσελθὼν τῷ πατρὶ εἰπεῖν, ὅτι ἡ μήτηρ [2] ἤδη καθεύδει ἐν τῷ δωματίῳ. καὶ ἀπαγορεύοντος τοῦ ἰατροῦ, ὅπως μὴ δώσει οἶνον τῷ μαλακιζομένῳ, φήσας βέλτιον διάπειραν λαμβάνειν, ἀπελθόντα καλῶς ἔχοντα. καὶ γυναικὸς δὲ τελευτησάσης, ἐπιγράψαι ὅτι τὸ μνῆμα, τοῦ τε ἀνδρὸς αὐτῆς καὶ τοῦ πατρὸς καὶ τῆς γυναικὸς τέκνομα, καὶ ποταπή ὅζι. καὶ προσεπιγράψαι ὅτι ἔτοι πάντες χρηστοὶ ἦσαν. καὶ ὀμνύναι μέλλων, εἰπεῖν πρὸς τοὺς παρεστηκότας, ὅτι [3] καὶ πρότερον πολλάκις ὀμώμοκα.

ΚΕΦ. ιε'.

Περὶ Ἀναισθησίας.

ΕΣτι δὲ καὶ ἡ ἀναισθησία, ὡς ὅρῳ εἰπεῖν βραδύτης ψυχῆς ἐν λόγοις καὶ πράξεσιν. ὁ δὲ ἀναίσθητος, τοιοῦτός τις οἷος λογισάμενος ταῖς ψήφοις καὶ κεφάλαιον ποιήσας, ἐρωτᾷν τί παρακελεύσμενον, τί γίνεται; καὶ δίκλιν [4] φεύγων, καὶ [5] ταύτην εἰσιέναι μέλλων, ὁπλαδρόμος εἰς τὸ ἀγρὸν πορεύεσθαι. καὶ θεωρῶν ἐν τῷ θεάτρῳ,

1. Aneuρεῖν Stob.
2. Ἡδὴ omittit Stob.
3. Menand. à Theophr. ſumpſit Γλυκέρα, τί κλαίεις; ὀμνύω

accedens, rogare, ecquando ſit aciem ad dimicandum inſtructurus: nec non quid in perendinum diem imperet: & ad patrem veniens, En, inquit, mater in cubiculo jam dormit. Ac quum vini uſum ægroto medicus interdixerit, ſolet hic illum quaſi periculi faciendi cauſa ad bibendum componere. Quod ſi uxor obierit, monumento ejus & mariti & patris & matris, nomina inſcribet, itemque cujas ipſa ſit; tum hoc elogium inſuper adjiciet, *ſingulari omnes iſti probitate erant*. Idem ſi jusjurandum adigatur, converſus ad circumſtantem turbam, Ego vero, inquit, jam ante ſæpius juravi.

CAP. XV.

De Stupiditate.

STupiditatem quoque definire poſſis, ut ſit animi tarditas, ſeu dicendum ſeu faciendum ſit aliquid. Stupidus vero is eſt, qui ſedens ad calculos poſtquam rationes putavit, & ſummam ſubduxit, roget eum qui ſibi aſſidet, ſumma quanta eſt? Ac quum ei litem aliquis intenderit, ubi ad diem illum ventum eſt, quo diſceptari cauſa debet, ejus oblitus, in agrum proficiſcitur. Sæpe etiam ſedens in theatro ad ſpectandum, diſce-

---

ὀμνύω σοι τ' Δία ——— ὀμωμοκὼς χ πρότερον ἤδη πολλάκις ———

4. Φύγων Stob.

5 Stob. & Opor. ταύτης, εἰσιέναι μέλλων, ἐπιλαθ-

diſcedentibus aliis ſomno obrutus ibi relinquitur; idem quum ſe cibis ingurgitarit, noctu ſurgens, ut ad ſellas eat, in vicini canem incidit à quo mordetur. Idem quod acceperit ipſe ac recondiderit, id ipſum quærere ſolet, reperire autem non poteſt. Quumque nuntiatur illi obiiſſe aliquem ex familiaribus ipſius, ut veniat exequias, tum ille vultu ad mœſtitiam compoſito, lachrimas etiam fundens, Bene, inquit, eveniat. Debitas autem pecunias recipiens, teſtes ſibi adſciſcit: & vigente hyeme, cum famulo quod cucumeres non emerit, jurgatur. Puerulos quinetiam ſuos ut lucta ſe exerceant, curſu contendant, uſque ad fatigationem cogere ſolet. In agro lentem ipſe coquens, ſale bis in ollam conjecto, ut mandi nequeat, efficit: cumque a Jove pluit, Sane quam inquit, ſiderum aqua ſuavis mihi videtur dum alii dicunt, *perierunt prata*. Rogatus ab aliquo, Ecquot putet Sacra porta elatos mortuos: Quot utinam, reſpondens ait, ego & tu haberemus.

CAP.

---

1. Απὸ θάκυ MS.
2. Υπὸ κυνὸς Steph. Opor. & Stob. omittunt.
3. Stob προσγίνεται.
4. MS. ἀγαθὴ τύχη.

5. Ανα γκά-

τῷ, μόνος καταλείπεσθαι καθεύδων. καὶ πολλὰ φαγὼν τῆς νυκτὸς, καὶ [1] ὀπὴ θάκυς ἀνιστάμενος, [2] ὑπὸ κωμὸς τῆς τ' γείτονος δηχθῆναι. καὶ λαβὼν καὶ ἀποδεὶς αὐτὸς, τοῦτο ζητεῖν, καὶ μὴ δυνάσθαι εὑρεῖν. καὶ ἀπαγγέλλοντός τινος αὐτῷ ὅτι τετελεύτηκέ τις αὐτῷ τῶν φίλων, ἵνα [3] θρηνήσηται, σκυθρωπάσας καὶ δακρύσας, εἰπεῖν, [4] Ἀγαθῇ τύχῃ. δεινὸς δὲ καὶ ἀπολαμβάνων ἀργύριον ὀφλομένου, μάρτυρας παραλαβεῖν. καὶ χθιζῶν ὄντων μάχεσθαι τῷ παιδὶ, ὅτι σιτία οὐκ ἠγόρασε. καὶ τὰ παιδία ἑαυτοῦ παλαίειν [5] ἀναγκάζων, καὶ προκάζειν, εἰς κόπτης ἐμβάλλειν. καὶ ἐν ἀγορᾷ αὐτὸς φακλὼ ἕψων, δὶς ἅλας [6] εἰς τ' χύτραν ἐμβάλλων, ἄβρωτον ποιῆσαι. καὶ οὐνομα τῷ Διὸς, εἰπεῖν, [7] ἡδύ γε τ' ἄστρων νομίζει, ὅτι δὴ καὶ οἱ ἄλλοι λέγουσι [ὥλετο] πάντα. καὶ λέγοντός τινος, πόσους οἴει κατὰ τὰς ἱερὰς πύλας ἐξενηνέχθαι νεκρούς; φεῦ τοῦτον εἰπεῖν, ὅσοι ἐμοὶ καὶ σοὶ χθιζινοί.

ΚΕΦ.

---

5. Ἀναγκάζειν MS.

6. Εἰς χύτραν ἐμβαλὼν MS. & Stob.

7. Ἡδύγε τῶν ἀ. Margo Stob. videtur legisse ὕδωρ locus, sine meliori codice, insanabilis.

ΚΕΦ. ιε'.

Περὶ Αὐθαδείας.

Ἡ δὲ αὐθάδεια, ἔξις ἀπλυσία ὁμιλίας ἐν λόγοις. ὁ δὲ αὐθάδης, τοιοῦτός τις οἷος ἐρωτηθεὶς, ὁ δεῖνα πῦ ἔξιν, εἰπεῖν, παράσχῃ μοι μὴ πάρεχε. καὶ προσαγορευθεὶς, μὴ [1] ἀντιπροσειπεῖν. καὶ πολλῶν τι, μὴ λέγειν τοῖς ὠνουμένοις, πόσου ἄν [τις] ἀποδοῖτο, ἀλλ' ἐρωτᾶν, τί σύεισκι. καὶ τοῖς [τὸ θεῖον] τιμῶσι, καὶ πέμπουσιν εἰς τὰς ἑορτὰς, εἰπεῖν ὅτι ὐκ ἂν γένοιτο διδόμενα. καὶ ὐκ ἔχων συγγνώμην ἔτε τῷ ἀπώσαντι αὐτὸν ἀκουσίως, ἔτε τῷ ὤσαντι, ἔτε τῷ ἐμβάντι καὶ φίλῳ ἢ ἔρανον καλοῦσαντι [2] εἰσενεγκεῖν, [3] εἰπὼν ὅτι ὐκ ἂν δοίη, ὕστερον ἥκειν φέρων, καὶ λέγειν ὅτι ἀπόλλυσι καὶ τοῦτο τὸ ἀργύριον, καὶ προσπαίσας ἐν τῇ ὁδῷ, δεινὸς [4] καταράσασθαι τῷ λίθῳ. [5] καὶ ἂν ὑπομείνας ὐκ ἂν προσμείναι πολὺ χρόνον [6] δεῖνα. καὶ [7] ἔτε ᾄσαι, ἔτε ᾄσιν εἰπεῖν, ἔτε ὀρχήσασθαι ἂν ἐθελήσαι. δεινὸς ἢ καὶ τοῖς θεοῖς μὴ ἐπᾴδεσθαι.

ΚΕΦ.

---

1. Stob. & Opor προσαντειπεῖν.
2. Stob. l. ἐπεισενεγκεῖν, Opor. ὑπεισενεγκεῖν.
3. Post εἰπὼν Stob. & Opor. male omittunt omnia ad ſecundum ὅτι.
4. Opor. in præſenti καταράσθαι.

5. Καὶ

CAP. XVI.

De Contumacia ſive Ferocitate.

CONtumacia eſt verborum in congreſſionibus & vitæ quotidianæ uſu duritas. Homo contumax ita eſt comparatus, ut ſi quis ex ipſo ſciſcitetur, Ubi eſt ille? reſpondeat, Ne ſis mihi moleſtus. Salutatus, ſalutare invicem negligit: cumque aliquid vendit, non dicit, quantum emptori dandum ſit, ſed interrogat, quid inveniat, quid quærat. Religioſis quoque hominibus, & qui ad feſta ſolennia diis dona mittunt, dicere ſolet minime gratis datum ipſis iri, ſi quid divino acceperint munere. Si quis illum vel invitus, aut expulerit, aut pepulerit, aut pede preſſerit, non eſt exorabilis. Et cum amico dixerit, collationem pecuniæ ab ipſo petenti, nihil ſe daturum, poſtea ipſe ultro afferet, dicetque, Velle ſe hanc quoque pecuniam perdere. In via ſi ad lapidem offenderit, maledicet illi. Et ut aliquando ſubſiſtat alicujus exſpectandi cauſa, nunquam tamen diutius cuiquam præſtolabitur. Idem, ut cantet in conviviis, aut vice ſua recitet aut ſaltet, adduci non poteſt. Poſtremò Diis ipſis vota facere non curat.

CAP.

---

5. Καὶ ἀναμεῖναι, οὐκ ἂν ὑπομεῖναι πολὺν χρόνον ---- ita Cam. Stob. & MS. Con. ἀναμείρας.

6. Οὐδένα omittit Cam.

7. Οὔτε ἆσαι MS.

CAP. XVII.

De Superſtitione

SUperſtitionem ſane definire poſſumus, meticuloſum erga numen affectum. Superſtitioſus vero is eſt, qui elotis manibus & aqua luſtrali aſperſus è templo, folium lauri ore prehenſum tenens, integrum diem ita ambulet. Si viam muſtela eo ingrediente tranſcurrerit, non ante progreditur quam alius prior tranſierit: aut ipſe tres lapides trans viam miſerit. Serpentes ſi viderit in ædibus, ſacellum eo loco extruet. Lapides unctos qui ſunt in triviis, ſolet oleo ex ampulla perfundere: nec prius diſcedere quam poſito genu eos fuerit veneratus. Quod ſi mus forte farinæ follem arroſerit, adit ad interpretem, & quid facto ſit opus eum percontatur: qui ſi reſpondeat, cerdoni nimirum tradendum eſſe ipſum follem ut ſarciatur: ſuperſtitioſus iſte neglecto arioli reſponſo, religioni rem habens, exinanitum ſaccum à ſe amolietur. Solet etiam domum crebro purificare: ſepulchrum nullum inſiſtere: ad defunctorum juſta nullus accedere: neque item ad ullam unquam puerperam. Inſomnium porro ſi viderit, pergere ille ad ſomniorum interpretes, ad divinos, ad augures, ſciſcitaturus, cui deo, cui deæ vota

1. MS. μίσο, ἀπὸ τῦ ἱερῦ δάφνης.
2. Omnes fere σοφὴν ---- quam ſagam interpretatur

ΚΕΦ. ιζ'.

Περὶ Δεισιδαιμονίας.

Α Μέλει ἡ δεισιδαιμονία δόξειν ἂν δειλία πρὸς τὸ δαιμόνιον. ὁ δὲ δεισιδαίμων, τοιοῦτός τις οἷος ὑπονιψάμενος τὰς χεῖρας, καὶ [1] περιῤῥαντισάμενος ἀπὸ ἱερῶν, δάφνης [πέταλα] εἰς τὸ στόμα λαβὼν, ὅπως τὴν ἡμέραν περιπατεῖν· καὶ τὴν ὁδὸν ἐὰν παραῤῥάμμη γαλῆ, μὴ πρότερον πορευθῆναι, ἕως διεξέλθῃ τις, ἢ λίθος τρεῖς ὑπὲρ τὴν ὁδὸν βληθάλῃ. καὶ ἐὰν ἴδῃ [2] ὄφιν ἐν τῇ οἰκίᾳ, ἱερὸν ἐνταῦθα ἱδρύσασθαι. καὶ τὴν λιπαρῶν λίθων τὴν ἐν ταῖς [3] τριόδοις παριὼν, ἐκ τῆς ληκύθου ἔλαιον [4] καταχεῖν. καὶ ὅπὶ γόνατα πεσὼν καὶ προσκυνήσας, ἀπαλλάττεσθαι, καὶ ἐὰν μῦς θύλακον ἀλφίτων βεβρώκῃ, πρὸς τὴν ἐξηγητὴν ἐλθὼν, ἐρωτᾶν τί χρὴ ποιεῖν· καὶ ἐὰν ὑποκείνηται αὐτῷ ἐκδύναι τὴν σκυτοδέψην ὑποῤῥάψαι, μὴ προσέχων τούτοις, ἀλλ' ἀπτοηθεὶς ἐκδύσασθαι. καὶ πυκνὰ δὲ τὴν οἰκίαν καθαρεύειν. καὶ ὅτε ὀφθῶσι μνήματι, ὅτε ὅπὶ νεκρὸν ἐλθεῖν, ὅτε ὅπὶ λεχώ. καὶ ὅταν ἐνύπνιον ἴδῃ, πορεύεσθαι πρὸς τοὺς ὀνειροκρίτας, πρὸς τοὺς μάντεις, πρὸς τοὺς

---

tur Sylb. sed ὄφιν debes legere. Terent. *anguis per impluvium.*

3. Περιόδοις MS. Cam. & Opor. forte παρόδοις vel τριόδοις.

4. MS. ἐκλύσασθαι. Con. ἐκλύσασθαι.

1. Εσω,

τὰς ὀρνιθοσκόπους, ἐρωτήσων τίνι θεῷ ἢ θεᾷ προσεύχεσθαι δεῖ. καὶ τελεσθησόμενος, πρὸς τὰς Ὀρφιοτελεστὰς ἔφη μόνα πορεύεσθαι μὴ τὸ γυναικός. ἐὰν δὲ μὴ σχολάζῃ γυνὴ, μὴ τῆς πύθης καὶ τῶν παιδίων. καὶ ὅτι τὰς τειόδους ἀπελθὼν ἔφη κεφαλῆς λύσασθαι· καὶ ἱερεῖας καλέσας, σκύλλῃ ἢ σκύλακι κελεύσαι αὐτὸν ἐξικμαθῆναι· μαινόμενόν τε ἰδὼν ἢ ἐπίληπτον, φείξας εἰς κόλπον πλύσαι.

ΚΕΦ. ιη'.

Περὶ Μεμψιμοιρίας.

Ἔστι δὲ ἡ μεμψιμοιρία, ἀπιτίμησις παρὰ τὸ προσῆκον δεδομένη. ὁ δὲ μεμψίμοιρος, τοιοῦτός τις οἷος, ἀποστείλαντος μεῖναι τὸν φίλον, εἰπεῖν πρὸς τὸν φέροντα, ἐρεθίσας μοι τὴν γαμετὴν, καὶ τὴν οἰκείαν, καὶ ὅτι δεῖπνον καλέσας· καὶ ὑπὸ τῶν ἑταίρων καταφιλούμενος, εἰπεῖν, θαυμάζω εἰ σὺ μὴ ἀπὸ ψυχῆς με φιλεῖς. καὶ τῷ Διὶ ἀγανακτεῖν, ὃ δόπτ ὕει, ἀλλὰ δόπτ ὕστερον. καὶ εὑρών τι ἐν τῇ ὁδῷ βαλάντιον, εἰπεῖν, ἀλλ' ὃ θησαυρὸν εὕρηκα ἀδέποτε. καὶ πειράμενος ἀνδράποδον ἄξιον, ἅτε πολλὰ δεηθεὶς τὴν πωλοῦντος, θαυμάζω, εἰπεῖν, ὅτι ὑγιὲς ὕτω ἄξιον ἐώνημαι. καὶ πρὸς τὸν διαγελιζόμενον ὅτι υἱός σοι γέγονεν, εἰπεῖν, ὅτι ἂν προσθῇς, καὶ τὴν οὐσίας τὸ ἥμισυ ἄπεστιν, ἀληθῆ ἐρεῖς. καὶ δίκλιν νικήσας καὶ λαβὼν πάσας τὰς ψήφους, ἐγκαλεῖν τῷ γράψαντι τὸν λόγον, ὡς πολλὰ παραλελοιπότι τῶν δικαίων.

ta ſint facienda. Et ut ſacris initietur, ad Orpheoteleſtas ſingulis menſibus cum uxore: aut ſi uxori non vacet, cum nutrice & filiolis ſuis itat. Præterea in compitis antequam inde diſcedat, aqua in caput aſperſa ſe luſtrat. Piatricibus quin etiam aſcitis, jubet ſe ſquillæ aut catuli circumlatione purgari. Quod ſi quem mente captum aut comitialem viderit, ſolet inhorreſcens in ſinum ſibi deſpuere.

CAP. XVIII.

De Querela, ſive iniqua Querulitate.

QUerela iniqua, eſt expoſtulatio nullo jure facta. Hominis autem queruli mores iſtiuſmodi ſunt, ut ſi ad eum amicus portionem aliquam è convivio miſerit, dicat ei qui afferat, Hoc illud eſt quod ego ad cænam non ſum vocatus: invidiſti nimirum mihi juſculum & villum tuum, & cum illum amica etiam & etiam ſuaviatur, Miror, inquit, ſi tu ex animo iſta mihi des baſia. Jovi ſuccenſet, non modo ſi non pluat: ſed etiam ſi ſerius: cumque in via crumenam invenit, Ego vero, ait theſaurum nullum unquam reperi. Similiter quum parvo mancipium emerit, utpote exorato multis precibus venditore, Mirum ſane, inquit, ſi tantulo quicquam emerim quod ſit alicujus pretii. Jam ſi quis lætum illum nuncium ipſi afferat, Filiolo, inquiens, auctus es: Adjice, ait ille, Et dimidia bonorum pars tibi periit, tum quod res eſt dixeris. Idem poſtquam in judicio omnium calculis vicit, nihilominus tamen de eo conqueritur, qui orationem

ſcripſit

ſcripſit quam pro ſe habuit, ut qui multa ipſius juſta omiſerit. Jam ſi ad ſublevandam ipſius egeſtatem amici pecunias contulerint: & dicat deinde aliquis, nunc eſto hilaris: Quo pacto eſſe poſſum? inquit? cum & ſingulis ſua ſit pecunia reddenda: & hoc amplius, gratiæ cuique tanquam pro accepto beneficio habendæ?

CAP. XIX.

De Diffidentia.

DIffidentia eſt per quam omnes fraudis ſuſpectos habemus. Diffidens autem is eſt, qui ſi ad emenda obſonia puerum miſerit, alium mox mittat, qui percontetur quanti emerit. Si ferat ipſe pecunias, ſolet eas ſingulis ſtadiis numerare. Cubens in lecto, uxorem interrogat an capſam bene clauſerit: an probe ſit arca obſignata: an veſtibuli foribus peſſulus ſit obditus; ac licet affirmet illa, nihilo tamen ſecius nudus ac diſcalceatus è lecto ſurgens, accenſa lucerna, obire ſingula & inſpicere pergit, ac vix ita tandem ſomno ſe dedere. Ad debitores ſuos fœnus ſortis exacturus cum teſtibus accedit: ne inficias videlicet ire poſſint. Veſtem poliendam dealbandamque non ei dare ſolet qui fullo ſit optimus: ſed ei qui fidejuſſorem det idoneum. Quod ſi quis pocula ab ipſo commodato roget, ſolet ille maxime quidem,

---

1. Εσω, MS. ἐσι Con. ἰσθι.

1. Καὶ-

δικαίων. καὶ ἐράνης εἰσενεχθέντος παρὰ τῶν φίλων, καὶ φήσαντός τινος ἱλαρὸς [1] ἔστω· καὶ πῶς, εἰπεῖν, ὅτε δεῖ τὸ ἀργύριον ἀποδοῦναι ἐκάστῳ, καὶ χωρὶς τούτων χάριν ὀφείλειν ὡς συνεζευγμένον.

ΚΕΦ. ιθ'.

Περὶ Ἀπιστίας.

Ἔστιν ἀμέλει ἀπιστία ὑπόληψίς τις ἀδικίας πρὸς πάντων. ὁ δὲ ἄπιστος, τοιοῦτός τις οἷος, ἀποστείλας τὸν παῖδα ὀφωνήσοντα, ἕτερον παῖδα πέμπειν πρυσόμενον πόσου ἐπρίατο· καὶ φέρων αὐτὸς τὸ ἀργύριον, καὶ πρὸς τάδιον, ἀριθμεῖν πόσον ὄζει. καὶ τὴν γυναῖκα τὴν αὑτοῦ ἐρωτᾶν κατακείμενος, εἰ κέκλεικε τὴν κιβωτὸν, καὶ εἰ σεσήμανται τὸ [2] κοιλιόχιον, καὶ εἰ ὁ μοχλὸς εἰς τὴν θύραν τὴν αὐλείαν ἐμβέβληται. καὶ ἐὰν ἐκείνη φῇ, μηδὲν ἧττον αὐτὸς ἀνασὰς γυμνὸς ἐκ τῆς στρωμάτων, καὶ ἀνυπόδητος, τὸν λύχνον ἅψας, ταῦτα πάντα ὠδιδραμὼν ὑπισκέψασθαι, καὶ ὕστω μόλις ὕπνου πυθέσθαι. καὶ τοὺς ὀφείλοντας αὐτῷ ἀργύριον, μὴ μάρτυρων ἀπαιτεῖν τοὺς τόκους, ὅπως μὴ δυύαιντο ἔξαρνοι γενέσθαι. καὶ τὸ ἱμάτιον δὲ ἐκδοῦναι δεινὸς, οὐχ ὡς τὰ βέλτιστα ἐργάσεται, ἀλλ' ὅταν

2. Κοιλιόχιον, Sylb. & Caſaub. κυλικόχιον, vel κυγόχιον --- f. κυλικεῖον

1. Φυλάτ-

ὅταν ἡ ἄξιος ἐγγυητὴς ἢ ἀναφέως. καὶ ὅταν ἄκρα τὰς αἰτησόμενος ἐκπώματα, μάλιστα μὲν μὴ δοῦναι [εἰ δὲ μή, δοῦς ἀδύς ἀπαιτεῖν.] καὶ τὰ παῖδα δὲ ἀκολουθοῦντα κελεύειν, αὐτοῦ ὄπισθεν μὴ βαδίζειν, ἀλλ' ἔμπροσθεν, ἵνα 1 φυλάττηται αὐτὸ μὴ ἐν τῇ ὁδῷ ὑποδράσῃ. καὶ τοῖς εἰληφόσι τι παρ' αὐτοῦ καὶ λέγουσι, 2 πόσου, 3 [εἰπεῖν] 4 κατάθου· ἐγὼ σχολάζω πέμπειν.

ΚΕΦ. κ'.

Περὶ Δυσχέρειας.

Ἔστι δ' ἡ δυσχέρεια ἀθεραπευσία σώματος, λύπης φιλοσκευαστική. ὁ δὲ δυσχερὴς τοιοῦτός τις οἷος λέγεσθαι ἔχων καὶ ἀλφὸν, καὶ τοὺς ὄνυχας μεγάλους, φειπατεῖν· καὶ φῆσαι τοῦτα ἴδιά αὐτῷ συγγνώμης ἀξιώσιμα, καὶ τὰ πατέρα ἔχειν καὶ τὰ πάππον. ἀμέλει δ' δεινὸς καὶ ἕλκη ἔχειν ἐν τοῖς ἀντικνημίοις, καὶ φλεγμαίσματα ἐν τοῖς δακτύλοις, καὶ ταῦτα μὴ θεραπεύσαι, ἀλλ' ἐᾶσαι θηριωθῆναι. καὶ τὰς μασχάλας θηριώδεις καὶ δασείας ἔχειν ἄχρις ὀπὶ πολὺ τῆς πλευρῶν. καὶ τοὺς ὀδόντας μέλανας καὶ ἐσθιομένους· ὥστε δυσεντερικὸς ἴδιος καὶ ἀηδής. καὶ τὰ τοιαῦτα. ἐδίων ὑπομύττεσθαι· 5 δύειν ἀρξάμενος, φλεγματαίνειν, καὶ

1. Φυλάττεσθαι αὐτὸ MS. αὐτῷ.
2. Sylb MS. & Caſ. leg. πόσου, Cam. φόσου.
3. MS. & aliis deeſt εἰπεῖν.
4. Pro

dem, non dare: aut ſi quando det, continuo repetere. Puerum à pedibus jubet non à tergo ſequi, ſed ante ſe ambulare: ne poſſit ille inter eundum fugam capeſſere hac ratione cavens. Poſtremo iis qui cum aliquid ab ipſo ſumpſerint, dicunt illi, Refer in rationes: Imo, ait, depone: non enim vacat mittere flagitatum.

CAP. XX.

De Fœditate.

FOeditas eſt corporis incuria & illuvies hominibus moleſta. Homo fædus is eſt, qui lepra & vitiligine laborans, ungueſque habens prælongos, inter homines verſetur: ac dicat gentileis ſibi eſſe hos morbos: nam & patrem & avum fuiſſe eis obnoxios. Solet etiam ulcera in tibiis, & in digitis tubercula habens, nullam iis medicinam facere: ſed ſinere donec incurabilia reddantur. Axillas ferarum more hirſutas, pilis magnam laterum partem occupantibus, habet. Dentes vero nigros atque exeſos, ut moleſtus ſit & inſuavis cum eo congreſſus. Eidem hæc quoque conveniunt: nares inter comedendum mungere: & cum edere inceperit colloqui, & ex ore quædam emittere: inter bibendum eructare: oleo in balneis uti

4. Pro καταθῳ ſi legas καταθες ſenſus eſt, ſtatim ſolve.

5. Pro θύειν Sylb. l. πτύειν. ut paulo infra, deſtingue autem ſic, πτύειν, ἀρξάμενον προσλαλεῖν.

uti rancido: idemque in forum veſte amictus quæ ſit maculis inquinata, prodibit: quumque ad aruſpicem mater exierit, lingua interea non favere, neque à malis verbis ſe abſtinere moris habet. Sæpe etiam dum vota libationeſque fiunt, pateram ſibi è manibus elabi ſinit, & ſimul riſum tollit, quaſi aliquid fecerit portentoſum. Tibicines ſi audiat, unus inter omnes manibus plaudere, atque eorum etiam modulos inepta imitatione effingere; dein tibicinam quod cito finem non fecerit, increpare: & dum ultra menſam vult expuere, eum qui pocula in convivio miniſtret, conſpuit.

CAP. XXI.

De Inſuavitate, ſive Tædio.

TÆdium, ſi definire velis, eſt moleſtus abſque damno congreſſus. Homo tædioſus eſt, qui vix incipientem dormire excitet, ingreſſus ut cum eo colloquatur: & qui ad eum accedens qui inibi eſt, ut navim ſolvat, moram ei afferat, & expectare jubeat, donec aliquot ſecum ſpatia confecerit. Infantem etiam puerum nutrici ſuæ adimens ipſe manſum ei cibum in os inferet, & blandulè compellans, poppyſmis permulcebit. Inter edendum narrat ſe helleboro accepto, quæ in viſceribus hærerent, ejeciſſe dejeciſſeque: tum addit, in effuſis bilem fuiſſe jure appoſito magis atram. A matre præſentibus amicis & familiaribus quærere amat, Ecqua me die mater peperiſti? Aquam ait ſibi eſſe in ciſterna frigidam: olera in hor-

to

καὶ ἀπεξέρπειν ἀπὸ τ σώματος· ἅμα τῷ πεῖν, περιστρυθιάνειν· ἐλαίῳ σαπρῷ ἐν βαλανείῳ χρῆσθαι· ἱμάτιον κιλίδων μεστὸν ἀναβαλόμενον, εἰς ἀγορὰν ἐξιέναι. καὶ εἰς ὀρνιθοσκόπου τ μητρὸς ἐξιοῦσης, βλασφημῆσαι. καὶ εὐχομένων καὶ σπενδόντων ἐκβαλεῖν τὸ ποτήριον, καὶ γελάσαι ὡς τερατίου τι πεποιηκώς. καὶ αὐλούμενον ὑποπῆσαι ταῖς χερσὶ μόνον τῶν ἄλλων, καὶ σωτηριτίζειν· καὶ ὀπτιμᾶν τῇ αὐλητρίδι μὴ ταχὺ παυσαμένῃ. καὶ ἀποπλύσαι δὲ βαλόμενον ὑπὸ τ τραπέζης, περιπλύσαι τῷ οἰνοχόῳ.

ΚΕΦ. κα'.

Περὶ Ἀνδρίας.

Ἔστι δ' ἀνδρία, ὡς ὅρῳ περιλαβεῖν, ἕντευξις λύπης ποιητικὴ ἄνευ βλάβης. ὁ δὲ ἀνδρὶς, τοιοῦτός τις οἷος ἐγείρειν ἄρτι καθεύδοντα εἰσιὼν, ἵνα αὐτῷ λαλῇ. καὶ ἀναγκάσαι δὴ μέλλοντας κωλύειν· καὶ περιστελθὼν, δεῖσθαι ὀπτᾶν ἕως ἂν περιπατήσῃ. καὶ τὸ παιδίον τῆς τίτθης ἀφελόμενον, μασσώμενον σπίζειν αὐτὸς, ὑποκορίζεσθαι ποππύζων. καὶ ἐθίων δι' ἅμα δηλεῖσθαι ὡς ἐλλέβορον πιὼν, ἄνω καὶ κάτω καθαρθείη, καὶ ξωμιοῦ τ παραπεμφθέν [εἰπεῖν ὅτι] ἐν τοῖς ὑποχωρήμασιν αὐτῷ μελανίτερα ἡ χολή. καὶ ἐρωτῆσαι δὲ δεινὸς ἐναντίον τὴν οἰκείων, ὡς ποίᾳ ἡμέρᾳ με ἔπτες; καὶ ὅτι ψυχρὸν ὕδωρ ὀξὺ παρ' αὐτῷ λακκαῖον. καὶ ὡς

κῆπος λάχανα πολλὰ ἔχων καὶ ἀπαλὰ, καὶ ὅτι ἡ οἰκία αὐτοῦ πανδοχεῖόν ἐστι· καὶ ξενίζων δὲ δεῖξαι τὸ παράσιτον αὐτοῦ ποῖός τις· καὶ παρακαλῶν δὲ ὅτι τὸ ποτήριον ὅτι τέρψον τοὺς παρόντας.

ΚΕΦ. κϛ'.

Περὶ Μικροφιλοτιμίας

Ἡ δὲ μικροφιλοτιμία δόξειεν ἂν ὄρεξις τιμῆς ἀνηδίστης. ὁ δὲ μικροφιλότιμος, τοιοῦτός τις, οἷος σπουδάσαι ὅπως δεῖπνον κληθεὶς, παρ' αὐτὸν τὸν καλέσαντα κατακείμενος δειπνῆσαι. καὶ τὸν υἱὸν ἀποκεῖραι ἀπαγαγὼν εἰς Δελφούς. καὶ ὁπωσοῦν ἀκολουθοῦντα ἔχειν. καὶ ἀποδιδοὺς μνᾶν ἀργυρίου, χαλκοῦν ποιῆσαι ἀποδοῦναι. καὶ βοῦν θύσας, τὸ πρόμετωπίδιον ἀπαλοιχρὺ τῆς εἰσόδου περιστέλλεσθαι, ξέμμασι μεγάλοις ὡραϊσάσας, ὅπως οἱ εἰσιόντες ἴδωσιν ὅτι βοῦν ἔθυσε. καὶ πομπεύσας δὲ μὴ πρὸ ἑσπέρας, τὰ μὲν ἄλλα πάντα ἀποδοῦναι τῷ παιδὶ ἀπενεγκεῖν οἴκαδε, ἀναβαλόμενος δὲ δοιμάτιον εἰς τὴν ἀγορὰν περιπατεῖν. καὶ κυναιδίου τελευτήσαντος, αὐτῷ μνῆμα ποιῆσαι καὶ στηλίδιον ποιήσας, ἐπιγράψαι, ΚΛΑΔΟΣ ΜΕΛΙΤΑΙΟΣ. καὶ ἀναθεὶς δακτύλιον χαλκοῦν ἐν τῷ Ασκληπείῳ, τοῦτον ἐκτείνειν στεφανῶν· καὶ ἀλείφεσθαι ὁσημέραι. ἀμέλει δὲ καὶ σωδισικήσαντος

to multa & tenera: domum ſuam hoſpitibus ita patere, quaſi eſſet publicum diverſorium: & quum peregrinos hoſpitio excipit, paraſitum ſuum producit ut videant illi qualis ſit: atque in convivio ad ipſum converſus, Heus tu, paraſite, inquit, ut iis qui hic adſunt, ſis oblectamento.

CAP. XXII.

De Sordida & frivola laudis Cupidine.

Μικροφιλοπμία, quam poſſis Latine dicere ineptam ac circa res parvas verſantem ambitionem; ea eſt honorum ac gloriæ cupido illiberalis. Homo vero inepte ambitioſus is eſt, qui ad cœnam vocatus, convivatori ipſi ſtudeat aſſidere: qui filium Delphos abducat, ubi comam ponat: qui operam det ut pediſſequum habeat genere Æthiopem: qui etiam, ſi minam argenti velit ſolvere, laboret ut reddat in aſpero. Et ſi bovem ſacrificarit, ſolet anteriorem capitis ejus partem magnis redimitam ſertis pro foribus in ipſo introitu figere: ut intelligant quicunque ingredientur eſſe ab ipſo bovem mactatum. Atque ubi pompam cum aliis equitibus duxit, reliquis omnibus puero traditis, qui ea domum referat, ipſe trabeatus in forum pergit & ibi deambulat. Quumque illi parvulus aliquis canis fuerit mortuus, monumentum ei faciet, aſcriptis etiam in columella his verbis, SURCULUS MELITENSIS. Jam cum æreum annulum Æſculapio conſecrarit, appenſis ſubinde novis coronis totum atteret: atque adeo

ipſe quotidie unguentis oblinitur. Sane etiam, quæ pertinent ad curam magiſtratus quos prytaneos vocant, ipſe diligenter curare ſolet: quo poſſit, ubi litatum fuerit, rem populo renunciare. Itaque candidatus & coronatus in concionem prodit,& inquit, Nos prytanei, ô Athenienſes Matri Deûm ſacra rite fecimus & litavimus: vos igitur omnia fauſta exſpectate. His ita renunciatis domum revertitur; deinde uxori narrat ſibi proſpere ſupra modum res ſuccedere.

CAP XXII.

De Illiberalitate.

ILliberalitas eſt nimius quidam,præ ſtudio parcendi ſumptibus, gloriæ contemptus. Illiberalis autem is eſt, qui ſi à tragico certamine victoriam reportarit, tæniam Libero patri ligneam conſecret, in qua nomen ipſius ſit inſcriptum: qui etiam cum neceſſario Reipublicæ tempore pecuniæ à civibus extra ordinem conferuntur, in concione ſurgens, ſilentio utatur, aut è medio ſe proripiat. Filiam ſuam nuptum collocans, mactatæ victimæ carnes omnes, iis exceptis ex quibus fiunt ſacra, vendit: & ad miniſtrandum in nuptiis, mercede conductos adhibet, qui ſuo quiſque cibo veſcantur. Triremi præfectus quam inſtruxit, gubernatoris ſtragulis

1. Νικήσας τραγῳδῷς male MS.
2. Ἀναθῆσαι Id.
3. Σιωπῇ Id.

4. Ἐπιλ-

σαθαι τὰ παρὰ τῆς πυτιάνεων ὅπως ἀπαγείλῃ τῷ δήμῳ τὰ ἱερά. καὶ παρασκευασαμένος λαμπρὸν ἱμάτιον, καὶ ἐστεφανωμένος παρῆν εἰπεῖν, Ω ἄνδρες Αθηναῖοι, ἐθύομεν οἱ πρυτάνεις τὰ ἱερὰ τῇ μητρὶ τῆς θεῶν ἄξια καὶ καλὰ, ὑμεῖς δέχεσθε τὰ ἀγαθά. καὶ ταῦτα ἀπαγείλας, ἀπιὼν δειπνήσαθαι οἴκαδε τῇ ἑαυτοῦ γυναικὶ ὡς καθ' ἑκάστην συμμερεῖ.

ΚΕΦ. κγ'.

Περὶ Ἀνηκουστείας.

Ἡ δὲ ἀνηκουστεία, ἔστι πρᾶσις τις ἀφιλοτιμίας δαπάνην ἔχουσα. ὁ δὲ ἀνήκουστος, τοιοῦτός τις οἷος [1] νικῆσαι πρατηθείς, ταινίαν [2] ἀναθεῖναι ξυλίνην τῷ Διονύσῳ, ἐπιγράψας αὐτῷ τὸ ὄνομα. καὶ ἐπιδόσεων γινομένων, ἐκ τοῦ δήμου ἀναστὰς, [3] σιωπᾷν, ἢ ἐκ τοῦ μέσου [4] ἀπελθεῖν. καὶ ἐκδιδοὺς αὐτοῦ θυγατέρα τῷ μὴ ἱερεῖ, [5] πλὴν τῆς ἱερείων, τὰ χρέα ἀποδίδοσθαι, τοὺς δ' ἀγακοινοῦντας ἐν τοῖς γάμοις [6] οἰκοσίτους μισθώσασθαι. καὶ πρωτοκλισιῶν, τὰ τῶν κυβερνήτου στρώματα ὑπὲρ τοῦ καταστρώματος ὑποστορέννυσθαι, τὰ δὲ αὐτοῦ ἀποδιδόναι. καὶ ἐξ ἀγορᾶς

4. Επελθὼν Id.
5. Πλὴν τῶν ἱερέων mallet Steph.
6. Οἰκοσίτους Hesych. μισθωτοὺς, ἑαυτοὺς τρέφοντας.

1. φέρει

ἀγορᾶς δὲ ὀψωνήσας, τὰ κρέα αὐτὸς [1] φέρῃ καὶ τὰ λάχανα ἐν τῷ σχολπίῳ. καὶ ἔνδον μένειν ὅταν ἐκδῷ δοιμάπον ἐκπλῦναι. καὶ φίλου ἔξανον συλλέγοντος, παρεισδύνων, ἀποκάμψας ἐκ τῆς ὁδὸ οἴκαδε πορευθῆναι· καὶ μὴ παρίασι [2] θεραπαίνας, ἀλλὰ μανθάνειν εἰς τὰς ἐξόδους. καὶ ἀναστὰς, τὴν οἰκίαν καλλύνειν, καὶ [3] τὰς κλίνας ἐκκορῆσαι. καὶ καθεζόμενος [4] παρατρέφαι τὸ τείχωνα ὃν αὐτὸς φορεῖ.

ΚΕΦ. κδ'.

Περὶ ἀλαζονείας

Ἀμέλει δὲ ἡ ἀλαζονεία δόξειεν εἶναι παρασκευὴ πίνων ἀγαθῶν ἐκ ὄντων. ὁ δ' ἀλαζὼν, τοιοῦτός τις οἷος ἐν τῷ [5] Δείγματι ἐσηκὼς διηγεῖσθαι ξένοις ὡς πολλὰ χρήματα αὐτῷ ὄζιν ἐν τῇ θαλάττῃ. καὶ περὶ τῆς ἐργασίας ὁ δανεισικῆς διεξιέναι, ἡλίκη, καὶ αὐτὸς ὅσα εἴληφε. καὶ συνοδοιπόρῳ ἀπολαύσας ἐν τῇ ὁδῷ, λέγειν ὡς μὴ [7] Ἀλεξάνδρῳ ἐστρατεύσατο. καὶ ὅσα λιθοκόλλητα ποτήρια ἐκόμισε, καὶ περὶ τῆς τεχνιτῆς τῆς ἐν τῇ Ἀσίᾳ ὅτι βελτίους εἰσὶ τῆς ἐν τῇ Εὐρώπῃ, ἀμφισβη-

---

1. Φέρει MS.
2. Θεράπαιναν MS. & Cam. rectius.
3. Κλίνας ἐκκορῆσαι. MS. ὑσαι, Pol. agnoscit. κόρυτρον Cam. ἐκκρῦσαι.
4. Παρατρέψαι MS.

5. Δείγματι

gulis tabulata ſternit, ſuis interea uti parcens. E foro poſtquam obſonatus eſt rediens, carnes ipſe geſtat, atque olera etiam in ſinu. Veſtem quando à ſordibus purgandum locavit, domi tantiſper ſe continet. Quod ſi quis amicorum ejus fortuna uſus adverſa, eranum à ſuis familiaribus exigat, idque ipſe ſciat, deflectens ex itinere, domum tendit. Uxori ancillas emit ille quidem nullas; ſed quæ in publicum prodeuntem comitentur, conducit. Mane ubi ſurrexit, domum ipſe mundare, lectoſque purgare ſolet: & ſedens, vile quod geſtat pallium, invertere.

CAP. XXIV.

De oſtentatione.

OStentatio dici queat, inanis bonorum quorundam quæ non adſint, prædicatio. Oſtentator autem ejuſmodi eſt, qui in digmate Piræei ſtans, peregrinis narret multam ſe pecuniam trajectitiam habere: & de toto fœnebri quæſtu longos ſermones habeat, quantus ille ſit explicans, & quæ lucra inde fecerit. Inter eundum viæ comitem nactus, ſe ſub Alexandro in illa nobili expeditione meruiſſe narrabit: & quam multa inde gemmata potoria reportarit: Aſiaticos etiam artifices, Europæis eſſe præſtantiores, diſſentientibus aliis contendet. Deinde

5. Δείγματι Caſ. διαζεύγματι alii l. de quo foro multa Meurſius.

6. MS. addit τῆς διαιτητικῆς.

7. Pro Αλιξάνδρῳ l. Εὐάνδρῳ Sylb. Con. Κασάνδρῳ.

1. MS.

inde literas ab Antipatro esse allatas memorabit, quæ ipsum vix duobus comitatum in Macedoniam, venisse dicant Se · cum esset sibi materiæ concessa immunis exportatio, oblato beneficio uti noluisse, ut omnes omnium calumnias effugeret. Eundem se in caritate annonæ amplius quinque talenta pauperibus civibus largientem insumsisse. Si ignotis assideat, eos jubebit ponere calculos, & illorum quibus aliquid erogarit, numerum inire: qui ut sexcenti reperiantur, calculis figillatim multiplicatis, probabilibus etiam cuique eorum nominibus additis, efficiet, ut decem talentorum summa tandem colligatur, quam omnem se inopibus sublevandis impendisse affirmabit: & tamen taceo, inquit, instructas à me triremes, & alia quibus Reipublicæ causa sum functus munia sumptuosa. Idem ad eos accedens, qui generosos equos vendunt, velle se emere simulat: & in nundinis ad tentoria eorum, qui merces vænum exponunt, appropinquans, vestem sibi ostendi jubet duûm talentorum. Puerum quod se sine auro sequatur, graviter objurgat. Denique in conducto habitans, si cum aliquo sermonem habeat, qui id ignoret, paternas esse has ædes dicet: quas ipse quod sint ad hospites excipiendos angustiores, vendere cogitet.

CAP.

---

1. MS. Τείτον δὲ λέγειν αὐτὸν rectius quam λέγοντα.

2. Ἐξάγυς αὐτῶν MS. non αὐτὸν --- utrumque ferri possit.

3. Εἰς ἵππους est εἰς ἵππων ἀγοράν --- & mox εἰς κλίνας, & apud Hesych. εἰς χύτρας, χύτρων πώλια.

4. MS.

ἀμφισβητῆσαι. καὶ γράμματα εἰπεῖν ὡς πάρεσι παρ' Ἀντιπάτρου, [1] τέτταρα δὴ λέγονται παραγγέλλειν αὐτὸν εἰς Μακεδονίαν. καὶ διδομένης αὐτῷ ἐξαγωγῆς ξύλων ἀτελῶς, εἰπεῖν ὅτι ἀπείρηται. ὅπως μηδ' ὑφ' ἑνὸς συκοφαντηθῇ. καὶ ἐν τῇ στρατείᾳ ὡς πλείω ἢ πέντε τάλαντα γένοιτο αὐτῷ τὰ ἀναλώματα διδόντι τοῖς ἐπόροις τῆς πολιτῆς. καὶ ἀγνώστων ὢν ἐξεταζομένων, κελεῦσαι δεῖναι τὰς ψήφους, καὶ ποσοῦ αὐτὰς καθ' ἑξακοσίας, καὶ μίαν· καὶ ἐσγραφεὶς πίναξι ἐκάστοις τῶν ὀνόματα, ποιῆσαι δέκα τάλαντα. καὶ τοῦτο φῆσαι εἰσενηνοχέναι εἰς [2] ἐράνους αὐτόν. καὶ τὰς στρατηγίας εἰπεῖν ὅτι ἃ πέπρακται, οὐδὲ τὰς λειτουργίας ὅσας λελειτούργηκε. καὶ προσελθὼν δ' [3] εἰς τοὺς ἵππους [4] τοὺς ἀγαθοὺς πωλῆσαι, προαποίησασθαι ὠνητάν. καὶ ὅτι [5] σκηνὰς ἐλθὼν, ἱματισμὸν ζητῆσαι εἰς δύο τάλαντα. καὶ τὸν παιδὶ μάχεσθαι ἐκ ἔχοντι χρυσὸν [6] ἐν τῷ ἀκολουθεῖν. καὶ [7] ἐν μισθωτῇ οἰκίᾳ οἰκῶν, φῆσαι ταύτην ἐπὶ πλεῖ παιρῶσαν, πρὸς τ' μὴ εἰδότα· καὶ ὅτι μέλλει πωλεῖν αὐτὴν διὰ τὸ ἐλάττω ἐπὶ πρὸς τὰς ξενοδοχίας.

ΚΕΦ.

---

4. MS recte hæc sic distinguit τοὺς ἀγαθοὺς, πωλῆσι προαποιήσασθαι.

5. Σκηνὰς Casaub. alii l. κλίνας, quæ lectio teneri possit: nam Hesych. in κλίσια, facit ista duo synonima.

6. Pro ἐν τῷ MS. l. αὐτῷ.

7. Idem l. ἐν μισθωτῇ τὴν οἰκίαν οἰκῶν —— quomodo & Xenophon loquitur: non debuit ista lectio solicitari —— plura non exhibet capita codex MS.

ΚΕΦ. κε'.

Περὶ Ὑφηφανίας.

Ἔστι δ' ὑφηφανία καταφρόνησίς τις πλείω αὐτῷ τῆς ἄλλων. ὁ δὲ ὑφήφανος τοίος δέ τις, οἷος τῷ ἀσεύδοντι [ἐντυγχάνειν αὐτῷ] ἀπὸ δείπνου ἐντεύξεσθαι φάσκειν ἐν τῷ περιπατεῖν· καὶ ᾧ ποιήσας, μεμνῆσθαι φάσκειν ἐν ταῖς ὁδοῖς, καὶ βιάζειν καὶ περισελθεῖν πρότερος ὁδενὶ θελῆσαι. καὶ τὰς πωλούντας τι καὶ μεμισθωμένους δεινὸς κελεῦσαι ἥκειν πρὸς αὐτὸν ἅμ' ἡμέρᾳ. καὶ ἐν ταῖς ὁδοῖς πορευόμενος μὴ λαλεῖν τοῖς ἐντυγχάνουσι, κάπως κεκυφώς. ὅταν δὲ αὐτῷ δόξῃ ἐσιδεῖν τοὺς φίλους, αὐτὸς μὴ συνδειπνεῖν, ἀλλὰ τῆς ὑφ' αὑτὸν τινι συντάξαι αὐτῇ ὀπιμελεῖσθαι. καὶ προαποστέλλειν δὲ ἐπὰν πορεύηται τὸν ἐρησόμενον ὅπου ἔρχεται. καὶ ὅτε ἐπ' ἀλειφόμενον αὐτὸν ὅτε ἐθίοντα ἐάσαι ἂν εἰσελθεῖν. ἀμέλει δὲ καὶ λογιζόμενος πρός τινα, τῷ παιδὶ συντάξαι τὰς φήφους διωθεῖν· καὶ κεφάλαιον ποιήσαντι, γράψαι αὐτῷ εἰς λόγον. καὶ μιᾷ ὀπισθέλλων μὴ γράψαι, ὅπου χαείζοιο ἄν μοι, ἀλλ', ὅπου βάλομαι γράσθαι· καὶ, ἀπέσειλα πρός σε ληψόμενος· καὶ, ὅπως ἄλλως μὴ ἔσαι. καὶ, τιὼ ταχίσην.

ΚΕΦ.

CAP. XXV.

De Superbia.

SUperbia eſt, aliorum omnium præterquam ſui, contemptus. Homo ſuperbus talis eſt. Si quis eum properè *conventum velit*, à cœna ſe illum conventurum dicet inter ambulandum. Si fuerit de quoquam bene meritus, meminiſſe *beneficii* etiam in viis jubebit, atque adeo coget. Prior ad quemquam accedere nolet. Eos qui emunt aliquid ab ipſo, vel aliquid rerum illius conduxerunt, jubere non veretur, ut prima luce ad ſe veniant. Dum per vias ingreditur, caput ſemper dimittens, obviorum neminem alloquitur. Si viſum aliquando ei fuerit amicos convivio excipere, ipſe cum illis non cœnat: ſed eorum alicui quos habet in poteſtate, ut convivarum curam habeat, præcipit. Cum aliquem viſit, præmittit qui dicat, Ille venit. Quando vel aliptæ dat operam, vel cibum ſumit, neminem ad ſe ſinit introire. Quinetiam, ſi cum aliquo rationes purget, puero imperat, ut calculos trajiciat: & ubi ſummam fecerit, ut alteri ferat expenſum. In epiſtolis nunquam ſic ſcripſerit, *Feceris mihi rem gratam*: Sed, *Hoc fieri volo*, &, *Miſi ad te qui ſumeret*. item *Ne aliter fiat, vide*: &, *quam primum*.

CAP. XXVI.

De Timiditate.

ENimvero timiditas videri queat, dejectio animi meticuloſa. Homo timidus ejuſmodi eſt: navigans, dicet promontoria eſſe hemiolias naves. Ad minimam fluctuum agitationem, quæret, ſintne qui navigant omnes initiati. Gubernatorem navem inhibentem interrogat, an medium curſum teneat navis: &, quid â Deo ſperet aut metuat. Se ex inſomnio terreri narrat aſſidenti: induſium deinde exuit, & puero tradit. *Et nautas*, ut ſe ad terram admoveant, orat. Militiæ vero ſolet idem omnes ad ſe *commilitones* vocare: & ubi ſtantes diligenter reſpexit, Difficile, inquit, eſt cognitu, ſintne hoſtes, an non. Clamore audito, & viſis qui caderent, aſtantibus dicit ſe præ feſtinatione oblitum eſſe ſpatham ſumere: & poſtquam in tentorium curriculo ſe recepit, puerum inde mittit, juſſum ubi ſint hoſtes, diligentur ſpeculari. Interea *ſpatham* ſub pulvino abſcondit: deinde in ea quærenlongum tempus terit. Tum ſi vulneratum aliquem in caſtra ab amicis deferri videat, accurrit, & habere bonum animum jubet: hunc curat, & ſaniem ſpongia effingit, nec non muſcas abigit: quidvis denique potius facit, quam ut cum hoſtibus pugnet. Æneatore claſſicum canente, ſedens ipſe in tentorio, Abi, inquit, in malam rem, hunc hominem ſomnum capere non ſinis: qui adeo frequenter ſignum des. Amat etiam ſanguinis

ΚΕΦ. κς'.

Περὶ δειλίας.

Μέλει δὲ ἡ δειλία δίξειν ἂν ἔη ὕπειξις τ ψυχῆς ἔμφοβος· ὁ δὲ δειλὸς τοιοῦτός τις, οἷος πλέων, τὰς ἄκρας φάσκειν ἠμολίας ἔη· καὶ κλυδωνίου γλωμῶδε ἐρωτᾶν εἴ τις μὴ μεμύηται τὴν πλεόντων· καὶ τὸ κυβερνήτε ἀνακόπτοντος πυνθάνεσθαι εἰ μεσοπορεῖ. καὶ τί δοκεῖ αὐτῷ τὰ τοῦ Θεοῦ; καὶ ποῖος τ ὠδακαθήμενον λέγειν, ὅπ φοβεῖται ἀπὸ ἐνυπνίε πυός. καὶ ἐκδὺς διδόναι τῷ παιδὶ τ χιτωνίσκον· καὶ δεῖσθαι ποῖος τ γλῶ ποσσάγειν αὐτόν. καὶ στρατευόμενος δὲ προσκαλεῖν πάντας ποὸς αὐτὸν, καὶ στάντας πρὸτον περιϊδεῖν, καὶ λέγειν ὡς ἔργον ἀφαγνῶναι ὁπότερόν εἰσιν οἱ πολέμιοι. καὶ ἀκόων κραυγῆς, ὁρῶν ἵππους, εἰπεῖν ποὸς τὰς παρεσκότας, ὅπ τ ἀσάθως λαβεῖν ὑπὸ τῆς ἀσθενῆς ἐπελάθετο. καὶ στέχειν ὑπὸ τὴν σκηνὴν, τὸν παῖδα ἐκπέμψας, κελεύων ποσσκοπεῖσθαι ποῦ εἰσιν οἱ πολέμιοι, καὶ ὑποκρύψας αὐτὴν ὑπὸ τὸ προσκεφάλαιον, εἶτα ἀφανείσειν πολὺ χρόνον. καὶ ἐν τῇ σκηνῇ ὁρῶν στρωματίαν προσφερόμενον ὑπὸ τῆς φίλων, προσδραμεῖν, καὶ διαρρῆξαι κελεύειν. καὶ τοῦτον θεραπεύειν, καὶ ποισποιεῖσθαι, καὶ μύας σοβεῖν, καὶ πᾶν μᾶλλον ἢ μάχεσθαι τοῖς πολεμίοις. καὶ τοῦ σαλπιστοῦ δὲ πολεμικὸν σημήναντος καθήμενος ἐν σκιωῇ· ἅπαγ' ἐς κόρακας, ὃκ ἐάσεις τὸν ἄνθρωπον ὕπνε λαβεῖν πυκνὰ σημαίνων.

γων. καὶ αἵματος δὲ ἀναπλεως ὑπὸ τῆ ἀλλοτείε τραύματος, ἐντυγχάνειν τοῖς ἐκ τῆς μάχης ἐπαινῶσι, καὶ διηγεῖσθαι ὡς κινδυνεύσας ἕνεκα σέσωκε τὴν φίλων· καὶ εἰσάγειν πρὸς τὸ κατακείμενον σκεφόμενος τὸς φυλέτας, τὸ δῆμον· καὶ τότων ἅμα ἑκάστῳ διηγεῖσθαι ὡς αὐτὸς αὐτὸν τῶν αὐτῶ χερσὶν ὅπλοις σκύλευσεν.

ΚΕΦ. κζ'.

Περὶ Ολιγαρχίας.

Δοξειεν ἂν εἶναι ἡ ὀλιγαρχία φιλαρχία τις ἰσχυρῶ κέρδους γλιχομένους. ὁ δὲ ὀλιγαρχὸς τοιῶτος, οἷος τὸ δῆμον βουλευομένους πρὸς [δεῖ αἱρεῖσθαι] τὴν ἀρχοντα συμπεπεισμένους πομπῆς παρελθὼν ὑποφῆναι ἑαυτόν. καὶ τὴν Ομήρου ἐπῶν τοῦτο ἓν μένος κατέχειν, ὅτι, ἐκ ἀγαθὸν πολυκοιρανίη, εἷς κοίρανος ἔστω· τὴν δὲ ἄλλων μηδὲν ὀπίσασθαι. ἀμέλει δὲ δεινὸς τοῖς τοιούτοις τὴν λόγων χρήσασθαι, ὅτι δεῖ ἡμᾶς συλλεγέντας βουλεύσασθαι· καὶ ἐκ τῶ ὄχλω καὶ τ ἀγορᾶς ἀπαλλαγῆναι· καὶ παύσασθαι ἀρχαῖς πλησιάζειν. καὶ ὅτι ὑπό τινων ὑβριζόμενος εἰπεῖν, ἃ δεῖ αὐτὸν καμὲ τ πόλιν οἰκεῖν· καὶ μέσον ἦ τ ἡμέρας ἐξιόντα, καὶ μέσῃ κυρᾷ κεκαρμένος, καὶ ἀκριβῶς ἀπηνυχισμένος σοβεῖν τὸς τοιούτους λόγους. [λέγων] ἐκ οἰκητέον ὅτι πρὸ πόλιν. καὶ ὡς ἐν τοῖς δικαστηρίοις δεινὰ πάσχειν ὑπὸ τῆς δικαζομένων. καὶ ὡς αἰσχύνεται ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ὅταν τις ἐξαναστῆται αὐτῷ λεπτὸς καὶ αὐχμῶν.

καὶ

nis de alieno vulnere plenus, ad reverſos è pugna accedere, narrans, ſe cum ſuo periculo unum ex amicis ſervaſſe, ad jacentem etiam tribules & populares introducit, qui eum viſant: ſimul horum ſingulis narrat, ſe illum ſuis ipſius manibus in tentorium portaſſe.

CAP. XXVII.

De Oligarchia, ſive moribus Optimatum.

VIderi poſſit Oligarchia, vehemens eſſe honorum cupiditas abſque ullo lucri ſtudio. Oligarchi ſive optimatis hi ſunt mores: Deliberante populo ecquis magiſtratui in curatione pompæ ſit comes adjiciendus, prodit ipſe, & eo ſe honore dignum pronuntiat. Homeri verſuum tenet ſolum hunc unum *Non multos regnare bonum eſt, rex unicus eſto*: aliorum omnium nihil ſcit. Solet quoque hoc genus ſermonibus uti: Oportet in unum coacti deliberemus, & turba hac forenſi nos liberemus, aditumque illi ad magiſtratus præcludamus. Si qui illum injuria affecerint, Non poſſumus, inquit, ego & illi hanc urbem incolere. Meridie prodit in publicum tonſuræ medio genere detonſus, unguibuſque cum cura præciſis, jactans ſe *per forum*, aitque, Non eſt habitandum in hac urbe: & ſibi in judiciis plurimum à litigantibus negotii faceſſi: item, pudore ſibi frontem ſuffundi, quotieſcunque ipſi in concione aliquis aſſideat male habitus, & ſquallidus: & univerſum oratorum genus qui in republica verſantur odio

dignum esse: ipsum Theseum omnium primum actorum horum malorum civitati extitisse: nec non alios similes his sermones apud hospites habet, civiumque illos qui eandem sectam sequuntur.

CAP. XXVIII.

De Insolentia, sive sera Institutione.

INsolentia est desiderium capiendi cultus melioris vergente jam ætate. Ejusmodi homini hæc conveniunt. Annos sexaginta natus poëtarum versus memoriæ mandat: hos ad pocula canere incipiens, obliviscitur. Discit à filio quomodo fiat *in acie* conversio ad dextram, quomodo item ad sinistram. Dum rus pergit, alieno equo vectus, simul *obvios* salutare meditatur: cadens vero caput deturpat. Solet ad statuam ludens *se exercere*: & cum pedisequo arcu & jaculis certare: ac simul discere ab alio, & eundem docere velle, ac si esset is quoque *artis* imperitus. Idem luctans & in balneo *lavans*, nates subinde agitat indecenter.

CAP. XVIX.

De Maledicentia.

MAledicentia est animi in deteriorem partem inclinatio inter loquendum. Maledicus ita est moratus. Si interrogetur ille quis est? non secus atque ii qui stemma aliquot enarrant, ab auctore generis

καὶ ὡς μισητὸν τὸ τῆς δημαγωγῶν γένος. καὶ Θησέα πρῶτον [εἶπον] φήσας τῶν κακῶν τῇ πόλει γεγονέναι. καὶ τοιαῦτα ἕτερα [λέγειν] πρὸς τοὺς ξένους, καὶ τῆς πολιτῆς τοὺς ὁμοιοτρόπους.

ΚΕΦ. κη'.

Περὶ Ὀψιμαθίας.

Ἡ δὲ ὀψιμαθία φιλοπονία δόξειεν ἂν εἶναι ὑπὲρ τὴν ἡλικίαν. ὁ δὲ ὀψιμαθής, τοιοῦτός τις, οἷος ἐρήσεις μανθάνειν ἐξήκοντα ἔτη γεγονώς. τοῦτα ἆδων πρᾴ πότον ὑπολανθάνεσθαι· καὶ παρὰ τὴν ὥραν μανθάνειν ὅτι τὸ δόρυ καὶ ὅτι ἀσπίδα. καὶ εἰς ἀγρὸν, ἐφ' ἵππου ἀλλοτείου ὀχούμενος, ἅμα μελετᾶν ἀσπάζεσθαι· καὶ πεσὼν τὴν κεφαλὴν καταιχμῶσαι. καὶ [1] πρὸς ἀνδριάντα παίζειν. καὶ πρὸς τὴν ἑαυτοῦ ἀκόλουθον ἁμιλλᾶσθαι, καὶ ἁλλομαχίζεσθαι. καὶ ἅμα μανθάνειν παρ' αὐτοῦ, [καὶ διδάσκειν αὐτὸν] ὡς ἂν καὶ ἐκεῖνος μὴ ὀπισαμβύνῃ. καὶ πυγαίων ἐν τῷ βαλανείῳ πυκνὰ τὴν ἕδραν τρέφειν.

ΚΕΦ. κθ'.

Περὶ Κακολογίας.

Ἔστι δὲ κακολογία ἀγὼν τῆς ψυχῆς εἰς τὸ χεῖρον ἐν λόγοις. ὁ δὲ κακολόγος τοῖος δέ τις ὤν, οἷος ἐρωτηθεὶς, ὁ δεῖνα τί ὤν, καθάπερ

1. Πρὸς μικρὸν ἀνδριάντα l. Cas.

οἵ

οἱ ψυχολογοῦντες, πρῶτον ἀπὸ τῆς ψυχῆς αὐτῆς ἄρξασθαι. ὁ μὲν πατὴρ Σωσίας ἐξ ἀρχῆς ἐκαλεῖτο· ἐψυχοῦτο δ' ἐν τοῖς στρατιώταις Σωσίστρατος· ἔπειτα δ' ἐς τὸν δημότας ἐνεχράφη. ἡ μὲν τοι μήτηρ ἀψυχὴς Θράττα ὄζει. τὰς δὲ τοιαύτας ἐν τῇ παιδιᾷ ἀψυχεῖς ἔξ) φασίν· αὐτὸς δὲ ὅτι ὡς ἐκ τούτων γεγονὼς κακὸς μαστιγίας. καὶ τούτοις διιξιὼν, [φησὶν] αὖ) αἱ γυναῖκες ἐκ τῆς ὁδοῦ τοὺς παιόντας ἁρπάζουσι. καὶ κακῶς λεγόντων ἑτέρων συνιστα-λαμβάνεσθαι καὶ αὐτὸς, λέγων, καὶ ἐγὼ τοῦτον τὸν ἄνθρωπον πάντων [μάλιστα] μεμισηκα, καὶ γὰρ εἰδεχθής τις ἀπὸ τοῦ προσώπου ὄζιν· ἡ δὲ πονηρία ὀδὲν ὅμοιον. σημεῖον καὶ, τῇ γὰρ ἑαυτοῦ γυναικὶ τρεῖς χαλκοῦς εἰς ὄψον δίδωσι. καὶ τῷ ψυχρῷ λούεσθαι ἀναγκάζει τῇ τοῦ Ποσειδῶνος ἡμέρᾳ. καὶ συγκαθήμενος δεινὸς ἐστὶ τοῦ ἀνασᾶς κακὰ εἰπεῖν. καὶ ἄλλα πλεῖστα ἐστὶ φίλων καὶ οἰκείων κακὰ εἰπεῖν, καὶ ἐστὶ τὰ τετυχότων κακῶς λέγειν.

ΤΕΛΟΣ.

neris primo ordietur: Pater hujus, inquiens, primum vocabatur Sosias: dum inter milites versatur, dici cœpit Sosistratus: deinde unus à populo inter ascriptitios est factus. Mater quidem, nobilis Thressa est: nam id genus mulieres aiunt domi esse nobiles. Iste autem, ut talibus parentibus natus nequam est verbero. Pergit deinde, & inquit, Hæ sunt mulieres quæ prætereuntes de via rapiunt. Aliis etiam de absente detrahentibus, Idem facit ipse quoque, & ait, Ego etiam hunc hominem omnium odi maxime: Etenim si faciem spectes, turpis est quem merito oderis: si improbitatem, nihil ei simile. Scias ita esse, cum uxori tres æris nummulos in opsonium dare soleat: & ut Posidone mense frigida lavet, cogere. Moris etiam habet, sedens inter plures, surgere ut aliquem accuset; plurimaque alia de amicis & familiaribus suis male loqui: & de ipsis etiam mortuis detrahere.

FINIS.

BRITISH
23 MY 84
MUSEUM

Διάλογος

ΚΙΚΕΡΩΝΟΣ καὶ ΦΙΛΙΣΚΟΥ

περὶ Φυγῆς.

Dialogus

CICERONIS & PHILISCI

De Exilio.

Διάλογος

ΚΙΚΕΡΩΝΟΣ καὶ ΦΙΛΙΣΚΟΥ

περὶ Φυγῆς.

Ὀυκ αἰσχύνῃ, ἔφη ὁ Φιλίσκος, ὦ Κικέρων, δρύινων καὶ γυναικείως ἀλγεῖν, ὡς ἔγωγε ὅτε ἄν σε προσεδόκησα ὅτῳ μαλακισθήσεσθαι, πολλῆς μὲ παιδείας καὶ παιδαπῆς μετεχηκότα, πολλοῖς δ' καὶ συνηγορηκότα. Καὶ ὃς ὑπολαβὼν εἶπεν, Αλλ' οὐδέν τοι ὅμοιόν ἐστιν, ὦ Φιλίσκε ὑπὲρ ἄλλων τε τινὰ λέγειν καὶ ἑαυτῷ συμβουλεύειν. τὰ μὲν γὰρ τῆς ἀλλοτρίων λεγόμενα, ἀπὸ ὀρθῆς καὶ ἀδιαφθόρου τῆς γνώμης προϊόντα, κοιμῆν ἐς τὰ μάλιστα λαμβάνει· ὅταν δ' ἡ πάθημά τι τῇ ψυχῇ καταλάβῃ, δουλῶται, καὶ σκοτῶται, καὶ οὐδὲν δυνάται κάμειον ἐννοῆσαι. ὅθεν τις πάνυ καλῶς εἴρηται, ὅτι ῥᾷον παραινέσαι ἑτέροις ἐστὶν, ἢ αὐτὸν παθόντα καρτερῆσαι. Λέγεις μοὶ τι (ἔφη ὁ Φιλίσκος) ἀνθρώπινον· ἃ μοί τοι καὶ ἠξίουν σε, τοσαύτῃ μὲ φρονήσει κεκερημένον τοσαύτῃν δὲ σοφίαν ἠσκηκότα, μὴ ὑποπαρεισκυλάδαι τοῖς πάντα τὰ ἀνθρώπινα· ἵν' εἴπῃ καὶ εὔλογον σοὶ προσπίσοι, μήτοιγε καὶ ἄφρακτόν σε εὕρῃ. ἐπεὶ δ' ἓν ἐν τούτῳ καθέσηκας, καὶ γὰρ ἄν τι ὠφελήσαιμί σε, ἀλεξάμενος τῆς προσφόρων· ἵν' ὥσπερ οἱ τὰ φορτία συναειρόμενοι πίνουσιν, ὑπακροίζωσιν αὐτοὺς, καὶ ἐγώ σοι τὸ πάθος τοῦτο ἐπελαφρώσαιμι· τοσούτῳ ῥᾷον ἐκείνων, ὅσῳ

μηδὲ

Dialogus
CICERONIS & PHILISCI
De Exilio.

NOn te pudet, inquit Philiſcus, ô Cicero, ita lamentari, ac muliebribus affectibus indulgere? Equidem nunquam te ad tantam animi mollitiem redactum iri exiſtimabam, qui multis ac variis diſciplinis imbutus eſſes, multiſque ipſe conſuluiſſes. Ad hæc Cicero, Atqui longe aliud eſt, ô Philiſce, pro aliis verba facere, quam ſibi ipſi conſulere. Nam quæ pro aliis dicimus, ea quum è recta atque integra ratione proficiſcantur, utique vim ſuam obtinent: verum animus, ubi quis eum morbus occupavit, obtunditur, caligoque ei offunditur, ita ut nihil idoneum excogitare poſſit. Itaque vetus illud rectiſſime dictum eſt, Facilius eſſe alios adhortari, quam ſeipſum contra adverſas res obfirmare. Humanæ tu quidem (inquit Philiſcus) naturæ conſentanea dicis. atqui te tanta intelligentia uſum, ita ad ſapientiam exercitatum, ita imparatum ad humanos caſus fore, nunquam ſperabam; ut non, ſi quid inopinatum obtigiſſet, ad id præmunitus eſſes. Nunc quum in eum locum res tuæ deductæ ſint, quid obſtat, quin ego tecum ea, quæ ad rem faciant diſputans, aliquid tibi utilitatis afferam: ac quemadmodum ii, qui alios in oneribus bajulandis adjuvant, eos levant, ita ego quoque tuam tibi calamitatem leviorem

rem reddam: idque tanto minori labore, quod ne minimam quidem ejus partem in me ſum recepturus. Neque dedignaberis (ut opinor) aliorum conſolationes Nam ſi ad hoc tu tibi ipſe ſufficeres, nihil profecto meo ſermone opus eſſet: nunc perinde tibi evenit, ac ſi Hippocrates, aut Democedes, aliuſve quiſpiam præſtantiſſimorum medicorum, morbo ægre ſanabili deprehenſus, ad eum curandum alieno auxilio egeat. Equidem, (inquit Cicero) ſi talem orationem habes, qua caliginem iſtam ab animo meo removeas, ac in priſtinam lucem reducas, paratiſſimus ſum ad eam audiendam. Quemadmodum enim medicamentorum, ſic orationum etiam cum multæ ſunt differentiæ, tum variæ vires: ut mirum non ſit, me, qui in ſenatu, concionibus, judiciiſque præclarus fui, aliqua ſapientia tamen à te imbui. Tum Philiſcus, Agedum, quando ad audiendum paratus es, id primum conſideremus, ſintne hæc vere mala, quæ te nunc circumſtant: deinde videamus, quo pacto his mederi queamus. Primo omnium ego te (quod nimirum natura primum eſt bonum homini) ſanum corpore, & firma valitudine præditum video. Deinde quæ ad vitam ſuſtentandam faciunt, ea tibi affatim adſunt: ut neque famem propter penuriam perferre opus habeas, neque ſitim, neque frigus, neque quicquam aliud mali: quod ſane ſecundum à naturæ donis bonum hominis merito quis dixerit. Nam ſi quis corpore bene ſano utatur, vitamque ducere ſine curis poſſit, is omnium eorum, quæ ad felicitatem faciunt, fructus ſentit. At

vero

μηδὲ τὸ βραχύτατον αὐτῶ μεταλήψομαι. ὃ γὰρ
πᾶ κὴ ἀπαξιώσεις φθαμωδίᾶ πινὸς παρ' ἑτέρᾶ τυ-
χεῖν. εἰ μὲ γὰρ αὐτάρκης ἑαυτῷ ἦθα, ὃδὲν ἂν ἦ-
μῖν τῆς λόγων τύπων ἔδει· νῦν δ' ὅμοιον πέπον-
θας ὥσπερ εἰ Ἱπποκράτης, ἢ Δημοκήδης, ἢ κὴ
ἄλλος τις τῆς πάνυ ἰατρῶν, νοσήμαπ δυσάτῳ
φεύγοσῶν ἀλλοτρίας χειρὸς πρὸς τ' ἄκεσιν αὐτῶ
προσδεηθῆ. Αλλ' εἴ γε πινὰ (ἔφη ὁ Κικέρων)
τοιῶτον ἔχεις λόγον, ὥστε τῶ ἀχλῶ μᾶ παύ-
τῳ ἀπό τ' ψυχῆς ἀφελεῖν, κὴ ἐς τὸ ἀρχαῖον μὲ
φῶς ἐπαναγαγεῖν, ἑτοιμότατός εἰμὶ ἀκέειν. ὥσπερ
γὰρ τῆς φαρμάκων, ὅπω δὴ κὴ τῆς λόγων κὴ διαφοραὶ
πολλαὶ κὴ δυνάμεις ποικίλαι εἰσίν. ὡς
ὃδὲν θαυμαστὸν, εἰ κὴ ἐμὲ τ' λαμπρὸν ἔν τε τῆ
γερουσίᾳ κοὴ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις, τοῖς τε δικαση-
ρίοις, σοφίᾳ πινὶ καταμονήσειας. Φέρε δῆν (εἶπεν
ὁ Φιλίσκος) ἐπειδήπερ ἀκέειν ἕτοιμος εἶ, σκε-
ψώμεθα πρῶτον μὲ, εἰ καλὰ ὡς ἀληθῶς ὄζι ταῦ-
τα τὰ πρεσβυτικότα σε· ἔπειτα δὲ, πίνα τρόπον
αὐτὰ ἀκεσόμεθα. ἐγὼ τοίνυν πρῶτον μὲ ἁπάν-
των ὁρῶ σε ὑγιαίνοντα πῆ σώματι, κὴ οὐ μάλα
ἐῤῥωμένον· (ὅπερ πᾶ πρῶτον κατὰ φύσιν ἀγαθόν
ὄζιν ἀνθρώποις.) ἔπειτα ὃ τὰ ὁπωσδήποτε αὐτάρ-
κη κεκτημένον ὥστε μήτε πεινῆν, μήτε διψῆν,
ἢ ῥιγοῦν, ἢ κὴ ἄλλό τι ἄτοπον ὑπ' ἀπορίας γίνε-
σθαι. ὃ δὴ κὴ δεύτερον εἰκότως ἂν τις ἀγαθὸν
ἀνθρώπῳ φύσει θείη. ὅταν γὰρ πινὶ ἡ τ' σώματος
σύστασις οὔτε ἔχη, κὴ ἀφορκεῖν ἀφρονήτων δοκῆ
ται, πάντα τὰ πρὸς εὐδαιμονίαν ὀπαδάλλοντα
καρπῶται. Ο δῆν Κικέρων ὑπολαβὼν ἔφη, Αλλ'

ὐδὲν τῆς τοιούτων ὄφελός ἐστιν, ὅταν τε τὴν ψυχὴν λυπῇ τι καὶ δάκνῃ. πολλῷ γὰρ πλείονα αἱ ἐκείνης φροντίδες ταλαιπωροῦσι πολλάκις, ἢ αἱ τοῦ σώματος συμπάθειαι τέρπουσιν. ὥσπερ καὶ ἐγὼ νῦν ὐδὲν ὅτε τὴν τοῦ σώματος ὑγιείας προσποιοῦμαι, νοσῶν γε τοῖς γνώμοις, ὅτε τὴν τῆς ὀπτασιῶν ἀπορίας· πολλῶν γὰρ ἀπεστέρημαι. Καὶ ὃς, καὶ τοῦτό σε (ἔφη) λυπεῖ; εἰ μὴ γὰρ ἐνδείσεσθαι τῆς ἀναγκαίων ἔμελλες, λόγον ἂν τινα εἶχεν, ἄχθεσθαί σε τοῖς ἀπολωλόσιν· εἰ δὲ ἔκπλεα σοὶ πάντα τὰ ὀπτάσια ὑπάρχει, τί ἀνιᾷ; ὅτι μὴ καὶ πλείω κέκτησαι; πᾶν γὰρ τὸ ὑπὲρ τὴν χρείαν τινὶ ὂν, περιττόν ἐστι, καὶ ἐν τῷ ἴσῳ καὶ παρὸν καθέστηκεν. ἐπεί τοι καὶ περίττερον ὐδὲν δή που τοῖς μὴ ἀναγκαίοις ἐχρῶ. ὥστε καὶ τότε μὴ ἦν ὧν μὴ ἔχρῃζες, ἢ καὶ νῦν ἔστιν ὧν μὴ δεῖ, νόμιζε. καὶ γὰρ ἡ παιδεία σοὶ τὰ πολλὰ αὐτῶν γέγονεν, ὥστε σε σοφὸν ἰδιωτέραν φύσει αὐτὰ ποιεῖσθαι, ἀλλὰ ὑπό τε τῆς γλώττης καὶ ὑπὸ τῶν λόγων σε πεπύκασται, δι' ὧν καὶ ἀπόλωλεν. ἔκοιμα ἀναναπτεῖν προσήκει, εἰ καθάπερ ἐκτήθη τινὰ, ὅτω καὶ ἀπεβλήθη. ὐδὲ γὰρ ὐδὲ οἱ ναύκληροι πάνυ χαλεπῶς φέρουσι πολλὰ ζημιούμενοι. λογίζεσθαι γὰρ, οἶμαι, φρονίμως ὀπίσανται, ὅτι ἡ θάλαττα ἢ διδοῦσα σφίσιν αὐτὰ, καὶ ἀφαιρεῖται. καὶ τοῦτο μὲν τέτων ἱκανά. δεῖ χρὴ τε γὰρ ἀνθρώπῳ πρὸς εὐδαιμονίαν, τὸ τὰ ἀρκοῦντα κεκτῆσθαι, καὶ μηδενὸς ὧν τὸ σῶμα χρῄζει προσδεῖσθαι, νομίζω. καὶ πᾶν τὸ περιττὸν καὶ φροντίδας καὶ πράγματα καὶ φθόνους ἔχειν ἡγοῦμαι. ἐπειδὴ δ' ἔφηθα, ὅτι ὐδεμία ἀπόλαυσις τῶν τοῦ σώμα-

τος

vero (excipit Cicero) hæc omnia nihil proſunt, ubi animo ægre eſt, iſque re aliqua mordetur. Longe enim majorem animi ſolicitudines miſeriam, quam voluptates corporis delectationem homini afferunt. Quomodo nunc ego nec corporis ſanitatem magni æſtimo, quum animo laborem: nec rerum neceſſariarum copiam, quum plurimis ſim ſpoliatus. Hæccine (inquit Philiſcus) tibi dolorem afferunt? Equidem ſi iis, quæ ad vivendum neceſſario requiruntur, carendum tibi in poſterum eſſet, cauſam haberes, cur amiſſas res mœreres: at quoniam ea tibi omnia abunde ſuppetunt, quid eſt quod tibi moleſtiam afferat? Omne enim id, quod præter ea, quæ neceſſaria habemus poſſidetur; ſuperfluum eſt, in nulloque diſcrimine, adſitne vel abſit, ponendum. Ergo quoniam antehac etiam iis, que neceſſaria non erant, uſus non es; ea aut tum quoque tibi non adfuiſſe, aut etiamnum talia eſſe, quibus non indigeas, exiſtimare debes. Etenim pleraque non à majoribus tuis accepiſti, ut eo nomine major tibi ratio eorum habenda ſit: ſed lingua tua, orationibuſque tibi parta, iiſdemque amiſſa ſunt. Itaque te indignari non decet, ſi quo modo ea quæſiviſti, eodem perdidiſti. Ita enim naviculari quoque, quum frequenter jacturam faciant, id non ægerrime ferunt: prudenter, ut arbitror, reputantes ſecum, à mari ſibi ea eripi, quæ antea idem dediſſet. Ac de his quidem ſatis. Ita enim ſtatuo, homini ad felicitatem ſufficere, ut quæ ad uſum vitæ opus ſunt, omnia poſſideat; neque ullius rei, qua ad ſe ſuſtentandum corpus indiget, deſtitua-

tur : omne autem ſupervacaneum, curas, negotia, & [multorum] invidiam ſecum trahere exiſtimo. Quoniam vero nullum fructum bonorum corporis eſſe dicis, niſi animo etiam bene ſit, verum id ego eſſe ſentio. Namq; fieri non poteſt, ut animo male affecto, non corpus etiam una laboret. Veruntamen longe faciliorem eſſe rationem arbitror curandi, ut animo recte valeamus, quam ut corpore. Corpus enim, ut ex carne compactum, multis per ſe incommodis obvium eſt, multo autem numinis auxilio indiget : contra animus, cujus divinior eſt natura, minori opera componi inſtituique poteſt. Videamus ergo, ſi lubet, quæ bona animi tibi adſint aut quid mali eum occupaverit. Equidem te inter omnes mortales prudentia præſtare video. Cujus rei argumenta habeo, quod ea quæ vel ſenatui, vel populo conſuluiſti, plerumque perſuaſiſti : plurimum autem privatos homines tuo patrocinio juviſti. Deinde juſtiſſimum te eſſe cenſeo : quippe qui ſemper pro patria & amicis propugnans, in certamen adverſus eos qui iis inſidias ſtruerent, deſcendiſti. Hæcque adeo ipſa, quæ nunc paſſus es, non alia de cauſa tibi obtigêre, quam quod pro legibus & republica dicere & facere omnia perſeveraviſti. Jam temperantia quoque ſumma te præditum eſſe, documentum eſt ipſum tuum vitæ inſtitutum. Impoſſibile eſt enim, eum, qui ſe ſervitio voluptatum corporis obſtrinxerit in publico ſubinde verſari, & in foro agere, niſi eorum quæ noctu feciſſet, de die teſtimonia proferre velit. His ita habentibus, ego te fortiſſimum quoque eſſe judicavi, qui

τ⊙ ἀγαθῶν ὄξιν, ἂν μὴ καὶ τὰ τῆς ψυχῆς
πεφυσπάρχη τινὶ, ἔστι μὴ ἀληθὴς ὁ λόγ⊙. (ἀ-
δύνατον γὰ, κακῶς αὐτῆς ἐχέσης, μὴ ὐ καὶ
τῦτ' αὐτῇ συμγοσεῖν) ἐγὼ μὴν τοι πολλῷ ξᾶον
οἶομαι ἔ⃗ῃ τῆς εὐξίας τ γνώμης ὀπμεληθῆ-
ναι τινὶ, ἢ τῆς τ̃ σώματ⊙. τῦτο μὴ γὰ,
ἅτε κὴ σάρκινον ὂν, πολλὰ μὴ ἄτοπα ἐν ἑαυ-
τῷ ἔχει, πολλῆς ἢ ὀπκειάς παρὰ τ δαιμο-
νίυ δεῖται· ἐκείνη δὲ δὴ, οἷα θειοτέρας φύσε-
ως ὖσα, κὴ ξυθμίζεδαι κὴ νεδετεῖδαι ξᾳδίως δύ-
ναται. ὐκοῦν κἀνταῦδα ἴδωμεν, τί τε σοὶ τ̃ῦ
τ ψυχῆς ἀγαθῶν ἐπέσκ, κὴ τί τ̃ῦ κακῶν πεφυ-
γμόμενον ὐκ ἂν ἀποπεφαίμεδα. ὁρῶ τοίνυν ἔ-
γωγε πρ̃ῶτον μὴ, φρονιμώτατόν σε ἀνθρώπων
ὄντα. τεκμήριον ἢ, ὅτι πλεῖσα μὴ κὴ τιμὴ βε-
λιὼ κὴ τ δήμυ, ἐν οἷς συνεβάλεσάς τι αὐτοῖς,
ἔπεισας· πλεῖσα ἢ κὴ τὺς ἰδιώτας, ἐν οἷς συνη-
γόρησας σφίσιν, ὠφέλησας. ἔπειτα δὲ καὶ δι-
καιότατ⊙. παντα χ⊙ῦ γοῦν ὑπέρ τε τῆς παιδ-
δ⊙ καὶ τ̃ῆς φίλων ἀνταγωνιζόμεν⊙ τοῖς ὀπι-
βεβλεύκσιν αὐτοῖς ἐξήτασας. κὴ αὐτά γε ταῦτα,
ἃ νυνὶ πέπονδας, ὐ δὶ ἄλλό τι συμβέβηκέ σοι, ἢ
ὅτι πάνθ' ὑπὲρ τῶν νόμων, κὴ τ πολιτείας, καὶ
λέγων κὴ πράτ⊙ων διετέλεις. καὶ μὴν ὅτι καὶ
σωφρ⊙σύνης ἐς τὰ πρ̃ῶτα ἀνήκεις, αὐτὸ τὸ ὀπιτή-
δευμά σε δηλοῖ. ὐ γὰ οἷόν τε ὄξι δικαίουντα τινὰ
τ̃ῆ τ̃ῦ σώματ⊙ ἡδοναῖς, ἐν μέσῳ τε ἀεὶ φαίνεδαι,
κὴ ἐν τῇ ἀγορᾷ ἀναστρέφεδαι μ̃ῦρτύεια τὰ ἡμετε-
ρὰ ἔργα τ̃ῆ νυκτερινῶν ποιούμενον. ὅτω ἢ τούτων ἐ-
χόντων, ἐγὼ μὴν σε κὴ ἀνδρειότατον ᾠμην ἔ⃗ῃ, το-

σαύτῃ

σαύτῃ μὲ ξώμῃ ἀμαυοίας, τοσαύτῃ ὃ κ̀ ἰσχὺ λόγων χρώμενον· σὺ δὲ, ὡς ἔοικας, αὐτὸς ἑαυτῷ, ἐκπλαγεὶς ὅπ παρά τε τ̀ ἐλπίδα κ̀ ὧν ἀξίαν ἔπαυσας, παρήρησαί π τ̀ σφόδρα ἀνδρείαν. ἀλλὰ τῦτο μὲ εὐθὺς ἀπολήψῃ. τοιύτων δὲ τ̀ καπά σε ὄντων, κ̀ εὖ μὲ ἥκοντ@ τ̀ σώματ@, εὖ ὃ κ̀ τ̀ ψυχῆς, ἔχ ὁρῶ π τὸ λυποῦν ὄξι σέ. Ταῦτα αὐτῷ εἰπόντ@, ὁ Κικέρων ἔφη, Οὐ δοκεῖ ἔν σοι μέγα κακὸν εἶ) ἡ ἀπμία κ̀ φυγή; κ̀ τὸ μήτ' οἴκοι ἀμπείβειν, κ̀ μ τῶν φίλων εἶ), ἀλλὰ ἐκ τ̀ πατείδ@ μεθ' ὕβρεως ἐκπεπλωκότα ζῆν ἐν ἀλλοπεία γῇ, κ̀ ἀλᾶσθαι, φυγάδα πρσαγορευόμενον; κ̀ γέλωτα μὲ τοῖς ἐχθροῖς, αἶσχος ὃ τοῖς οἰκείοις παρέχοντα; Οὐδαμῶ ἔμοιγε, εἶπεν ὁ Φιλίσκ@. δύο γὰ ὄντων, ἐξ ὧν συνεσήκαμμ, ψυχῆς τε καὶ σώματ@, καὶ ξητῶν ἑκατέρω παρ' αὐτῆς τῆς φύσεως καὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν διδομένων, εἰ μμό τι τοῦθ' ἁμαρτάνοιτο, καὶ βλαβερὸν ἂν εἰκότως καὶ αἰσχρὸν νομίζοιτο· εἰ δ' ὀρθῶς ἔχοι, καὶ μᾶλλον ἂν ὠφέλιμον εἴη. ὃ καί σοι νῦν ὑπάρχει. τὰ γὰ δὴ ἄλλ' ἐκεῖνα, καὶ αἱ ἀπμίαι, καὶ εἰ δή π τοιοῦτον ἕτερον, νόμῳ τε καὶ δοκήσει πνὶ καὶ αἰσχρὰ καὶ κακὰ ὄξι. κ̀ ὐδὲν ὅτε πρὸ σώματι, ὅτε τῇ ψυχῇ λυμαίνεται. ποῖον μὲ γὰ σῶμα εἰπεῖν ἔχοις νεκρσικὸς, ἢ κ̀ ἀπολωλὸς, ποίαν δὲ ψυχὴν ἀδικωτέραν ἢ καὶ ἀμαθεστέραν γεγονῖαν ὑπ' ἀπμίας καὶ φυγῆς, ἢ καὶ ἄλλυ πνὸς τῶν τοιούτων; ἐγὼ γὰ οὐχ ὁρῶ. τὸ δὲ λοιπὸν, ὅπ οὐδὲν σφῶν φύσει κακὸν ὄξιν.

ὥστε

& tantis viribus animi, & tanto ſermonis robore utebaris: verum videris mihi ipſe de ſtatu animi dejectus infortunio, quod te præter & ſpem & meritum tuum perculit, nonnihil de ſumma fortitudine detraxiſſe: quod tamen ſtatim ſis recuperaturus. Quamobrem quum tuæ res eo loco ſint conſtitutæ, ut & corpus incolume, & animum integrum habeas; haud equidem video, quidnam id ſit quod te dolore afficiat. Ad hæc verba Cicero, Itane tibi ergo non ingens eſſe malum, ignominia & exilium, videntur? & domo amicorumque conversatione carere? patria per cuntumeliam ejectum, in aliena terra vivere, oberrareque, nomen extorris ferentem? riſum inimicis, dedecus vero ſuis præbentem? Mihi vero nullo modo, inquit Philiſcus. Quum enim duo ſint, ex quibus conſtamus, animus atque corpus, quumque utrique horum certa tam bona, quam mala præſcripta ſint à natura, ſi quod vitium alteri horum incidat, id neceſſario & perniciosum & turpe eſt putandum: ſin eadem recte ſeſe habeant, potius bene nobiſcum agi arbitremur. Porro is plane tuarum nunc eſt rerum ſtatus. Nam cætera iſta ignominiæ, & ſi qua ſunt id genus alia, tantum hominum arbitrio atque opinione turpia ſunt, & mala: ita ut nullum neque corpori, neque animo detrimentum afferant. Quod enim corpus mihi in morbum incidiſſe, aut interiiſſe, aut quem animum juſtitiæ ſcientiæve damnum tuliſſe propter ignominiam, vel exilium, vel aliud quippiam ejus generis, dicere potes? ego quidem id plane non video. Atque in cauſa eſt, quod nihil horum

rum natura ſua malum eſt: ſicut nec honores, aut vita in patria acta, ſuapte natura bona ſunt; verum omnia ejuſmodi, qualia ea unuſquiſque noſtrum eſſe judicat. Jam nec honores, neque ignominiæ apud omnes homines eadem habentur: quinimo quæ apud alios culpantur, eadem alii laudant: & quæ alii honore proſequuntur, ea alii ſupplicio afficiunt. Sunt qui omnino neque nomen neque rem ipſam, quæ honor vel dedecus dicitur, norint: idque optimo jure. Quæ enim humanam naturam non attingunt, ea iſti ne ſpectare quidem ad hominem cenſent. Itaque ut proculdubio perridiculum ſit, ſi quod judicium aut decretum fiat, quod certum hominem ægrotare, aut inhoneſtum eſſe jubeat: eodem modo de ignominia res habet. Atque eandem rationem ego exilii eſſe video. Eſt enim exilium, peregrinatio quædam cum ignominia conjuncta. Unde ſit, ut quando ipſa ignominia per ſe malum non eſt, ne exilio quidem mali quippiam conciliare poſſit. Siquidem alioquin etiam magnus eorum eſt numerus, qui plurimum temporis, alii inviti, alia ſponte ſua peregrinantur: nec deſunt, qui hinc inde obambulando totum vitæ ſpatium inſumant, tanquam ſubinde omnibus locis expulſi, nec tamen id ſibi damno cedere exiſtiment. Neque vero intereſt quicquam, ſponte aut invitus quippiam facias: nec enim is, qui nolens corporis exercitationi ſeſe dedit, minus roboris eo acquiret, quam qui ultro hoc facit: nec, qui invitus navicularium agit, minorem hinc fructum capit, quam qui volens. Quanquam non intelligo, quomodo fieri poſſit,

ὥσπερ οὐδ' ἡ ἀτιμία, οὐδ' ἐν τῇ πατρίδι ἀφαιρεῖται φύσει χρησιν, ἀλλ' ὁποῖα ποτ' ἂν τις ἔναγος ἢ μιαρὸς περὶ αὐτὰ δόξαση, τοιαῦτα καὶ δοκεῖ εἶ). αὐτίκα τιμὴ ἀτιμίαν οὐκ ὀπὶ τοῖς αὐτοῖς πανταχοῦ ἄνθρωποι νομίζουσιν ὀπιμίαν· ἀλλ' ἔστιν ἃ τῆς ἔργων ἐπαίνοις παρὰ τισὶν ὄντα, παρ' ἄλλοις ἐπαινεῖται, καὶ ἕτερα παρὰ τινῶν τιμώμενα, παρὰ ἑτέρων κολάζεται. εἰσὶ δ' οἳ καὶ τὴν ἀρχὴν οὔτε τὸ ὄνομα οὔτε τὸ ἔργον αὐτῆς ἴσασι. καὶ πάνυ εἰκότως· ὅσα γὰρ μὴ παρασκευάζεται τῇ φύσει τῶν ἀνθρώπων παρακόντων, οὐδ' ἀνήκειν εἰς αὐτὸν νομίζεται. ὥσπερ ἂν εἴ τις κρίσις τις, ἢ καὶ ψήφισμά τι ἐγένετο, ἢ δεῖνα νοσεῖν, ἢ δεῖνα αἰσχρὸν εἶ), γελοιότατον ἂν δόξειεν εἶναι· οὕτω καὶ τοῖς ἀτιμίας ἔχει. τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο καὶ ἐπὶ φυγῇ ἔγωγε ὁρῶ ὄν. ἀποδημία γάρ τις ἄτιμός ἐστιν. ὡς εἴπερ αὐτὴ καθ' αὑτὴν ἡ ἀτιμία μισθαρνίαν κακίαν ἔχει, οὐδὲ τῇ φυγῇ δόξαν περιψαῦσαί τι κακὸν δύναται. ἐπεὶ τιμή γε ἄλλως συχνοὶ πλεῖστον ὅσον χρόνον, οἱ μὲν ἄκοντες, οἱ δ' καὶ ἑκόντες ἀποδημοῦσι, καὶ τινὲς καὶ πάντα τὸν βίον καταναλίσκουσι περιοσούμενοι, ὥσπερ εἰκὸς πανταχόθεν ἐξελαυνόμενοι· καὶ οὐδὲν μᾶλλον παρὰ τοῦτο βλάπτεσθαι νομίζουσι. καὶ μὴν οὐδὲ διαφέρει τι, ἐκόντα τινὰ, ἢ μή, τοῦτο ποιεῖν. οὐδὲ γὰρ οὐδὲ ὁ ἄκων σωματικῶν, ἧττόν τι ἕξεσται τοῦ ἐθελοντὶ αὐτὸ δρῶντος· οὐδ' ὁ ἄκων ναυπλόμενος ἧττόνα τινὰ ὠφέλειαν τοῦ ἑτέρου κτᾶται. καὶ αὐτό γε τοῦτο τὸ ἀκούσιον οὐχ ὁρῶ δυνάμενον ἀνδρὶ φρονίμῳ συμβῆναι. ὡς εἴπερ ἐν τούτῳ

τὸ διάφορον τῦ τε εὖ καὶ τῦ κακῶς πεφύτευκεν ὄζι, τὰ μὲν ἑκόντες ἑτοίμως, τὰ δ' ἄκοντες χαλεπῶς ποιῦμεν, ἀνεράπευτον. ἐὰν γάρ τοι πάντα τὰ ἀναγκαῖα ἐκάστοις ὑπομένωμεν, καὶ πρὸς μηδὲν αὐτῶν ἠτιώμεθα, συμπάντων πάντα κἀκεῖνα, ὅσα ἂν ἐν τῷ ἀκουσίῳ ἔτι τις εἴη. καὶ γάρ τε καὶ ἀρχαῖος λόγος καὶ μάλα εὖ ἔχων ὄζιν, ὅτι δεῖ ἡμᾶς μὴ ὅσα ἂν βυλώμεθα ἀξιοῦν γίνεσθαι, ἀλλ' ὅσα ἂν ἐκ τινὸς ἀνάγκης γίνηται, βέλτιστος. ὅτε γὲ αὐ διαίρετον τὸν τῦ βίυ τρόπον ἔχομεν ἐφ' αὐτῶν ἐσμεν· ἀλλ' ὅπως ἂν τῇ τύχῃ δόξῃ, καὶ ὁποῖος ἂν ἐκάστῳ ἡμῶν δαίμων ἐκπληρωτὴς τῦ τεταγμένος λάθῃ, τοιῦτον ἀνάγκη καὶ ἐκεῖνον ἡμᾶς ποιεῖσθαι. ταῦτα μὲν δὴ τοιαῦτα ὄζιν, ἄν τε θέλωμεν, ἄν τε καὶ μή. εἰ δέ σε ἔχει ἡ ἀτιμία αὕτη, ἢ ἡ φυγὴ αὕτη λυπεῖ, ἀλλ' ὅτι μὴ μόνον μηδὲν ἠδικηκὼς τὸν παιδεύθης, ἀλλὰ καὶ πολλὰ εὐεργετικῶς ἠτίμωσαί τε καὶ ἐξήλασας· λόγισαι τῦτο, ὅτι ἐπειδήπερ ἅπαξ ἐπέπρωτό σοι τοιῦτόν τι παθεῖν, κάλλιστον δήπου καὶ ἄριστον συμβέβηκε τὸ, μηδὲν ἀδικήσαντά σε ἐπιτρέζεσθαι. καὶ σὺ μὲν γὲ πάντα τὰ καθήκοντα τοῖς πολίταις συνεβάλυσας καὶ ἐπράξας, ὐκ ἰδιωτεύων, ἀλλ' ὑπατεύων· ἀλλ' ἰδίᾳ τι πολυπραγμονῶν, ἀλλὰ τοῖς τῆς βυλῆς δόγμασι πειθόμενος· ἃ χρὴ φάσιν, ἀλλ' ὅτι τῷ βελτίστῳ ἐμβόμενος. ὁ δεῖνα γὰρ καὶ ὁ δεῖνα ἐκ δυναστείας καὶ ἐπιρείας πάντα χρὴ συνεσκυάσαντο. ὥστε

ἐκείνοις

poſſit, ut vir prudens quicquam invitus faciat. Itaque ſi in eo diſcrimen poſitum eſt, benéne vel male nobis ſit, quod ea, quæ volumus, libenter; quæ nolumus, inviti faciamus; in promptu hujus rei eſt medela. Nam, ſi omnia, qnæ aliter fieri nequeunt, volentes ſubeamus, neque ulli neceſſariæ rei ſuccumbamus; jam illa etiam, quæ invitis nobis obvenire putantur, ſub his comprehenſa erunt. Itaque vetus illud recte admodum ſe habet, debere nos non ea petere ut fiant, quæ volentibus nobis evenirent: ſed ea velle, quæ ex neceſſitate quadam eveniunt. Neque enim vitam noſtro ipſorum arbitrio ducimus, neque noſtra poteſtate ea fita eſt, ſed ut viſum fuerit fortunæ, ita vivendum eſt: & quale fatum noſtro vitæ curriculo deſtinatum, talem noſtram quoque vitam eſſe neceſſum eſt. Atque hæc ita ſunt, ſive nos velimus, ſive nolimus. Quod ſi te non ignominia hæc, neque ipſum exilium affligit, ſed quod non tantum nulla tua in patriam injuria, verum etiam ſummis tuis in eam beneficiis extantibus, ignominia affectus, & ejectus ea es: hoc tibi reputandum eſt, quandoquidem ita omnino in fatis tibi fuit, ut hæc patereris, hoc tibi pulcherrimum & optimum accidiſſe, quod nullo tuo merito in hanc deveneris calamitatem. Etenim tu pro tuo officio omnia & conſuluiſti civibus tuis, & egiſti: neque ea privatus, ſed conſul: nec ipſe per te negotium aliquod curioſe ſuſcipiens, ſed ſenatuſconſultum ſecutus: non ſeditionis cauſa, ſed ut quam optime reipublicæ conſuleres: contra, certi quidam homines potentia ſua, & lædendi ſtudio adducti, o-

mnia hæc in te machinati ſunt. Quo fit, ut illos quidem ſuæ injuſtitiæ cauſa dolere & lugere conveniat: tibi autem pulchrum & neceſſarium eſt, ea fortiter perferre, quæ fortuna tibi tua impoſuit. Neque vero malles Catilinæ & Lentulo conſceleratæ conjurationis ſocius, atque omnia contra reipublicæ incolumitatem molitus, nihil quod ea tibi juſſiſſet, ſecutus, domi manere injuſtitiæ obnoxius; quam, quum officio tuo ſatisfeciſſes, ſolum vertere. Jam ſi exiſtimationis etiam rationem habes, longe præſtat, te nullo flagitio admiſſo patria excidiſſe, quam perpetrato malo aliquo facinore in ea remanſiſſe. Nam, ut cætera omittam, dedecus profecto non in eum, qui inique in exilium mittitur; ſed in eos, qui contra jus eum ejiciunt, redundat. Quanquam ego te accepi, non invitum, aut judicio damnatum, ſed ultro abiiſſe: quod apud eos vivendum diutius tibi nequaquam duceres, quum neque meliores reddere poſſes, neque cum ipſis perire velles. Itaque non patriam, ſed ejus inſidiatores reliquiſti: qui profecto extorres, & ignominia notati ſunt, quod omnia bona ex animis ſuis profligaverint. Tu vero honoratus felixque es, neque cum dedecore ſervire opus habens, & rebus neceſſariis ad vitam affluens: ſive in Macedonia, ſive alibi terrarum vivere ſtatueris. Neque enim loca ipſa felicitatem beatitatemve ullam afferunt homini, ſed unuſquiſque noſtrum ipſe ſibi & patriam & vitam beatam, omni tempore, ubicunque locorum efficit. Hæc intelligens Camillus, haud gravatim Ardeæ habitavit: hæc Scipio reputans, abſque moleſtia Literni

ἐκείνοις μὴ καὶ ἄχθεσθαι καὶ λυπεῖσθαι ὅτι τῇ ἀδικίᾳ προσήκει. σοὶ δὲ δή, ἀνδρείως φέρειν τὰ δόξαντα τῷ δαίμονι, καὶ καλὸν καὶ ἀναγκαῖόν ἐστιν. ὁ γὰρ τι μᾶλλον ἂν ἐθελήσαις τῷ τε Καπιτωλίνᾳ συμπροσέξας, καὶ τῷ Λεντύλῳ συνομόσας, καὶ πάντα μὲν ἐναντία τῇ συμφερόντων τῇ πατρίδι παραινέσας, μηδὲν δὲ τῆς προσηκόντων σοὶ ὑπ' αὐτῆς ποιήσας, οἶκοι μένειν ἀδικήσας, κατορθώσας φυγεῖν. ἀκοῦσον εἰ καὶ τῆς δόξης σοὶ μέλει, πολλῷ τι αἱρετώτερόν ἐστι, μηδὲν ἀδικήσαντά σε ἐκπεπτωκέναι, ἢ κακουργήσαντά τι, οἴκοι μεμενηκέναι. τά τε γὰρ ἄλλα, καὶ ἡ αἰσχύνη, τοῖς ἀδίκως ἐκβάλλουσι τινὰ, ἀλλ' ὁ τῷ κατ' ἐπιείκειαν ἐξηλασθέντι, προσήνεγκε. καίτοι ἔγωγε ἀκόσμως τοῦτ', ὅτι οὐκ ἄκων ἀλλ' ἑκὼν μετέστησας, ἀλλ' ἐθελοντὴς ἐμίσησας τὸν μετ' αὐτῆς βίον· ἅτε μήτε βελτίους σφᾶς ποιῆσαι δυνάμενον, μήτε σωφρονεστέρους σφίσιν ὑπομένων· καὶ ἔφυγες οὐ τὴν πατρίδα, ἀλλὰ τοὺς ὀφθαλμοῦντας αὐτῇ. ὡς ἐκεῖνοι μὲν οὐκ ἐξόδιοι εἶεν ἂν οὐκ ἄπιμοι, πάντα ἀγαθὰ ἐκ τῆς ψυχῶν ἐκβεβληκότες· σὺ δὲ ὀπίσω οὐ συνδιώκων, μήτ' ἀτόπως τινὶ διαλεύων, καὶ πάντα τὰ προσήκοντα ἔχων· ἄν τε ἐν Μακεδονίᾳ, ἄν τε οὐ ἄλλοθί που τῆς οἰκουμένης ζῆν ἐθελήσῃς. ὃ γὰρ δήπου τὰ χωρία ἔστε εὐτυχίαν ἔστε κακοδαιμονίαν τισὶ δίδωσιν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἕκαστος αὑτῷ οὐ παρέδοκα καὶ δαιμονίαν ἀεὶ οὐ παντοχῇ ποιεῖ οὐ ταῦθ' ὁ Κάμιλλος οὐ νοήσας, ἥδεως ἐν Ἀρδέᾳ καθῆκτο ταῦθ' ὁ

Σκιπίων λογισάμενος, ἀλύπως ἐν Λιτέρνῳ κατεῖδεν. τί γὰρ δεῖ τὸν Λευκαδίου, ἢ δὲ τὸν Θεμιστοκλέα λέγειν; ὃς ἐνδοξοτέρους ἡ φυγὴ ἐποίησε. τί τὸν Ἀννίβαν; τί τὸν Σόλωνα; ὃς ἐκὼν ἔτη δέκα ἀπῴκησε. μὴ δὴν μηδὲ σὺ μήτε χαλεπόν τι τῶν τοιούτων, ἃ μήτε τῷ σώματος μήτε τῇ τῆς ψυχῆς ἡμῶν φύσει προσήκει, νόμιζε εἶναι, μήτ' ἀγανάκτει τοῖς προσπεπλωκόσιν. οὐδὲ γὰρ οὐδ' αἵρεσίς τις ἔδειν ἡμῖν τοῦ ζῆν ὅπως ἂν βελήσωμεν, ὥσπερ εἶπον· ἀλλ' ἀνάγκη πᾶσα ὑφορμεῖν ἡμᾶς τὰ δοκοῦντα τῷ δαιμονίῳ. τοῦτο δὲ ἂν μὲ ἐθελοντεὶ ποιῶμεν, ἃ λυπησόμεθα ἂν δὲ ἀκόντως, οὐδὲ ἐκφευξόμεθά τι τῶν προσφορμούντων, καὶ τὸ μέγιστον τῶν κακῶν προσεπικτησόμεθα, τὸ μάτην ἀνιᾶσθαι. τεκμήριον δὲ, ὅτι οἱ μὲ κῆ τὰ ἀτοπώτατα εὐκόλως φέροντες, ἐν ὀδύνῃ δεινῇ καθεσηκέναι νομίζουσιν· οἱ δὲ κῆ τοῖς ἐλαφροτάτοις βαρυνόμενοι, πάντα τὰ ἐξ ἀνθρώπων κακὰ ἔχειν ὑποπτεύουσι. κῆ ἕτεροι, οἱ μὲ τὰ ἀμείνω κακῶς, οἱ δὲ καὶ τὰ χείρω καλῶς μεταχειριζόμενοι, τοιαῦτα κῆ τοῖς ἑκάτερα δοκεῖν εἶναι ποιοῦσιν, οἷα αὐτοῖς εἶναι παρασκευάζουσι. κῆ σὺ ἴσθι, ταῦτα λογιζόμενος, μήτε τοῖς παροῦσιν ἄχθου, μήτ', ἂν τὸς ἐκβαλόντας σε δυσχεραίνῃς πυνθάνῃ, λυποῦ. καφαὶ μὲν γὰρ, κῆ ἐφήμεροι κῆ ἄλλως αἱ τῶν ἀνθρώπων διαφοραί εἰσί· καὶ ὅσῳ ἂν μᾶλλόν τις ἀπ' αὐτῶν ἐπαύξῃ, ἔχον ὥσπερ πνεῦμα πάσχει, μάλιστα δὲ ἐν τοῖς στάσεσιν. ἅτε γὰρ ἐν τεταραγμένοις καὶ ἀκαταστάτοις πράγμασι φερόμενοι,

ni vitam exegit. Quid enim Ariſtidem referam, quid Themiſtoclem? quorum gloria exilio aucta eſt. quid Annium? quid Solonem? qui conſulto decennium a patria abfuit. Et tu igitur, ne quid horum, quæ neque ad corpus, neque ad animum pertinent, grave judica, neque indigne tuos caſus fer: quandoquidem nulla nobis optio vivendi noſtro arbitrio propoſita eſt, ut dixi; ſed neceſſe omnino habemus omnia tolerare, quæ de nobis fortuna ſtatuerit. Quod ſi hoc ſponte noſtra fecerimus, dolore vacabimus: ſin noluerimus, neque ea, quæ fatum nobis deſtinavit, effugiemus: & inanes præterea in dolores, ſummum illud malum, incidemus. Cujus evidens indicium eſt, quod alii mortales etiam res adverſiſſimas leviter ferunt, ſeque nullo malo conflictari cenſent: alii leviſſimis oppreſſos ſe arbitrantes, nullum a ſe malum quod in hominem cadere poſſit, abeſſe putant: itemque alii proſperos eventus male, alii duros recte accipiunt; efficiuntque, ut res iſtæ tales aliis eſſe judicentur, quales illi ferendo eas eſſe oſtenderunt. Hæc cum animo tuo cogitans, neque præſentem ſtatum iniquo fer animo; neque, ſi eos, qui te profligavere, fortuna ſecunda uti audies, id tibi moleſtiam afferat. Ea eſt enim humanarum felicitatum alioquin conditio, ut momentaneæ ſint, inque diem durent: ac quanto quis majora ab his incrementa accipit, tanto facilius auræ inſtar concidit: idque præcipue in ſeditionibus. Quippe homines, qui in perturbatis fluctuantibuſq; rebus verſantur, parum aut nihil potius ab iis differunt, qui tempeſtate jactantur. Eodem e-

nim modo ſus deque,& in omnes partes abripiuntur: ac ſi quid eos vel minimum fefellelit, prorſus ſubmerguntur. Ac, ne tibi vel Druſi, vel Scipionis, vel Gracchorum, aliorumve exempla commemorem; memoria tenes, quomodo Camillus quondam exul, deinceps poſt ſervatum à ſe Capitolium vita functus ſit: meminiſti, quantum Ariſtides ab exilio ſuo Themiſtocli præſtiterit. Igitur tu quoque ſperare quidem in primis debes, futurum, ut in patriam reducaris: (neque enim ob aliquid tuum facinus injuſtum ea pulſus es: atque audio,ab iis ipſis,quorum opera ejectus es,te requiſitum iri, deſideratum autem ab omnibus:) ſin præſens tibi ſtatus habendus eſt, ne ob hunc quidem quicquam te affligere debes. Verum, ſi meo conſilio obtemperaveris, aliquod tibi prædium maritimum deliges, ab hominum frequentia remotum: ibi agriculturæ vacabis, & te ad ſcribendum, exemplo Xenophontis Thucydidiſque, conferes. Ea enim pars philoſophiæ diutiſſime permanet, ac omni homini, omni adminiſtrationi reipublicæ convenit: ad quam otium magis idoneum exilium confert. Itaque ſi immortalitatem conſequi cupis, quemadmodum & iſti conſecuti ſunt, imitare eos. Etenim nulla re neceſſaria cares, neque ullius honoris indiges, ac ſi quid etiam in illis boni eſt, conſulatum geſſiſti: atqui iterum, tertium, vel quartum in magiſtratu fuiſſe, nihil aliud ſecum fert, quam inanes literas, quæ neque vivo, neque mortuo quicquam conducunt: ut non Coruinus potius,aut Marius ſeptem conſulatibus nobilis, quam Cicero,eſſe velle debeas. Cæterum

te

νοι, μικρὸν, μᾶλλον ἢ ἀλλὰ τῶν χειμαζομένων ἀφέρεσιν, ἀλλ' ἄνεμοι τε καὶ κύματα, ποτὲ μὲν λείβει, ποτὲ δ' ἐκεῖσε κἀκεῖ ἄρα τὰ καὶ τὸ βραχύτατον σφαλῶσι, παντελῶς βαπίζονται. καὶ ἵνα γε μήτε Δρῦσον, μήτε Σκιπίωνα, μήτε τὸν Γράκχους, ἢ καὶ ἄλλους τινὰς εἴπω, μέμνησθε μοι, ὅπως ὁ Κάμιλλος ὁ φυγὰς ἄμεινον Καπιτωλίου, μὴ ταῦτα ἀπόλαυε· μέμνησθε δὲ, ὅσον Ἀριστείδης Θεμιστοκλέους ὕστερον ἐλάμπρυνεν. ὥστε καὶ σὺ μάλιστα μὲν ἔλπιζε καὶ καταλαβέσθαι· (ἴσως γὰρ ἐξ ἀδήλου ἐξελήλασαι· καὶ ὀπτήσησι μὲν σε, ὡς πυνθάνομαι, καὶ αὐτοὶ οἱ ἐκβεβληκότες, ποθήσουσι δὲ πάντες) ἂν δὲ μὴ τοῖς παροῦσιν ἐμμείνῃς, μάταιος ἀνιαθῇ. ἔχεται τοῦτο μηδέν. ἂν γὰρ μοι πείθῃς, καὶ πάνυ ἀγαπήσεις χωρίον τι τῶν ἐλευθεριωτάτων ἔξω πάσης ἐπιβουλῆς, καὶ ἐν αὐτῷ γεωργῶν τε ἅμα καὶ συμβόλων τι, ὡς Ξενοφῶν, ὡς Θουκυδίδης. τό τε γὰρ εἶδος τοῦτο τῆς σοφίας ἀφορμέστατόν ἐστι, καὶ πᾶσι μὲν ἀνδρὶ, πάσῃ δὲ πολιτείᾳ ἐπιτηδειότατον· καὶ ἡ φυγὴ φέρει τινὰ χρῆσιν γοργοτέραν. ὡς εἴπερ ὄντως ἀδύνατος, καθάπερ ἐκεῖνοι ψευδῶς ἐθέλεις, ζῆλωσον αὐτούς. τί τε γὰρ ὀπτήδεια ἀρκοῦντα ἔχεις, καὶ ὅτε ἀξιώματος τινὸς θεσσαλίᾳ. εἰ γάρ τι καὶ ἐν τούτοις ἀγαθόν ἐστιν, ἑκατόμβας καὶ πλέον ἢ τοῖς καὶ δευτέρου καὶ τρίτου ἢ καὶ τετάρτου ἄρξασι, πλὴν γραμμάτων ἀριθμῷ κενῶν, ὑπάρχει, ἃ μήτε ζῶντα μήτε ἀποθανόντα τινὰ ὠφελεῖ. ἔκκυν ἂν ἅλοιο ὅτε Κυρήνης, ὅτε Μάλου, ὁ ἐπάκτις ἑκατόμβας,

μᾶλλον

μᾶλλον ἢ Κικέρων ἦν. ὅτ' οὖν ἡγεμονίας τινὸς ὀπτυμεῖς, ὃς γε καὶ τὴν δοθεῖσαν σοι ἐξέσης, καταφρονήσας μὲν τῆς ἀπ' αὐτῆς κερδῶν, καταφρονήσας δ' καὶ τὴν ὀλιγοχρονίε τε καὶ ὑποευθύνε πᾶσι τοῖς συκοφαντεῖν ἐθέλουσιν ἐξουσίας. καὶ ταῦτ' εἶπον, οὐχ' ὅτι καὶ ἀναγκαῖον αὐτῆς πρὸς εὐδαιμονίαν ὄζιν, ἀλλ' ὅτι καὶ ἐν τοῖς πολιτικοῖς, ἐπείπερ ἐχρῆν, ἱκανῶς ἐξητάσαι, ἵνα καὶ ἐξ ἐκείνων τὸ διάφορον τῆς βίων μαθὼν, τὰ μὲν ἕλῃ, τὰ δὲ ἀπωθήσῃ· καὶ τὰ μὲν διώξῃς, τὰ δὲ φύγῃς. σμικρὸς γὰρ ὁ βίος ἡμῖν· καὶ δεῖ σε, ὅσον ἥπτε ἡσυχίας τ' ταραχῆς, καὶ ἡ εὐροια τ' δεινῶν, ἐλευθερίας τῆς δουλείας, καὶ ἡ ἀσφάλεια τῆς κινδύνων ἀφαιρέῃ ἵν' ὀπτυμήσῃς ζῆσαι, ὡς ἐγὼ σοι παραινῶ. ὅπω μὲν γὰρ εὐδαιμονήσεις, καὶ σὸν μέγα ὄνομα, καὶ τοῦτο ἀεὶ καὶ ζῶντος ὅπι τούτῳ καὶ τελευτήσαντος ἔσαι. ἂν δὲ δὴ τινὰ κάθοδον ἀπορράσης, καὶ τ' ἐν τῇ πολιτείᾳ λαμπρότητα ζηλώσης, δυσχερὲς μὲν ἐλεῖν εἰπεῖν βέλομαι· φοβοῦμαι δὲ, ἔς τε τὰ πεφάσματα ἀποβλέπων, καὶ τὴν σὴν παρ-ῆκσίαν ἐννοῶν, τινά τε δυνάμιν καὶ τὸ πλῆθος τῆς ἀνθισασιωτῶν σου θεωρῶν, μήποτέ τι καὶ αὖθις σφαλῇς. καὶ εἰ μὲν ἐν φυγῇ χρήσιο, μεταγνώσῃ μοι· εἰ δέ τι ἕτερον ἀνήκεσον πάθοις, οὐδὲ μετανοῆσαι δυνήσῃ. καίτοι πῶς μὲ ἢ δεινὸν, πῶς δ' οὐκ αἰσχρὸν, ἀπολωλῶαί τε τινὸς τ' κεφαλῆ, καὶ ἐς τ' ἀγορὰν τεθνῶαι· κἂν ὅπω τύχῃ, κἂν ἄνδρα τινὰ αὐτῇ, κἂν γυναῖκα ἐνυβρίσασι; καί με μὴ ὡς φθόνῳ σοὶ οἰωνιζόμενον μισήσῃς, ἀλλ' ὡς διοσημείαν τινὰ προδεικνύντα

φύλαξαι.

te magiſtratum expetere non arbitror, qui oblatum tibi repudiaris, contempto quod ex eo habetur emolumento, ſpretaque brevi illa potentia, quæ omnibus calumniari volentibus expoſita eſt. Quæ ego non eo recenſui, quaſi ad beatitatem neceſſario requirerentur; ſed ut videres, ſi omnino ita opus fuiſſet, tamen te in republica etiam ſatis diu verſatum: ut ex iis [quæ dixi] animadverſo inſtitutorum vitæ diſcrimine, alterum deligeres, alterum abjiceres: hoc perſequereris, illud fugeres. Exigua enim eſt vitæ noſtræ portio: itaque tibi opus eſt, quanto tranquillitatem perturbatione, quietem tumultu, libertatem ſeruitute, ſecuritatem periculis potiorem cognoveris; tanto magis id vitæ genus amplecti, ad quod te adhortor. Sic enim cum tu beatus, tum tuum & viventis & mortui nomen magnum erit. Quod ſi in reditum & ſplendorem in republica incumbas, nolo equidem gravius quicquam dicere: ſed tamen in rem ipſam intuens, tuamque in dicendo libertatem conſiderans, præterea multitudinem potentiamque tuorum adverſariorum cernens, vereor ne denuo in periculum adducaris: ac tum quidem, ſi exulandum tibi fuerit, pœnitentia corripiere: ſin vero extrema patieris, ne pœnitentiæ quidem locus erit. Enimvero quis non rem horrendam atque turpem eſſe judicet, caput hominis amputari, inque foro poni, atque ita ei & viros & mulieres inſultare? Ac ne tu me vana tibi prædicentem oderis, ſed ea, quæ cœleſtibus auguriis comperta prædico, cave. Neque vero te id decipiat, quod nonnullos ex potentibus tibi amicos habes; nihil

hil enim tibi eorum quæ nunc videtur amicitia, adversum inimicos auxilii affert: quod jam nunc expertus es. Quicunque enim potentiam affectant, cætera omnia cupiditati suæ postponunt; ita ut inimicissimos etiam, genereque proximos, inimicissimorum loco habeant. His auditis Cicero nonnihil dolore levatus est.

FINIS.

φύλαξαι. μηδέ σε ἐξαπατάτω τοῦθ', ὅτι καὶ φίλους πολὺς δυνατοῦ ἔχεις· ὀλίγον γάρ σε ὠφελήσουσιν οἱ δοκοῦντες φιλεῖν μόνον τοὺς ἐχθροῦς ἀμφιβόλους· ὥσπερ τι καὶ πεπείρασαι. οἱ γὰρ δυνατείας ἐρῶντες, παρ' ὀλίγοις πάντα τἄλλα τοῖς τυχεῖν ὧν βούλονται, πίπτουσι· ἀλλὰ καὶ τοὺς φιλτάτους καὶ τοὺς συγγενεστάτους ἀντὶ τῶν ἐχθίστων ἀντικαταλλάσσονται.

ΤΕΛΟΣ.

S ΠΡΟ-

Prodicus
Xen.

ΠΡΟΔΙΚΟΥ ΗΡΑΚΛΗΣ.

PRODICI HERCULES.

ΠΡΟΔΙΚΟΥ ΗΡΑΚΛΗΣ.

Ἡράκλης ἐπεὶ ἐκ παίδων, εἰς ἥβην ὥρμᾶτο, ἐν ᾗ οἱ νέοι ἤδη αὐτοκράτορες γιγνόμενοι δηλοῦσιν, εἴτε τὴν δι' ἀρετῆς ὁδὸν τρέψονται ὅπῃ τὸ βίον, εἴτε τὴν διὰ κακίας ἐξελθὼν εἰς ἡσυχίαν ἐκάθητο ἀποροῦν ὁποτέραν τὴν ὁδῶν τράπηται. καὶ φανῆναι αὐτῷ δύο γυναῖκας προϊέναι μεγάλας· τὴν μὲν ἑτέραν εὐπρεπῆ τε ἰδεῖν καὶ ἐλευθέριον φύσει, κεκοσμημένην τὸ μὲν σῶμα καθαρότητι, τὰ δ' ὄμματα αἰδοῖ, τὸ δὲ σχῆμα σωφροσύνῃ, ἐσθῆτι δὲ λευκῇ. τὴν δ' ἑτέραν τεθραμμένην μὲν εἰς πολυσαρκίαν τε καὶ [ἀπαλότητα] ἁπλότητα, κεκαλλωπισμένην δὲ τὸ μὲν χρῶμα ὥστε λευκοτέραν τε καὶ ἐρυθροτέραν τοῦ ὄντος δοκεῖν φαίνεσθαι· τὸ δὲ σχῆμα, ὥστε δοκεῖν ὀρθοτέραν τῆς φύσεως εἶναι· τὰ δὲ ὄμματα ἔχειν ἀναπεπταμένα· ἐσθῆτα δέ, ἐξ ἧς ἂν μάλιστα ὥρα θάλποι· καθασκοπεῖσθαι δ' ἅμα ἑαυτήν· ὑπισκοπεῖν δέ, καὶ εἴ τις ἄλλος αὐτὴν θεᾶται· πολλάκις δὲ καὶ εἰς τὴν ἑαυτῆς σκιὰν ἀποβλέπειν. ὡς δ' ἐγένετο πλησίαιτέρω τοῦ Ηρακλέους, τὴν μὲν πρόσθεν ῥηθεῖσαν ἰέναι τὸν αὐτὸν τρόπον· τὴν δ' ἑτέραν φθάσαι, βουλομένην προσδραμεῖν τῷ Ηρακλεῖ, καὶ εἰπεῖν·

Ὁρῶ σε, ὦ Ηράκλεις, ἀποροῦντα ποίαν ὁδὸν ὅπῃ τὸ βίον τράπῃ. ἐὰν οὖν ἐμὲ φίλην ποιησάμενος,

ὅπῃ

PRODICI HERCULES.

HErcules cum primum pubeſceret (quod tempus à natura, ad eligendum quam quiſque viam vivendi ſit ingreſſurus, datum eſt) exiit in ſolitudinem, atque ibi ſedens diu multumque dubitabat cum duas cerneret vias, unam Voluptatis, alteram Virtutis, utram ingredi melius eſſet? Interim autem ipſi fœminas duas apparuiſſe ſtatura grandes: alteram aſpectu decenti, liberalique ingenio, ornatu corporis nitido, pudorem in aſpectu præferentem, & modeſtiam in geſtu, veſte candida indutam: alteram corpulentioris habitudinis, & ſimpliciter educatam, ornatu exquiſito cultam: ſic arte coloratam, ut & candorem cutis & ruborem majoris veris ementiretur: in motu corporis atque habitu ita affectam, ut procerior appareret, quam ferebat nativa magnitudo: oculis etiam expaſſis: tum ea veſte indutam, quæ maximum corporis decorem efficeret: interim ſeipſam oculis circumactis perluſtrantem, identidemque aſpectantem, ecquis in ſe oculos converteret, atque umbram ſuam obſervantem. Quæ cum jam propius Herculem acceſſiſſet, illam alteram ſupra dictam pariter progredi inſtitiſſe; verum hanc antevertere illi volentem, curſu ad Herculem veniſſe, atque his verbis loqui cœpiſſe:

Video te Hercules addubitantem, quam viam tandem ineas vitæ, qui ſe me amica atq; auctore uti tibi perſuaſeris, ego te in viam jucundiſſimam ſimul & facillimam du-

cam, & oblectabilium quidem rerum omnium impartiam tibi gustum : gravium autem rerum omnium ad extremum usque faciam te expertem. Jam primum bellorum negotiorumque cura vacabis, in eaque demum cogitatione tute versabere, considerandum in primis ut habeas, quid cibi, quid potus invenias quod tibi gratissimum sit, quid oculos tuos oblectet, quid tactum, quid olfactum, tibi sit jucundissimum : quibus amoribus genio tuo indulgere, quonam modo molliſſime dormire, qua ratione omnibus perfrui voluptatibus, nulloque negotio possis. Cave vero in mentem tibi veniat, periculum esse ac metuendum tibi, ne quando in desiderium incidas earum rerum, unde hæc quæ dixi suppeditari solent. Veto te hæc vereri. Nequaquam enim ad vitam te ducam laboris ac ærumnæ tolerantem aut animo aut corpore, ut inde suavitates hujuscemodi suppetere tibi possint. Et quidem cum alienis fruere laboribus tum ab re nulla temperabis, unde capturæ quippiam accedere posse videatur. Quippe hujusmodi licentiam sectatoribus meis largior, ut commoda sua comparent undique, & augeant. Quæ cum Hercules audisset : Quodnam autem mulier, inquit, nomen tibi est ? Tum illa : Amici (inquit) mei, Felicitatem : at qui me oderunt, vim hujus vocabuli volentes imminuere, me appellant Inertiam.

Interea mulier illa altera accedens : Ego quoque ipsa (inquit) ad te, Hercules, venio, ut quæ & parentes tuos noverim, & tuum ingenium ad percipiendam institutionem meam :

ὅπῃ τ' ἥδιστα τε καὶ ῥᾳστα ὁδὸν ἄξω σε, καὶ τῆς μὲν τερπνῶν ἀδηνὸς ἄγλυς ἔσῃ, τῆς δὲ χαλεπῶν ἄπειρος ἀφανιῶσῃ. πρῶτον μὲν γὰρ, ὁ πολέμων, ὁ δὲ πραγμάτων φερόπεις, ἀλλὰ σκοπούμενος δίσῃ, τί ἂν μεχανησαίμην, ἢ σῖτον ἢ ποτὸν εὕροις, ἢ τί ἂν ἰδὼν τερφθείης, ἢ τίνων ὀσφραινόμενος ἢ ἁπτόμενος ἡδείης· τίσι δὲ παιδικοῖς ὁμιλῶν, μάλις' ἂν εὐφρανθείης· καὶ πῶς ἂν μαλακώτατα καθεύδοις, καὶ πῶς ἂν ἀπονώτατα τούτων πάντων τυγχάνοις. ἐὰν δή ποτε γλυκεῖά τις σοφία [ασάνιος] ασανίως ἀφ' ὧν ἔσῃ ταῦτα, ἔ φόβος, μή σε ἀγάγῃ ὅπῃ τ' πονηρὰ καὶ ταλαιπωρήντα τῷ σώματι καὶ τῇ ψυχῇ ταῦτα ποιεῖσθαι, ἀλλ' οἷς ἂν οἱ ἄλλοι ἐργάζονται, τούτοις σὺ χρῆσῃ, ἡδέως ἀπεχόμενος, ὅθεν ἂν δυνατὸν ᾖ τι κερδάναι. πανταχόθεν γὰρ ὠφελεῖσθαι τοῖς ἐμοὶ ξυνοῦσιν, ἐξεστίν ἔγωγε παρέχω. καὶ ὁ Ηράκλης ἀκούσας ταῦτα, ὦ γύναι, ἔφη, ὄνομα δέ σοι τί ἔστιν; ἡ δέ, οἱ μὲν ἐμοὶ φίλοι, ἔφη, καλοῦσί με Εὐδαιμονίαν· οἱ δὲ μισοῦντες με ὑποκοριζόμενοι, ὀνομάζουσίν με Κακίαν.

Καὶ ἐν τούτῳ ἡ ἑτέρα γυνὴ προσελθοῦσα εἶπεν· καὶ ἐγὼ ἥκω πρὸς σέ, ὦ Ηράκλεις, [ἡ δυνατὸς τός τε] εἰ δυνατὸς γνῶναι τὰς σὴν φύσιν τὴν σὴν ἐν τῇ [παι-

δία] παιδεία καταμαθεῖσα, ἐξ ὧν ἐλπίζω, εἰ τιὶ σοὶ ἐμὲ ὁδὸν τράποιο, σφόδρ' ἄν σε σὺν καλῶν τε καὶ σεμνῶν ἐργάτιν ἀγαθὸν γενέσθαι. καὶ ἐμὲ ἔτι πολὺ ἐντιμωτέραν καὶ ἐπ' ἀγαθοῖς ἀφορετικωτέραν φανῆναι. οὐκ ἐξαπατήσω δέ σε σοφισμάτιοις ἡδονῆς, ἀλλ' ἥπερ οἱ θεοὶ δέδοσαν, τὰ ὄντα διηγήσομαι μετ' ἀληθείας. σὺν γὰρ ὄντων ἀγαθῶν καὶ καλῶν, οὐδὲν ἄνευ πόνου καὶ ἐπιμελείας θεοὶ διδόασιν ἀνθρώποις. ἀλλ' εἴτε τὰς θεὰς ἱλέως ἔχειν σοι βούλει, θεραπευτέον τὰς θεάς· εἴτε ὑπὸ φίλων ἐθέλεις ἀγαπᾶσθαι, τοὺς φίλους ἐργετητέον· εἴτε ὑπό τινος πόλεως ἐπιθυμεῖς τιμᾶσθαι, τὴν πόλιν ὠφελητέον· εἴτε ὑπὸ τῆς ἑλλάδος πάσης ἀξιοῖς ἐπ' ἀρετῇ θαυμάζεσθαι, τὴν ἑλλάδα πειρατέον εὐποιεῖν· εἴτε τιὶ γῆι θεραπευτέον· εἴτε ὑπὸ βοσκημάτων οἴει δεῖν πλουτίζεσθαι, σὺν βοσκημάτων ἐπιμελητέον· εἴτε διὰ πολέμου ὁρμᾶς αὔξεσθαι, καὶ βούλει δυνάσθαι τούς τε φίλους ἐλευθερεῖν, καὶ τοὺς ἐχθροὺς χειροῦσθαι τὰς πολεμικὰς τέχνας παρὰ σὺν ἐπισταμένων μαθητέον, καὶ ὅπως αὐταῖς δεῖ χρῆσθαι ἀσκητέον. εἰ δὲ καὶ τῷ σώματι βούλει δυνατὸς εἶναι, τῇ γνώμῃ ὑπηρετεῖν ἐθιστέον τὸ σῶμα, καὶ γυμναστέον σὺν πόνοις καὶ ἱδρῶτι.

Καὶ

meam: ſperoque, ſi viam ad me ferentem tute ingrediare, futurum te ſane ſtrenuum actorem honeſtarum rerum atque gravium, indeque honoratiorem me ipſam viſum iri, atque bonam in partem inſigniorem. Cæterum nequaquam expectes, ut fucum tibi faciam exordiorum concinnitate voluptuaria. Nam ut dii ſtatuerunt, ita rerum veritatem ſimpliciter commemorabo. Atqui eorum quæ bona & honeſta ſunt, nihil dii citra laborem ipſi, & curam, hominibus dare ſolent; quos quidem ipſos ſi tibi propitios eſſe cupis, dii tibi colendi ſunt ipſi. Si ab amicis amari, amici quoque beneficiis emerendi ſunt. Sin in civitate aliqua honorem tibi haberi, utilem te præbere civitati illi oportet. Quod ſi per univerſam Græciam animus fert admirationem tui ciere, ipſa tibi Græcia quodam eſt afficienda beneficio. Porro autem, ſi terram abunde tibi fruges fundere vis, ipſa tibi terra excolenda eſt. Et ſi à negotiatione pecuaria facere rem atque augere inſtituiſti, ipſa tibi pecora diligenter accuranda ſunt. Sin imperium cœpiſti bellicis ex rebus faſtigium tuum attolendi, amicis tuis in libertatem aſſerendis, inimicis ſervituti mancipandis, cum ita tibi viſum fuerit: utique faciendum tibi eſt ut artes militares ediſcas ab iis, qui eas docere idonei ſunt, & apti: earumque uſum cum didiceris, ut exercitatione confirmes. Poſtremo ſi in animo tibi eſt athleticam corporis firmitatem comparare, corpus eſt tibi ſervituti animi aſſuefaciendum, laboribuſque & ſudore exercendum.

Cujus

Cujus ſermonem Inertia excipiens; Animadvertis (inquit) ô Hercules, quam moleſtam tibi viam, & quam longam ad gaudia, mulier iſta tibi expoſuerit? At ego vero & prona te via, & brevi ad felicitatem perductura ſum.

Tum Virtus: O miſera tu (inquit) quid boni tandem habes? imo vero ecquid omnino ipſa ſuavitatis noſti? num tu harum parandarum ergo agere quicquam ſuſtines, quæ ne jucundorum quidem deſiderium cupiditatemque expectes, deſiderio vero antevertens, expleri omnibus iis ſolita ſis? antequam eſuris, cibum ſumens: priuſquam ſitis, bibens: & ut ſuaviter epuleris, eduliorum artifices exquiris: ut bibas item ſuaviter, vina pretioſa coemens: æſtate (ſi diis placet) undique nivem expetens: jam vero jucunde ut ſopiare, non molles modo lectos ſternendos tibi locas, ſed lecticas etiam ipſas molliculas, earumque ſcamna facienda tibi mollia curas: nimirum quæ non ſomni laboriſque viciſſitudine inſtitueris uti, ſed idcirco dormire, quia nihil aliud habeas potius quod facias: tum venerem ignavam exquiſitis machinamentis cieas, ſuapte vi immotam. En quæ tui diſcere ex te amici cupiant, ut per laſciviam noctes, diei optimam partem per ſopores exigant. Quocirca immortalis cum eſſes, ex deorum curia ejecta es: à mortalibus quoque deſpecta, qui probitate cenſentur. Denique orbata ſimul acroamate jucundiſſimo, laudari te ut nunquam audieris: ſimul ſpectaculo ſane viſendo, nunquam ut opus aliquod tuum ſpectaris aut pul-

Καὶ ἡ Κακία ὑπολαβοῦσα εἶπεν, ἐννοεῖς, ὦ Ηράκλεις, ὡς χαλεπὴν καὶ μακρὰν ὁδὸν ὁδεύσεις τὰς εὐφροσύνας ἡ γυνή σοι αὕτη δηλοῖ τις; ἐγὼ δὲ ῥᾳδίαν καὶ βραχεῖαν ὁδὸν ἐπὶ τὴν εὐδαιμονίαν ἄξω σε.

Καὶ ἡ Αρετὴ εἶπεν· ὦ τλῆμον, τί δέ σου ἀγαθὸν ἔχεις, ἢ τί ἡδὺ οἶδα, μηδὲν τούτων ἕνεκα πράττειν ἐθέλουσα; ἢ πῶς ἂν τὴν τῶν ἡδέων ἐπιθυμίαν ἀναμένουσ', ἀλλὰ πρὶν ἐπιθυμῆσαι, πάντων ἐμπίπλασαι· πρὶν μὲν πεινῆν ἐσθιοῦσα, πρὶν δὲ διψῆν πίνουσα· ἵνα μὲν ἡδέως φάγοις, ὀψοποιοὺς μηχανωμένη· ἵνα δὲ ἡδέως πίνῃς, οἴνους τε πολυτελεῖς παρασκευάζῃ, καὶ τοὺ θέρους χίονα πρόθεουσα ζητεῖς· ἵνα δὲ καθυπνώσῃς ἡδέως, οὐ μόνον τὰς στρωμνὰς μαλακὰς, ἀλλὰ καὶ τὰς κλίνας, καὶ τὰ ὑποβάθρα ταῖς κλίναις, παρασκευάζεις· οὐ γὰρ διὰ τὸ πονεῖν, ἀλλὰ διὰ τὸ μηδὲν ἔχειν ὅ, τι ποιεῖς, ὕπνου ἐπιθυμεῖς. τὰ δ' ἀφροδίσια, πρὸ τοῦ δέεσθαι ἀναζητεῖς, πάντα μηχανωμένη, καὶ γυναιξὶ καὶ ἀνδράσι χρωμένη· ὅταν γὰρ παιδεύειν τὰς ἑαυτῆς φίλους, τῆς μὲν νυκτὸς ὑβρίζουσα, τῆς δ' ἡμέρας τὸ χρησιμώτατον καταλοιμίζουσα. ἀθάνατος δὲ οὖσα ἐκ θεῶν μὲ ἀπέρριψας, ὑπὸ δὲ ἀνθρώπων ἀγαθῶν ἀτιμάζῃ. τ' ἦ πάντων ἡδίστου ἀκέστωλος ἐπαίνου ἑαυτῆς ἀνήκοος εἶ, καὶ τοῦ πάντων ἡδίστου θεάματος ἀθέατος.

οὐδὲν

ἡδὲν γὰ πώποτε σαυτῆς ἔργον καλὸν τὸ θέασαι.

Τίς δ' ἂν σοι λεγέσῃ τί πιεύσεις; τίς δ' ἂν δεομένῳ πνὸς ἐπαρκέσειεν; ἢ τίς ἂν σὺ φρονῶν τὸ σὸ διάσε τολμήσειν εἶναι; οἱ νέοι μὲ ὄντες, τοῖς σώμασιν ἀδυνατοι εἰσὶ· πρεσβύτεροι δ' ἡβόμενοι, ταῖς ψυχαῖς ἀνόητοι. ἀπόνως μὲ λιπαρεῖ διὰ νεότητ@ τρεφόμενοι, ἀπόνως δ' ἀχμηρεὶ διὰ γήρως παρῶντες, τοῖς μὲ πεπραγμένοις, αἰσχυνόμενοι, τοῖς δὲ πραττομένοις βαρυνόμενοι, τὰ μὲ ἡδέα ἐν τῇ νεότητι ἀφαδραμόντες, τὰ δὲ χαλεπὰ εἰς τὸ γῆρας ἀποθέμενοι. ἐγὼ δὲ σύνειμι μὲ θεοῖς, συνειμι δὲ ἀνθρώποις τοῖς ἀγαθοῖς. ἔργον δὲ καλὸν ὅτε θεῖον, ὅτε ἀνθρώπινον χωεὶς ἐμοῦ γίγνεται· πεμῶμαι δὲ μάλιστα πάντων τι κὴ παρὰ θεοῖς κὴ παρὰ ἀνθρώποις οἷς πρόσηκει. ἀγαπητὴ μὲ γὰ συνεργὸς τεχνίταις, πιστὴ δὲ φύλαξ οἴκων δεσπόταις, εὐμήνης δὲ θεραπὶς οἰκέταις, ἀγαθὴ δ' συλλήπτειρα τῆς ἐν εἰρήνῃ πόνων, βεβαία δὲ τῆς ἐν πολέμῳ σύμμαχ@ ἔργων, ἀείσης δὲ φιλίας κοινωνός. ὄξι δὲ τοῖς μὲν ἐμοῖς φίλοις, ἡδεῖα μὲ κὴ ἀπράγμων σίτων κὴ ποτῆς κάπλησις. ἀνέχονται γὰ ἕως ἂν ὀπιθυμήσωσιν αὐτῆς. ὕπν@ δ' αὐτοῖς πάρεσιν ἡδίων, ἢ τοῖς ἀμόχθοις· κὴ ὅτε ἀπολιπόντες αὐτὸν ἄχθονται, ὅτε διὰ τοῦτον μεθιᾶσι τὰ δέοντα πράττειν. κὴ οἱ μὲ νέοι τοῖς τῆς πρεσβυτέρων ἐπαίνοις χαίρουσι· οἱ δὲ γεραίτεροι, τῶν νέων τιμαῖς ἀγάλλονται, κὴ ἡδέως μὲν τῶν παλαιῶν

pulchrum, aut honeſtum. [*Hactenus Budæus. Reliqua Beſſario convertit, hoc modo.*]

Quis igitur, cum aliquid dicas, crederet tibi? aut cum indigeas, quicquam tibi præſtaret? Aut quis ſuæ compos mentis voluerit inter tuos connumerari, qui in juventute quidem corporibus debiles, in ſenio vero amentes efficiuntur? cum adoleſcentiam cum pigritia in delitiis peragant, in ſenio autem multis laboribus & infirmitatibus conſringantur: quique verecundati ſuper his quæ egerunt non tamen minus ſuper his quæ agunt gravantur: tanquam qui in juventute omnibus voluptatibus affecti, in ſenectutem ſibi omnia moleſta ſervarunt. Ego vero ſum quidem cum diis, adſum vero bonis hominibus: nihilque operis boni, neque divini, neque humani, ſine me fieri poteſt: magiſque aliis omnibus, & apud deos, & apud homines optimos, honoribus fruor. Etenim deſiderata cooperatrix artificibus ſum, fida domorum dominis cuſtos, benevola famulis patrona, operum quæ pacis ſunt bona coadjutrix, bellicorum firmiſſima ſocia, amicitiæ optima conſors. Ad hæc autem, meis neceſſariis ſuavis atq; promta cibi potuſque fruitio eſt: exſpectant enim quouſque alia deſiderent. Somnus autem voluptuoſior illis, quam otioſis evenit: & neque excitati moleſte ferunt, neque ab illo detenti, quæ agenda ſunt, negligunt. Juniores autem gaudent ſeniorum laudibus: ſeniores vero lætantur juniorum honoribus. Res quoque geſtas à priſcis jucundiſſime memoria repetendo,

non minori cum jucunditate res eis præsentes peragunt; quas ob res diis amati, desiderati amicis, honorabiles patriis efficiuntur. Cum vero fatis datus finis pervenerit, non oblivioni traditi sine honoribus jacent: sed memoria homini commendati, in æternum florent. Hæc, ô Hercules, inquit, bonorum parentum fili, sudoribus licet exercendo beatissimam felicitatem habere.

παλαιῶν πράξεων μέμνηνται. εὖ δὲ τὰς περάσας ἤθονται πράττοντες, δὶ ἐμὲ φίλοι μὲν θεοῖς ὄντες, ἀγαπητοὶ δὲ φίλοις, τίμιοι δὲ πατρίσιν. ὅτ' ἂν δ' ἔλθῃ τὸ πεπρωμένον τέλος, οὐ μὴ λήθης ἄτιμοι κεῖνται, ἀλλὰ μὴ μνήμης τὸν ἀεὶ χρόνον ὑμνήμνοι θάλλουσι. τοιαῦτά σοι ὦ παῖ τοκέων ἀγαθῶν Ηράκλεις, ἔξεστι ἀφθονησαμένῳ, τὴν μακαριστοτάτην εὐδαιμονίαν κεκτῆσθαι,

NOTÆ.

Pag. 5. *l.* 19] *Præter communiorem Capitum divisionem, alteram uncis inclusam adjecimus, ex antiquo Codice MS. in Bibliotheca* Coll. Novi Oxon. *reperto, qui ex libris erat Cardinalis* Poli, *uti ex ejusdem inscriptione constat.*

P. 34. *l.* 14. Ος ἐξέβαλε ϑ' ναῦ τ' ὁ βοηϑήσαντα ἀναιρεμένῳ τῷ φίλῳ.] Duo Delphos perituri in latrones incidêrunt, è quibus cum alter interficeretur, alter fuga elapsus, aut alioqui non opitulatus, ad Oraculum venit, è quo eum ejecit Apollo his verbis.

Ανδρὶ φίλῳ ϑνήσκοντι παρὼν πίλας οὐκ ἐπαμύνας
Ηλύϑες ὁ καϑαιρὸς ἀφειδέϊ ἐξιὼν σηκῶ.
Cede meis adytis cædis reus, intereuntem
Qui Socium non juveris etsi proximus esses. Simp.

P. 42. *l.* 14. Ως τὸ ἡμέρᾳ ἐστὶ ἢ νὺξ ἐστὶ &c.] Sicut propositio hæc, *aut dies est, aut nox est,* in disjunctione valet, & absolute vera est, in complexione autem, uti si dixero *nunc temporis dies est,* aut, *nunc temporis nox est,* non valet, nimirum quia utraque propositio falsa esse poterit: ita & hoc, *aut edendum est, aut non est edendum,* verissimum est, nec quisquam, sive multum, sive parum edat, contra mores & honestatem peccat; quia utrobique forsan sanitati suæ consulit: at in convivio, adjunctis sc. circumstantiis, in utroque casu facile quis erraverit; nam si modice edat, corpori forsan suo, si liberius, convivatori injurius erit: & aut sanitas corporis aut convivii communitas peiclitabitur.

P. 49. *l.* 11. Ηρχοντο πρὸς αὐτὸν ϑελόμενοι, &c.]

&c.] Socrates cum à vecordibus quibuſdam contemneretur, qui ab eo ſe aliis præceptoribus commendari volebant, eos abduxit, & Sophiſtis commendabat; ſicut Hippocratem Apollodori filium Protagoræ &c. *Simplicius.*

Theophr. Pag. 5. *l.* 19. Ο ὃ εἴρων.] Nomine εἴρωνος hoc in loco intelligi videtur, is qui operam dat ut eos, quibuſcum verſatur, per mendacia decipiat: quique egregie ſibi placet, ubi aut dictis aut factis aliorum ſpem & expectationem jocoſe (uti ſibi videtur) ſefellerit.

P. 6. *l.* 4. Καὶ τοῖς ἐντυγχάνειν, &c.] Si aliquis eum adeat de re ſeriâ conſulturus, ſibi non vacare ſimulabit, negotiis utique implicito; adeoque jubebit enm tempore magis oportuno redire. Quin & huc referri debent ea quæ paulo infra ſequuntur, ἅρπ παρεγγεγενέναι, ὀψὲ γενέαζ, μαλακιδῆναι. iis enim & ſimilibus mendaciis ſeſe excuſare ſatagit, hominemque ludos facit.

P. 6. *l.* 9. Καὶ τοὺς δανειζομένους, &c.] Pecuniam ab eo mutuo rogantibus, aut ἔρανον ſive ſtipem collatitiam petentibus, reſpondet ille quaſi eorum verba non accepiſſet, in officina ſua nullas iſtiuſmodi merces venales proſtare. E contra, cum nihil habeat quod vendat, merces aliquas quas viliori pretio vendere queat, ſibi præſto eſſe narrat; nimirum ut animus ſpe lucri erectos deprimat, hominumque expectationem fruſtretur.

P. 6. *l.* 9. Καὶ ἐρανίζοντας.] Moris erat apud Athenienſes, ut amicos ſuos adverſâ fortunâ utentes nummis collatitiis ſublevarent; qui tamen non prorſus gratuito dabantur, ſed ea lege, ut ſi quando blandior fortuna arriſerit, eadem ſumma perſolveretur.

P. 10. *l.* 13. Τὰ ἐπὶ γυναικείᾳ ἀγορᾷ διακ. δων. ἀπν.]

ἀστυ.] Adulator iſte in minutis ac ſordidis negotiis ſedulus ac feſtiuus, per forum muliebre (quale Athenis fuit, ubi minuta vaſa, & eſcaria forſan ac olera vœnirent) aſſidue diſcurrit, & officioſum ſe præſtat.

P. 13. *l.* 18. Θάλατταν ἐκ Διονυσίων πλοϊμον εἶναι.] Plura Dionyſia Athenis celebrantur, alia in urbe ſub initium veris, de quibus hic loquitur; alia in agris tempore autumni, quæ infra Ποσειδεῶνος Διονύσια appellantur.

P. 13. *l.* 21. Καὶ ὡς Δάμιππος μυστηρίοις &c.] Cum myſteria nocte peragerentur, videtur æmulatio quædam fuiſſe, quiſnam maximam facem accenderet.

P. 13. *l.* 22. Καὶ πόσοι εἰσὶ κίονες ἐν Ὠδείῳ.] Erat Odæum locus columnis plurimis adornatus, in quo muſici ſeſe in arte ſua exercebant.

P. 14. *l.* 1. Καὶ ὡς Βοηδρομιῶνος μὴν ἐστὶ τὰ μυστήρια.] In Septembri auſpicabantur myſteria per novem dies celebrata, primus dictus erat ἄγυρμος &c. vide *Archeol. Attic. lib.* 2. *cap.* 10.

P. 14. *l.* 3. Πυανεψιῶνος δὲ Ἀπατούρια.] Erant *Apaturia* feſtum publicum Athenis quatuor dierum ſpatio durans; primus dies δορπία dicebatur, ſecundus ἀναῤῥύσις, tertius κυριῶτις quartus ἐπιῶδα. *Heſych.*

P. 17. *l.* 15. Καὶ εἰς ἄστυ καταβεβηκὼν ἐρωτήσει, &c.] Sicuti apud Romanos vulgus nihil magis in votis habebat, quam *panem & Circenſes*, ita ruſticus hic non tantum de veſtitu cibo-que, ſed & de ludis ſollicitus, quærit an ii novam lunam adducerent: ruſticiſſime ſane, quaſi lunæ vices à feſtis dependerent.

P. 17. *l.* 18. Καὶ εἰπεῖν δοῦλος ὅτι βέλτιστα, &c.] Ruſticis etiam noſtris ſolenne eſt, feſtis tantum diebus elegantiæ conſulere, ſuaſque barbas deponere. *Deſcendit* autem vel ab equo ſuo, vel in urbem.

P. 17.

P. 17. *l.* 19. Καὶ ἐν βαλανείῳ δὲ ἔστιν, &c.] Seneca de balnei tumultu & clamoribus loquens, *adjice*, inquit, *ſcordalum, & furem deprehenſum, & eum cui vox ſua in balneo placet.*

P. 17. *l.* 20. Καὶ αὐτῆς οὐδὲ παιδίων.] Maluit iſte cum caſu vel ex negotio ante Archiæ ſalſamentarii officinam tranſiret, ſalſamenta emere ac ſecum auferre, quod parum erat honeſtum, quam aliquem poſtea famulum domo mittere, qui emat & afferat.

P. 18. *l.* 15. Φῆσαι σύκα ὁμοιότερα εἶναι τῷ παιδί.] Notanda hic eſt βραχυλογία, dicendum enim eſſet ἢ σῦκον σύκῳ.

P. 18. *l.* 18. Καὶ λέγων ἄσκοπε, πέλεκυς.] Videtur quod infantibus iſtis nominet crepundia ex eorum collis dependentia ad ſimilitudinem ſecuris & utris efficta.

P. 18. *l.* 23. Πρὸς τὰς τραπέζας τὰς σφοδροτάτας.] Ubi verſari ſolent cives honeſtiores & ditiores, vult enim iſte cenſeri inter meliores.

P. 18. *l.* 24. Οὗ ἂν ἔφηβοι γυμνάζωνται.] Quidam Athenienſes inani gloria accenſi in illis ut plurimum locis verſari ſolebant, ubi ſe adoleſcentes exercebant, quo ab illis nempe conſpici poſſint, & juniorum oculos in ſe converterent.

P. 21. *l.* 6. Ἀμέλει δὲ ἐκ &c.] Ea nimirum quæ in ſuo genere præſtantiſſima habebantur, & Athenienſibus in deliciis erant, ad oſtentandam magnificentiam emptitare ſolet.

P. 21. *l.* 14. Καὶ αὐτὸς ἐν τοῖς ἐπιδείξεσιν, &c.] Notum eſt divites olim ædes ſuas poetis aliiſque ad recitationes & ἐπιδείξεις commodare ſolitos; hic autem placendi ſtudioſus inter recitandum narrat ſpectatori cuidam rei ignaro, alterum è ſpectatoribus verum eſſe earundem ædium poſſeſſorem, nimirum vel ut ipſi ſupparaſitaretur, vel ut novum oſtentationis

tationis genus profiteretur, quæ ſua erant alteri tribuendo: ſic locum hunc explicat Caſaubonus. Videntur tamen verba alterum ſenſum commodiorem admittere, & εἰπεῖν ἐπὶ τῶ θεωμένων πρὸς ἕτερον reddi poſſe, coram ſpectatoribus ad aliquem dicere ὅτι τοῦτο ἐστὶν ἡ παλαίστρα, i. e. ipſius recitantis, quem adeo demerere ſtudet, ut eum non ædes mutuo accepiſſe, ſed & ipſarum dominum eſſe affirmet.

P. 22. *l.* 8. Ὀρχεῖσθαι νήφων τὴν κόρδακα.] Erat cordax comicum ſaltandi genus, in quo laſcivis & obſcœnis geſtibus utebantur.

P. 22. *l.* 10. Καὶ ἐν θεάτροις δὲ τοὺς χαλκοῦς ἐκλέγειν.] Solebant nempe in ſpectaculis ſuis, θαυματοποιοὶ, præſtigiatores (cujuſmodi erant mimi, funambuli, neuroſpaſtæ &c.) à ſingulis ſpectatoribus poſtquam conſediſſent χαλκοῦς ſive exigui pretii nummulos pro lucare exigere.

P. 22. *l.* 11. Σύμβολον φέρουσι.] Teſſeram intelligit à præſtigiatoribus, qua oſtenſa, aditus in ſpectacula pateret.

P. 22. *l.* 18. Καὶ ὅτῳ δ' ἂν ἔναγχος ὀδόντα τῶν ἀθλητῶν, &c.] Eo nempe more quo remiges noſtri convitia obviis quibuſcunque indiſcriminatim ingerere ſolent.

P. 25. *l.* 7. Ἔχινον] erat ἐχῖνος vas quoddam in quod teſtium dicta, acta litis, omniaque à partibus prolata conjiciebantur, apudque ſequeſtrum deponebantur, donec palam in judicium prolata eſſent ad ſententiam ferendam.

P. 25. *l.* 10. Καὶ τὸ δραχμῆς τόκον τρία ἡμιωβόλια τοῦ ἡμέρας πεντέτους.] Drachma Attica ſex obolis conſtabat, ac proinde uſura quam hic ἡμεροδανειστὴς exigit, erat quarta pars ipſius depoſiti; quod hoc pacto intra quatuor dies totum exederetur.

P. 25.

P. 25. *l.* 13. Καὶ τὰς τύχας ἀπὸ τῶν ἐμπολήματος εἰς τὸν γνάθον ἐκλέγον.] Athenienſes inferioris notæ quicquid nummorum in foro acciperent, in os ingerebant, forte propter emporientium turbam, non dato iis ſpatio aperiendi crumenam, quod & inter noſtrates fieri aſſolet.

P. 26. *l.* 20. Τῷ ἐπ' Ἀριστοφῶντος ἡγουμένῳ τῶν ῥητόρων μάχῃ.] Intelligit inclytam illam pugnam ad Arbelam pugnatam, quam etſi conſtet priore anno contigiſſe, prætore non Ariſtophonte ſed Ariſtophane, tamen vulgus Athenienſium anno illi qui Ariſtophontem prætorem habuit, illam aſcripſit: vel quod revera cædes Darii in quo victoriæ ſumma erat, in annum illum incidit, ſicut ait Arrianus; vel quia ut diſerte notat Diodorus, cum ejus victoriæ fama in Græciam pervenit jam Archon erat Ariſtophanes, orator ille Athenienſis vix ipſi Demoſtheni ſecundus.

P. 30. *l.* 5. Ὡς Πολυσπέρχων ἦν ὁ βασιλεὺς, &c.] Cura regni & Arridæi (regiæ ſobolis) delata erat ab Antipatro moriente ad Polyſperchontem, unde inter eum & Caſſandrum Antipatri filium imprimis inimicitiæ & deinde bellum ortum eſt.

P. 41. *l.* 12. Καὶ ἐπὶ θέαν ἤνικα ἂν δέῃ, &c.] Finitis jam pene ludis cuilibet permiſſum erat Theatrum ingredi, uti in Theatris noſtris fieri ſolet.

P. 45. *l.* 10. Ὀρχησάμενοι ἄψεας ἑταίρους.] Cum bene ſaturi ac bene poti eſſent, animum ad ſaltandum appellabant. Supra nota erat ἀπινυσηνεμένους ſiccum & nondum vino plenum ſaltare.

P. 46. *l.* 14. Πολλάκις πρότερον ὀμώμοκα.] Sic juramenti mox ſuſcipiendi vim imprudenter imminuit: probabile enim eſt eum, qui ſæpius

pius juraverit haud magni facere juramentum.

P. 49. *l.* 7. Δακρύσας εἰπεῖν, ἀγαθῇ τύχῃ.] Contrarium oportuit, nollem factum, aut moleste fero, absurde igitur formulam usurpat, cujus usus solummodo in re læta.

P. 49. *l.* 9. Μάρτυρας παραλαβεῖν.] Quos adhibere tunc tantum debuit cum nummos persolveret, aut mutuo daret, nempe ne illi quibus persolvit inficias forte irent se numeratam summam accepisse.

P. 49. *l.* 15. Ηδυγε τ' ἄστρων νομίζει. &c.] Locum hunc prorsus conclamatum dicit Casaubonus: videtur tamen in hunc modum restitui posse ὅτι δὲ χὴ οἱ ἄλλοι λέγωσι ὤλετο πίσση. Jovi scil. gratias agit pro pluvia quæ copiose adeo deciderat ut prata omnia aquis tegerentur: est enim πίσος & πῖσος locus irriguus pratum.

P. 49. *l.* 19. Οσσοι ἐμοὶ χὴ σοὶ γένοιντο.] Lingua tardam hominis mentem præcurrit. Cum enim proverbialis esset loquutio de iis quorum copiam indicare volebant, tot esse quot sunt in orco mortui, stupidus iste postquam audit magnum esse mortuorum numerum, optat tantam sibi copiam, non mortuorum, sed alius cujusvis rei bonæ, puta nummorum &c.

P. 50. *l.* 10. Καὶ πέμπεσιν εἰς τὰς ἑορτάς.] Erat olim divini cultus pars deorum festis solennibus interesse, adeoque religiosiores non festa tantum urbis in qua habitabant observare solebant, verum etiam ad alia urbium aliarum festa solennia cum muneribus accurrebant. Contra iste factum eorum ridet, & ait, non esse tanti.

P. 53. *l.* 6. Δάφνης εἰς τιμὴν λαῶν.] Quemadmodum Romani, sic & Græci omnibus suffitionibus laurum adhibebant. Moris præterea fuit Græcis baculum laureum præ manibus

nibus habere tanquam ἀλεξίκακον φάρμακον, ut ait Suidas, quod crederent lauro ineſſe vim quandam malum averruncandi.

P. 53. *l.* 8. Ἐὰν παραδράμῃ &c.] Quod γαλῆ malum augurium faceret inter alias hæc quoque cauſa affertur, quod ſit δίκη ἰψόψηφος, ſi enim literæ utriuſque dictionis ad calculum vocentur, redibit par ſumma 42.

P. 53. *l.* 9. Ἕως διεξέλθῃ τις, &c.] Qui videlicet omen luat, & quod malum portendebat felis tranſcurſus, id ipſe ſubeat.

P. 53. *l.* 9. Ἡ λίθους τρεῖς ὑπὲρ τ᾽ οὐδὸς βαλέσθαι.] Putarunt veteres cum aliquod triſte ſignum apparuiſſet, poſſe id facile eludi, ſi vel verbis vel aliquo facto indicarent ſe omen non accipere, ſed abominari. Ipſe igitur conſpectâ fele tres lapides in eam jacit, ut malum quod videbatur portendi, id in ipſius felis caput ſe hoc pacto rejicere teſtaretur.

P. 54. *l.* 3. Πρὸς τὰς Ὀρφιοτελεστὰς, &c.] Orpheus genus quoddam initiorum in Græciam invexit, quod Ὀρφικὰς τελετὰς vocabant, & qui illa docerent Ὀρφιοτελεστὰς, ait autem κατὰ μῆνα quia circa finem cujuſque menſis videntur ſoliti initiari Athenienſes.

P. 54. *l.* 6. Σκίλλῃ ἢ σκύλακι περιθύσαι αὐτὸν περικαθῆραι.] Tangit duplicem veterum conſuetudinem expiandi luſtrandique ſe, altera erat circumacta circa corpus ſcilla, altera catulo ſimiliter circa corpus ducto, eamque luſtrationem vocabant περισκυλακισμόν.

P. 62. *l.* 12. Καὶ τ᾽ ἰὸν ἀπάρχεσθαι ἀπαγαγὼν Δελφούς] Et Græci & Romani comam ſuam ad pubertatis annos alebant Deo alicui conſecratam, quam, ubi tonderentur, in ejus Dei templo ponebant.

P. 65. *l.* 14. Οἷον νικήσας τραγῳδοῖς, &c.] Erat tragœdia Libero patri dicata ut Apollini comœdia.

P. 65.

P. 65. l. 19. Τῶν μὲν ἱερείων πλεῖν ἢ ἱερείων.] Illiberalis hic de eâ re quam aris dum admoverat victima, tantum sibi perire sinit, quantum sit necessario adolendum aut aliter diis offerendum (coxam scil. aut intestina, aut aliud non magnæ rei) cæteras carnes victimæ in proprium usum convertit, venditve.

P. 65. l. 20. Τὰς τῶ Δημοκλέους ἐν τοῖς γάμοις οἰκοίτους μισθώσεσθαι.] Mos fuit parcorum hominum cum nuptias celebrarent opera & ministerio uti adjutorum & adjutricum, hoc est, qui suo cibo (ut loquitur *Plautus*) ministrarent, vel ut idem alibi, suo sumptu & cibo vescerentur.

P. 65. l. 22. Τὰ δ' ἔσω πρύμνης στρώματα, &c.] Trierarcho suus erat locus ad navis puppim, ubi in suis stragulis quiescebat, illiberalis autem iste cum reliquis promiscue in transtris cubat & gubernatoris utitur stragulis, quæ solent esse vilia & ut plurimum segestria aut segetes.

P. 66. l. 14. Ἐν τῷ Δείγματι ἐστηκὼς, &c.] Digma appellabatur locus in Pyræo, ubi Peregrini mercatores suarum mercium δεῖγμα & specimen producebant.

P. 69. l. 3. Καὶ διδυμῴης αὐτῷ ἐξαγωγῆς, &c.] Quorundam mercium exportatio Atheniensium legibus prohibebatur, quæ propterea ἀπόῤῥητα vocabant: imprimis autem quæ ad navium fabricationem pertinebant.

P. 69. l. 9. Καὶ ποσῶν αὐτὸν κατ' ἐξακοσίους καλῶν μίαν.] Hoc est sexcentos homines solet sigillatim nominare quorum singulis aliquid erogavit, atque hac ratione efficere, ut cum acta omnia in unum colligantur, ex ea supputatione summa nascatur decem talentorum.

FINIS.

BRITISH 23 MY 84 MUSEUM

21 ὁ ἐξελθὼν

26 [illegible]

18 τῶν ἐκτὸς ἀνθρώπων

[illegible]

22 [illegible]